HE 112/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Lisäksi ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia sekä 30 muuta lakia.

Esityksen mukaan työttömyyden perusteella maksettaisiin yleistukea, jolla tarkoitetaan työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettua tukea.

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely. Lisäksi työttömyysturvalakiin tehtäisiin työttömyysetuuksien ja työttömyyspäivärahan määritelmän muutoksista johtuvia muutoksia sekä eräitä muita muutoksia.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia muutettaisiin säätämällä yleistuen saajalle järjestettävistä työnhakukeskusteluista. Lisäksi lakiin tehtäisiin yleistukilain säätämisestä ja työttömyysturvalain muuttamisesta johtuvat muutokset.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteeseen toteuttaa perusturvan uudistus, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
PERUSTELUT 8
1 Asian tausta ja valmistelu 8
1.1 Tausta 8
1.1.1 Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma 8
1.1.2 Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean välimietintö 9
1.2 Valmistelu 9
2 Nykytila ja sen arviointi 10
2.1 Oikeus työttömyysetuuteen 10
2.2 Työnhakijan palveluprosessi ja työllistymistä edistävät palvelut 16
2.3 Työttömyysetuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset 18
2.4 Etuuden saajan velvollisuudet ja työvoimapoliittisesti moitittava menettely 18
2.5 Työttömyysetuuksien rahoitus 20
2.6 Työttömyysturvan toimeenpanojärjestelmä 21
2.7 Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien menettelytapasääntely 22
2.8 Henkilötietojen käsittelyä ja tiedonhallintaa koskeva yleislainsäädäntö 22
2.8.1 EU:n yleinen tietosuoja-asetus 22
2.8.2 Tietosuojalaki 27
2.8.3 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 28
2.8.4 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 29
2.9 Nykytilan arviointi 31
2.9.1 Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki 31
2.9.2 Työvoimaviranomaisen asiakastapaamiset 34
2.9.3 Työttömyysturvaseuraamukset 34
3 Tavoitteet 34
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 35
4.1 Keskeiset ehdotukset 35
4.2 Pääasialliset vaikutukset 36
4.2.1 Huomioitavaksi vaikutusten arvioinnista 36
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset 36
4.2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan 36
4.2.2.2 Vaikutukset julkiseen talouteen 43
4.2.2.3 Vaikutukset työllisyyteen 45
4.2.3 Muut ihmisvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset 46
4.2.3.1 Vaikutukset sosiaaliturvajärjestelmään, tuen hakemiseen ja asiointiin 46
4.2.3.2 Perus- ja ihmisoikeudet 47
4.2.3.3 Yleistuen tarveharkinnan ja odotusajan sekä osittaisen yleistuen vaikutus tuen saamiseen 52
4.2.3.4 Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo 52
4.2.3.5 Vaikutukset vammaisiin henkilöihin 54
4.2.3.6 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin 54
4.2.3.7 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa 56
4.2.4 Vaikutukset toimeenpanijoihin 57
4.2.4.1 Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen 57

4.2.4.2 Vaikutukset työvoimaviranomaisiin ja KEHA-keskukseen 59
4.2.4.3 Vaikutukset muihin toimijoihin 62
4.2.5 Vaikutukset muutoksenhakuasteiden toimintaan 63
4.2.6 Muita vaikutuksia 63
4.2.6.1 Vaikutukset työnantajiin 63
4.2.6.2 Yleistuki EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalassa 64
4.2.6.3 Tiedonhallinnan muutosten arviointi 65
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 65
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 65
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 67
6 Lausuntopalaute 68
6.1 Yleistä 68
6.2 Yleistukilakiehdotusta koskevat lausunnot 68
6.3 Lausunnot yleistuen saajalle järjestettävistä työnhakukeskusteluista 73
6.4 Lausunnot muista lakiehdotuksista 75
6.5 Muu lausuntopalaute 75
6.6 Eri hallituksen esityksistä muodostuva kokonaisuus 77
6.7 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto 77
6.8 Jatkovalmistelu 77
7 Säännöskohtaiset perustelut 78
7.1 Yleistukilaki 78
7.2 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 105
7.3 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 112
7.4 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 116
7.5 Laki työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta 118
7.6 Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta 118
7.7 Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta 118
7.8 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 119
7.9 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta 119
7.10 Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta 119
7.11 Laki kansaneläkelain muuttamisesta 120
7.12 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta 121
7.13 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta 121
7.14 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta 121
7.15 Laki merimieseläkelain muuttamisesta 122
7.16 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta 122
7.17 Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta 122
7.18 Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta 122
7.19 Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta 123
7.20 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 123
7.21 Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta 123

7.22 Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta 124
7.23 Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 124
7.24 Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta 124
7.25 Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta 124
7.26 Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta 125
7.27 Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta 125
7.28 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta 126
7.29 Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta 126
7.30 Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta 127
7.31 Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta 127
7.32 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta 127
7.33 Laki ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta 127
7.34 Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta 128
8 Lakia alemman asteinen sääntely 128
9 Voimaantulo 129
9.1 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 129
9.2 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 129
9.3 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 130
9.4 Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta 130
9.5 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 130
9.6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta 130
9.7 Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta 130
9.8 Laki kansaneläkelain muuttamisesta 131
9.9 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta 131
9.10 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta 132
9.11 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta 132
9.12 Laki merimieseläkelain muuttamisesta 132
9.13 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta 133
9.14 Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta 133
9.15 Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta 133
10 Toimeenpano ja seuranta 134
11 Suhde muihin esityksiin 134
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä 137
11.2 Suhde talousarvioesitykseen 138
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 138
12.1 Yhdenvertaisuus 139
12.2 Yksityiselämän suoja 140
12.3 Omaisuudensuoja 144

12.4 Yleistuki ja oikeus perustoimeentulon turvaan....144
12.5 Tuki lapsen huolenpidosta vastaaville....145
12.6 Yleistukioikeuden määräaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva lakkauttaminen....146
12.7 Suomea sitovat kansainväliset sopimukset....147
12.8 Oikeus työhön ja elinkeinovapaus....149
12.9 Oikeusturva ja hyvän hallinnon takeet....149
12.10 Lakia alemman asteinen sääntely....151
12.11 Kunnallinen itsehallinto....152
LAKIEHDOTUKSET....154
1. Yleistukilaki....154
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta....172
3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta....183
4. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta....187
5. Laki työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta....190
6. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta....191
7. Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta....192
8. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta....193
9. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta....195
10. Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta....197
11. Laki kansaneläkelain muuttamisesta....198
12. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta....200
13. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta....202
14. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta....204
15. Laki merimieseläkelain muuttamisesta....205
16. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta....207
17. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta....209
18. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta....210
19. Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta....211
20. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta....212
21. Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta....215
22. Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta....216
23. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta....217
24. Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta....219
25. Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta....220
26. Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta....221
27. Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta....222
28. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta....223
29. Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta....224

30: Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta 225
31. Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta 226
32. Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta 227
33. Laki ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta 228
34. Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta 229
LIITTEET 230
RINNAKKAISTEKSTIT 230
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 230
3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 253
4. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 259
5. Laki työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta 266
6. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta 268
7. Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta 269
8. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 270
9. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta 273
10. Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta 275
11. Laki kansaneläkelain muuttamisesta 276
12. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta 279
13. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta 281
14. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta 283
15. Laki merimieseläkelain muuttamisesta 284
16. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta 286
17. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta 289
18. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta 290
19. Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta 291
20. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 292
21. Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta 297
22. Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta 298
23. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 299
24. Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta 302
25. Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta 303
26. Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta 305
27. Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta 307
28. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta 309
29. Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta 311

30. Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta 312
31. Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta 314
32. Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta 315
33. Laki ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta 317
34. Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta 318
ASETUSLUONNOKSET 319
Valtioneuvoston asetus yleistuesta 319
Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 322
Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 323
Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta 325

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.1.1 Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma

Työhön kannustava sosiaaliturva

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kohdan 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva mukaan yksilön ja julkisen vallan oikeuksien ja velvoitteiden tulee olla tasapainossa. Yksilöllä on oikeus yhteiskunnan tukeen sellaisessa tilanteessa, jossa hän ei kykene huolehtimaan itsensä ja läheistensä toimeentulosta. Samalla työkykyisen ja työikäisen velvollisuus on osallistua työmarkkinoille ja tehdä voitavansa työkykynsä ja työmarkkina-asemansa parantamiseksi. Hallitus uudistaa sosiaaliturvaa siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi.

Sosiaaliturvan uudistaminen yleistuen mallilla

Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Yksi yleistuki vähenee työtulojen noustessa mahdollisimman lineaarisesti, jolloin työstä käteen jäävä tulo on helpommin ennakoitavaa ja työnteko kannattaa nykyistä paremmin.

Perusturvaetuuden myöntämisen ehdot ja perusteet ovat erilaiset riippuen elämäntilanteesta. Etuuden nostaminen velvoittaa osallistumaan työnhakuun, tarjottuihin palveluihin tai muihin erikseen mainittuihin velvoitteisiin, kuten koulutukseen tai kuntoutukseen.

Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä valtion talouden nykytila huomioiden. Etuuksien yhtenäistäminen aloitetaan luomalla asiakkaille yhden hakemuksen malli puoliväliriiheen mennessä. Hakemuksen tietojen perusteella Kela ratkaisee asiakkaalle kuuluvat etuudet ja tekee elämäntilanteeseen sopivan etuusehdotuksen.

Työmarkkinatuen, peruspäivärahan, sairauspäivärahan, Kelan kuntoutusrahan ja vanhempainpäivärahojen vähimmäistaso yhtenäistetään ja lapsikorotukset, korotusosat sekä suojaosat poistetaan. Yleistuen mallin kehittämisen yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota riittävän toimeentulon ja palveluiden turvaamiseen niille, jotka ovat tosiasiallisesti työkyvyttömiä esimerkiksi sairauksien vuoksi.

Hallitusohjelman mukaan nykymuotoinen työmarkkinatuki uudistetaan. Työttömäksi jääneelle henkilölle turvataan laaja alkukartoitus, jonka jälkeen hän vastaanottaa yksilöllisiä ja työllistymistä edistäviä palveluita velvoitteineen. Erityisesti nuoret alle 30-vuotiaat ohjataan nopeasti työllisyyspalveluiden piiriin. Samalla huolehditaan riittävistä palveluista ja henkilökohtaisesta kohtaamisesta.

Työmarkkinatuen syyperusteisia saantiehtoja kehitetään niin, että ne tunnistavat paremmin pitkäaikaistyöttömyyden erityisenä elämäntilanteena ja riskinä syrjäytymiselle, jotta etuuteen voidaan liittää osallisuutta ja sosiaalista integraatiota edistäviä palveluja polkuna kohti työllistymistä edistäviä palveluita samoin oikeuksin ja velvoittein. Etuuden lähtökohtana on velvoite osallistua palveluihin, jotka koskevat aktiivista työn hakemista tai koulutukseen, kotoutumiseen, kuntoutukseen ja muihin osallisuutta sekä sosiaalista integraatiota edistäviin palveluihin osallistumista.

1.1.2 Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean välimietintö

Parlamentaarinen sosiaaliturvakomitea tekee välimietinnössään kohdassa 6 Tulevaisuuden sosiaaliturva esityksen seuraavalle hallitukselle perusturvaetuuksien yhtenäistämisestä ja yhdistämisestä[1].

Sosiaaliturvakomitea kannattaa yhden perusturvaetuuden selvittämistä sosiaaliturvauudistuksen seuraavana vaiheena. Yksi perusturvaetuus olisi syyperusteinen etuus. Perusturvaetuuden myöntämisen ehdot ja perusteet olisivat erilaiset riippuen elämäntilanteesta. Komitea esittää vaiheittaista siirtymistä yhteen perusturvaetuuteen.

Sosiaaliturvakomitea esittää syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä ansioturva huomioiden. Yhtenäistäminen kattaa etuuksien myöntämisedellytykset ja määräytymisperusteet soveltuvin osin sekä toimeenpanon. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa vaiheittain etuusjärjestelmää ja sen toimeenpanoa sekä helpottaa siirtymistä etuudelta toiselle. Etuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä valmistellaan säilyttäen nykyisen sosiaalivakuutuksen periaatteet syyperusteisuudesta ja tarveharkinnasta.

Yhtenäistäminen ja yhdistäminen koskevat seuraavia perusturvaetuuksia ansioturva huomioiden: työmarkkinatuki, peruspäiväraha, sairauspäiväraha, Kelan kuntoutusraha ja vanhempainpäivärahat.

Komitea esittää hallituksen selvitettäväksi, mitkä etuuksien ehdoista yhtenäistetään ja miten, sekä arvioitavaksi eri yhtenäistämisvaihtoehtojen vaikutukset (vaikutukset etuudensaajiin, ml. sukupuoli- ja lapsivaikutukset, kustannusvaikutukset ja vaikutukset julkiseen talouteen, muut vaikutukset) ainakin seuraavien ehtojen osalta: hakuajat, maksupäivät ja –ajat, omavastuuaika, lapsikorotus, ikään liittyvät ehdot, taso, korotusosa, kulukorvaus/ylläpitokorvaus, perheenjäsenen vaikutus, yhteensovitus ansiotyöhön ja -tuloihin (palkkatulot ja yrittäjätulot) sekä enimmäiskesto.

Toimeenpanoa yksinkertaistetaan edistämällä etuuksien asiakaslähtöistä hakemisprosessia, joka ottaa huomioon myös rinnakkaisten etuuksien ja tukien hakemisen.

1.2 Valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö on perustanut työryhmän valmistelemaan perusturvan uudistusta ja yhtä yleistukea pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti[2]. Yleistuen mallia valmisteleva työryhmä koostuu sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön,

[1] Valtioneuvoston julkaisuja 2023:26.
[2] Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 26.3.2024 ”Yleistuen valmistelu etenee”.

valtiovarainministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Kansaneläkelaitoksen asiantuntijoista. Esitysluonnosta on valmisteltu työryhmässä.

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 9.5.2025–19.6.2025. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 382 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa.

Hallituksen esitysluonnokseen annetut lausunnot ovat julkisesti saatavilla lausuntopalvelussa julkaistun lausuntopyynnön sivulla.

Lainsäädännön arviointineuvoston esitysluonnoksesta antama lausunto on luettavissa osoitteessa valtioneuvosto.fi/arviointineuvosto/lausunnot.

Esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 25.8.2025.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat sosiaali- ja terveysministeriön julkisessa palvelussa (hankesivut STM035:00/2024).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Oikeus työttömyysetuuteen

Työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on turvata työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille. Työttömyysturva korvaa työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä.

Työttömyysturvalaissa (1290/2002) työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa.

Jos työtön työnhakija työllistyy osittain, työn perusteella saatu ansiotulo otetaan huomioon sovitellun työttömyysetuuden määrässä. Soviteltu työttömyysetuus lasketaan siten, että etuus ja 50 prosenttia saadusta tulosta voivat sovittelujakson aikana yhteensä nousta määrään, joka etuutena muutoin olisi voitu maksaa, minkä johdosta puolet työttömyysetuuden hakujakson aikana maksettavasta bruttotulosta pienentää kuukaudelta tai neljältä viikolta maksettavaa työttömyysetuutta. Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan puolestaan siten, että se ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttää lähtökohtaisesti Suomessa asumista asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) mukaisella tavalla, ellei EU-lainsäädännöstä muuta johdu. Asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan henkilöä pidetään Suomessa asuvana, jos hän asuu vakinaisesti Suomessa, mutta oleskelee tilapäisesti ulkomailla enintään kuuden kuukauden ajan. Henkilöllä, joka toistuvasti oleskelee ulkomailla siten, ettei yhtäjaksoinen oleskelu ylitä kuutta kuukautta, pidetään edelleen Suomessa asuvana, jos hänen vakinainen asuinpaikkansa säilyy Suomessa.

Työttömyyspäiväraha

Työttömyyspäivärahaa maksetaan vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työnhakijalle.

Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansiopäivärahana ja muille Kansaneläkelaitoksen maksamana peruspäivärahana.

Työttömyyspäivärahaan on oikeus työttömällä, joka on täyttänyt työssäoloehdon. Työssäoloehdon tarkoituksena on osoittaa, että henkilö on ollut edellä todetulla tavalla vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut ansiotyöstä toimeentulonsa. Työttömyyspäivärahaa maksetaan työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamiseksi.

Peruspäivärahaan on oikeus työnhakijalla, joka täyttää palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon.

Ansiopäivärahaan on oikeus palkansaajakassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään 12 edellistä kuukautta ja joka kalenterikuukausina, joina on ollut vakuutettuna, on täyttänyt työssäoloehdon.

Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 28 lähinnä edellisen kuukauden aikana (tarkastelujakso) kerryttänyt yhteensä vähintään 12 työssäoloehtokuukautta. Työssäoloehtokuukaudeksi luetaan sellainen kalenterikuukausi, jona henkilölle on maksettu vakuutuksenalaista vakiintunutta palkkaa vähintään 930 euroa. Työssäoloehtokuukaudeksi luetaan myös sellaiset kaksi erillistä kalenterikuukautta (*puolikas työssäoloehtokuukausi*), joiden kummankin aikana maksettu vakuutuksenalainen vakiintunut palkka on alle 930 euroa mutta vähintään 465 euroa.

Ansiopäivärahaan on oikeus yrittäjäkassan jäsenellä, joka on ollut vakuutettuna vähintään 15 edellistä kuukautta ja joka vakuutettuna ollessaan on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun henkilö lähinnä edellisten 48 kuukauden aikana (tarkastelujakso) on työskennellyt vähintään 15 kuukautta yrittäjänä. Työssäoloehdossa huomioitaviin kuukausiin luetaan aika, jolloin henkilö on työllistynyt yrityksessä siten, että hänen yrittäjän eläkelain (1272/2006), maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) tai työntekijän eläkelain (395/2006) mukainen vuosityötulonsa on vähintään 15 128 € vuonna 2025. Vuosityötulon rajaa tarkistetaan vuosittain.

Peruspäivärahassa yrittäjän työssäoloehtoon luetaan lähinnä 28 edellisen kuukauden aikana tehty palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ.

Työssäoloehdon täyttyminen käynnistää perus- tai ansiopäivärahana maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäisajan. Työttömyyspäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut työssä yhteensä enintään kolme vuotta ja 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut työssä yhteensä yli kolme vuotta. Jos henkilön työssäoloehto on täyttynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja hänellä on työssäoloehdon täyttyessä työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana, työttömyyspäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisajan alkamisen jälkeen täyttynyt työssäoloehto käynnistää uuden enimmäisajan.

Ennen vuotta 1965 syntyneille työttömille voidaan maksaa työttömyyspäivärahaa tietyin edellytyksin päivärahakauden enimmäisajan päättymisen jälkeen niin kutsutuilta lisäpäiviltä, kunnes henkilö jää eläkkeelle. Lisäpäivien alaikäraja on vuonna 1961 tai vuonna 1962 syntyneillä 62 vuotta, vuonna 1963 syntyneillä 63 vuotta ja vuonna 1964 syntyneillä 64 vuotta. Työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus tutkitaan vasta, kun etuuden maksamisen enimmäisaika täyttyy. Enimmäisajan täyttyessä Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa tutkii, onko

työttömyyspäivärahan saaja ehtinyt täyttää oman syntymävuotensa perusteella määrittyvän alaikärajan ennen kuin enimmäisaika päättyy. Lisäksi tutkitaan, onko henkilöllä enimmäisajan täyttyessä vähintään viisi vuotta huomioitavaa työssäoloaikaa viimeisen 20 vuoden aikana. Lisäpäivinä maksettava ansiopäiväraha kartuttaa eläkettä, toisin kuin lisäpäivinä maksettava peruspäiväraha, joka ei kartuta eläkettä.

Peruspäivärahan suuruus on 37,21 euroa päivässä ja noin 800 euroa kuukaudessa (vuoden 2025 tasossa). Ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta.

EU-maiden välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaetuuksien yhteensovittamisesta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (jäljempänä *EU-asetus 883/2004*) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 987/2009 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä. Työttömyyspäiväraha on EU-asetuksen 883/2004 asiallista soveltamisalaa koskevan 3 artiklan 1 kohdan h alakohdan tarkoittama työttömyysetuus, johon sovelletaan asetuksen työttömyysetuuksia koskevia säännöksiä. Työtön työnhakija, joka on EU-asetuksen 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan. Vuonna 2024 Suomesta toiseen EU-valtioon tehtiin 96 työnhakumatkaa ansiopäivärahalla ja 24 työnhakumatkaa peruspäivärahalla, ja keskimääräinen työnhakumatkan pituus oli 51 päivää.

Työmarkkinatuki

Hallituksen esitys HE 235/1993 vp eduskunnalle työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta annettiin eduskunnalle lokakuussa 1993. Esityksessä ehdotettiin, että peruspäivärahan myöntämisen edellytykseksi säädettäisiin työssäoloehdon täyttäminen. Uusi etuus, työmarkkinatuki, turvaisi niiden työttömäksi rekisteröityneiden toimeentuloa, jotka eivät ole täyttäneet työssäoloehtoa tai jotka ovat saaneet perus- tai ansiopäivärahaa enimmäisajan. Esityksen mukaan työmarkkinatuki olisi tarkoitettu ensisijaisesti työmarkkinoille ensimmäistä kertaa tulevien työttömien tueksi. Toimeentulon turvaamisen lisäksi esityksessä työmarkkinatuen tarkoitukseksi määriteltiin tuen saajan työmarkkinoille hakeutumisen edellytysten edistäminen ja parantaminen. Lisäksi etuutta maksettaisiin toimeentulon turvaamiseksi ja työmarkkinoille hakeutumisen ja palaamisen edellytysten parantamiseksi työttömille työnhakijoille, joiden työttömyyspäivärahaoikeus olisi päättynyt enimmäismaksuajan täytyttyä. Etuutta maksettaisiin työnhaun ja työvoimapoliittisten palveluiden ajalta. Esityksen mukaan työmarkkinatuen keskeinen tarkoitus olisi edistää työttömän henkilön työllistymistä aktiivisten työvoimapoliittisten toimenpiteiden avulla, ja työmarkkinatuen luonne huomioon ottaen olisi perusteltua maksaa tuki ilman tarveharkintaa aikana, jolloin henkilö osallistuu työmarkkinakelpoisuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Hallituksen esityksessä HE 115/2002 vp ehdotettiin säädettäväksi kokonaan uusi laki, työttömyysturvalaki. Uudistuksen ensimmäinen tavoite koski lainsäädännön selkeyttämistä. Hallituksen esityksen mukaan lainsäädännön rakenne uudistettaisiin niin, että työttömyysetuuksista ja niihin liittyvistä kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädettäisiin pääsääntöisesti yhdessä laissa. Samalla toimeentuloturvaa koskevien säännösten suhde työvoimapoliittisia toimenpiteitä koskeviin säännöksiin järjestettäisiin lainsäädännössä uudelleen, ja erityisesti työmarkkinatukijärjestelmää koskevan lainsäädännön rakenteen uudistamisessa tavoitteena oli, että eri lakien mukaan työmarkkinatukena maksettavia etuuksia koskevien säännösten suhde työvoimapoliittisia toimenpiteitä koskeviin säännöksiin on mahdollisimman selkeä.

Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työmarkkinatukea maksetaan henkilölle, joka ei täytä palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehtoa tai jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen vuoksi ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa (*tarveharkinta*). Työmarkkinatuen toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

Työmarkkinatuen saaminen tai sen määrä ei perustu työttömyyttä edeltävään työskentelyyn tai työstä saatuun tuloon, vaan se on työttömän vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi sosiaalisin perustein suoritettava syyperusteinen tuki. Hallituksen esityksessä HE 235/1993 vp eduskunnalle työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta todetaan työmarkkinatuen tarveharkintaa koskevan ehdotuksen osalta, että työmarkkinatuki olisi tarveharkintainen etuus eli henkilön tulisi olla taloudellisen tuen tarpeessa, jotta hänelle voitaisiin myöntää ja maksaa työmarkkinatukea. Mainitun esityksen perusteluiden mukaan tämä tarveharkintaisuus on perusteltua, koska kysymys on henkilön vähimmäistoimeentulon turvaavasta etuudesta. Tällöin ei ole tarkoituksenmukaista maksaa kokonaisuudessaan verovaroin rahoitettavaa työmarkkinatukea henkilölle, jonka toimeentulo jo muutenkin on turvattu.

Työttömyysturvalain 7 luvun 12 §:n mukaan työmarkkinatuki on kestoltaan rajoittamaton.

Työmarkkinatuen tarveharkinnassa otetaan lähtökohtaisesti huomioon työmarkkinatuen saajan omat tulot kokonaisuudessaan. Edellä on kuvattu työn perusteella saadun ansiotulo huomioonottaminen sovitellun työttömyysetuuden määrässä. Tarveharkinnassa huomioitavia tulolajeja ovat esimerkiksi pääomatulot, omaishoitajan hoitopalkkio ja tekijänoikeuskorvaukset.

Työttömyysturvalain mukaan työmarkkinatuen tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon lapsilisää, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea, asumistukea, sotilasavustusta, sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa, kansaneläkelain (568/2007) mukaista täydennysmäärää, toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea, vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta eikä liikkuvuusavustuksena maksettavaa työttömyysetuutta.

Työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot arvioidaan sen mukaan, kuinka paljon niitä työttömyysaikana tulee jatkuvasti olemaan eli satunnaiset ja kertaluonteiset tulot eivät vaikuta työmarkkinatuen määrään. Tarveharkinnassa otetaan huomioon myös sellaiset tulot, jotka vaikuttavat henkilön tulotasoon työttömyysaikana, vaikka tulot on saatu muuna kuin työttömyysaikana. Vuosittain tai muutoin toistuva tuloerä jaetaan tuloksi koko vuodelle tai muulle tulokaudelle. Ennen tarveharkintaa työmarkkinatukeen vaikuttavasta tulosta vähennetään tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista[3].

Tarveharkinnassa huomioon otettava tulo vaikuttaa työmarkkinatuen määrään eri tavalla riippuen siitä, onko työmarkkinatuen saaja huoltovelvollinen vai perheetön henkilö. Huoltovelvollisina pidetään avio- tai avopuolisoita, joilla ei ole lapsia. Huoltovelvollisena pidetään myös henkilöä, jolla on huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia. Huollettavana lapsena pidetään työttömyysetuuden saajan biologista lasta, adoptiolasta, kasvattilapseksi annettua lasta, sosiaalihuollon huostaan ottamaa lasta sekä lasta, josta saaja on velvollinen maksamaan elatusapua. Huollettavana lapsena pidetään myös samassa taloudessa asuvaa avo- tai aviopuolison alaikäistä lasta. Huoltovelvollisen henkilön täydestä työmarkkinatuesta

[3] Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta 30.12.2002/1332, 3 luku.

vähennetään 50 prosenttia 1 044,00 euron tulorajan ylittävistä tuloista. Tulorajaa korotetaan 130 eurolla kuukaudessa jokaista huollettavaa lasta kohden. Perheettömän henkilön täydestä työmarkkinatuesta vähennetään 75 prosenttia 311,00 euron tulorajan ylittävistä tuloista.[4]

Edellisessä kappaleessa mainitut euromäärät ovat vuoden 2010 tasossa[5]. Työttömyysturvalain mukaan, jos maan yleinen palkkataso ansiotasoindeksin perusteella arvioiden olennaisesti muuttuu, valtioneuvoston asetuksella säädetään työmarkkinatuen tarveharkinnan tulorajojen mukaisten rahamäärien tarkistamisesta vastaamaan palkkatason muutosta[6].

Tarveharkintaa ei sovelleta työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta eikä sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksettavaan työmarkkinatukeen, joka on työttömäksi joutuessaan täyttänyt työssäoloehdon.

Verrataan työmarkkinatuen tarveharkinnan soveltamisen vaikutusta ja työttömyyden aikana ansaitun työstä saadun korvauksen vaikutusta työmarkkinatuen määrään. Kuten edellä on todettu, työttömyysetuuden sovittelussa puolet työttömyysetuuden hakujakson aikana maksettavasta bruttotulosta pienentää kuukaudelta tai neljältä viikolta maksettavaa soviteltavaa työttömyysetuutta. Työttömyysturvan 300 euron suojaosa poistui 1.4.2024 lainmuutoksen johdosta. Alaikäisiä lapsia, avio- tai avoliittoa taikka työmarkkinatuen saajan ikää ei huomioida työmarkkinatuen sovittelussa. Mikäli työmarkkinatuen saajalla on työstä saatua tuloa ja tarveharkinnassa huomioitavaa tuloa, tulot vaikuttavat työmarkkinatuen määrään eri tavoin riippuen tulon ansaitsemistavasta, avio- tai avoliitosta, henkilön tai hänen puolisonsa alaikäisten lasten lukumäärästä, sekä ikään liitetystä työssäoloehdon täyttämisestä. Työttömyysetuuksiin maksettu lapsikorotus poistui 1.4.2024 lainmuutoksen johdosta.

Työmarkkinatukijärjestelmän yhtenä keskeisenä tavoitteena on tehostaa ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Tämän vuoksi työmarkkinatukea ei makseta välittömästi työnhaun alkaessa ammatillista koulutusta vailla olevalle työnhakijalle, vaan työmarkkinatukeen sovelletaan 21 viikon mittaista odotusaikaa. Nuorten koulutukseen hakeutumista koskevasta velvoitteesta poiketen odotusaikaa asetettaessa työnhakijan iällä ei ole merkitystä. Iästä riippumatta odotusaika koskee sellaista ammatillista koulutusta vailla olevaa henkilöä, joka ei työmarkkinatuen hakemista edeltävästi ole välittömästi saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajalta.

Työmarkkinatuen odotusaika estää työmarkkinatuen maksamisen työttömyysajalta, mutta toisaalta työnhakijalla on kuitenkin odotusajan estämättä oikeus työmarkkinatukeen siltä ajalta, kun hän osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Odotusaikaa lyhentää muun muassa työttömyyspäivärahan työssäoloehtoon luettavan työn tekeminen ja työttömyysetuuden saaminen odotusajan alkamista edeltäneen kahden vuoden aikana.

Työmarkkinatuki maksetaan määrältään alennettuna osittaisena työmarkkinatukena, jos henkilö asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyyspäivärahan työssäoloehtoa.

---

[4] Työmarkkinatuen saajan puolison tulojen perusteella suoritettavasta tarveharkinnasta luovuttiin 1.1.2013 voimaan tulleella lailla (1005/2012). Työmarkkinatuen tarveharkinnan tulorajan määräytymisessä jäi edelleen huomioon otettavaksi avio- tai avopuoliso.

[5] Valtioneuvoston asetus (957/2010) työmarkkinatuen tarveharkinnassa sovellettavien euromäärien tarkistamisesta.

[6] Voimassa olevassa työttömyysturvalain 7 §:n 4 momentissa viitataan 6 §:ssä säädettyyn rahamäärään. Mainitussa 6 §:ssä ei enää puolison tarveharkinnan poistumisen myötä 1.1.2013 säädetä rahamäärästä.

Osittainen työmarkkinatuki on 35 prosenttia[7] henkilölle hänen omien tulojensa perusteella muutoin maksettavasta työmarkkinatuesta. Osittaisen työmarkkinatuen maksamiselle ei ole säädetty ikään perustuvaa rajoitusta. Osittaista työmarkkinatukea maksetaan myös siinä tapauksessa, että vanhempiensa taloudessa asuva tuenhakija ei esitä selvitystä vanhempiensa tuloista.

Työmarkkinatuki maksetaan täysimääräisenä ajalta, jona vanhempiensa taloudessa asuva henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Mikäli vanhempien tulot jäävät alle työttömyysturvalaissa säädetyn tulorajan, työmarkkinatuki maksetaan myös tässä tilanteessa täysimääräisenä.

Vanhempien tuloina otetaan huomioon vastaavat tulot kuin työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioitavat tulot. Vanhempien tuloina otetaan huomioon kaikki tulot tulon lähteestä tai veronalaisuudesta riippumatta lukuun ottamatta omaishoitajan hoitopalkkiota ja muussa kuin ansaintatarkoituksessa saatua perhehoitajan hoitopalkkiota[8]. Jos vanhempien yhteenlasketut tulot ylittävät 1 781 euroa kuukaudessa[9], henkilön täysimääräisestä työmarkkinatuesta vähennetään 50 % tulorajan ylittävistä tuloista. Jokainen vanhempien huollettavana oleva samassa taloudessa asuva alaikäinen lapsi nostaa tulorajaa 106 eurolla kuukaudessa. Vanhempien tulojen perusteella vähennettynä työmarkkinatukena maksetaan kuitenkin aina vähintään 50 prosenttia siitä työmarkkinatuen määrästä, johon henkilöllä muuten olisi omien tulojensa perusteella oikeus.

Jos vanhempiensa taloudessa asuva henkilö kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, työmarkkinatuki on maksettava täysimääräisenä, vaikka vanhempien tulot ylittävät säädetyn tulorajan.

Täysi työmarkkinatuki on 37,21 euroa päivässä ja noin 800 euroa kuukaudessa (vuoden 2025 tasossa). Täysimääräinen työmarkkinatuki on työttömyysturvalain mukaan peruspäivärahan suuruinen.

Lainmuutoksen johdosta indeksitarkistusta ei tehdä vuosina 2024–2027 työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan. Jos indeksijäädytys vähentää etuuksien reaalista tasoa yli 10,2 %, etuuksien määriin tehdään indeksitarkistukset.[10]

Työmarkkinatuki on EU-asetuksen 883/2004 asiallista soveltamisalaa koskevan 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu maksuihin perustumaton erityinen rahaetuus, joka on mainittu EU-asetuksen liitteessä X. Maksuihin perustumattomista erityisistä rahaetuuksista säädetään EU-asetuksen 883/2004 70 artiklassa. Kyseisissä etuuksissa on piirteitä sekä sosiaaliturvasta että sosiaalihuollosta siten, että niiden tarkoituksena on toisaalta turvata asianomaisille henkilöille vähimmäistoimeentulo ottaen huomioon jäsenvaltion taloudellinen ja sosiaalinen tilanne ja toisaalta niillä on liityntäpinta asetuksen soveltamisalassa oleviin sosiaaliturvan aloihin. Etuuksien erityisen luonteen vuoksi niitä ei koske asetuksen yleinen 7 artiklan mukainen maasta

[7] Osittaisen työmarkkinatuen tasoa koskeva muutos tuli voimaan 1.1.2025 lailla 962/2024 (HE 135/2024 vp).
[8] Palkkioita koskeva muutos tuli voimaan 1.1.2025 lailla 962/2024.
[9] Työttömyysturvalain 7 luvun 9 §:ssä säädetty vanhempien yhteenlaskettujen tulojen tuloraja on vuoden 2002 tasossa. Työttömyysturvalaissa ei säädetä mainitun tulorajan tarkistamisesta.
[10] Laki (1296/2023) eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 (HE 75/2023 vp).

vietävyyden periaate, vaan ne myönnetään ja maksetaan asianomaisen henkilön asuinjäsenvaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti.

EU-asetuksen 883/2004 70 artiklassa luetellaan ne edellytykset, jotka etuuksien tulee täyttää, jotta ne voidaan luokitella maksuihin perustumattomiksi erityisetuuksiksi. Edellytyksenä on ensinnäkin joko se, että etuudet on tarkoitettu antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaisille sosiaaliturvaturvaetuuksiin luettaville etuuksille, jotka takaavat henkilöille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon kyseisen jäsenvaltion taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen, tai että etuuksien tarkoituksena on yksinomaan vammaisten henkilöiden erityinen suojeleminen ja jotka liittyvät läheisesti henkilön sosiaaliseen ympäristöön jäsenvaltiossa. Toinen edellytys on, että maksuihin perustumattomat erityisetuudet tulee rahoittaa yksinomaan yleisten julkisten menojen kattamiseen tarkoitetuilla pakollisilla veroilla[11] ja niiden myöntämisedellytykset eivät saa olla riippuvaisia etuudensaajan suorittamasta maksusta. Kolmanneksi maksuihin perustumattomat erityisetuudet täytyy sisällyttää asetuksen liitteeseen X.

2.2 Työnhakijan palveluprosessi ja työllistymistä edistävät palvelut

Työnhakijan palveluprosessista säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023, jäljempänä järjestämislaki) 4 luvussa. Palveluprosessiin kuuluvat työnhakijaksi ilmoittautuminen, alkuhaastattelu, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut.

Työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle järjestään työnhakukeskustelu, kun alkuhaastattelusta on kulunut kolme kuukautta. Tämän jälkeen työnhakukeskustelu järjestetään aina kolmen kuukauden kuluttua edellisestä. Alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välissä työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle järjestetään viisi täydentävää työnhakukeskustelua. Täydentävät työnhakukeskustelut on tarkoitus järjestää säännöllisesti kolmen kuukauden aikana, joten pääsääntöisesti keskustelut järjestään kahden viikon välein. Lisäksi työttömälle työnhakijalle järjestetään kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina työttömyyden jatkuttua kuusi kuukautta. Edellä mainittujen täydentävien työnhakukeskustelujen lisäksi henkilöasiakkaalle voidaan järjestää täydentäviä työnhakukeskusteluja hänen palvelutarpeensa edellyttämällä tavalla.

Palveluprosessissa arvioidaan henkilön edellytykset hakea työtä ja työllistyä sekä tarve palveluille. Palveluprosessissa laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma sekä asetetaan työnhakuvelvoite ja seurataan työnhaun edistymistä. Tarvittaessa asiakas ohjataan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin ja arvioidaan palvelutarpeen kehittymistä.

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen asiakkaalle perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, jonka työvoimaviranomainen arvioi yhdessä asiakkaan kanssa. Myös työllistymissuunnitelman työvoimaviranomainen laatii yhdessä työnhakija-asiakkaan kanssa. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Työllistymissuunnitelman noudattaminen kuten esimerkiksi suunnitelmassa sovittuihin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen on työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa.

[11] Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan työttömyysvakuutusmaksut ovat valtiosääntöoikeudellisessa mielessä veroja (PeVL 5/1959 vp; PeVL 2/1960 vp; PeVL 4/1984 vp; PeVL 28/1993 vp; PeVL 18/1998 vp).

Työvoimaviranomaisen on järjestämislain mukaan tietyissä tilanteissa muistutettava työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta. Työvoimaviranomainen muistuttaa työnhakijaa esimerkiksi, jos työnhakija jättää saapumatta palveluprosessin mukaisiin keskusteluihin tai ei muulla tavoin asioi työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Muistutuksella ei ole vaikutuksia työnhakijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Muistutus on luonteeltaan työvoimaviranomaisen neuvontaa työnhakijalle. Muistutuksella ei ole myöskään vaikutusta työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmään.

Työ- ja elinkeinotoimistojen (jäljempänä TE-toimisto) asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen mukaan muistutuksia tehtiin aikavälillä 2.5.2022–31.3.2024 yhteensä 301 500 kappaletta. Niitä lähetettiin yhteensä 38 prosentille asiakkaista. Vuonna 2023 muistutuksia tehtiin lähes 200 000 kappaletta, ja muistutuksen sai noin 26 prosenttia asiakkaista. Eniten muistutuksia tehtiin työnhakuvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä (132 000 kappaletta) ja asiakastapaamiseen saapumatta jättämisestä (31 000 kappaletta). Muistutuksista 66 prosenttia koski työnhakuvelvollisuuden noudattamatta jättämistä ja 16 prosenttia asiakastapaamiseen saapumatta jättämistä. Kaikista muistutuksen saaneista asiakkaista 80 prosenttia ei ole saanut toimintansa vuoksi työttömyysturvaseuraamuksia, eli he ovat muistutuksen saamisen jälkeen menetelleet työttömyysturvalain edellyttämällä tavalla.

Työvoimaviranomaisten laillisuusvalvonta kuuluu Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto käsittelee järjestämislaissa työvoimaviranomaiselle säädettyjen tehtävien ja julkisten työvoimapalveluiden lainmukaisuutta koskevat hallintokantelut.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) säädetään sekä aktivointisuunnitelman laadinnasta että kuntouttavan työtoiminnan palvelun järjestämisestä. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuollon palvelu. Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukainen aktivointisuunnitelma tehdään pitkään työttömänä olleelle henkilölle. Henkilö, työvoimaviranomainen ja hyvinvointialueen sosiaalialan ammattihenkilö tekevät sen yhdessä. Mikäli henkilö saa työttömyysetuutta, työvoimaviranomainen aloittaa aktivointisuunnitelman teon. Mikäli henkilö saa toimeentulotukea työttömyyden perusteella, suunnitelman käynnistää hyvinvointialue. Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaiset palvelut ovat ainoat henkilöä velvoittavat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Velvollisuus laatia edellä mainittu aktivointisuunnitelma yhdessä henkilön kanssa riippuu siitä, kuinka kauan hän on saanut työttömyysetuutta tai toimeentulotukea. Alle 25-vuotiaille aktivointisuunnitelma pitää tehdä nopeammin kuin 25-vuotta täyttäneille. Työttömyysetuuden osalta edellytetään, että henkilö on työtön ja oikeutettu työmarkkinatukeen ja että henkilölle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma. Alle 25-vuotiaalta edellytetään lisäksi, että hän on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana tai että hän on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa. Henkilöltä, joka on täyttänyt 25 vuotta, edellytetään lisäksi työttömyyden perusteella saatua työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä tai työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden jälkeen työttömyyden perusteella saatua työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä.

Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta säädetään 1.1.2025 voimaan tulleessa laissa työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023). Monialainen työllistymissuunnitelma koskee mainitun lain mukaisen yhteistoimintamallin asiakkaita. Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue tai Kansaneläkelaitos ohjaa henkilön monialaiseen palvelutarpeen arvioon,

mikäli työllistymisen edistäminen edellyttää työvoimapalvelujen sekä sosiaalipalvelujen, terveyspalvelujen ja tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalvelujen yhteensovittamista. Kukin viranomainen voi ohjata työttömän monialaiseen palvelutarvearvioon heti tarpeen tunnistaessaan. Ohjaus ei edellytä tietyn kestoista työttömyyttä tai työttömyysetuuden maksupäivien kestoa. Ohjaamisen jälkeen mainitut viranomaiset tekevät monialaisen palvelutarvearvion yhdessä työttömän kanssa. Monialaisen palvelutarvearvion perusteella viranomaiset laativat yhdessä työttömän kanssa monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan palveluista, joilla työllistymistä edistetään. Suunnitelma tarkistetaan työvoimaviranomaisen toimesta vähintään kolmen kuukauden välein. Hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen on osallistuttava työllistymissuunnitelman tarkistamiseen niiden järjestämisvastuulle kuuluvien suunnitelmassa sovittujen palveluiden osalta työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Työllistymistä edistäviä palveluja ovat työvoimakoulutus, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu opiskelu, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu kotoutumiskoulutus, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu, koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen enimmäistukiaika on lähtökohtaisesti 24 kuukautta, mutta jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen, opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan. Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta. Työnhakuvalmennuksen enimmäiskesto on 20 päivää ja uravalmennuksen enimmäiskesto 40 päivää. Koulutuskokeilun kesto on kerrallaan enintään 10 päivää. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan.

Työttömyysetuutta voidaan maksaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei ole työttömänä ollessaan oikeutta etuuteen korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen, ammatilliseen koulutukseen liittyvän rajoituksen, omavastuuajan, työmarkkinatuen odotusajan tai työmarkkinatuen tarveharkinnan vuoksi.

2.3 Työttömyysetuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

Työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi työvoimaviranomaiselle ja hän on työtön. Jos henkilö on kokoaikatyössä tai työllistyy yrittäjänä päätoimisesti yli kahden viikon ajan, häntä ei lähtökohtaisesti pidetä työttömänä eikä hänellä lähtökohtaisesti ole oikeutta työttömyysetuuteen. Jos työ on osa-aikaista tai työllistyminen yrittäjänä on sivutoimista, henkilöllä voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, eli työstä tai yritystoiminnasta saatu tulo otetaan huomioon maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Päätoimiset opinnot estävät lähtökohtaisesti työttömyysetuuden maksamisen.

Työttömyysetuuteen on oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön. Osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työnhakijan ei tarvitse hakea kokoaikatyötä, vaan työkykyä vastaavan osa-aikatyön hakeminen on riittävää.

Jos työnhakija ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän hae kokoaikatyötä, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Oikeus etuuteen alkaa uudestaan siitä päivästä, jolloin työnhakija ilmoittaa hakevansa kokoaikatyötä.

2.4 Etuuden saajan velvollisuudet ja työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Työttömyysetuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimaviranomaiselle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Jos työnhakija laiminlyö toimia edellytetyllä tavalla, hänen työnhakunsa voimassaolo voidaan tietyissä tilanteissa päättää työvoimaviranomaisen toimesta tai työnhakijalle voidaan asettaa korvauksettomia määräaikoja eli niin sanottuja karensseja tai työssäolovelvoitteita. Korvaukseton määräaika tarkoittaa työttömyysturvaoikeuden menettämistä määräaikaisesti ja työssäolovelvoite etuusoikeuden menettämistä toistaiseksi.

Työttömyysturvalain mukaan työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää syytä itse eronnut työstä tai aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Jos työn jäljellä oleva kesto olisi ollut enintään viisi päivää, korvaukseton määräaika on 30 päivää.

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän työttömänä ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä tai hakemastaan työstä, johon hänet on valittu. Käytännössä kyse on siitä, että työnhakijalla oli jo varmuus työllistymisestä tähän työpaikkaan. Jos työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa, korvaukseton määräaika on kestoltaan 30 päivää. Nimenomaisen kieltäytymisen lisäksi korvaukseton määräaika voidaan asettaa, jos työttömänä oleva henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt.

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävästä menettelystä asetetaan korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoite porrastettuna. Ensimmäinen moitittava menettely vuoden tarkastelujakson kuluessa ei aiheuta seuraamusta (muistutus kuvattu jaksossa 2.2). Jos moitittavia menettelyjä on kaksi, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemältä kalenteripäivältä. Kolmannesta moitittavasta menettelystä työttömyysetuuden menettää 14 kalenteripäivältä. Jos työnhakija menettelee vielä neljännen kerran moitittavasti, hänelle asetetaan 12 kalenteriviikon työssäolovelvoite.

Työssäolovelvoite tarkoittaa työttömyysetuuden menettämistä toistaiseksi. Oikeus etuuteen palautuu, kun henkilö on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä, opiskellut omaehtoisesti päätoimisia opintoja, työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä tai osallistunut työttömyysturvalain määritelmäsäännöksessä (1 luvun 5 §) lueteltuihin työllistymistä edistäviin palveluihin yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Työllistymistä edistävän palvelun ajalta voidaan maksaa työttömyysetuutta myös silloin, kun työttömyysetuuden saaminen työttömyyden perusteella estyisi korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen tai työttömyysturvalain 2 luvun 13 ja 14 §:ssä säädetyn ammatilliseen koulutukseen liittyvän rajoituksen takia. Mainitut seikat syrjäytyvät palvelun ajalta vain silloin, kun este työttömyysetuuden maksamiselle oli olemassa jo palvelun alkaessa.

Työnhakijan palveluprosessissa arvioidaan työnhakijan palvelutarve. Työ- ja toimintakyvyn osalta merkitystä on sillä, liittyvätkö mahdolliset työ- ja toimintakyvyn rajoitteet työnhakijan mahdollisuuksiin työllistyä. Tarvittaessa työnhakija ohjataan työkyvyn arviointiin. Työnhakijan

työ- ja toimintakykyä voidaan tarvittaessa arvioida yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

Työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmässä työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, jos hän kieltäytyy palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn arvioinnista tai tutkimuksesta. Keskeistä velvoittavuuden kannalta on, että kyse on välttämättömästä tutkimuksesta tai arvioinnista. Työnhakija voidaan ohjata työkyvyn arviointiin tai tutkimukseen myös muulla perusteella, mutta silloin kieltäytymisellä ei ole vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työnhakijan kieltäytyessä työkykyyn liittyvästä tutkimuksesta tai arvioinnista hänen työnhakunsa voimassaolo jatkuu, mutta työvoimaviranomainen selvittää, onko työnhakijalla ollut pätevä syy menettelyynsä ja tuleeko työnhakijalle asettaa työttömyysturvalaissa tarkoitettu seuraamus.

2.5 Työttömyysetuuksien rahoitus

Työttömyysetuuksien rahoituksesta säädetään laissa työttömyysetuuksien rahoituksesta (555/1998) sekä työttömyysturvalain 14 luvussa ja yrittäjän ansiopäivärahan osalta työttömyyskassalaissa.

Työttömyyspäivärahan rahoituksesta vastaavat valtio, ansiopäivärahan saajan kotikunta, työnantajat ja palkansaajat pakollisilla työttömyysvakuutusmaksuilla sekä työttömyyskassat jäsenmaksuilla.

Ansiopäivärahana maksettaviin työttömyyspäivärahan lisäpäiviin ei suoriteta valtionosuutta eikä ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuutta. Osa lisäpäivämenosta katetaan työnantajien työttömyysturvan omavastuumaksulla, jonka kerää Työllisyysrahasto. Omavastuumaksuvelvollisesta työnantajasta ja omavastuumaksuvelvollisuuden perusteena olevasta työntekijän työttömyydestä säädetään laissa työttömyysetuuksien rahoituksesta.

Valtio rahoittaa yrittäjän ansiopäivärahasta peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Yrittäjän ansiopäivärahan rahoitukseen ei käytetä työttömyysvakuutusmaksujen tuottoa, vaan työttömyyskassaan kuuluvat yrittäjät rahoittavat työttömyyskassan jäsenmaksulla sen osan ansiopäivärahasta, joka ylittää perusosan.

Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla sekä valtion ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Työllisyysrahasto maksaa Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahan rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajien työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää. Vuoden 2025 palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla peruspäivärahojen rahoitukseen tilitetään vuonna 2025 arviolta 94 miljoonaa euroa.

Työttömyysvakuutusmaksuilla ei rahoiteta työmarkkinatukea. Työmarkkinatuen rahoituksesta vastaavat valtio sekä tuen saajan kotikunta.

Kotikunnan rahoitusvastuun perusteena oleva etuuspäivien kertymä nollautuu työnhakijan täyttäessä työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon.

Vuodesta 2025 alkaen kunnan rahoitusvastuu alkaa työnhakijan 101. työttömyysetuuspäivästä. Kunnan rahoitusosuus on 200 maksupäivään saakka kymmenen prosenttia työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201–300 päivää, kunnan rahoitusosuus on 20 prosenttia, 301–400 etuuspäivän ajalta 30

prosenttia, 401–700 etuuspäivältä 40 prosenttia ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 prosenttia. Korkein, 50 prosentin rahoitusosuus, ei koske peruspäivärahaa tai ansiopäivärahan perusosaa, koska työttömyyspäivärahan enimmäisaika on 500 päivää. Jos etuudensaaja enimmäisajan täyttymisen vuoksi siirtyy perus- tai ansiopäivärahalta työmarkkinatuelle, nämä työttömyyspäivärahapäivät luetaan mukaan henkilön työttömyysetuuden saannin kestoon.

Taulukko 1: Työmarkkinatuen rahoitus 1.1.2025 alkaen

Työttömyysetuuden maksupäivät	Kunnan rahoitusosuus	Valtion rahoitusosuus
1-100 päivää	0	100 %
101-200 päivää	10 %	90 %
201-300 päivää	20 %	80 %
301-400 päivää	30 %	70 %
401-700 päivää	40 %	60 %
Yli 700 päivää	50 %	50 %

2.6 Työttömyysturvan toimeenpanojärjestelmä

Ansiopäivärahan toimeenpanosta vastaavat työttömyyskassat. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

Kun henkilö hakee Kansaneläkelaitoksesta työttömyysetuutta, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava työssäoloehdon täyttyminen, jotta henkilölle voidaan myöntää oikea työttömyysetuus. Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta. Peruspäivärahaa ei makseta siltä ajalta, jolta työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa.

Jos työttömyyskassan jäsen hakee työttömyysetuutta Kansaneläkelaitokselta ja Kansaneläkelaitos toteaa hakemusta käsitellessään hakijan työssäoloehdon täyttyneen, Kansaneläkelaitos hylkää työttömyysetuushakemuksen sillä perusteella, että henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan. Päätöksellä ohjataan hakijaa hakemaan ansiopäivärahaa omasta työttömyyskassastaan.

Kansaneläkelaitos seuraa työttömyysetuutta saavan henkilön työssäoloehdon kertymistä, kun tämä työskentelee ja saa samalla soviteltua työttömyysetuutta. Jos kyse on työmarkkinatukea saavasta työttömyyskassan jäsenestä, jonka työssäoloehdon todetaan täyttyneen, tai peruspäivärahaa saavasta työttömyyskassan jäsenestä, jonka jäsenyysehdon todetaan täyttyneen, Kansaneläkelaitos hylkää työttömyysetuuden sillä perusteella, että henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan.

Työmarkkinatuen saamisen edellytyksiin työssäoloehdon täyttyminen tai kerryttäminen vaikuttaa edellä jaksossa 2.1 luvatulla tavalla, kun kyse on työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa 55 vuotta täyttäneelle henkilölle, osittaisen työmarkkinatuen maksamisessa ja työmarkkinatuen odotusajan asettamisessa.

Työvoimaviranomainen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä KEHA-keskus[12]) antavat työvoimapoliittisia lausuntoja

[12] Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp) on hyväksytty ja muutokset tulevat voimaan 1.1.2026 (laki 531/2025). Uudistuksessa KEHA-keskuksen nimi muuttuu Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukseksi. Tässä esityksessä käytetään KEHA-keskuksesta sen nykyistä nimeä, mutta nimen muuttuminen on huomioitu lakiehdotuksissa.

työttömyysetuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä ja työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä.

Työvoimaviranomainen ratkaisee toimialueellaan työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevat edellytykset ja antaa asiakkaanaan olevaa työnhakijaa koskevan työttömyysetuuden maksajaa eli Kansaneläkelaitosta tai työttömyyskassaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa. KEHA-keskus antaa työvoimapoliittiset lausunnot työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä työvoimapoliittista harkintaa vaativissa tilanteissa.

Harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot koskevat työllistymistä yrittäjänä tai omassa työssä, muuta kuin työsuhteessa tehtyä työtä, yrityksessä työskentelyn päättymistä, yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymistä, yritystoiminnan lopettamista, oman työn lopettamista, koulutusta vailla olevaa nuorta koskevia edellytyksiä ja työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä. Kyseisiin työvoimapoliittisiin lausuntoihin liittyy merkittävää työvoimapoliittista harkintaa muun muassa liittyen työnhakijan moitittavan menettelyn arviointiin ja korvauksettoman määräajan asettamiseen.

2.7 Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien menettelytapasääntely

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Lailla turvataan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet.

Yleissäännökset hallintoasioissa noudatettavasta menettelystä sisältyvät hallintolakiin (434/2003), jota pääsääntöisesti sovelletaan Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien käsittelyyn. Hallintolain säännöksistä poikkeaminen on mahdollista nimenomaisella lain tasoisella säännöksellä. Nämä erityissäännökset saavat pääsääntöisesti etusijan suhteessa hallintolakiin. Kansaneläkelaitoksessa hoidettavana olevaa toimeentuloturvaa koskevassa lainsäädännössä on hallintolaista poikkeavia menettelysäännöksiä.

Menettelytapasäännöksillä tarkoitetaan toimeenpanoon liittyviä säännöksiä, kuten päätöksenantomenettelyä, maksamistapaa, takaisinperintää, muutoksenhakua sekä lainvoimaisen päätöksen oikaisua ja poistamista koskevaa sääntelyä. Menettelytapasäännöksiä sisältyy eri etuuslakeihin, Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin sekä hallinnon yleislakeihin.

Työttömyysturvalain menettelytapasääntely vastaa sisällöltään muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Työttömyysturvalaissa on kuitenkin joitain perusteltavissa olevia poikkeuksia menettelytapasäännösten pääsäännöistä. Nämä poikkeukset liittyvät työvoimaviranomaisen työvoimapoliittisten lausuntojen rooliin, työttömyysetuuksien maksamiseen ilman päätöstä sekä asian uudelleen ratkaisemiseen työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi.

2.8 Henkilötietojen käsittelyä ja tiedonhallintaa koskeva yleislainsäädäntö

2.8.1 EU:n yleinen tietosuoja-asetus

Asetuksen kohde ja soveltamisala

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) on sovellettu jäsenvaltioissa toukokuusta 2018 lähtien. Yleisellä tietosuoja-asetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. Jäljempänä kuvataan asetuksen sisältöä erityisesti siltä osin kuin siinä jätetään jäsenvaltiolle liikkumavaraa tai asetetaan jäsenvaltiolle velvollisuus täsmentää asetuksen säännöksiä.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksessa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn, liittyviä tietoja (4 artiklan 1 kohta). Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan asetuksessa toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista (4 artiklan 2 kohta).

Kansallinen liikkumavara

Yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, mutta se jättää paikoin jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen osoittamaa harkintamarginaalia, jonka puitteissa jäsenvaltioiden lainsäätäjien on mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä. Tällaisella kansallisella lainsäädännöllä täydennetään tai täsmennetään asetuksen säännöksiä, jotka muodostavat perustavanlaatuisen rungon henkilötietojen käsittelyä koskevalle säännöstölle. Tällaista täsmentävää tai täydentävää kansallista lainsäädäntöä on siten aina luettava yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (asia 34/73, Variola, tuomio 10.10.1973, asia 50/ 76, Amsterdam Bulb, tuomio 2.2.1977, 33 kohta). Yksityiskohtaisemman sääntelyn tarpeen ja sisällön osalta on otettava huomioon myös yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteet ja sääntelytapa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tai täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan silloin, kun se tietosuoja-asetuksessa nimenomaisesti sallitaan. Toisaalta asetuksessa asetetaan myös kansalliselle lainsäätäjälle velvoite säätää tietyistä seikoista. Liikkumavaran käyttöä koskevat yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset voidaan jakaa velvoittaviin, mahdollistaviin ja huomioon otettaviin säännöksiin.

Liikkumavaran käytössä on asetuksen mukaan mahdollista hyödyntää erilaisia säädöstekniikoita. Asetuksen 41 johdantokappaleen mukaan kansalliselta lainsäädännöltä ei välttämättä edellytetä laintasoisuutta, kunhan se on selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa. Kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten ei myöskään 45 johdantokappaleen mukaan edellytetä olevan erityislakia. Suomessa yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyä on täydennetty tietosuojalailla (1050/2018) ja sen lisäksi erityislaeilla tarvittaessa.

Käsittelyä koskevat periaatteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu. Sen on myös pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu.

Asetuksen 5 artiklassa säädetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Käsittelyperusteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Näistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa syntyvien tai käsiteltävien asiakastietojen kannalta keskeinen on 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Ainoastaan 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtia on pidetty mahdollisina henkilötietojen käsittelyperusteina viranomaiselle. (HE 9/2018 vp, s. 34).

Asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Säännös antaa siis mahdollisuuden täydentävään kansalliseen sääntelyyn.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn ollessa tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi on käsittelyn perustasta säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kyseisessä lainsäädännössä pitää määritellä käsittelyn tarkoitus. Lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista. Tällaiset erityiset säännökset voivat koskea muun muassa yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan

lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet. Perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tämä kohta sisältää siis sekä velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta että mahdollisuuden säätää myös muista seikoista.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa kielletään erityisten henkilötietojen käsittely. Tällaisia tietoja ovat muun muassa terveystiedot sekä rotu ja etninen alkuperä. Poikkeuksista käsittelykieltoon säädetään artiklan 2 kohdassa.

Henkilötietojen myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota yhteen sopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa (5 artiklan 1 kohdan b alakohta). Asetuksen 89 artiklassa säädetään suojatoimista ja mahdollisuudesta säätää poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin tällaisessa käsittelyssä.

Rekisteröidyn oikeudet

Yleisen tietosuoja-asetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Lukuun sisältyvät 12, 13, 15, 16, 18 ja 19 artikla tulisivat sovellettavaksi 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn, ellei soveltamista erikseen rajoiteta 23 artiklassa mahdollistetulla tavalla. Yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklassa säädetään läpinäkyvästä informoinnista ja viestinnästä, 13 artiklassa toimitettavista tiedoista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä, 15 artiklassa rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin, 16 artiklassa oikeudesta tietojen oikaisemiseen, 18 artiklassa oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen ja 19 artiklassa rekisterinpitäjän henkilötietojen oikaisua, poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti (4 artikla 7 alakohta). Määritelmä antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä rekisterinpitäjästä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017 v1.0, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, määrittelyyn tulee suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Rekisterinpitäjiä voi olla useampia. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet. Lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja

suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta. Artikla antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä yhteisrekisterinpitäjyydestä ja yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista.

Asetuksessa tarkoitetaan henkilötietojen käsittelijällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun (4 artikla 8 alakohta). Asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Jäsenvaltion lainsäädäntöä voidaan tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan pitää tällaisena oikeudellisena asiakirjana. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 9). Näin ollen jäsenvaltion lainsäädännössä voitaisiin säätää näistä seikoista. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa säädetään käsittelijän velvollisuuksista, joista tällaisessa sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on erityisesti säädettävä.

Asetuksen 29 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsitellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita. Asetuksen 32 artiklan 4 kohdassa on tähän liittyvä säännös. Sen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita. Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan asetuksen 29 artiklan perusteella vaikuttaisi mahdolliselta, että lainsäädännöllä luotaisiin käsittelijälle sellaisia itsenäisiä velvoitteita tai käsittelyoikeuksia, jotka ovat erillisiä rekisterinpitäjän antamista ohjeista (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 10).

Sekä rekisterinpitäjän että käsittelijän on asetuksen 30 artiklan mukaan ylläpidettävä selostetta käsittelytoimista. Selosteen sisällöstä säädetään mainitun artiklan 1 ja 2 kohdassa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuojaa koskevasta vaikutusten arvioinnista. Artiklan 3 kohdassa säädetään tapauksista, joissa vaikutustenarviointi on erityisesti laadittava ja 7 kohdassa, mitä arvioinnin on vähintään sisällettävä. Artiklan 10 kohta mahdollistaa, ettei vaikutustenarviointia tehdä, jos henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen taikka laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen ja jos vaikutustenarviointi on jo tehty kyseisen lainsäädännön valmistelun yhteydessä. Tällaista lainsäädäntöä valmisteltaessa on asetuksen 36 artiklan 4 kohdan mukaan kuultava valvontaviranomaista.

Henkilötietojen luovuttaminen

Henkilötietojen luovutus on yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan yksi henkilötietojen käsittelyn muoto (4 artiklan 2 alakohta). Vastaanottajalla tarkoitetaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa

luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei (4 artiklan 9 kohta).

Luovuttaminen ja vastaanottaja ovat keskeisiä käsitteitä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen kannalta. Mikäli tietoja luovutetaan vastaanottajalle, tulee tästä informoida rekisteröityä (13 artiklan 1 kohdan d alakohta, 14 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdat sekä 14 artiklan 3 kohdan c alakohta). Rekisteröidyllä on myös oikeus saada tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa (15 artiklan 1 kohdan c alakohta). Rekisterinpitäjällä on myös henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus vastaanottajalle (19 artikla). Käsittelytoimista laadittavassa selosteessa on ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajien ryhmät, joille henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan, mukaan lukien kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä olevat vastaanottajat (30 artikla). (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 10).

Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina. Näiden viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosuojasääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kuin muista henkilötietojen n luovutuksista. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 11).

Henkilötietojen luovutusten edellytyksiä on arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten. Mikäli tietojen käyttötarkoitus muuttuisi luovutuksen johdosta, luovutus edellyttää 6 artiklan 4 kohdan mukaan rekisteröidyn suostumusta tai että siitä säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Yksi 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavoite on jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.

2.8.2 Tietosuojalaki

Tietosuojalailla täydennetään ja täsmennetään Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Se on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota sovelletaan rinnakkain yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Tietosuojalaissa ei säädetä tyhjentävästi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, vaan erityislainsäädännöllä on vastaisuudessakin mahdollista säätää käsittelyn oikeusperusteesta yleisestä tietosuoja-asetuksesta ilmenevin reunaehdoin.

Tietosuojalain esitöissä todetaan kansallisen harkintamarginaalin perustan olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jolla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kansallisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta voidaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi tietosuojalakia koskevan hallituksen esityksen mukaan lähtökohtaisesti perustua näihin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteisiin (HE 9/2018 vp, s. 34).

Tietosuojalain 4 §:ssä täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaista käsittelyperustetta. Tietosuojalain 4 §:n mukaan henkilötietoja saa käsitellä muun muassa, jos käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden (3 kohta).

Tietosuojalaissa säädetään kaikkiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimenpiteisiin sovellettavasta vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuutta koskevan 35 §:n mukaan joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan vaitiolovelvollisuus koskisi esimerkiksi rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän palveluksessa olevaa henkilöä. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen on erikseen sanktioitu tietosuojalain 26 §:ssä.

2.8.3 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetulla lailla (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) täsmennetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta. Julkisuuslain 1 §:ssä ilmaistu lähtökohta on, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuusperiaatetta toteuttavista viranomaisten velvollisuuksista säädetään muun muassa julkisuuslain 20 §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Laatimisvelvollisuuden tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoja asiakirjojen julkisuuden avulla tai yleisen tilastotuotannon perusteella.

Julkisuuslaissa säädetään salassapitovelvoitteista ja -perusteista. Julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1–32 kohdassa säädetään, mitkä viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salaisia. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta taikka tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Kohdan 29 nojalla salassa pidettäviä ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

Julkisuuslain esitöiden mukaan momentin 23–32 kohtaan on koottu yksityisyyden suojan perusteet. Esitöiden mukaan näissä tapauksissa asiakirjan julkisuuden säännönmukaisesti voidaan katsoa vaarantavan salassapidon suojaamaa etua. Vähäistäkin harkinnanvaraisuutta on

pidetty suojattavaa etua vaarantavana (HE 30/1998 vp, s. 88/I). Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25, 29 ja 30 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja koskeva salassapito on säännösten sanamuodon ja lain esitöiden perusteella ehdotonta (HE 30/1998 vp, s. 97/II ja s. 99/II).

Salassapitovelvoitteisiin kuuluvat julkisuuslain 23 §:n mukaan kielto paljastaa salassa pidettävä asiakirja ja tieto sekä kielto käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto koskevat laajaa henkilöjoukkoa. Ne koskevat paitsi viranomaisen palveluksessa olevaa, myös viranomaisessa esimerkiksi harjoittelijana olevaa tai viranomaisen toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevaa henkilöä.

Salassapidosta poikkeamisen edellytyksistä säädetään julkisuuslain 7 luvussa. Yleiset poikkeamisperusteet ovat lain säännös, kohdehenkilön suostumus, toimeksiannon tai virka-aputehtävän suorittaminen, viranomaisen lupa muun muassa tieteellistä tutkimusta varten, toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus ja kansainvälinen yhteistyö. Toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus edellyttää julkisuuslain 29 §:n 1 momentin mukaan, että tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty; kohdehenkilö antaa siihen suostumuksen; asiakirja on tarpeen käsiteltäessä ennakkotietoa, ennakkoratkaisua, viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alistusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi; tai että tieto on tarpeen viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. On huomattava, että vaikka julkisuuslain mukaan toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus voi perustua kohdehenkilön suostumukseen, ei kohdehenkilön suostumus kelpaa vastaanottavan viranomaisen perusteeksi käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan.

Julkisuuslain 16 §:ssä säädetään tiedon antamistavoista. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietojen julkistaminen yleisessä tietoverkossa edellyttää sen sijaan säätämistä erikseen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II–5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I–3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajaus hakujen yksittäisyydestä sisällytetään säännöksiin julkisista tietopalveluista (PeVL 2/2017 vp, s. 7).

2.8.4 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) on viranomaisten tiedonhallintaa koskeva yleislaki. Lailla halutaan varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely. Lain tarkoituksena on myös mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaiset voivat hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelujaan hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti. Lisäksi lailla halutaan edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.

Tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallinnan järjestämisestä, julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleisestä ohjauksesta, tietoturvallisuudesta, tietoaineistojen muodostamisesta ja sähköisestä luovutustavasta sekä asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta. Tiedonhallintalakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tiedonhallintalaissa viranomaisella tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, eli muun muassa valtion hallintoviranomaisia, muita valtion virastoja ja laitoksia sekä kunnallisia viranomaisia. Tiedonhallintayksiköllä puolestaan tarkoitetaan viranomaista, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti. KEHA-keskus, ELY-keskukset, työ- ja elinkeinotoimistotoimistot, kunnat ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat siis tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä.

Tiedonhallintalain 13 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Tiedonhallintayksikön on selvitettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti. Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvä tietojenkäsittely siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivatta toteuttaa. Viranomaisen on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvallisuustoimenpiteet. Myös näistä tehtävistä säädetään tiedonhallintalain 13 §:ssä.

Tiedonhallintalain 15 §:n mukaan viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen 1) tietoaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu; 2) tietoaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta; 3) tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu; 4) tietoaineistojen saatavuus ja käyttökelpoisuus on varmistettu; 5) tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia on laissa erikseen rajoitettu; 6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida. Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen on määriteltävä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Lain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

Tiedonhallintalain 22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle

viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. Sen mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että 1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä 2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Velvollisuus koskee siis niin KEHA-keskusta, ELY-keskuksia, työ- ja elinkeinotoimistoja, kuntia kuin työ- ja elinkeinoministeriötä. Pykälässä säädetään tarkemmin, mitä tiedonhallintamallin on sisällettävä. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta arvioida hallinnollisten uudistusten ja tietojärjestelmien käyttöönoton muutosvaikutuksia.

Tiedonhallintalain 8 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään 5 §:n 3 momentin mukaista arviointia. Toimialasta vastaavan ministeriön on lainkohdan 2 momentin mukaan laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Tiedonhallintalain 9 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia.

2.9 Nykytilan arviointi

2.9.1 Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki

Tässä jaksossa esitettyihin vuoden 2024 tietoihin sisältyvät maksetut lapsikorotukset. Lapsikorotusten maksaminen on poistunut 1.4.2024.

Vuonna 2024 peruspäivärahaa maksettiin noin 80 730 henkilölle. Peruspäivärahaa maksettiin vuonna 2024 yhteensä 286 miljoonaa euroa 8,5 miljoonalta korvauspäivältä.

Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan peruspäivärahaa maksetaan keskimäärin noin 100 päivältä. Yrittäjän työssäoloehdon täyttymisen perusteella peruspäivärahaa saaneita oli vuonna 2023 noin 2 110 henkilöä. Taulukossa 2 kuvataan peruspäivärahan saajat vuonna 2024 ikäryhmittäin ja sukupuolittain. Taulukosta ilmenee, että peruspäivärahan saajista hieman suurempi osuus on miehiä. Ikäryhmittäin tarkasteluna eniten saajia oli 25–29-vuotiaiden ikäryhmässä vuonna 2024.

Peruspäivärahaa lisäpäivinä saavien henkilöiden lukumääriä on tarkasteltu Kansaneläkelaitoksen joulukuun 2024 maksuaineistossa, jossa on ollut yhteensä 337 henkilöä. Todetaan, että ikätieto tulee maksulle kirjautuneen tiedon perustella eikä ikätieto ole tässä tarkastelussa suoraan yhteydessä varsinaiseen lisäpäiväoikeuteen, koska osa maksuista on takautuvia. Tässä tarkastelussa iältään 62-vuotiaita on ollut 30 henkilöä, 63-vuotiaita 88 henkilöä, 64-vuotiaita 214 henkilöä ja 65-vuotiaita 5 henkilöä.

Vuonna 2024 työmarkkinatukea maksettiin noin 241 450 henkilölle. Työmarkkinatukea maksettiin vuonna 2024 yhteensä 1 628 miljoonaa euroa noin 43,2 miljoonalta korvauspäivältä. Vuonna 2023 työmarkkinatukea sai noin 71 340 sellaista henkilöä, joille on nykyisen työttömyysturvalain aikana maksettu enimmäisaika työttömyysturvalain peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa. Taulukossa 2 kuvataan työmarkkinatuen saajat vuonna 2024 ikäryhmittäin ja sukupuolittain. Taulukosta ilmenee, että myös työmarkkinatuen saajissa on enemmän miehiä kuin naisia. Eniten saajia on 30–34-vuotiaissa vuonna 2024.

Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan arviolta 5 600 henkilölle, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965 ja jotka eivät tule saavuttamaan alinta eläkeikää 1.5.2026 mennessä, oli maksettu työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä keskimäärin kuukauden lopussa vuonna 2024.

Taulukko 2. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajat ikäryhmittäin ja sukupuolittain 2024. Lähde Kelasto

	Peruspäiväraha			**Työmarkkinatuki**		
Ikäryhmä	**Yhteensä**	**Miehet**	**Naiset**	**Yhteensä**	**Miehet**	**Naiset**
Yhteensä	80 726	43 885	36 841	241 449	127 647	113 802
17–19	491	330	161	6 697	4 097	2 6001
20–24	12 686	7 291	5 395	25 164	14 082	11 082
25–29	16 236	8 634	7 602	28 909	15 037	13 872
30–34	12 728	6 950	5 778	33 196	16 753	16 443
35–39	9 571	5 145	4 426	30 538	15 148	15 390
40–44	8 163	4 242	3 921	27 702	13 912	13 790
45–49	6 381	3 337	3 044	23 064	12 209	10 855
50–54	5 099	2 799	2 300	20 915	11 469	9 446
55–59	4 962	2 756	2 206	24 409	13 710	10 699
60–64	4 044	2 209	1 835	19 348	10 474	8 874
65–67	365	192	173	1 507	756	751

Työmarkkinatukea maksettiin vuonna 2024 tarveharkinnassa huomioon otettavilla tuloilla vähennettyä noin 1 420 henkilölle. Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan tarveharkinta vähentää työmarkkinatuen etuusmenoa arviolta 1,3 miljoonaa euroa vuositasolla.

Työmarkkinatuen odotusaika asetettiin vuonna 2023 noin 15 250 henkilölle, joista naisia oli hieman yli puolet. Taulukossa 3 kuvataan työmarkkinatuen odotusajan saaneet henkilöt vuonna

2023 ikäryhmittäin ja sukupuolittain. Taulukosta ilmenee, että työmarkkinatuen odotusaika on asetettu useimmiten nuorille, 17–19-vuotiailla odotusaika on asetettu yli 40 prosentille työmarkkinatukea vuonna 2023 saaneista. Osuus pienenee vanhempiin ikäluokkiin mentäessä.

Asetetut odotusajat olivat pituudeltaan keskimäärin 120 päivää (kalenteripäivää) vuonna 2023. Odotusajan keskimääräinen pituus on naisilla hieman pidempi kuin miehillä. Keskimäärin pisimmät odotusajat on asetettu 45–49-vuotiaille naisille ja lyhimmät 20–24-vuotiaille miehille.

Taulukko 3. Odotusajan saaneet henkilöt ja odotusajan pituus kalenteripäivinä vuonna 2023. Lähde: Kansaneläkelaitos

Ikäryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Saajat	Pituus	Saajat	Pituus	Saajat	Pituus
Yhteensä	7 459	117	795	123	15 254	120
17–19	980	119	1 160	122	2 140	121
20–24	1 583	107	1 707	115	3 290	111
25–29	1 652	114	1 599	122	3 251	117
30–34	1 011	120	1 095	126	2 106	123
35–39	747	126	859	130	1 606	128
40–44	546	122	606	128	1 152	125
45–49	349	125	336	133	685	129
50–54	264	125	200	128	464	126
55–59	196	118	141	121	337	119
60–67	131	127	92	123	223	125

Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan vuonna 2024 osittaista työmarkkinatukea on maksettu noin 12 400 eri henkilölle ja keskimäärin kuukaudessa noin 4 300 eri henkilölle. Saajista miehiä oli 8 926 (72 %) ja naisia 3 454 (28 %). Osittaista työmarkkinatukea maksettiin noin 1,1 miljoonalta päivältä yhteensä 20,6 miljoonaa euroa vuonna 2024. Keskimääräinen maksettu osittainen työmarkkinatuki vuonna 2024 oli 18,42 euroa päivässä. Suurin osa tuesta maksettiin miniminä joko vanhempien tulojen takia tai sen vuoksi, että vanhempien tuloja ei ole esitetty. Vain kahdeksassa prosentissa korvatuista päivistä vuonna 2024 tuki oli minimiä suurempi.[13]

Seuraavassa taulukossa on esitetty osittaisen työmarkkinatuen saajat ikäryhmittäin. Saajista 93 prosenttia on alle 30-vuotiaita.

Taulukko 4. Osittaisen työmarkkinatuen saajat, päivät, eurot ja euroa per päivä vuonna 2024. Lähde: Kansaneläkelaitos

Ikäryhmä	Saajat	Päivät	Eurot	€/päivä
17–19	3 500	223 270	4 010 912	17,96
20–24	6 657	610 535	11 165 035	18,29
25–29	1 440	168 123	3 125 322	18,59

[13] Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tulorajaan, jonka alittavat vanhempien yhteenlasketut tulot eivät vaikuta työmarkkinatukea vähentävästi, ja todennut, että tulorajaa ei hallituksen esityksen (s. 9—10) valossa ole korotettu sen jälkeen, kun työttömyysturvalain nykyinen 7 luvun 9 § tuli voimaan vuoden 2010 alussa (HE 135/2024 vp, PeVL 45/2024 vp).

30–34	535	75 022	1 464 844	19,53
35–39	172	29 124	566 295	19,44
40–44	62	8 029	180 960	22,54
45–59	14	1 848	41 609	22,52

Kansaneläkelaitoksen etuustietojärjestelmään tallennettujen tietojen perusteella työttömyyskassan jäsenenä on noin 26 300 nykyistä työmarkkinatuen saajaa ja noin 2 200 nykyistä peruspäivärahan saajaa. Kun Kansaneläkelaitos toteaa henkilön työssäolo- tai jäsenyysehdon täyttyneen, Kansaneläkelaitos hylkää työttömyysetuuden sillä perusteella, että henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan. Näitä tilanteita on vuosittain arviolta noin 20 000.Vuosittain ilmenee reilut 3 000 tapausta, jossa Kansaneläkelaitos on maksanut henkilölle työttömyysetuutta ja vasta takautuvasti käy ilmi, että henkilöllä olisi ollut oikeus ansiopäivärahaan.

Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan peruspäivärahan saaja, jolla täyttyy työttömyyskassan jäsenyysehto kesken peruspäivärahakauden, siirtyy ansiopäivärahalle eikä hänelle aseteta omavastuuaikaa ansiopäivärahaan. Ansiopäivärahan enimmäisajasta kuitenkin vähennetään henkilölle maksetut peruspäivärahan enimmäisaikapäivät. Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan tällaisia peruspäivärahalta ansiopäivärahalle siirtyneitä henkilöitä oli vuonna 2024 yhteensä 588 ja keskimääräinen maksettujen peruspäivärahapäivien määrä ennen ansiopäivärahalle siirtymistä on 49 päivää. Työmarkkinatuelta ansiopäivärahalle siirtyvillä, eli henkilöillä, joille työmarkkinatuen alettua täyttyvät työssäoloehto ja kassan jäsenyysehto, asetetaan ansiopäivärahaan omavastuuaika.

2.9.2 Työvoimaviranomaisen asiakastapaamiset

Vuonna 2023 palvelumallin mukaisia asiakastapaamisia järjestettiin yhteensä 1 531 000 kappaletta. Näistä alkuhaastatteluja oli 266 000, työnhakukeskusteluja 812 000 ja täydentäviä työnhakukeskusteluja 453 000. Täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin ulkopuolisten palveluntuottajien toteuttamana 12 000 kappaletta.

Nykyisen asiakaspalvelumallin valmistelun yhteydessä asiakastapaamisia arviotiin järjestettävän vuositasolla noin 2,4 miljoonaa kappaletta. Asiakastapaamisten määriä on jäänyt siis selvästi ennakoidusta tasosta. Etenkin täydentäviä työnhakukeskusteluja on järjestetty selvästi laissa edellytettyä vähemmän. Palvelumallin mukaisessa prosessissa täydentäviä työnhakukeskusteluja tulisi järjestää asiakkaille noin kaksinkertainen määrä työnhakukeskusteluihin nähden. Mallin toimeenpanon osalta tilanne on päinvastainen.

2.9.3 Työttömyysturvaseuraamukset

Työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen mukaan vuonna 2024 annettiin noin 30 200 työvoimapoliittista lausuntoa seitsemän kalenteripäivää kestävästä korvauksettomasta määräajasta. Pitemmästä, 14 kalenteripäivää kestävästä korvauksettomasta määräajasta annettiin noin 13 800 lausuntoa ja työssäolovelvoitteen asettamisesta noin 6 500 lausuntoa. Työssäolovelvoite tarkoittaa työttömyysturvaoikeuden lakkauttamista toistaiseksi. Näistä annetuista lausunnoista noin kaksi kolmasosaa koski työnhakijan oikeutta peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

Tilanteita, joissa työnhakija esimerkiksi laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin ensimmäistä kertaa vuoden tarkastelujakson aikana eikä seuraamusta aseteta, ei

tilastoida Työnvälitystilastossa. Näitä tilanteita on kuitenkin enemmän kuin seitsemän kalenteripäivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja asetetaan.

3 Tavoitteet

Hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden.

Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Työttömyyden ajan perustoimeentulon turvaaminen yhdellä etuudella tässä esityksessä esitetyllä tavalla ja Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman etuuslainsäädännön menettelysääntöjen yhtenäistäminen toteuttaa hallitusohjelman kirjausta sosiaaliturvan sujuvoittamisesta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, yleistukilaki. Yleistuki olisi työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki. Yleistukea maksettaisiin työttömän työnhakijan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva lainsäädäntö.

Yleistukea maksettaisiin työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta ansiopäivärahaan tai joka olisi jo saanut enimmäisajan ansiopäivärahaa. Lisäksi yleistuen saaminen edellyttäisi taloudellisen tuen tarvetta eli yleistuki olisi tarveharkintainen työttömän työnhakijan etuus. Yleistuen saajan työtulot soviteltaisiin kuten ansiopäivärahan saajan työtulot työttömyysturvalain sovittelua koskevien säännösten mukaisesti.

Yleistuen täysimääräinen määrä olisi työttömyysturvalaissa säädetyn ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

Jos yleistuen hakijalla ei olisi peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillista valmiuksia antavaa koulutusta, yleistukea maksettaisiin 21 viikon odotusajan jälkeen.

Yleistuki maksettaisiin osittaisena henkilölle, joka asuisi vanhempiensa taloudessa eikä olisi täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehtoa. Tuen määrään vaikuttavien vanhempien tulojen tuloraja olisi nykyistä osittaista työmarkkinatukea korkeampi.

Työttömyyden perusteella yleistukea saavaa henkilöä koskisivat pääosin samat etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset, työllistymisen edistämiseen liittyvät palvelut ja työttömyysturvalain mukaiset seuraamukset kuin ansiopäivärahan saajaa työttömyysturvalain perusteella.

Työvoimaviranomaisen palveluprosessiin kuuluvien työnhakukeskustelujen järjestämistapaa tapaamisina kasvokkain ja sisältöä muutettaisiin yleistuen saajan työttömyyden pitkittyessä.

Yleistuki rahoitettaisiin valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Yleistukea rahoitettaisiin myös työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla siltä osin kuin kyse olisi työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon täyttäneille henkilöille maksettavasta yleistuesta.

Yleistuen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Yleistuen myöntäisi ja maksaisi Kansaneläkelaitos. Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus antaisi Kansaneläkelaitokselle työvoimapoliittisen lausunnon yleistuen maksamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä.

Tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä uudistettaisiin keventämällä ja selkeyttämällä sääntelymallia. Sääntelyä muutettaisiin myös vastaamaan paremmin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Huomioitavaksi vaikutusten arvioinnista

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt yhteisvaikutusten arviointia sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin tehtävien lakimuutosten yhteisvaikutuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemissa muistioissa arvioidaan hallituskauden toimeentuloturvamuutosten yhteisvaikutuksia toimeentulotuen saajiin ja tulonjakoon sekä eri ihmisryhmien perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Arvioinnit ovat käytettävissä hallituksen esityksiin sisältyvien vaikutusarviointien täydentäjänä eduskuntakäsittelyssä. Arviointimuistiot on julkaistu Hankeikkunassa: Hankeikkuna STM062:00/2025.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

4.2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on valmistelun aikana arvioinut yleistukeen ehdotetun tarveharkinnan (tarveharkinta koskisi myös työssäoloehdon täyttäneitä, yksi tuloraja, yksi vähennysprosentti) sekä osittaisen yleistuen vanhempien tulorajan 2 500 euroa/kk vaikutuksia SISU-mikrosimulointimallilla vuoden 2022 aineistolla käyttäen SISU-mallin työttömyysjaksomallia. Arvioinnissa on otettu huomioon sosiaaliturvaan ja verotukseen tehdyt tai esitetyt muutokset siten kuin ne on 2024 syksyllä julkaistussa yhteisvaikutusten arvioinnissa otettu huomioon. Erityisesti työssäoloehdon muutoksella on merkittävä vaikutus tarveharkinnan muutosten vaikutusten suuruuteen.

Osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tuloraja on nykyisin 1 781 euroa kuukaudessa. Mainittu tuloraja on vuoden 2002 tasossa, kun nykyinen työttömyysturvalaki tuli voimaan 1.1.2003. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tulorajaan, jonka alittavat vanhempien yhteenlasketut tulot eivät vaikuta työmarkkinatukea vähentävästi, ja todennut, että tulorajaa ei hallituksen esityksen (s. 9—10) valossa ole korotettu sen jälkeen, kun työttömyysturvalain nykyinen 7 luvun 9 § tuli voimaan vuoden 2010 alussa (HE 135/2024 vp, PeVL 45/2024 vp).

Arviointiin liittyy paljon epävarmuuksia ja suurimmat haasteet arvioinnissa liittyvät tarveharkinnassa ja osittaisessa työmarkkinatuessa huomioitaviin tuloihin. Lisäksi arviointiin liittyy osittain samoja epävarmuuksia, kuin liittyi yhteisvaikutusten arviointiinkin. SISU-mallilla tehdyt arviot ovat staattisia, eli niissä ei ole huomioitu käyttäytymisvaikutuksia.

Osittainen yleistuki

Osittaisen etuuden tarkastelussa on keskitytty ainoastaan nykyisiin osittaista työmarkkinatukea saaviin. Tässä on oletettu, että henkilö kuuluu osittaisen etuuden piiriin vain, jos hän ei ole koskaan täyttänyt työssäoloehtoa ja asuu vanhempiensa luona. Aineistossa peruspäivärahaa tai ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat henkilöt ovat kaikki jossain vaiheessa täyttäneet työssäoloehdon, joten he eivät sisälly analyysiin osittaisen työttömyysetuuden saajina. Osittaisen etuuden kohdalla ei ole myöskään huomioitu mahdollisia muutoksia tulojen ilmoittamisessa. On mahdollista, että tulorajojen korotuksen jälkeen vanhempien tuloja ilmoitetaan enemmän, millä on etuusmenoja kasvattava vaikutus.

Osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulojen päättely ei ole täysin suoraviivaista. Aineistosta on havaittavissa henkilöt, jotka kuuluvat osittaisen tuen piiriin, mutta merkittävä osa osittaisen tuen saajista ei ole ilmoittanut vanhempiensa tuloja (56 % saajista, ks. taulukko 5). Lisäksi aineistossa ilmoitetut vanhempien tulot perustuvat vuoteen 2022, eikä ne siten vastaa täysin nykyistä tulokäsitettä. Vuodesta 2025 alkaen omaishoidon ja perhehoidon palkkioita ei enää huomioida vanhempien tuloina. Näiden seikkojen vuoksi vanhempien tulotiedot täytyy päätellä SISU-aineiston muista tiedoista, jotta ne vastaavat paremmin muuttuvaa lainsäädäntöä ja tulorajoja. Kaikille osittaisen tuen piirissä oleville ei kuitenkaan pystytä muodostamaan tuloja tällä menetelmällä ja näissä tapauksissa on pyritty täydentämään tulotietoja kuukausimallin tulotiedoilla. Tällä tavoin vanhempien tulojen puuttuminen on saatu jonkin verran vähennettyä.

Taulukossa 5 on tarkemmin kuvattu tulojen ilmoittamattomuudesta johtuvaa problematiikka. Siinä on esitetty kuinka suuressa osassa tapauksista vanhempien tulot ovat nolla. Yhteensä osittaisen työmarkkinatukea saavia on SISU-aineiston perusteella 9 740 henkilöä ja sitä on saatu yhteensä 37 727 kuukautena.

Taulukko 5. Osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulojen jakaantuminen eri tulokäsitteillä

	Kuukaudet		**Henkilöt**	
Vanhempien tulot	**Ei tuloja**	**Tuloja**	**Ei tuloja**	**Tuloja**
Data	48 %	52 %	56 %	44 %
Päätellyt tulot	23 %	77 %	28 %	72 %
Yhdistelmä	13 %	87 %	17 %	83 %

Aineiston perusteella vanhempien tulot ovat yhteensä keskimäärin noin 4 460 euroa per osittaisen tuen kuukausi. Taulukossa 6 on esitetty tarkemmin osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulojen jakaantumista suhteessa eri suuruisiin tulorajoihin. Toisin sanottuna siinä on esitetty kuinka suuressa osassa tukikuukausista vanhempien tulot alittavat varsinaisen tulorajan (alaraja) tai ylittävät tulorajan, jonka jälkeen osittainen etuus maksetaan miniminä. Tässä taulukossa tilanteet, joissa vanhempien tulot on jätetty ilmoittamatta, on luokiteltu nolla tuloisiksi. Täten alarajan alittaneet sisältävät myös nämä tapaukset, vaikka näissä tapauksissa osittainen maksetaan minimin suuruisena.

Taulukon 6 perusteella 21 prosentilla tukikuukausista vanhempien tulot eivät ylitä alarajaa. Tähän joukkoon ei tulorajojen korotus vaikuta ollenkaan (heille osittainen ei vaikuta tai etuus on minimi ennen ja jälkeen korotusten). Vastaavasti 56 prosentilla tukikuukausista tulot ylittävät ylärajan myös vanhempien tulorajojen korotuksen jälkeen. Näille henkilöille etuus maksetaan minimimääräisenä sekä ennen että jälkeen korotuksen, joten myöskään heihin

korotus ei vaikuta. Toisin sanoen jäljelle jäävä 23 prosenttia tukikuukausista ovat sellaisia, joihin tulorajojen korotuksella on tässä arviossa mahdollisesti vaikutusta.

Taulukko 6. Vanhempien tulorajojen korotuksen vaikutuksia

Vanhempien tuloraja	Alittaa alarajan	Ylittää ylärajan
Nykyinen raja	21 %	67 %
2 500 e/kk	29 %	56 %

Tarveharkintainen yleistuki

Tarveharkinnan tuloja ei ole suoraan tiedossa kaikille tarveharkinnan piirissä jatkossa oleville (mm. peruspäivärahan saajat sekä ne ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saavat, jotka eivät täytä vuonna 2024 voimaanastunutta työssäoloehtoa). Tämän takia tarveharkinnan tulot on päätelty vuositason tiedoista kaikille tarveharkinnan piirissä oleville. Tämä on tehty myös niille henkilöille, joilla on tiedossa tarveharkinnan tulot, jotta erot tulojen muodostuksessa ei sekoita arviointia. Kuukausitason tarveharkintatulojen päättely vuositason tuloista tuottaa harhaa, koska ei ole varmuutta siitä, milloin tarveharkinnantulot ovat syntyneet. Tulot ovat voineet syntyä myös työttömyyden jälkeen.

Tarveharkinnan tulot on muodostettu SISU-mallissa laskemalla yhteen henkilön pääomatulot ja muut ansiotulot kuukausitasolla ja jakamalla tämä summa kahdella. Tulot on jaettu johtuen siitä, että muodostetut tulot ovat vuoden lopussa korkeintaan 55-vuotiaiden työmarkkinatuen saajien kohdalla noin kaksinkertaiset verrattuna aineistossa oleviin Kelan tietoihin tarveharkinnan tuloista. Tämän yliarvion korjaamiseksi laskennalliset tulot on jaettu kahdella, jotta aggregaattitasolla arvioidut tulot vastaisivat aineiston tietoja. Vertailussa on keskitytty tuohon ikäryhmään, koska työssäoloehdon joskus täyttäneet vähintään 55-vuotiaat eivät ole tällä hetkellä tarveharkinnan piirissä. Simuloinneissa ei ole pystytty luetettavasti erottamaan kenellä työssäoloehto on joskus täyttynyt ja sen vuoksi arvioinneissa on lähtötilanteessa oletettu kaikkien 55-täyttäneiden joskus täyttäneen työssäoloehdon. Todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole ja täten simuloinneista aiheutuva harha yliarvioi tältä osin 55-vuotta täyttäneisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Taulukossa 7 on esitetty tietoa tarveharkinnan tuloista kuukausi ja henkilötasolla. SISU-aineistosta on päätelty, että tarveharkinnan tuloja on arviolta 253 300 tarveharkinnan piirissä olevassa työttömyyskuukaudessa (mukana työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ne ansiosidonnaisen saajat, jotka eivät täyty nykyistä työssäoloehtoa). Henkilötasolla tämä tarkoittaa noin 27 200 henkilöä, mikä vastaa noin 5 prosenttia vuoden aikana työttömänä olleista ja reilu 10 prosenttia tarveharkinnan piirissä olevista (mukana myös he, joilla ei ole tuloja). Ehdotetun tarveharkintarajan ylittäviä kuukausia on yhteensä vajaa 25 000 ja noin 2 700 henkilöllä tarveharkinnan tulot ylittävät rajan ainakin yhden kuukauden osalta. Keskimäärin tarveharkinnan tuloja on arviolta 17,7 euroa per tarveharkinnan piirissä oleva työttömyyskuukausi (mukana myös nollatuloiset). Ilman nollatuloisia luku olisi keskimäärin 176,9 euroa per työttömyyskuukausi.

Taulukko 7. Tarveharkinnan tulojen jakautuminen

	Kuukausitasolla	Henkilöittäin
Tarveharkinnan tuloja	253 293	27 293
Tulot yli rajan	24 951	2 729

Keskimäärin (euroa)	17.7	
Keskimäärin (niillä, joilla tuloja)	176.9	

Taulukossa 8 on esitelty, kuinka monella työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavalla etuus muuttuu ja kuinka paljon yhteensä keskimääräin työttömyysetuudet muuttuvat per henkilö vuositasolla. Keskimääräiset muutokset on laskettu niiden joukossa, joilla etuus muuttuu. Selvästi suurimmalla osalla vuoden aikana työttömyysetuutta saaneista työttömyysetuus ei muutu ollenkaan (arviolta 526 100 henkilöä). Työmarkkinatukea saavilla etuuden arvioidaan pienentyvän 4 216 henkilöllä ja kasvavan 2689 henkilöllä. 981 peruspäivärahaa saavalla etuuden arvioidaan pienentyvän. Yhteensä noin 5 000 työttömällä etuus pienentyy ja keskimäärin etuus pienenee 1 166 euroa vuositasolla. Vastaavasti arviolta 2 662 henkilöllä työttömyysetuus kasvaa ja keskimääräisen etuuden kasvun arvioidaan olevan 617 euroa vuodessa. Työttömyysetuuden pienentymiset kohdistuvat henkilöihin, joilla on muita tuloja.

Lisäksi tässä taulukossa ei ole huomioitu työttömyysetuuden muutoksen vaikutuksia mm. verotukseen ja siten nettomuutos tuloissa on keskimäärin vaimeampi kuin taulukossa esitetyt muutokset. Taulukon luvuista on myös huomattava, että sama henkilö voi saada vuoden aikana sekä työmarkkinatukea että peruspäivärahaa ja taulukon sarakkeet eivät suoraan summaudu keskenään.

Taulukko 8. Työttömyysetuuksien muutokset työttömyysetuutta saaneiden kesken

	Työmarkkinatuki	**Peruspäiväraha**	**Työttömyysetuudet yhteensä**	**Km-muutos (etuudet yhteensä vuodessa)**
Etuus pienenee	4 216	981	4 997	-1 166
Ei muutu			526 100	
Etuus kasvaa	2 689	0	2 662	617

Taulukossa 9 on esitetty työttömyysetuuksien muutokset yhdessä sukupuolittain. Kuten edellä niin tässäkin suurimmalla osalla etuuden taso ei muutu ollenkaan. Työttömyysetuuden arvioidaan pienenevän lähes yhtä monella miehellä (2 435 henkeä) kuin naisella (2 562 henkeä), mutta keskimäärin etuus pienenee selvästi enemmän miehillä kuin naisilla (1 532 euroa/vuosi vs. 818 euroa/vuosi). Vastaavasti etuuden arvioidaan kasvavan yli kaksinkertaisella määrällä miehiä (1 868 henkeä) kuin naisia (794 henkeä). Lisäksi etuuden keskimääräinen kasvu on arviolta lähes kaksinkertainen miehillä kuin naisilla (711 euroa/vuosi vs. 423 euroa/vuosi). Ero etuuden kasvussa aiheutuu pääosin siitä, että osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulorajojen kasvattamisen vaikutukset kohdistuvat selvästi useampaan mieheen kuin naiseen. Lisäksi on huomioitava, että tässä tarkastelussa on summattu työttömyyskuukaudet vuositasolle ja henkilöillä voi olla eri määrä työttömyyskuukausia. Vuositason muutosta voi siten selittää myös erot työttömyyskuukausien lukumäärissä.

Taulukko 9. Työttömyysetuuden muutokset työttömyysetuutta saaneiden kesken sukupuolittain

	Miehet	**Naiset**

	Henkilöä	Km-muutos (vuositaso)	Henkilöä	Km-muutos (vuositaso)
Etuus pienenee	2 435	-1 532	2 562	-818
Ei muutu	266 256		259 844	
Etuus kasvaa	1 868	711	794	423

Seuraavaksi tarkastellaan muutosten vaikutuksia kotitalouden tuloihin ja tässä tarkastelussa tullaan keskittymään myös eri kotitaloustyyppeihin sekä ikäryhmiin. On kuitenkin muistettava, että esitetyt muutokset koskettavat vain yksilölle maksettavia työttömyysetuuksia. Kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot ja niiden muutokset ovat muodostettu vuositasolla.

Taulukossa 10 on kuvattu vaikutuksia kotitalouden käytettävissä oleviin rahatuloihin. Taulukossa kotitalouksien tulojen muutokset on esitetty henkilötasolle jaettuna, minkä vuoksi luvut eroavat hieman aiemmista taulukoista. Lisäksi taulukossa on esitetty sekä keskimääräinen muutos per kotitalous että keskimääräinen muutos per kotitalouden jäsen (jaettu kotitalouden muutos tasaisesti kaikille jäsenille). Keskimääräinen muutos on laskettu niiden keskuudessa, joilla tulot muuttuvat. Arvioinnissa on otettu huomioon työttömyysturvan muutosten vaikutukset verotukseen ja muihin etuuksiin.

Arviolta reilu 12 200 henkilöä asuu kotitalouksissa, joiden käytettävissä olevat rahatulot pienentyvät muutosten takia. Vastaavasti vajaa 6000 henkilöä asuu kotitalouksissa, joiden käytettävissä olevat tulot kasvavat. Valtaosalla tulot eivät muutu ollenkaan muutosten takia. Keskimäärin muutos on per kotitalous -434 euroa/vuosi ja henkilötasolle jyvitettynä vaikutus keskimäärin on arviolta -171 euroa/vuosi per henkilö. Taulukossa muutokseksi on tulkittu vähintään euron muutos käytettävissä olevissa rahatuloissa.

Taulukko 10. Kotitalouden käytettävissä olevien rahatulojen muutokset.

Tulot pienenevät	12 209
Ei muutu	5 515 736
Tulot kasvavat	5 971
Km-muutos per kotitalous	-434
Km-muutos jyvitetty, euroa	-171

Taulukossa 11 on esitetty vuositasolla kotitalouden käytettävissä olevien tulojen muutokset suhteutettuna kotitalouden tuloihin. Valtaosa muutoksista on alle 5 prosentin suuruisia. 801 henkilöä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot pienentyvät vähintään viidellä prosentilla ja 440 asuu kotitalouksissa, joiden tulot kasvavat vähintään viidellä prosentilla. 1–5 prosentin tulojen pienentyminen koskettaa arviolta 2935 henkilöä ja yhdessä edellisen taulukon lukujen perusteella arviolta 8 473 henkilöllä kotitalouden tulot pienentyvät alle yhden prosentin verran. Tulojen kasvattaneiden kohdalla 1941 henkilöä kuuluvat kotitalouksiin, joiden tulot kasvavat 1–5 prosenttia. Näiden kahden taulukon perusteella arviolta 3590 henkilöllä kotitalouden tulot kasvavat alle prosentin verran.

Taulukko 11. Suhteelliset muutokset kotitalouden käytettävissä olevien rahatuloissa

Tulojen muutos	
Pienentyy vähintään 5 %	801
Pienentyy 1–5 %	2 935

Pieni muutos	5 527 798
Kasvaa 1–5 %	1 941
Kasvaa vähintään 5 %	440

Taulukossa 12 on esitetty, miten kotitalouden käytettävissä olevien rahatulojen muutokset jakaantuvat eri ikäryhmiin sekä aikuisiin miehiin ja naisiin. Taulukon luvut kuvaavat sitä, kuinka monta minkäkin ikäistä henkilöä asuu kotitalouksissa, joiden tulot pienentyvät, kasvavat tai eivät muutu arvioitujen toimien vuoksi. Tässä taulukossa muutokseksi on laskettu vähintään yhden euron suuruinen muutos.

Taulukon 12 mukaan kotitalouden tulojen pienentyminen koskettaa lukumääräisesti eniten 55–64-vuotiaita (arviolta 3 703 henkilöä). Seuraavaksi yleisintä tulojen pienentymiset ovat 0–9-vuotiaissa, 10–18-vuotiaissa, 35–44-vuotiaissa sekä 45–54-vuotiaissa (koskettaa kaikissa ryhmissä 1 480–1 740 henkilöä).

55–64-vuotiaiden kohdalla tulojen pienentyminen johtuu pitkälti siitä, että 55-vuotta täyttäneiden tarveharkinnan poikkeussääntö poistuu. Lisäksi tarveharkinnan puolison vaikutuksen poisto vaikuttaa todennäköisemmin vanhempiin kuin nuorempiin ikäluokkiin. Lapsiperheiden tarveharkinnan erikoissääntöjen poistaminen selittää osaltaan tulojen pienentymisen kohdentumista em. ikäryhmiin. Kotitalouden tulojen kasvu kohdentuu eniten 18–24 sekä 45–54-vuotiaisiin. Kotitalouden tulojen kasvua näissä ikäryhmissä selittää vanhempien tulorajojen kasvattaminen, mutta myös yksinasuvien tarveharkinnan vähennysprosentin pienentyminen.

Taulukko 12. Kotitalouden käytettävissä olevien tulojen muutosten jakaantuminen ikäluokittain ja sukupuolittain. Tarkasteluyksikkönä henkilöt.

Ikäluokka	Pienentyy	Ei muutosta	Kasvaa
0–9 v.	1481	518 461	213
10–17 v.	1628	496 893	454
18–24 v.	667	425 349	1 614
25–34 v.	847	712 819	794
35–44 v.	1 588	712 813	494
45–54 v.	1 735	654 738	1 221
55–64 v.	3 703	710 011	801
65–74 v.	354	686 687	227
väh. 75 v.	207	597 965	153
Miehet (väh. 18-vuotiaat)	4 530	2 210 396	2 949
Naiset (väh. 18-vuotiaat)	4 570	2 289 986	2 355

Taulukossa 13 on esitetty tarkemmin, kuinka eri suuruiset käytettävissä olevien rahatulojen muutokset jakaantuvat eri kotitaloustyypeittäin sekä yhteensä koko väestössä. Taulukossa kotitalouden tulojen muutos on esitetty painotettuna kotitalouden jäsenten lukumäärän mukaan.

Kuten edellä, niin tässäkin tarkastelussa huomataan, että iso osa taulukon 13 muutoksista on kotitaloustasolla alle 120 euroa vuodessa (alle 10 euroa kuukaudessa, olettaen muutoksen jakaantuvan tasaisesti vuoden sisällä). Vähintään 120 euron kotitalouden tulojen pienentymiset koskettavat arviolta yhteensä 7 933. Tämä tarkoittaa, että arviolta 4 276 henkilöä asuu kotitalouksissa, joiden tulot pienentyvät alle 10 eurolla kuussa. Arviolta 4 170 henkilön kohdalla

kotitalouden tulot pienentyvät 120–600 euroa vuodessa, 1668 henkilöllä kotitalouden tulot pienentyvät 600–1 200 euroa/vuosi ja yli 1 200 euron kotitalouden tulojen pienentymiset kotitaloustasolla kohdistuvat noin 2095 henkilöön. Tuloja kasvattaneiden osalta tilanne on saman suuntainen ja tässäkin joukossa arviolta 2 095 henkilöä on sellaisia, jotka asuvat kotitalouksissa, joiden tulot kasvavat alle 120 euroa vuodessa. 2 254 henkilöä asuu kotitalouksissa, joiden tulot kasvavat 120–600 euroa vuositasolla (10–50 e/kk) ja arviolta 1 621 henkilöä kuuluu kotitalouksiin, joissa tulot kasvavat vähintään 600 eurolla vuodessa (vähintään 50 e/kk).

Henkilötasolla tarkasteltuna perhetyypeistä eniten tulot pienentyvät pareilla, joilla on lapsia sekä lapsettomilla pareilla. Näissä perhetyypeissä kotitalouden tulojen pienentyminen koskettaa arviolta 2 635 ja 2 455 henkilöä. Yli 100 euron kuukausitulojen pienentymiset ovat perhetyypeistä kaikkein yleisempiä lapsettomien parien kohdalla (koskettaa arviolta 867 henkilöä). Parit, joilla on lapsia, tulojen pienentymiset keskittyvät enemmän alle 10 euron kuukausitulojen ryhmään (koskettaa 1 661 henkilöä), mutta suurempiakin tulomenetyksiä tässä perhetyypissä on (347 henkilöllä kotitalouden tulojen arvioidaan pienentyvän vähintään 100 eurolla kuussa). Vaikutusten kohdentumista pareihin (lapsettomiin ja niihin, joilla on lapsia) selittänee osaltaan se, että puolison ja lasten vaikutus tarveharkinnan tulorajaan poistuvat.

Seuraavaksi eniten tulojen pienentyminen koskettaa henkilöitä, jotka asuvat muissa kotitalouksissa. Tässä ryhmässä tulojen kasvu koskettaa isointa osaa henkilöistä. Yksinhuoltajakotitalouksissa tulojen pienentyminen kohdistuu arviolta 481 henkilöön ja yksinasuvilla 607:llä tulot pienentyvät.

Taulukko 13. Kotitalouden käytettävissä olevien tulojen muutosten jakaantuminen kotitaloustyypeittäin. Tarkasteluyksikkönä henkilöt, jotka luokiteltu kotitaloustyypin mukaan.

	Pienentyy väh. 1 200 e/vuosi	**Pienentyy 600–1 200 e/vuosi**	**Pienentyy 120–600 e/vuosi**	**Ei muutosta tai pieni muutos**	**Kasvaa 120–600 e/vuosi**	**Kasvaa väh. 600 e/vuosi**
Yksinasuvat	267	140	200	1 318 436	200	27
Lapsettomat parit	867	534	1054	1 478 463	93	0
Yksinhuoltajat	87	60	334	332 102	193	133
Parit, joilla lapsia	347	627	1 661	1 626 475	260	187
Muut kotitaloudet	527	307	921	766 631	1 508	1 274
Yhteensä	2 095	1 668	4 170	5 522 107	2 254	1 621

Ehdotuksen mukaisesti yleistukilainsäädäntö tulisi voimaan 1.5.2026 ja samalla peruspäivärahajärjestelmä lakkautettaisiin. Muutosten voimaantulohetkellä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavia olisi vuosina 1961–1963 syntyneitä henkilöitä. Peruspäivärahaa lisäpäivinä saavat olisivat voimaantulohetkellä 63–64-vuotiaita, ja valmistelussa on arvioitu, että heitä olisi noin 300 henkilöä. Peruspäivärahan lisäpäivillä olevat siirtyisivät yleistuen saajiksi. Koska yleistuki olisi peruspäivärahan suuruinen, ei tuen taso muuttuisi näillä henkilöillä.

Peruspäivärahan lisäpäivillä olevat tulisivat kuitenkin yleistuen tarveharkinnan piiriin. Valmistelussa on arvioitu, että yleistuen tarveharkinta koskisi muutamia tai korkeintaan joitain kymmeniä henkilöitä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavista.

Peruspäivärahajärjestelmän lakkauttaminen vaikuttaisi myös niiden peruspäivärahan saajien tilanteeseen, joilla olisi myöhemmin mahdollisuus lisäpäiviin, ja tämä koskee vuosina 1961–1964 syntyneitä peruspäivärahan saajia, joilla olisi vaadittava työskentelyhistoria ja jotka täyttäisivät vaadittavan iän ennen peruspäivärahan enimmäisajan päättymistä. Näiden henkilöiden lukumääräksi on arvioitu joitain satoja henkilöitä eikä tarkkaa lukumäärää tiedetä. Ehdotettujen muutosten myötä tässä mainitut henkilöryhmät tulisivat tarveharkintaisen yleistuen piiriin ja heitä koskisivat yleistuen saajille järjestettävät työnhakukeskustelut.

Ehdotetulla siirtymäsäännöksellä, jonka mukaan suoraan työmarkkinatuelta ja peruspäivärahalta yleistuelle siirtyville ei aseta omavastuuaikaa yleistukeen, ei ole vaikutuksia maksettavien etuuksien määriin nykytilaan verrattuna.

Työssäoloehdon täyttäneelle yleistuen saajalle, jolla työttömyyskassan jäsenyysehto täyttyy kesken yleistukijakson, tulisi esityksen mukaan asetettavaksi omavastuuaika ansiopäivärahaan. Maksettuja yleistukipäiviä ei vähennettäisi ansiopäivärahan enimmäisajasta. Muutoksen vuoksi työttömäksi jäävälle työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle, joka ei vielä työttömyyden alkaessa ole täyttänyt työttömyyskassan jäsenyysehtoa, voi tulla asetettavaksi omavastuuaika ensin yleistukeen ja sitten jäsenyysehdon täyttyessä ansiopäivärahaan. Näillä henkilöillä eri etuuksiin asetetut kaksi omavastuuaikaa heikentää taloudellista tilannetta työttömyyden alussa. Jos tällaisen henkilön työttömyys jatkuu ansiopäivärahan enimmäisajan loppuun asti, hänen taloudellinen tilanteensa paranee nykytilaan verrattuna, koska ansiopäivärahan saaminen jatkuu nykyistä pidempään. Koska työssäoloehtoon tehtyjen muutosten arvioidaan vähentävän työssäoloehdon täyttäneiden määriä, kuvattu tilanne koskisi arviolta noin 500 henkilöä vuosittain.

4.2.2.2 Vaikutukset julkiseen talouteen

Yleistukea rahoittaisivat pääasiassa valtio ja yleistuen saajan kotikunta. Lisäksi työttömyyskassaan kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksukertymä tilitettäisiin työssäoloehdon täyttäneiden yleistuen rahoitukseen. Rahoitusosuudet vastaisivat nykyisten työmarkkinatuen ja peruspäivärahan rahoitusosuuksia eikä työmarkkinatuen ja peruspäivärahan yhdistämisellä yleistueksi olisi vaikutusta rahoittajatahojen maksuosuuksiin.

Yleistuen tarveharkinnan ja osittaisen yleistuen vanhempien tulorajan arvioidaan laskevan etuuskuluja 4,2 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasossa verrattuna nykyisiin työmarkkinatuen ja peruspäivärahan kuluihin. Säästöstä 3 miljoonaa euroa kohdistuu valtion rahoitusosuuteen ja 1,2 miljoonaa euroa kuntien rahoitusosuuteen. Etuusmuutokset pienentäisivät vero- ja palkansaajamaksukertymää yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa, josta kuntien verokertymään kohdistuisi 0,4 miljoonaa euroa ja 0,8 miljoonaa euroa valtiolle.

Voimaantulovuonna 2026 vaikutukset olisivat pienemmät. Koska muutos tulisi voimaan 1.5.2026 ja koska työttömyysetuus maksetaan noin kuukauden viiveellä, taloudellisista vaikutuksista toteutuu noin 58 prosenttia vuonna 2026. Työttömyysturvan perusturvan kulut alenisivat noin 2,5 miljoonaa euroa, josta valtion osuus olisi noin 1,8 miljoonaa euroa ja kuntien osuus noin 0,7 miljoonaa euroa. Verotulot pienenisivät noin 0,7 miljoonaa euroa, josta valtion osuus noin 0,5 miljoonaa euroa ja kuntien osuus noin 0,2 miljoonaa euroa vuonna 2026. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla on Kansaneläkelaitoksen työmäärää lisäävä vaikutus (ks. luku 4.2.4.1),

mikä kasvattaa Kansaneläkelaitoksen toimintakuluja noin 0,3 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 0,5 miljoonaa euroa vuodesta 2027.

Taulukossa 14 on kuvattu yleistuen tarveharkinnan sekä osittaisen yleistuen vanhempien tulorajan (2 500 euroa/kk) vaikutus työttömyysetuusmenoihin miljoonissa euroissa. Ehdotetun yleistuen tarveharkinnan arvioidaan pienentävän etuusmenoja yhteensä noin 5,6 miljoonalla eurolla. Tästä 4,8 miljoonaa aiheutuu työmarkkinatukimenojen ja 0,8 miljoonaa peruspäivärahamenojen muutoksesta.

Osittaisen tuen vanhempien tuloraja 2 500 euroa/kk (noin 40 % korotus nykytilaan verrattuna) kasvattaa työttömyysetuusmenoja noin 1,4 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa tehtäisiin muutoksia vain tarveharkintaan nykytilaan verrattuna. Tämä muutos vaikuttaa ainoastaan nykyisiin työmarkkinatukea saaviin, sillä analyysissä on oletettu, että henkilö kuuluu osittaisen etuuden piiriin vain, jos hän ei ole koskaan täyttänyt työssäoloehtoa ja asuu vanhempiensa luona. Aineistossa peruspäivärahaa tai ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat henkilöt ovat kaikki jossain vaiheessa täyttäneet työssäoloehdon, joten he eivät sisälly analyysiin osittaisen työttömyysetuuden saajina.

Vuonna 2024 voimaan tullut työssäoloehdon muutos pienentää työssäoloehdon täyttäneiden määrää, mikä saattaa kasvattaa osittaisen työttömyysetuuden saajien määrää. Tämä vaikutus kuitenkin näkyy luultavasti viiveellä. Lisäksi osittaisen etuuden saajamäärien kasvu tuo säästöjä (ei ainakaan lisää menoja), riippumatta siitä, kuinka paljon vanhempien tulorajoja korotetaan. Näiden seikkojen huomioimatta jättäminen ei näin ollen muuta tuloksia merkittävästi eikä aiheuta yllättäviä menolisäyksiä.

Muutoksilla arvioidaan olevan vain vähäinen vaikutus yleiseen asumistukeen tai toimeentulotukeen. Tämä johtuu siitä, että suuri osa tarveharkinnan tuloista huomioidaan näiden etuuksien saannissa ilman suojaosia. Lisäksi tarveharkinnan muutokset vaikuttavat vain henkilöihin, joilla on muita tuloja, eli muutokset kohdistuvat todennäköisemmin työttömiin, jotka eivät ole muiden tulojen vuoksi lähtökohtaisesti oikeutettuja yleiseen asumistukeen tai toimeentulotukeen

Taulukko 14. Työttömyysetuusmenojen muutos jaoteltu nykyisten työttömyysetuuksien mukaan

	Työmarkkinatuki (Me)	Peruspäiväraha (Me)	**Yhteensä (Me)**
Tarveharkinnan muutokset	-4.8	-0.8	-5.6
Tarveharkinnan muutokset ja vanhempien tuloraja 2 500 euroa/kk	-3.4	-0.8	-4.2

Nykyisen peruspäivärahan lisäpäiviltä yleistuelle ja tarveharkinnan piiriin siirtyvät on huomioitu edellä esitetyissä arvioissa.

Esityksessä ehdotetaan, että yleistukea rahoitettaisiin myös työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla siltä osin kuin kyse olisi työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon täyttäneille henkilöille maksettavasta yleistuesta. Työttömyysvakuutusmaksuja kohdistettaisiin työssäoloehdon täyttäneiden tuensaajien ensimmäisen 400 yleistuen maksupäivän ajalta syntyneisiin kuluihin, ei kuitenkaan ansiopäivärahalta yleistuelle siirtyneiden yleistukeen. Työttömyysvakuutusmaksuja

kohdistettaisiin kuitenkin kesken enimmäisajan työttömyyskassasta eronneiden tai erotettujen yleistukeen 400 yleistuen maksupäivän ajalta. Ehdotus vastaa nykytilaa, jossa vakuutusmaksuja kohdennetaan peruspäivärahan rahoitukseen.

Nykyisin työttömyysvakuutusmaksuja tilitetään peruspäivärahan rahoitukseen korkeintaan peruspäivärahamenon verran, josta on vähennetty kuntien rahoitusosuus. Vuonna 2025 tämä työttömyysvakuutusmaksutilityksen teoreettinen enimmäismäärä on noin 198 milj. euroa. Kassaan kuulumattomien työttömyysvakuutusmaksukertymä on 94 milj. euroa. Näin ollen työttömyyskassaan kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksukertymä on noin 104 milj. euroa enimmäismäärää pienempi.

Ehdotettu 400 maksupäivää laskee Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan noin 7 milj. euroa vakuutusmaksutilityksen teoreettista enimmäismäärää vuoden 2025 tasossa. Näin ollen työttömyysvakuutusmaksujen noustessa tai kassaan kuulumattomien palkansaajien osuuden kasvaessa huomattavasti, voisi valtion osuus yleistuesta olla suurempi kuin mitä se nykyisin on peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta yhteensä. Arvion mukaan ehdotettu 400 maksupäivän raja ei muuta rahoittajatahojen maksuosuuksia kuin poikkeuksellisissa tilanteissa.

Ehdotettu siirtymäsäännös yleistuen maksupäivien laskentaan jatkaisi nykytilan mukaista laskentatapaa, jolloin sillä ei arvioida olevan vaikutuksia julkisen talouden tai rahoittajien kannalta.

Myöskään ehdotettu siirtymäsäännös, jonka mukaan peruspäivärahalta tai työmarkkinatuelta suoraan yleistuelle siirtyville ei aseteta omavastuuaikaa yleistukeen, ei vaikuta etuuskuluihin nykytilaan verrattuna.

Nykytilasta poiketen työssäoloehdon täyttäneelle yleistuen saajalle, jolla työttömyyskassan jäsenyysehto täyttyy kesken yleistukijakson, tulisi esityksen mukaan asetettavaksi omavastuuaika ansiopäivärahaan. Toisaalta maksettuja yleistukipäiviä ei vähennettäisi ansiopäivärahan enimmäisajasta. Näiden muutosten yhteisvaikutus etuuskuluihin arvioidaan vähäiseksi.

Työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetun muutoksen johdosta työvoimaviranomaisten velvoitteet kasvaisivat läsnätoteutuksena järjestettävien työnhakukeskustelujen lisääntymisenä. Työnhakukeskusteluiden määrä ei kuitenkaan kasvaisi.

4.2.2.3 Vaikutukset työllisyyteen

Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan mittaluokaltaan vähäisiä vaikutuksia työllisyyteen. Kokonaisuutena ehdotettujen muutosten arvioidaan vahvistavan rakenteellista työllisyyttä noin muutamalla sadalla henkilötyövuodella. Tarveharkinnan muutokset vahvistaisivat työnteon kannusteita. Osittaiseen yleistukeen liittyvä vanhempien tulorajan korotuksella olisi vastaavasti vähäinen työnteon kannusteita heikentävä vaikutus. Pitkittyneesti yleistukea saaneille kasvokkain järjestettävät työnhakukeskustelut voivat nopeuttaa työllistymistä tai edistää työllistymistä edistäviin palveluihin ohjautumista niiden kohderyhmässä. Myös työnhakukeskusteluihin liittyvillä muutoksilla olisi vähäinen, todennäköisemmin työllisyyttä vahvistava vaikutus.

Yleistukeen ehdotetulla tarveharkinnalla ja osittaiseen yleistukeen liittyvällä vanhempien tulorajan korotuksilla olisi vähäisiä vaikutuksia yleistuen saajien työllistymisen kannusteisiin. Soveltamalla työttömyysturvan tason ja keston välistä joustoa 0,4 voidaan arvioida karkeana

mittaluokkana, että tarveharkinnan ja yleistuen vanhempien tulorajan muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin 175 henkilövuodella[14].

Cardin ym. (2015) meta-analyysin perusteella tutkimusnäyttö viittaa siihen, että työttömien keskustelut ovat vaikuttavampia työttömyyden alkuvaiheessa[15]. Saman meta-analyysin mukaan pitkäaikaistyöttömien kohdalla vaikuttavammat palvelut liittyvät osaamisen kehittämiseen ja ovat koulutusta sekä tuettua työllistämistä yrityksiin. Keskustelut voivat edistää näihin palveluihin ohjautumista, jolloin haastattelut vaikuttavat työllisyyteen myös välillisesti. Kasvokkain tapahtuvien työnhakukeskusteluiden on havaittu joissain tutkimuksissa nopeuttavan työllistymistä etänä tapahtuvaan asiointiin verrattuna. Vehkasalo (2020) mukaan TE-toimistojen lakkauttaminen kunnassa kasvatti työttömyyden kestoa, mitä selitetään kasvokkain tapahtuvan palvelun lakkaamisella[16]. Cheung ym. (2019) havaitsevat Ruotsissa tehdyssä kokeilussa saman mittaluokkaisia työllisyysvaikutuksia sekä läsnä- että etänä järjestetyillä tapaamisilla[17].

Työnhakukeskusteluiden suora vaikutus pidempään yleistukea saaneiden kohdalla on todennäköisesti lähtökohtaisesti vähäinen ja haastatteluiden järjestäminen kasvokkain voi parantaa vaikuttavuutta. Muutoksella ei kuitenkaan arvioida olevan vähäistä merkittävämpää vaikutusta työllisyyteen.

4.2.3 Muut ihmisvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.3.1 Vaikutukset sosiaaliturvajärjestelmään, tuen hakemiseen ja asiointiin

Vaikutukset sosiaaliturvajärjestelmään

Yleistuen ensimmäinen vaihe yksinkertaistaisi työttömän sosiaaliturvaa. Suomessa on nykyisin kolme työttömyysetuutta: ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Ansiopäivärahaa maksaa työttömyyskassat. Kansaneläkelaitoksen maksamiin perusturvaetuuksiin ovat kuuluneet peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Yleistuen ensimmäisessä vaiheessa työttömyysetuuksien määrä vähenisi kolmesta kahteen ja etuuden maksajat, työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos, maksaisivat kukin vain yhtä etuuslajia.

Yleistuki on laaja sosiaaliturvauudistus ja uudistusta tehdään vaiheittain. Uudistuksen tavoitteena on yhdistää vaiheittain eri perusturvaetuudet yhdeksi yleistueksi, joka sisältää perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi.

Yleistuen toimeenpanoa, muutoksenhakua sekä tietojen saamista ja luovuttamista koskeva sääntely vastaisi pääosin Kansaneläkelaitoksen soveltamissa etuuslaeissa voimassa olevaa

---

[14] Kyyrä, T. (2023). The effects of unemployment assistance on unemployment exits. *International Tax and Public Finance,* 30(6), 1457–1480.: Tutkimuksessa havaittiin, että 10 prosentin korotus työttömyysturvassa vähentää työttömyydestä poistumisen todennäköisyyttä 4 prosentilla ja työnsaannin todennäköisyyttä 6 prosentilla.

[15] Card, D., Kluve, J., & Weber, A. (2015). What Works? A Meta Analysis of Recent Active Labor Market Program Evaluations. National Bureau of Economic Research.

[16] Vehkasalo, V. (2020). Effects of face-to-face counselling on unemployment rate and duration: evidence from a Public Employment Service reform. *Journal for Labour Market Research,* 54(1), 1–14.

[17] Cheung, M., Egebark, J., Forslund, A., Laun, L., Rodin, M., & Vikström, J. (2019). Does Job Search Assistance Reduce Unemployment? Experimental Evidence on Displacement Effects and Mechanisms. *IFN Working Paper No. 1307*.

sääntelyä. Esityksessä ei ehdoteta nykyisestä työttömyysturvalain sääntelystä poikkeavia muutoksia esimerkiksi etuuskäsittelyssä tarvittavien tietojen saamiseen hakijalta tai muilta viranomaisilta tai muissa viranomaisrekistereissä olevan tiedon hyödyntämiseen. Työttömälle työnhakijalle maksettavan yhden etuuden vaikutus etuuskäsittelyn toimeenpanon sujuvuuteen riippuisi keskeisesti valittavista tietojärjestelmäratkaisuista sekä viranomaisten välisen tiedonvälityksen teknisistä ratkaisuista.

Vaikutukset tuen hakemiseen ja hakijan asiointiin

Henkilö hakisi Kansaneläkelaitokselta vain yhtä työttömyyden perusteella maksettavaa etuutta. Yleistuen saamisen edellytysten täyttämiseksi hakijan tulisi toimittaa vain yleistuen myöntämiseen tarvittavat tiedot, minkä arvioidaan helpottavan tuen hakemista ja lisäävän hakijan ymmärrystä tuen saamisen ehdoista.

Yleistuen hakijalta voitaisiin edellyttää yleistukihakemuskäsittelyn yhteydessä selvitystä muista tuloista kuin palkkatuloista tarveharkintaa varten sekä vanhempiensa taloudessa asuvalta tuenhakijalta selvitystä vanhempien tuloista osittaisen yleistuen määrän selvittämiseksi. Yleistuen sovittelua varten tarvittaisiin nykyiseen tapaan tiedot ansiotuloista. Kansaneläkelaitos hyödyntää tukihakemusten käsittelyssä tulorekisterin tietoja. Kun Kansaneläkelaitos saa palkkatiedot tulorekisteristä, asiakkaan ei tarvitse liittää hakemukseensa erillistä tuloselvitystä.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia tuen hakemisen asiointitapaan. Myös asioinnin sujuvuus riippuu keskeisesti valittavista tietojärjestelmäratkaisuista sekä esimerkiksi viranomaisten välisen tiedonvälityksen teknisistä ratkaisuista. Yleistukiuudistuksen valmistelun yhteydessä asiointiin vaikuttavat muutokset on tarkoitus toteuttaa Kansaneläkelaitoksen toimeenpanossa yhden hakemuksen mallilla. Yhden hakemuksen malli tarkoittaisi käytännössä sitä, että asiakas voisi hakea useita eri etuuksia samalla kertaa yhdellä hakemuksella.

Työnhakijoiden kannalta yleistukiesityksessä ehdotettavat muutokset edellyttävät lisääntyvää asiointia työvoimaviranomaisten toimipisteissä, millä on vähäisiä vaikutuksia asiakkaiden ajankäyttöön sekä viranomaisasiointiin liittyviin matkakustannuksiin. Toisaalta kasvokkaisten tapaamisten lisääntymisen voidaan katsoa tarjoavan lisäarvoa asiakkaan palveluun läheisemmän kontaktin muodostuessa viranomaisen kanssa. Yleistuen hakemisen osalta asiointi työvoimaviranomaisen kanssa säilyisi käytännössä ennallaan.

4.2.3.2 Perus- ja ihmisoikeudet

Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Saman pykälän 2 momentissa puolestaan säädetään, että lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Esityksessä ehdotettu yleistuki koskee perustuslailla suojattua oikeutta työttömyyden ajalta maksettavaan perustoimeentulon turvaan.

Perustuslakivaliokunta on katsonut lausuntokäytännössään, että perustuslain 19 §:n 2 momentin mukainen oikeus syyperusteiseen etuuteen, esimerkiksi työttömyysturvaan, on ensisijainen vaihtoehto verrattuna 1 momentin mukaiseen välttämättömään toimeentulon turvaan. Nykyistä työttömyysetuuksista työmarkkinatuki, peruspäiväraha ja ansiopäivärahan perusosa ovat perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuja etuuksia. Yleistuen myötä työmarkkinatuki- ja

peruspäivärahajärjestelmä lakkautettaisiin. Yleistuen täysimääräinen määrä olisi ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

Jaksossa 4.2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan kuvataan tämän esityksen tarveharkintaa ja osittaisen etuuden vanhempien tulorajan tasoa koskevien ehdotusten vaikutusta SISU-mikrosimulointimallitarkastelussa. Tarkastelusta käy ilmi, että näiden muutosten johdosta suurimmalla osalla vuoden aikana työttömyysetuutta saaneista työttömyysetuus ei muuttuisi ollenkaan (arviolta 526 100 henkilöä). Työmarkkinatukea saavilla etuuden arvioidaan pienentyvän 4 216 henkilöllä ja kasvavan 2 689 henkilöllä. Peruspäivärahaa saavista 981 henkilöllä etuuden arvioidaan pienentyvän. Yhteensä noin 5 000 työttömällä etuus pienentyisi ja keskimäärin etuus pienenisi 1 166 euroa vuositasolla. Vastaavasti arviolta 2 662 henkilöllä työttömyysetuus kasvaisi ja keskimääräisen etuuden kasvun arvioidaan olevan 617 euroa vuodessa. Työttömyysetuuden pienentymiset kohdistuisivat henkilöihin, joilla on muita tuloja.

Yleistuen saamisen edellytykset vastaisivat pääosin nykyiselle työmarkkinatuelle keskeisiä ominaisuuksia, kuten tarveharkinta, odotusaika ja osittainen etuus vanhempiensa taloudessa asuvalle. Todetaan, että yleistuella on piirteitä sekä sosiaaliturvasta että sosiaalihuollosta. Yleistuen saaminen edellyttäisi taloudellisen tuen tarvetta, ja jos henkilö pystyisi tarveharkinnassa huomioitavilla tuloillaan turvaamaan perustoimeentuloaan, tämä vähentäisi hänen tarvettaan saada julkisin varoin rahoitettua työttömyyden ajan perusturvaa. Yleistuen tarveharkinnan edellytykset poikkeaisivat kuitenkin siinä määrin nykyisen työmarkkinatuen tarveharkinnan edellytyksistä, että on todennäköistä, että joidenkin henkilöryhmien osalta tarveharkinta vähentäisi ja joidenkin osalta lisäisi maksettavan etuuden määrää nykytilaan verrattuna. Tämän muutoksen vaikutus riippuisi henkilön tarveharkinnassa huomioitavien tulojen määrästä, kuten on kuvattu jaksossa 4.2.2.1.Nykytilaa vastaavasti tarveharkintaa ei sovellettaisi yleistukeen, jota maksettaisiin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta.

Pelkästään peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämisen yhdeksi yleistueksi ei arvioida aiheuttavan tarvetta perustuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun viimesijaiseen turvaan. Ehdotettu yleistuen tarveharkinta vaikuttaa vain henkilöihin, joilla on muita tuloja eli muutokset kohdistuvat todennäköisemmin työttömiin, jotka eivät ole lähtökohtaisesti oikeutettuja toimeentulotukeen. Yleistuen tarveharkinnan tulot huomioitaisiin nykyiseen tapaan toimeentulotuen saannissa ilman suojaosia.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että perusoikeusuudistuksen esitöissä ja valiokunnan käytännössä on pidetty tärkeänä, että perustoimeentuloa turvaavat järjestelmät ovat sillä tavoin kattavia, ettei synny väliinputoajaryhmiä (PeVL 51/2017 vp, s. 3–4). Ehdotetun lainsäädännön voimaantulohetkellä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavia olisi arviolta joitakin satoja henkilöitä ja heistä arviolta joillakin kymmenillä henkilöillä olisi siinä määrin tarveharkinnassa huomioitavia tuloja, että tulot vähentäisivät maksetun yleistuen määrää. Henkilö, joka ennen lainmuutoksen voimaantuloa saisi peruspäivärahaa lisäpäivinä ja lain voimaantultua tarveharkintaista yleistukea, voisi tarveharkinnassa huomioitavilla tuloillaan turvata perustoimeentuloaan.

Ehdotetulla yleistuen tarveharkinnalla on merkitystä yleistuen saajan kykyyn vastata yleistuella perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitetusta lapsen huollosta. Koska yleistuen tarveharkinta koskisi henkilöitä, joilla on muita tuloja kuin työtuloja turvaamaan toimeentuloaan, ehdotetun tarveharkinnan ei arvioida heikentävän olennaisella tavalla yleistuen saajan kykyä vastata lapsen huollosta. Lapsen elatusta tuetaan muista järjestelmistä, kuten lapsilisällä, elatustuella ja elatusavulla. Yleistuen tarveharkinnassa ei huomioitaisi lapsilisää, lapsen toiselta vanhemmalta

saamaa elatusapua taikka tämän sijaan saatua elatustukea, mikä vastaisi nykytilaa työmarkkinatuen tarveharkinnassa.

Työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle asetettaisiin yleistukeen omavastuuaika, ja kun tällaisen henkilön työttömyyskassan jäsenyysehto täyttyisi, hänelle asetettaisiin omavastuuaika ansiopäivärahaan. Yleistuessa ei olisi enimmäismaksuaikaa. Työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle maksettuja yleistukipäiviä ei vähennettäisi ansiopäivärahan enimmäisajasta, jolloin henkilö voisi saada ansiopäivärahaa koko enimmäisajalta työttömyyden jatkuessa. Nykyisin työttömyyspäivärahaan asetetaan yksi omavastuuaika enimmäisaikaa kohti ja maksetut peruspäivärahapäivät vähennetään ansiopäivärahan enimmäisajasta, jolloin peruspäivärahaa parempitasoisen ansiopäivärahan saamiseen vaikuttaa esimerkiksi jäsenyysehdon täyttymisen hetki ja työttömyyden kesto ansiopäivärahalle siirtymisen jälkeen. Vaikkakin kuvatussa yleistuen tilanteessa omavastuuaika tulee asetettavaksi kahdesti, kokonaisuutena arvioiden ehdotuksen ei arvioida vaarantavan henkilön oikeutta perustoimeentulon turvaan.

Henkilölle, joka olisi oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan 30.4.2026 ja yleistukeen 1.5.2026 alkaen, ei asetettaisi yleistukeen omavastuuaikaa. Säännöksellä turvattaisiin niiden henkilöiden perustoimeentuloa, jotka ovat Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman työttömyysturvajärjestelmän piirissä välittömästi ennen yleistukilain voimaantuloa. Säännös koskisi myös henkilöä, jolle ei 30.4.2026 maksettaisi työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa korvauksettomalta määräajalta, lyhennetyn työviikon työpäivältä, sovittelutilanteissa työaikarajan ylittymisen vuoksi tai sovitellun etuuden määrää koskevan rajoituksen vuoksi. Säännös ei koskisi henkilöä, joka ei 30.4.2026 ole työttömyysturvajärjestelmän piirissä esimerkiksi sen vuoksi, että hän työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa, hän on yli kaksi viikkoa kestävässä kokoaikatyössä, hän ei ole työttömänä työnhakijana tai hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen työkyvyttömyyden vuoksi.

Henkilölle, jonka työssäoloehto olisi täyttynyt ja jonka oikeus peruspäivärahaan olisi sen vuoksi alkanut ennen 1.5.2026, ei asetettaisi 1.5. tai sen jälkeen ansiopäivärahaan omavastuuaikaa, jos se olisi ehditty asettaa peruspäivärahaan ennen 1.5.2026. Jos omavastuuajan asettaminen peruspäivärahaan olisi kesken 30.4.2026, peruspäivärahan omavastuuajassa huomioitu aika voitaisiin huomioida ansiopäivärahaan omavastuuaikaa asetettaessa. Säännös turvaisi työttömyyskassan jäsenyysehdon täyttäneen henkilön toimeentuloa peruspäiväraha-järjestelmän lakkauttamisen siirtymävaiheessa. Jos peruspäivärahaa olisi ehditty maksamaan ennen 1.5.2026, maksetut peruspäivärahapäivät vähennettäisiin ansiopäivärahan enimmäisajasta, mikä vastaisi nykytilaa työttömyyspäivärahan enimmäisaikaan luettavien päivien osalta.

Yleistuen tarveharkinnalla arvioidaan olevan vähäinen vaikutus henkilön kykyyn vastata yleistuella perustuslain 19 §:n 4 momentissa tarkoitetun asumisen kustannuksista ja henkilön tarpeeseen saada perustuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua viimesijaista turvaa. Ehdotettuyleistuen tarveharkinta vaikuttaa vain henkilöihin, joilla on muita tuloja eli muutokset kohdistuvat todennäköisemmin työttömiin, jotka eivät ole lähtökohtaisesti oikeutettuja yleiseen asumistukeen tai toimeentulotukeen. Yleistuen tarveharkinnan tulot huomioitaisiin nykyiseen tapaan yleisen asumistuen ja toimeentulotuen saannissa ilman suojaosia.

Ehdotettu osittaisen yleistuen vanhempien tuloraja olisi lähes 40 prosenttia korkeampi nykyiseen vuoden 2002 tasossa olevaan osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulorajaan verrattuna. Tulorajan taso vaikuttaisi maksettavan yleistuen määrään, sillä jos vanhemman tai vanhempien tulot eivät ylittäisi tulorajaa, yleistuki maksettaisiin täysimääräisenä. Osittainen yleistuki koskisi henkilöä, joka ei ole täyttänyt työttömyysturvalain työssäoloehtoa. Osittaiseen yleistukeen ehdotettu vanhempien tuloraja vahvistaisi niiden vanhempiensa luona asuvien

työttömien henkilöiden perustoimeentulon turvaa, joiden vanhempien tulot ylittävät nykyisen osittaisen työmarkkinatuen tulorajan mutta jäävät alle yleistuen ehdotetun tulorajan.

Perustuslain 21 § koskee oikeusturvaa. Yleistukilain menettelysäännökset vastaisivat pääosin nykyisiä työttömyysturvalain menettelysäännöksiä. Yleistukilain menettelysäännöksillä toteutettaisiin perustuslaissa turvattua oikeusturvan suojaa.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on turvattu myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa. Silloin, kun muutoksenhakulautakunnissa on sovellettavana Euroopan unionin oikeus, menettelyä koskee myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan määräys siitä, että jokaisella tulee olla oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa laillisesti aiemmin perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa.

Yleistukea koskevasta muutoksenhausta säädettäisiin yleistukilain 6 luvussa. Ehdotetut säännökset ovat merkityksellisiä yleistuen hakijoiden oikeusturvan toteutumisen kannalta. Ehdotetut säännökset vastaisivat sekä voimassa olevan työttömyysturvalain että myös muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Yleistukea koskeva lakiehdotus ei siten käytännössä aiheuta vaikutuksia muutoksenhakijoiden oikeusasemaan.

Yleistuessa noudatettaisiin kaksiasteista muutoksenhakujärjestelmää, jossa ensimmäisenä asteena toimii muutoksenhakulautakunta ja toisena oikeusasteena vakuutusoikeus. Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuusasioita käsittelevä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on lailla perustettu riippumaton ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin. Yleistukilaissa ehdotetaan säädettäväksi Kansaneläkelaitoksen itseoikaisumahdollisuus muutoksenhaun pakolliseksi esivaiheeksi. Jos Kansaneläkelaitos hyväksyisi kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen olisi annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saisi hakea muutosta muutoksenhakulautakunnalta. Jos Kansaneläkelaitos ei voisi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä, sen olisi 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi. Muutoksenhakulautakunnan päätöksestä voisi valittaa vakuutusoikeuteen.

Yleistukilakiin ei ehdoteta voimassa olevasta sääntelystä poikkeavaa muutoksenhakujärjestelmää, koska oikeusturvan kannalta on selkeintä, että muutoksenhaku on järjestetty Kansaneläkelaitoksen etuuksien osalta mahdollisimman yhdenmukaisesti. Kansaneläkelaitoksen etuuksia koskevat valitukset muodostavat määrältään suuren kokonaisuuden, johon sisältyy erilaisia asiaryhmiä. Etuudenhakijan oikeussuojan kannalta voimassa olevan kaltaista, sosiaaliturvaetuuksia koskevaa erillistä muutoksenhakujärjestelmää puoltaa etuusasioiden kiireellisyys ja se, että osassa näitä asioita valitusten ratkaisemisessa tarvitaan myös muuta kuin oikeudellista erityisasiantuntemusta. Toimeentuloturva-asioissa korostuvat usein odotukset asioiden nopeasta käsittelystä, sillä näissä asioissa kyse on etuudenhakijan perustoimeentulosta. Tämä asettaa vaatimuksia valitusviranomaisille, sillä valitukset tulisi niiden suuresta määrästä huolimatta käsitellä nopeasti ja samalla niin, että

oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevat perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset täyttyvät. Kansaneläkelaitoksen eri etuusjärjestelmillä on myös keskinäisiä liittymiä toisiinsa esimerkiksi etuuksien etusijajärjestyksen perusteella tai sen vuoksi, että etuuden saamisen edellytysten arvioinnissa ratkaistaan eri järjestelmissä samankaltaisia kysymyksiä. Edellä kuvattujen seikkojen on katsottu puoltavan muutoksenhaun järjestämistä yhdenmukaisella tavalla eri etuusjärjestelmissä[18].

Päätöksen poistoa koskevassa yleistukilain 41 §:n 1 momentissa asetettaisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaava valituskielto sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen päätöksen poistamista koskien. Poistoasiassa olisi kysymys ylimääräisen muutoksenhaun purkua vastaavasta oikeusturvakeinosta. Ylimääräiseen muutoksenhakuun ei yleisesti liity muutoksenhakuoikeutta. Muutoksenhakuoikeus muutoksenhakulautakunnan poistoasiassa antamasta päätöksestä pitkittäisi asian käsittelyä huomattavasti, jos kaikkia valitusmahdollisuuksia käytetään. Poistoasiassa asianosainen ei välttämättä myöskään aina ymmärtäisi, että poistoa koskevassa muutoksenhakulautakunnan päätöksessä ei ole ratkaistu varsinaista etuusasiaa vaan päätöksen poistamisedellytyksiä. Mikäli kysymys olisi myös takaisinperittävästä etuudesta, asianosaisella saattaisi olla intressi valittamalla pitkittää uuden päätöksen antoa. Takaisinperintäpäätös voitaisiin antaa vasta uuden päätöksen antamisen jälkeen. Myös takaisinperintäpäätöksestä asianosainen voisi valittaa normaalein muutoksenhakukeinoin. Varsinainen takaisinperintä puolestaan käynnistyisi vasta lainvoimaisen takaisinperintäpäätöksen perusteella. Päätös aiheettomasti maksetun yleistuen takaisinperinnästä olisi tehtävä viiden vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava puolestaan vanhenisi viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista sitä ennen ole katkaistu. Poistomenettelyn pitkittyminen yhdessä sitä seuraavan takaisinperintäprosessin pitkittymisen kanssa saattaisivat yhdessä johtaa takaisinperittävän saatavan vanhentumiseen.

Valituskielto jouduttaisi asian käsittelyä, jolloin asianosaiset saisivat päätöksen asiassa nopeammin. Etuudenhakijan oikeusturvan kannalta olennaisinta olisi se, että hän saisi aina uuden valituskelpoisen päätöksen, josta hän voisi halutessaan valittaa normaalein muutoksenhakukeinoin. Voimassa olevaa sääntelyä vastaava valituskielto vähentäisi poistoasioita muutoksenhakuelimissä ja nopeuttaisi näin käsittelyprosessia. Tarpeettoman hallinnollisen työn karsiminen tehostaisi toimintaa ja vapauttaisi resursseja varsinaiseen ratkaisutoimintaan.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I–II)

Yleistukilain 7 luvussa ehdotetut säännökset tietojen saamisesta ja luovuttamisesta eivät aiheuta heikennyksiä yksityiselämän tai henkilötietojen suojaan nykyiseen oikeustilaan verrattuna. Ehdotetut tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset ovat asiallisesti saman sisältöiset, kuin voimassaolevan työttömyysturvalain säädökset. Vastaavia tietojen saamista ja luovuttamista koskevia säännöksiä on myös monessa muussa Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuuksia koskevissa laeissa. Eräässä suhteessa henkilötietojen suojan voidaan kuitenkin arvioida paranevan tämän lakiesityksen myötä. Rangaistuslaitokselta ehdotetaan poistettavaksi velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle rangaistuksen alkamisesta

[18] Ks. myös komiteanmietintö 2001:9.

välittömästi, kun henkilö on otettu rangaistuslaitokseen. Tämän muutoksen voidaan olettaa antavan rangaistuslaitokselle paremmat mahdollisuudet harkita kyseisten tietojen välttämättömyyttä Kansaneläkelaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta.

Ehdotettuun yleistukilain 49 §:ään sisältyisi voimassa olevia etuuslakeja vastaava säännös, jolla poikettaisiin tietosuoja-asetuksen 18 artiklan mukaisesta oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen. Yleistuen hakijalla ei olisi oikeutta siihen, että Kansaneläkelaitos rekisterinpitäjä rajoittaisi henkilötietojen käsittelyä, jos vaatimus olisi ilmeisen perusteeton. Rekisteröidyn oikeuden rajoittaminen koskisi tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista oikeutta, jonka mukaan käsittelyä rajoitetaan, jos rekisteröity on kiistänyt henkilötietojen paikkansapitävyyden. Rajoituksen tarkoituksena olisi estää toiminta, jossa rekisteröity perusteettomasti pyrkisi keskeyttämään lakisääteisen toiminnan vetoamalla oikeuteen rajoittaa käsittelyä. Ilman oikeuden rajaamista rekisteröity voisi viivästyttää lakisääteisen asian käsittelyä tai estää käsittelyn kokonaan kiistämällä toistuvasti henkilötietojen paikkansapitävyys. Oikeuden rajoittamisesta huolimatta yleistuen hakijan oikeusturva olisi taattu hallintolailla, muutoksenhakuoikeudella ja muilla menettelyä koskevilla säännöksillä. Lakisääteisestä tehtävää hoidettaessa on noudatettava hallintolakia, joka edellyttää, että toimeenpanijan olisi huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Käsiteltävä asia olisi selvitettävä perusteellisesti. Yleistuen hakijalla olisi aina muutoksenhakuoikeus yleistukea koskevasta päätöksestä. Jos hakija katsoisi, että päätös ei ole lainmukainen, voisi hän saattaa asian muutoksenhakuelimen tutkittavaksi. Lisäksi olisi mahdollista hakea lainvoimaisen päätöksen poistoa, jos päätös perustuisi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka olisi ilmeisesti lainvastainen. Lisäksi Kansaneläkelaitos voisi aina oikaista lainvoimaisen päätöksen hakijan eduksi, jos asiassa ilmenisi myöhemmin uutta selvitystä. Rekisteröidyn oikeuden rajoittaminen ei siten vaaranna yleistuen hakijoiden oikeusturvaa. Oikeuden rajoittamista voidaan pitää välttämättömänä ja oikeasuhteisena toimenpiteenä sosiaaliturvan takaamiseksi tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e kohdassa tarkoitetulla tavalla. Rekisteröidyn oikeuden rajaaminen ei poista Kansaneläkelaitoksen velvollisuutta selvittää rekisteröidyn väitettä henkilötietojen paikkansapitävyydestä. Tietosuoja-asetuksen 16 artiklan perusteella Kansaneläkelaitoksen on oikaistava epätarkat ja virheelliset henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä.

Esityksessä ehdotetaan työvoimaviranomaiselle velvollisuutta järjestää työttömyyden pitkityttyä yleistuen saajalle kolme perättäistä muutenkin palveluprosessiin kuuluvaa työnhakukeskustelua lähtökohtaisesti läsnätapaamisena. Alle 25-vuotiaille keskustelujen määrä olisi kuusi. Keskusteluja ei olisi velvollisuutta järjestää määrällisesti enempää, vaan niiden sisältöä täsmennettäisiin vastaamaan erityisesti pitkittyneen työttömyyden syiden selvittämiseen ja tehostettuun palveluohjaukseen. Keskusteluihin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on edistää kyseisten työnhakijoiden työllisyyttä. Ehdotettu muutos edistäisi näin perustuslain 18 §:n mukaisesti julkisen vallan toimesta työllisyyttä ja pyrkimystä turvata jokaiselle oikeus työhön. Yksinään työnhakukeskustelut eivät kuitenkaan tuota välttämättä suurta vaikutusta perusoikeuksien toteutumiseen, vaan työllisyyden edistämiseksi kyseiselle asiakasryhmälle tarvitaan myös esimerkiksi soveltuvia työvoimapalveluita, joita alueelliset työvoimaviranomaiset järjestävät.

4.2.3.3 Yleistuen tarveharkinnan ja odotusajan sekä osittaisen yleistuen vaikutus tuen saamiseen

Odotusaika

Yleistuen odotusaika asetettaisiin ammatillista koulutusta vailla olevalle henkilölle. Odotusajan pituus olisi enintään 21 viikkoa. Odotusaikaa ei asetettaisi henkilölle, joka alkaisi saada yleistukea välittömästi ansiopäivärahan enimmäisajan jälkeen. Odotusajan pituutta lyhentäisi muun muassa henkilön aikaisempi työssäoloehtoon luettava työskentely sekä hakemista edeltävä yleistuen tai ansiopäivärahan saaminen. Yleistuki maksettaisiin odotusajan estämättä henkilön työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta.

Tarveharkinta

Yleistuen tarveharkintatuloa olisi henkilön saama muu kuin ansiotulo, esimerkiksi pääomatulot. Ansiotulot soviteltaisiin. Tarveharkintatuloksi ei katsottaisi tiettyjä laissa säädettyjä tuloja, ns. etuoikeutettuja tuloja, joita ovat muun muassa lapsilisä ja yleinen asumistuki. Satunnaiset ja kertaluonteiset tulot eivät vaikuttaisi yleistuen määrään. Jotta tulo otettaisiin huomioon yleistuen määrään vaikuttavana tarveharkintatulona, henkilöllä pitäisi olla tällaista tuloa enemmän kuin 311 euroa kuukaudessa. Yleistuki maksettaisiin ilman tarveharkintaa henkilön työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta.

Osittainen yleistuki

Yleistuki maksettaisiin määrältään alennettuna osittaisena yleistukena, jos henkilö asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyysturvalain työssäoloehtoa. Mikäli hakijan vanhempien tulot jäisivät alle laissa tulorajan, yleistuki maksettaisiin täysimääräisenä. Yleistuki maksettaisiin täysimääräisenä henkilön työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta.

4.2.3.4 Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

Edellä jaksossa 4.2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan on kuvattu, miten yleistuen tarveharkintaa ja osittaista yleistukea koskevien ehdotusten vaikutukset yhdessä kohdentuisivat eri sukupuoliin ja ikäryhmiin. Suurimmalla osalla työttömyysetuuden taso ei muuttuisi ollenkaan. Työttömyysetuuden arvioidaan pienenevän lähes yhtä monella miehellä kuin naisella. Keskimäärin työttömyysetuus pienenisi selvästi enemmän miehillä kuin naisilla. Työttömyysetuuden arvioidaan kasvavan yli kaksinkertaisella määrällä miehiä kuin naisia ja työttömyysetuuden keskimääräinen kasvu olisi arviolta lähes kaksinkertainen miehillä kuin naisilla, ja tämä ero työttömyysetuuden kasvussa aiheutuisi pääosin siitä, että osittaisen tuen vanhempien tulorajojen kasvattamisen vaikutukset kohdistuisivat selvästi useampaan mieheen kuin naiseen. Esityksen erilaisten vaikutusten miehiin ja naisiin ei arvioida johtuvan ehdotetun lainsäädännön ominaisuuksista vaan siitä, kuinka tyypillistä tarveharkintatulojen saaminen ja vanhempien taloudessa asuminen on miehillä ja naisilla.

Jaksossa 4.2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan on kuvattu, miten yleistuen tarveharkintaa ja osittaista yleistukea koskevien ehdotusten vaikutukset heijastuvat kotitalouden käytettävissä olevien rahatulojen muutoksiin. Jaksossa on kuvattu jakaantuminen eri ikäryhmiin sekä aikuisiin miehiin ja naisiin.

Edellä mainitusta jaksosta ilmenee, että kotitalouden tulojen pienentyminen koskettaisi lukumääräisesti eniten 55–64-vuotiaita (arviolta 3703 henkilöä), ja tämä johtuisi pitkälti siitä, että yleistuen tarveharkinnassa ei olisi ikään perustuvia rajauksia, mikä poikkeaisi nykyisestä työmarkkinatuesta tarveharkinnasta. Seuraavaksi yleisintä tulojen pienentymiset olisivat 0–9-vuotiaissa, 10–18-vuotiaissa, 35–44-vuotiaissa sekä 45–54-vuotiaissa. Tulojen pienentyminen koskettaisi kaikissa näissä ikäryhmissä 1 480–1 740 henkilöä.

Poiketen nykyisestä työmarkkinatuen tarveharkinnasta, puoliso ei vaikuttaisi yleistuen tarveharkinnan tulorajaan, mikä vaikuttaisi todennäköisemmin vanhempiin kuin nuorempiin ikäluokkiin. Samoin poiketen nykyisestä työmarkkinatuen tarveharkinnasta, huollettava lapsi ei vaikuttaisi yleistuen tarveharkinnan tulorajaan, mikä selittää osaltaan tulojen pienentymisen kohdentumista edellä mainittuihin ikäryhmiin.

Kuten mainitusta jaksosta 4.2.2.1 ilmenee, kotitalouden tulojen kasvu kohdentuisi eniten 18–24-vuotiaisiin sekä 45–54-vuotiaisiin. Kotitalouden tulojen kasvua näissä ikäryhmissä selittää sekä osittaisen yleistuen vanhempien tulorajan korkeampi taso verrattuna nykyiseen osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulorajaan että yksinasuvien tuensaajien tarveharkinnan vähennysprosentin pienentyminen nykyiseen työmarkkinatuen tarveharkinnan vähennysprosenttiin verrattuna.

Ehdotuksen mukaisesti yleistukilainsäädäntö tulisi voimaan 1.5.2026 ja samalla peruspäivärahajärjestelmä lakkautettaisiin. Muutosten voimaantulohetkellä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavia olisi vuosina 1961–1963 syntyneitä henkilöitä. Peruspäivärahaa lisäpäivinä saavat olisivat voimaantulohetkellä 63–64-vuotiaita, ja valmistelussa on arvioitu, että heitä olisi noin 300 henkilöä. Valmistelussa on arvioitu, että yleistuen tarveharkinta koskisi muutamia tai korkeintaan joitain kymmeniä henkilöitä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavista. Peruspäivärahajärjestelmän lakkauttaminen vaikuttaisi myös niiden peruspäivärahan saajien tilanteeseen, joilla olisi myöhemmin mahdollisuus lisäpäiviin, ja tämä koskee vuosina 1961–1964 syntyneitä peruspäivärahan saajia, joilla olisi vaadittava työskentelyhistoria ja jotka täyttäisivät vaadittavan iän ennen peruspäivärahan enimmäisajan päättymistä. Näiden henkilöiden lukumääräksi on arvioitu joitain satoja henkilöitä eikä tarkkaa lukumäärää tiedetä. Ehdotettujen muutosten myötä tässä mainitut henkilöryhmät tulisivat tarveharkintaisen yleistuen piiriin ja heitä koskisivat yleistuen saajille järjestettävät työnhakukeskustelut. Peruspäivärahaa lisäpäiviltä saaville voitaisiin maksaa yleistukea, joka olisi tasoltaan samansuuruinen kuin nykyinen peruspäiväraha.

Tässä esityksessä ehdotetut muutokset työnhakukeskustelujen järjestämiseen koskisivat yleistuen saajia. Muutokset työvoimaviranomaisen velvollisuuteen järjestää työnhakukeskusteluita yleistuen saajalle riippuisi yleistuen maksupäivien lukumäärästä ja iästä. Alle 25-vuotiaille yleistuen saajille tulisi järjestää ehdotuksen mukaisia työnhakukeskusteluita aikaisemmassa yleistuen saamisen vaiheessa ja määrällisesti enemmän kuin 25 vuotta täyttäneille yleistuen saajille.

Työvoimaviranomaisella ei olisi velvollisuutta järjestää tässä esityksessä ehdotettuja työnhakukeskusteluita yleistuen saajalle, joka olisi syntynyt ennen vuotta 1965 ja saanut työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä ennen lain voimaantuloa. Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan arviolta 5 600 henkilölle, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965 ja jotka eivät saavuta ehdotetun lain voimaantullessa alinta eläkeikää, oli maksettu työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä keskimäärin kuukauden lopussa vuonna 2024.

4.2.3.5 Vaikutukset vammaisiin henkilöihin

Ehdotettu yleistuki turvaisi työttömien perustoimeentuloa ja näin ollen myös vammaisten työttömien työnhakijoiden perustoimeentuloa. Esitys on siksi merkityksellinen vammaisten henkilöiden työllisyyttä ja toimeentuloa koskevien kysymysten kannalta. Muutosten vaikutusten arvioinnin kannalta on merkitystä YK:n yleissopimuksella vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26–27/2016, vammaisyleissopimus). Vammaisyleissopimuksen 27 artikla koskee vammaisen henkilön oikeutta työhön ja työllistymisen mahdollisuuksien turvaamista.

Vammaisten henkilöiden oikeudesta sosiaaliturvaan säädetään vammaisyleissopimuksen 28 artiklassa, jonka 2 kohdan mukaan ”sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden sosiaaliturvaan ja tämän oikeuden nauttimiseen ilman syrjintää vammaisuuden perusteella”. Vammaisten henkilöiden oikeus sosiaaliseen suojeluun (28 artikla) turvaa ansionmenetystä tai toimeentulon puutetta, joka johtuu vammaisten henkilöiden kohtaamista esteistä mahdollisuuksissa tehdä työtä tasavertaisesti muiden kanssa. Siksi sosiaaliturvajärjestelmän on varmistettava vammaisten työttömien työntekijöiden riittävä suojelu tasavertaisesti muihin nähden. Vammaisten henkilöiden yksilökohtaisten olosuhteiden, yksilöllisten tarpeiden ja kohtaamiensa esteiden monimuotoisuus työmarkkinoilla edellyttää sellaisten sosiaaliturvajärjestelmien suunnittelua, jotka vastaavat joustavasti vammaisten henkilöiden yksilöllisiin tilanteisiin. (CRPD/C/GC/8, kohta 78.)

Yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 2 ja 2 a luvun säännöksiä yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä ja työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä. Näin ollen työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla olisi oikeus yleistukeen, vaikka hän ei hakisi kokoaikatyötä. Arvioitaessa työttömyysturvalain 2 a luvun säännösten nojalla, onko henkilöllä ollut pätevä syy menettelylleen, otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon henkilön työkyky. Lisäksi yleistukeen sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:ssä säädetään työkyvyttömyydestä.

4.2.3.6 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Ehdotettu yleistuki ja sen määräytymisperusteista erityisesti tarveharkintaisuus vaikuttaa työnhakijoiden etuuksiin ja näin ollen työttömien huoltajien taloudellisiin mahdollisuuksiin huolehtia lapsista ja esitys on näin ollen merkityksellinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta (PL 19 § 3 momentti).

Ehdotusten vaikutuksia kotitalouksien asemaan on kuvattu jaksossa 4.2.2.1.

Lapsiperheköyhyys koskettaa nykyisin noin 10 prosenttia lapsista. Köyhyysriskissä ovat erityisesti pienten lasten perheet, monilapsiset perheet ja yhden aikuisen kotitaloudet. Lapsiperheköyhyyden eri mittarit yhdistyvät usein vanhempien vajaatyöllisyyteen. Vanhempien työllisyyttä tukemalla voidaan vähentää lapsiperheköyhyyttä. Työllisyysasteen nostaminen on hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita. Tässä esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaisen tulisi järjestää yleistuen saajalle työnhakukeskusteluita tilanteessa, jossa työttömyys ja yleistuen saaminen on pitkittynyt. Työnhakukeskusteluiden tarkoituksena on edistää yleistuen saajien työllisyyttä. Esityksen työllisyysvaikutuksia on kuvattu jaksossa 4.2.2.3.

Muutosten vaikutusten arvioinnin kannalta on merkitystä YK:n lapsen oikeuksia koskevalla yleissopimuksella (SopS 59/1991), jonka 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Yleissopimuksen 26 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaisen lapsen oikeuden nauttia sosiaaliturvasta, mukaan luettuna sosiaalivakuutus, ja ryhtyvät välttämättömiin toimiin tämän oikeuden täydeksi toteuttamiseksi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan näitä etuuksia myönnettäessä olisi tarvittaessa otettava huomioon lapsen ja hänen elatuksestaan vastuussa olevien henkilöiden varallisuus ja olosuhteet, kuten myös muut lapsen esittämään tai hänen puolestaan esitettyyn hakemukseen vaikuttavat seikat.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanoa valvova lapsen oikeuksien komitea on tuoreissa Suomea koskevissa suosituksissaan suositellut välttämään sellaista

sosiaaliturvaetuuksien leikkaamista, joka vaikuttaa köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa oleviin lapsiin (2.6.2023, CRC/C/FIN/CO/5–6).

Esityksen lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset syntyvät yleistukea saavan vanhemman elatuskykyyn vaikuttavien tuen saamisen edellytysten kautta. Keskeinen vaikutus tulisi tarveharkinnan edellytysten kautta tilanteessa, jossa yleistukea hakevalla vanhemmalla on tarveharkintatulona huomioitavia tuloja. Yleistuen tarveharkinta ei vaikuttaisi kaikista vähävaraisimpien ja pienituloisimpien lapsiperheiden tuloihin, koska tarveharkinta koskisi vain sellaista yleistukea saavaa vanhempaa, jonka jatkuvaluonteiset tulot ylittäisivät tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiden menojen vähennysten jälkeen tarveharkinnan tulorajan eikä tarveharkintatuloina huomioitaisi lapsen elatukseen tarkoitettuja etuuksia, kuten lapsilisää tai elatustukea. Monilapsisten perheiden lapsilisiä ja alle 3-vuotiaasta lapsesta maksettavaa lapsilisää on korotettu vuonna 2024.

Ehdotetulla yleistuen tarveharkinnalla arvioidaan olevan vain vähäinen vaikutus perheen yleisen asumistuen tasoon tai toimeentulotuen hakemiseen. Tämä johtuu siitä, että suuri osa tarveharkinnan tuloista huomioidaan näiden etuuksien saannissa ilman suojaosia.

Jaksossa 2.9.1 on kuvattu nykyisen osittaisen työmarkkinatuen saajia. Vuonna 2024 osittaisen työmarkkinatuen saajista 94 prosenttia oli alle 30-vuotiaita. Ehdotetun osittaisen yleistuen, kuten ei myöskään nykyisen osittaisen työmarkkinatuen, saamiseen ei vaikuta tuenhakijan ikä. Mikäli kuitenkin oletetaan, että jatkossa vanhempiensa taloudessa asuvat yleistuen saajat ovat pääosin nuoria, ehdotetulla osittaisella yleistuella ja nykyistä osittaista työmarkkinatukea korkeammalla vanhempien tulorajalla (2500 euroa kuukaudessa) on myönteistä vaikutusta niiden nuorten työttömien työnhakijoiden perustoimeentulon turvan tasoon, jotka työttömyyden aikana asuvat vanhempiensa taloudessa. Taloudellisia vaikutuksia on kuvattu jaksossa 4.2.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia työnhakukeskusteluiden järjestämiseen alle 25-vuotiaille yleistuen saajille aikaisemmassa yleistuen saamisen vaiheessa kuin 25 vuotta täyttäneille yleistuen saajille. Ehdotuksen mukaisia keskusteluja myös järjestettäisiin enemmän alle 25-vuotiaille. Ehdotusten tavoitteena on vähentää työttömyydestä johtuvaa nuorten syrjäytymisriskiä sekä nuorisotyöttömyyttä. Lisäksi alle 25-vuotiaita yleistuen saajia koskisi kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin ehdotettu muutos (lakiehdotus 18), jonka mukaan mainittua lakia sovellettaisiin aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle yleistukeen oikeutetulle, jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut yleistukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana tai saanut ansiopäivärahaa enimmäisajalta.

4.2.3.7 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan itsehallinnosta säädetään perustuslaissa ja Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Ahvenanmaan maakunnan itsehallinto perustuu Kansainliiton vuonna 1921 tekemiin päätöksiin ja hyväksymään sopimukseen sekä kansalliseen maakunnan itsehallintoa koskevaan lainsäädäntöön. Itsehallintoa koskevan lainsäädännön tehtävänä on turvata ja taata maakunnan väestölle sen ruotsin kielen ja kulttuurin sekä paikallisten tapojen säilyttäminen ja sallia väestön niin itsenäisesti kuin mahdollista järjestää olonsa maakunnan valtio-oikeudellisen aseman rajoissa. Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään.

Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin mainitussa laissa säädetään. Ahvenanmaan maakuntapäivät edustaa maakunnan väestöä

itsehallintoa koskevissa asioissa. Maakuntapäivät säätää lakeja maakuntaa varten (maakuntalait). Maakunnan yleinen johto ja hallinto kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ja sen alaisille viranomaisille. Maakunnan hallitus voi maakuntalaissa säädetyn valtuuden nojalla antaa asetuksia maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

Maakunnan lainsäädäntövaltaa koskeva toimivalta on määritelty niin, että Ahvenanmaan itsehallintolaki sisältää yksityiskohtaisen luettelon niistä asioista, joita koskeva toimivalta on maakunnalla. Lisäksi laki sisältää yksityiskohtaiset säännökset niistä asioista, jotka kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 1, 13, 14 ja 23 kohtien mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnan hallitusta ja sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, sosiaalihuoltoa, opetusta ja työllisyyden edistämistä. Itsehallintolain perustelujen mukaan opetuksen ja työllisyyden edistämisen oikeudenalaan kuuluu myös ammatinvalintaa ja työnvälitystä koskeva lainsäädäntö. Vakuutussopimuksia ja sosiaalivakuutusta koskeva lainsäädäntövalta kuuluu itsehallintolain 27 §:n 11 kohdan ja 29 § 1 momentin 3 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaalla niin sanotuista työmarkkinapalveluista, eli maakunnan viranomaisten tarjoamista työnvälitys-, neuvonta- ja tiedotuspalveluista sekä alentuneesti työkykyisten henkilöiden erityispalveluista, tukitoimenpiteistä ja muista työllisyyttä edistävistä toimenpiteistä, säädetään työmarkkinapoliittisesta toiminnasta annetussa maakuntalaissa (landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet). Työllisyyttä edistävän koulutuksen järjestämisestä Ahvenanmaalla säädetään asiaa koskevassa maakuntalaissa (landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning).

Ahvenanmaan työttömyysturvasta säädetään työttömyysturvalain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetussa maakuntalaissa (landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa), jonka mukaan valtakunnan työttömyysturvalakia sovelletaan Ahvenanmaalla tietyin poikkeuksin. Valtakunnan työttömyysturvalakia sovelletaan Ahvenanmaalla peruspäivärahana maksettavaa työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevilta osin. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet -niminen viranomainen (AMS) huolehtii valtakunnan lain mukaan Kansaneläkelaitokselle, työvoimaviranomaiselle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle kuuluvista tehtävistä.

Esityksessä ehdotetut työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevat muutokset ovat Ahvenanmaan lainsäädäntövallassa. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ehdotettavat muutokset työnhakukeskusteluiden järjestämisestä yleistuen saajalle eivät koskisi Ahvenanmaata.

4.2.4 Vaikutukset toimeenpanijoihin

Voimassaolevan työttömyysturvalain 13 luvussa on säädetty tietojen saamisesta ja luovuttamisesta. Nämä säännökset on pitkälti sellaisenaan siirretty yleistukilain 7 lukuun. Lakiesitys ei aiheuta muutoksia tietojen luovuttamisen tapaan toimeenpanijoiden välillä. Tietojen luovutus toteutetaan tiedonhallintalain 22–24 §:ien mukaisesti samalla tavalla kuin ennen yleistukilain voimaantuloakin.

4.2.4.1 Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen

Ehdotetuilla muutoksilla on Kansaneläkelaitoksen työmäärää lisäävä vaikutus, mikä kasvattaa Kansaneläkelaitoksen toimintakuluja noin 0,3 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 0,5 miljoonaa euroa vuodesta 2027. Kansaneläkelaitokselle ei kohdenneta muutosten toteuttamiseksi uutta määrärahaa. Kansaneläkelaitoksen työmäärän kehitystä sekä määrärahojen riittävyyttä valtion talousarvion momentilla 33.10.60 seurataan ja tarvittaessa tarkastellaan vuotuisissa valtiontalouden kehys- ja talousarvioprosesseissa.

Työmarkkinatuen ja peruspäivärahan yhdistämisen myötä Kansaneläkelaitos toimeenpanisi yhtä työttömille tarkoitettua perusturvaetuutta kahden sijaan. Muutos tarkoittaisi, että työssäoloehdon täyttämisellä ei olisi merkitystä siihen, mitä etuutta hakijalle voitaisiin maksaa. Kansaneläkelaitoksen olisi kuitenkin edelleen selvitettävä työssäoloehdon täyttyminen, koska ehdotetun rahoitusratkaisun mukaan työttömyysvakuutusmaksutuottoja käytettäisiin jatkossakin vain palkansaajan työssäoloehdon täyttäneiden yleistuen saajien etuuden rahoitukseen. Lisäksi työssäoloehdon täyttyminen nollaisi kotikunnan rahoitusvastuun perusteena olevan etuuspäivien kertymän myös työttömyyskassaan kuulumattomilla hakijoilla. Työttömyyskassaan kuuluvilta yleistuen saajilta työssäoloehto täytyisi edelleen tutkia siksi, että heille työssäoloehdon täyttyminen mahdollistaa siirtymän ansiopäivärahalle. Kuten nykyään työmarkkinatuen odotusajassa, työssäoloehtoon luettava työ vähennettäisiin yleistuen saajalle asetettavasta odotusajasta. Myöskään tuen osittamista ei sovellettaisi, jos hakija olisi täyttänyt työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon.

Koska yleistuen saaminen ei edellyttäisi työssäoloehdon täyttymistä, Kansaneläkelaitoksen ei tarvitsisi antaa asiasta päätöksiä etuuden hakijoille ja myös työssäoloehdon täyttymistä koskevat valitukset ja neuvontatilanteet jäisivät pois. Niiden merkitys työssäoloehdon toimeenpanon kokonaistyömäärässä on kuitenkin vähäinen.

Tarveharkintaa sovellettaisiin kaikkiin yleistuen saajiin. Tämä laajentaisi tarveharkinnan piirissä olevaa henkilöjoukkoa, koska nykyään tarveharkintaa ei sovelleta peruspäivärahan saajiin. Samalla tarveharkinnan toimeenpanon Kansaneläkelaitokselta vaatima työmäärä kasvaisi. Esimerkiksi vuonna 2023 tarveharkinnan tuloja selviteltiin yhteensä reilulta 10 000 henkilöltä, kun työmarkkinatuen saajia kaiken kaikkiaan oli noin 234 000. Siten tarveharkinnan tulojen selvittely koski 4,5 prosenttia työmarkkinatuen saajista. Peruspäivärahan saajia oli vuonna 2023 yhteensä noin 75 000. Jos tarveharkinnan tulojen selvittely koskisi tässäkin ryhmässä 4,5 prosenttia kaikista saajista, tarveharkinnan tuloja selviteltäisiin noin 3 400 uudelta henkilöltä tarveharkinnan laajentumisen myötä. Määrä voi olla jonkin verran suurempikin, koska peruspäivärahan saajat ovat keskimäärin paremmassa työmarkkina-asemassa kuin työmarkkinatuen saajat ja osallistuvat harvemmin työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden aikana tarveharkintaa ei sovelleta.

Tarveharkinnan lisäksi ammatillista tutkintoa vailla oleville hakijoille asetettava odotusaika koskisi jatkossa kaikkia yleistuen saajia, mikä myös lisäisi Kansaneläkelaitoksen työmäärää. Odotusajasta voitaisiin vähentää täydet kalenteriviikot, jotka henkilö on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä. Siten työssäoloehdon täyttäville yleistuen hakijoille ei jäisi odotusaikaa asetettavaksi, kun he hakevat ensimmäistä kertaa yleistukea. Myöhemmin työttömyyden ajalle osuvat odotusajan tutkimisen tilanteet voisivat kuitenkin myös heillä johtaa odotusajan asettamiseen. Sen vuoksi Kansaneläkelaitoksen tulisi tutkia ammatillisen tutkinnon suorittaminen myös työssäoloehdon täyttäneiltä yleistuen hakijoilta.

Kansaneläkelaitos selvittäisi uutena tehtävänä alle 18-vuotiaan nuoren oikeuden yleistukeen, kun nuori ei olisi suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia

valmiuksia antavaa koulutusta. Tällaisella nuorella ei olisi oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen ja tämä vastaisi nykyistä työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n työmarkkinatukea koskevaa sääntelyä. Työvoimaviranomainen ei enää jatkossa antaisi työvoimapoliittista lausuntoa asiasta. Vuosina 2023 ja 2024 työvoimaviranomainen on antanut yhteensä noin 250 työvoimapoliittista lausuntoa alle 18-vuotiaan oikeudesta työmarkkinatukeen työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n nojalla. Työmäärä Kansaneläkelaitokselle ja vastaavasti työvoimaviranomaiselle aiheutuvan työmäärän vähentyminen arvioidaan vähäiseksi.

Työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle maksettavaa yleistukea, joka olisi rahoitettu yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaan, pidettäisiin EU-asetuksen 883/2004 tarkoittamana työttömyysetuutena. Työssäoloehdon täyttymisen selvittämisen ja asiaan liittyvän neuvonnan arvioidaan vastaavan toimeenpanossa pääosin nykytilaa. Yleistuki voisi tulla maksettavaksi työssäoloehdon täyttäneelle toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle, jolla olisi osa-aikainen työsuhde Suomessa tai joka olisi lomautettu Suomessa. Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan vuoden 2024 lopussa edellä mainituissa tilanteissa peruspäivärahaa on maksettu arviolta noin 200 henkilölle. Yleistuki voisi tulla maksettavaksi myös työssäoloehdon täyttäneelle kokonaan työttömälle henkilölle, joka asuu toisessa jäsenvaltiossa ja joka ei palaa asuinjäsenvaltioonsa työskentelyn päätyttyä, ja näitä henkilöitä arvioidaan olevan nykyisin vuosittain vain joitain henkilöitä. Tässä kappaleessa kuvattuun toisessa maassa asuvalle henkilölle maksettavaan yleistukeen sovellettaisiin tarveharkintaa nykytilasta poiketen, millä arvioidaan olevan vähäinen vaikutus Kansaneläkelaitoksen toimeenpanoon.

Ennen voimaantuloaan ehdotetut muutokset edellyttävät Kansaneläkelaitoksessa käsittelyprosessien suunnittelutyötä, etuusohjeiden laatimista sekä ratkaisu- ja palveluasiantuntijoiden kouluttamista. Kokonaan uutena etuutena yleistuki edellyttää lisäksi kattavia muutoksia Kansaneläkelaitoksen päätöspohjiin, lomakkeisiin ja asiakaskirjeisiin. Myös riittävään ja oikea-aikaiseen asiakasviestintään on kiinnitettävä erityistä huomiota. Yleistuen nimi ei suoraan viittaa työttömyyteen, joten etenkin alkuvaiheessa on mahdollista, että etuutta hakevat myös muut kuin työttömät asiakkaat.

Yleistuen toimeenpanoon varautuminen edellyttää Kansaneläkelaitoksessa myös laajoja tietojärjestelmämuutoksia. Muutoksia täytyy tehdä muun muassa etuuskäsittelyjärjestelmiin, maksamisen järjestelmiin, tiedonvälitykseen, kuntalaskutusjärjestelmään, kirjanpitoon ja sähköiseen asiointiin. Kansaneläkelaitos on arvioinut voivansa toteuttaa muutokset nykyisillä resursseilla eikä lisämäärärahaa muutosten toteuttamiseen tarvita.

Lain voimaantulovaihe aiheuttaa lisätyötä etuuskäsittelyssä. Kansaneläkelaitoksen täytyy antaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajille päätös työmarkkinatuki- ja peruspäivärahaoikeuden lakkauttamisesta ja yleistukioikeuden alkamisesta. Tavoitteena on, että merkittävä osa tapauksista pystytään käsittelemään ohjelmallisesti. Manuaalista etuuskäsittelytyötä aiheutuu kuitenkin esimerkiksi tarveharkinnan ja odotusajan soveltamisen laajenemisesta peruspäivärahan saajiin. Osittaisen tuen vanhempien tulorajojen korottaminen johtaa todennäköisesti siihen, että aiempaa useampi osittaisen tuen saaja toimittaa selvityksen vanhempiensa tuloista. Tämä lisää jonkin verran Kansaneläkelaitoksen työmäärää, koska tuloselvitysten käsittely ja tuen laskeminen todellisten tulojen perusteella on työläämpää kuin vähimmäismääräisen tuen myöntäminen.

Koska osalla nykyisten työttömyysetuuksien saajista tuen ehdot kiristyvät, myös muutoksenhakujen määrä todennäköisesti kasvaa jonkin verran erityisesti siirtymävaiheessa. Myös neuvonnan tarve korostuu siirtymävaiheessa, ja tämä lisää Kansaneläkelaitoksen asiakaspalveluun ja etuuskäsittelyyn tulevien yhteydenottojen määrää.

4.2.4.2 Vaikutukset työvoimaviranomaisiin ja KEHA-keskukseen

Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden vaikutukset työvoimaviranomaisiin

Esityksen mukaan yleistuen saajan aktivointijakson aloittaa ensimmäinen työnhakijan palveluprosessiin sisältyvä työnhakukeskustelu, joka tulisi järjestettäväksi yleistuen aktivointijakson käynnistymisen määrittävien määräaikojen ylityttyä. Myös seuraavat palveluprosessiin sisältyvät työnhakukeskustelut järjestettäisiin aktivointijaksoon kuuluvina asiakastapaamisina aina kolmen kuukauden välein nykytilan mukaisesti. Yleistuen saajan aktivointijakson asiakastapaamisten rakentuessa nykytilan mukaisesti järjestettävien työnhakukeskustelujen varaan, ehdotetut muutokset eivät vaikuta aktivointijaksoon sisältyvien työnhakukeskustelujen osalta työvoimaviranomaisten järjestämien asiakastapaamisten määrään.

Nykytilasta poiketen yleistuen saajan aktivointijaksoon sisältyvät työnhakukeskustelut tulisi esityksen mukaan järjestää aina lähtökohtaisesti kasvokkaisina tapaamisina. Nykytilassa työnhakijan palveluprosessista ainoastaan palveluprosessin aloittava alkuhaastattelu tulee järjestää lähtökohtaisesti kasvokkaisena tapaamisena, ja työnhakukeskustelut tulee järjestää työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Työhallinnon asiakastietojärjestelmästä saatavien tilastojen mukaan aikavälillä 1.11.2024–28.2.2025 noin kolmannes (34 %) työnhakukeskusteluista järjestettiin kasvokkaisina tapaamisina. Tämä tarkoittaa, että yleistuen saajan aktivointijaksoon ehdotetut muutokset tulisivat lisäämään asiakkaille järjestettävien kasvokkaisten tapaamisten määrää. Alle 25-vuotiaiden asiakkaiden kohdalla kasvokkaisten tapaamisten määrän kasvu on suurempaa kuin 25-vuotta täyttäneillä, sillä nuorten kohdalla yleistuen aktivointijakso alkaa huomattavasti 25-vuotta täyttäneitä asiakkaita aiemmin.

Kasvokkaisten tapaamisten määrän kasvulla on vaikutuksia työvoimaviranomaisten toimitilojen käyttöasteeseen ja edellyttää nykytilaa enemmän kasvokkaisten tapaamisten järjestämiseen käytettävien toimitilojen käyttömahdollisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa teetti maaliskuussa 2025 työllisyysalueille suunnatun kyselyn, jossa työllisyysalueita pyydettiin arvioimaan muun muassa käytettävissä olevien toimitilojen riittävyys lähipalvelun ja asiakasmäärien suhteen. Kyselyn perusteella työllisyysalueiden toimitilaresurssit ovat riittävät lähipalvelun toteuttamiseen eikä yleistuen aktivointijakson kasvokkaisten tapaamisten järjestäminen kyselyn tulokseen perustuvan arvion mukaan esty toimitilaresurssien niukkuuden vuoksi. Työvoimaviranomaisten toimitilojen riittävyyttä tullaan tarkastelemaan säännöllisesti työ-voimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 23 §:n mukaisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa.

Ehdotettua yleistuen saajan aktivointijakso-sääntelyä ei sovellettaisi henkilöihin, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965 ja ovat saaneet vähintään 1 000 päivää työmarkkinatukea ennen lain voimaantuloa. Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan arviolta 5 600 henkilölle, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965, mutta vuoden 1961 jälkeen, oli maksettu työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä keskimäärin kuukauden lopussa vuonna 2024. Tämä tarkoittaa, että työvoimaviranomaisten ei tule järjestää edellä mainittuun kohderyhmään kuuluville henkilöille työnhakukeskusteluja ensisijaisesti kasvokkain, vaan tapaamisten toteutustapa on työvoimaviranomaisten itse määriteltävissä. Myöskään työnhakukeskustelujen sisältö ei kyseisen kohderyhmän kohdalla noudattaisi yleistuen aktivointijakson yhteydessä esitettyä työnhakukeskustelujen sisältöä.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voivat järjestää asiakkaille yleistuen saajan aktivointijaksolla täydentäviä työnhakukeskusteluja kunkin asiakkaan kohdalla arvioidun palvelutarpeen mukaisesti. Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen perustuessa työvoimaviranomaisen harkintaan, yleistuen saajan aktivointijaksolla järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen määrää on hyvin haasteellista arvioida. Nykytilan mukaan työvoimaviranomaisen on järjestettävä työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta. Toisin sanoen tämä tarkoittaa, että nykytilan mukaan täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään puolen vuoden välein kaksi kappaletta asiakkaan työnhaun pitkittyessä. Olettaen, että yleistuen saajan aktivointijakso koostuu pääasiassa kolmen kuukauden välein järjestettävistä työnhakukeskusteluista ja palvelutarpeen mukaan järjestettyjä täydentäviä työnhakukeskusteluja tullaan järjestämään vähäisiä määriä, kokonaisuudessaan esitys yleistuen aktivointijaksosta ei lisää työvoimaviranomaisten järjestämien asiakastapaamisten lukumäärää.

Kasvokkain järjestettävien asiakastapaamisten määrän kasvu saattaa aiheuttaa työvoimaviranomaisille lisätyötä tapaamisten järjestelyihin ja asiakaskontaktointiin liittyen, mutta näistä yhteyksistä aiheutuvan lisätyön määrän arvioidaan kuitenkin olevan korkeintaan vähäinen.

Aktivointisuunnitelma

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukainen aktivointisuunnitelma tehdään pitkään työttömänä olleelle henkilölle. Henkilö, työvoimaviranomainen ja hyvinvointialueen sosiaalialan ammattihenkilö tekevät sen yhdessä. Mikäli henkilö saa työttömyysetuutta, työvoimaviranomainen aloittaa aktivointisuunnitelman teon. Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Työvoimaviranomaisen on huolehdittava aktivointisuunnitelman tarkistamisesta kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston tiedoista käy ilmi, että vuonna 2023 tehtiin 80 240 aktivointisuunnitelmaa ja vuonna 2024 tehtiin 88 536 aktivointisuunnitelmaa. Edellä mainitut lukumäärät kuvaavat suunnitelmien määrää kunakin vuonna, ei eri henkilöiden määrää. Aktivointisuunnitelmien lukumäärät tässä sisältävät sekä uudet suunnitelmat että suunnitelmien tarkistukset.

Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan sen maksamia työttömyysetuuksia sai kuntouttavan työtoimintaan osallistumisen perusteella 28 218 henkilöä vuonna 2023 ja 26 925 henkilöä vuonna 2024.

Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä saaneita 25 vuotta täyttäneitä henkilöitä oli 103 335 henkilöä vuonna 2023 ja 104 658 henkilöä vuonna 2024. Työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä saaneita alle 25-vuotiaita henkilöitä oli 10 257 henkilöä vuonna 2023 ja 10 754 henkilöä vuonna 2024.

Yleistukilainsäädännön johdosta tehtävät muutokset lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta voivat vaikuttaa niiden henkilöiden lukumäärään, jotka tulevat mainitun lain soveltamispiiriin. Pelkkää työmarkkinatukea saaneiden asiakkaiden osalta muutos ei vaikuta asiakasmääriin. Sen sijaan nykyisin peruspäivärahaa saaneiden osalta muutos voi lisätä aktivointiehdon täyttävien asiakkaiden määrää. Alle 25-vuotiaita peruspäivärahan saajia oli vuoden 2024 lopussa noin 4 000 henkilöä ja tämän määrän arvioidaan laskevan työttömyysturvalain työssäoloehtoon vuonna 2024 voimaantulleiden muutosten myötä. Ottaen huomioon, että peruspäivärahaa

maksetaan keskimäärin 100 päivältä ja että nykyisin vain pienellä osalla peruspäivärahan saajia etuus jatkuu ylipäätään enimmäisajan loppuun asti, asiakasmäärän muutos arvioidaan vähäiseksi, mutta arvioon sisältyy epävarmuuksia. Lisäksi todetaan, että pelkästään peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämisellä yhdeksi yleistueksi ei arvioida olevan etuusjaksoja pidentäviä käyttäytymisvaikutuksia sellaisiin henkilöihin, jotka ovat jo kiinnittyneitä työmarkkinoille ja joilla työllistymisen ja työttömyyden jaksot vaihtelevat.

Vaikutukset KEHA-keskukseen

Esitetyillä muutoksilla on vaikutuksia ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukseen, joka kehittää ja ylläpitää työhallinnon valtakunnallista asiakastietojärjestelmää Asiantuntijan Työmarkkinatoria, johon kirjataan kaikki keskeiset tiedot työnhakija-asiakkaiden työnhaun tilanteesta. Esitettyjen muutosten myötä asiakastietojärjestelmää tulisi kehittää vastaamaan niitä edellytyksiä, joita esitetyn mukaisten yleistuen työnhakukeskustelujen järjestäminen työvoimaviranomaisilta edellyttäisi.

Arvion mukaan esitettyjen muutosten edellyttämä asiakastietojärjestelmän kehitystyö pitää sisällään maksajarajapintaan, asiakaskohtaisiin työttömyysetuuden kertymätietoihin, työvoimapoliittisiin lausuntoihin ja muihin työttömyysturvaan kuuluviin toimenpiteisiin tehtäviä muutoksia. Kehitystyön arvioidaan olevan laajuudeltaan 350–420 henkilötyöpäivää vastaava. Tämä vastaa noin 250 000–300 000 euron kertaluontoista kustannusta.

Työvoimapoliittisen lausunnon antaminen ja työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Työvoimaviranomainen ja KEHA-keskus antaisivat Kansaneläkelaitokselle työvoimapoliittisen lausunnon yleistuen samojen edellytysten täyttymisestä, joita koskeva lausunto nykyisin annetaan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen maksamisen edellytysten täyttymisestä. Työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen hallinnollisen työn määrän ei tämän vuoksi arvioida muuttuvan.

Yleistuen saajalle asetettaisiin etuusseuraamuksia samalla tavalla kuin nykyisin peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakeville työnhakijoille. Työnhakijan mahdolliseen työvoimapoliittisesti moitittavaan menettelyyn liittyisi samanlainen selvitysprosessi kuin nykyisinkin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa selvityksen pyytämistä työnhakijalta. Jos siihen on aihetta, työvoimaviranomainen siirtää asian KEHA-keskukselle sen ratkaisemiseksi, mikä vaikutus työnhakijan menettelyllä on hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta. Tältä osin esitettyjen muutosten ei arvioida vaikuttavan työvoimaviranomaisten tai KEHA-keskuksen etuusseuraamuksiin liittyvän hallinnollisen työn määrään.

Työvoimaviranomainen ilmoittaisi Kansaneläkelaitokselle myös työnhakijan menemisestä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 mukaisesti työnhakumatkalle toiseen EU- tai ETA-maahan taikka Sveitsiin. Oikeus saada yleistukea tällaisen työnhakumatkan ajalta koskisi niitä työssäoloehdon täyttäneitä yleistuen saajia, joiden yleistukea rahoitetaan yleistukilain 50 §:n 2 momentin nojalla työttömyysvakuutusmaksun tuotolla. Tehtävä vastaisi työvoimaviranomaisen nykyisiä tehtäviä siltä osin, kun vastaavia ilmoituksia on tehty peruspäivää saavien työnhakijoiden työnhakumatkoista. Kansaneläkelaitoksen tilastojen mukaan peruspäivärahaa maksettiin vuonna 2024 tässä tarkoitettujen työnhakumatkojen ajalta 24 henkilölle.

4.2.4.3 Vaikutukset muihin toimijoihin

Työttömyyskassat

Ehdotetulla yleistukilainsäädännöllä olisi vaikutuksia työttömyyskassojen asiakaspalveluun, viestintään sekä asiakaskirjeisiin ja päätöksteksteihin ainakin siltä osin kuin työttömyyskassat nykyisin viestivät asiakkailleen työmarkkinatuesta ja peruspäivärahasta.

Työttömyyskassaan kuuluvilta yleistuen saajilta työssäoloehdon täytyisi Kansaneläkelaitoksen edelleen tutkia siksi, että heille työssäoloehdon täyttyminen mahdollistaa siirtymän ansiopäivärahalle.

Ehdotetun työttömyysturvalain voimaantulosäännöksen mukaan ansiopäivärahan omavastuuaikaan ja enimmäisaikaan sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä työttömyyspäivärahan omavastuuajasta ja päivärahakauden enimmäisajasta, kun henkilön oikeus peruspäivärahaan olisi alkanut ennen lain voimaantuloa. Työttömyyskassan tulisi selvittää ansiopäivärahan maksamiseksi tarvittavat tiedot Kansaneläkelaitokselta.

Ehdotettu yleistuki voisi lisätä työttömyyskassan jäseneksi liittyvien henkilöiden määrää, sillä yleistuki olisi työssäoloehdon täyttäneelle työttömälle tarveharkintainen ja siihen sovellettaisiin odotusaikaa koskevaa sääntelyä. Tämän käyttäytymisvaikutuksen laajuutta ei pystytä tarkemmin arvioimaan.

Hyvinvointialueet

Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden ei arvioida vaikuttavan hyvinvointialueiden palveluiden kysynnän kasvuun. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työvoimaviranomaisen arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan muun ohella huomioon ainakin työnhakijan työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky, jota voidaan arvioida yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa. Työnhakijan palvelutarpeen arvioimisen yhteydessä työvoimaviranomaisen tulee arvioida tarve muun palvelunjärjestäjän palveluihin ohjaamiselle sekä ohjata työnhakija tarvittaessa yhteistyössä muun palvelunjärjestäjän kanssa muuhun kuin julkisiin työvoimapalveluihin, palveluita yhteensovittaen. Lisäksi 1.1.2025 voimaan tulleen työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain mukaan työvoimaviranomaisen arvioidessa, että työnhakijan työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla, eli työllistymisen edistäminen edellyttää mainitun lain mukaisten palvelujen yhteensovittamista, työvoimaviranomainen ohjaa työttömän monialaisen palvelutarpeen arviointiin.

Jaksossa 4.2.4.2 kuvataan aktivointisuunnitelmien määriä, kuntouttavan työtoiminnan ajalta Kansaneläkelaitoksen maksamia työttömyysetuuksia saaneita, työmarkkinatukea saavien henkilöiden lukumääriä ja yleistukilainsäädännön johdosta lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta tehtävistä muutoksista aiheutuvia vaikutuksia. Kyseisessä kohdassa mainituilla perusteilla asiakasmäärän muutos myös hyvinvointialueilla arvioidaan vähäiseksi, mutta arvioon sisältyy epävarmuuksia.

Eläketurvakeskus

Ehdotetuista muutoksista aiheutuu muutoksia työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään ja eläkkeen laskennan järjestelmiin. Yleistuesta tehdään uusi palkattomien aikojen etuuslaji. Kansaneläkelaitoksen ilmoittamat palkattomien aikojen tiedot rekisteröidään työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään. Uusi etuuslaji lisätään myös eri palveluille, joilla tietoa palkattomista etuuksista välitetään muun muassa eri viranomaisille. Eläkkeen laskentajärjestelmässä yleistuki tulee huomioitavaksi työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion laskennassa sekä lykkäyskorotuksen estävänä etuutena.

Verohallinto

Esityksessä ehdotettava yleistuki voidaan ilmoittaa tulorekisteriin ja käsitellä verotuksessa yhtenä suorituslajina. Verohallinnossa ja Tulorekisteriyksikössä muutos aiheuttaa vähäisiä järjestelmämuutoksia. Tulorekisteriin lisätään uuteen yleistukeen siirtymisen ensimmäisessä vaiheessa yksi uusi tulolaji, joka tulee sisältymään Verohallinnon tietolupaan. Toiminnassa ovat siirtymäkauden ajan myös vanhat tulolajit, jotta mahdollistetaan muun muassa vanhoille vuosille kohdistuvat korjaukset sekä takaisinperintätilanteet. Muutoksesta aiheutuu myös viestintä- ja ohjaustarvetta.

4.2.5 Vaikutukset muutoksenhakuasteiden toimintaan

Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämisen työttömän yleistueksi voidaan arvioida vaikuttavan myös muutoksenhakuasteiden toimintaan. Siltä osin kuin työttömyyden perusteella maksettavan perusturvaetuuden saamisedellytykset muuttuisivat nykytilaan verrattuna, valitusten määrä saattaa joko kasvaa tai vähentyä. Yleistuki ei merkittävästi muuttaisi työttömän perusturvaetuuden saamisedellytyksiä nykyiseen työmarkkinatukeen verrattuna.

Peruspäivärahan saaminen edellyttää nykyään työssäoloehdon täyttämistä, mutta yleistukea olisi mahdollista saada ilman työhistoriaedellytystä. Tämä vähentänee työssäoloehdon täyttymiseen kohdistuvien valitusten määrää.

Keskeisimpänä muutoksena nykyiseen peruspäivärahaan verrattuna olisi tarveharkinnan soveltaminen myös työssäoloehdon täyttäneisiin yleistuen saajiin. Tämä voi lisätä valitusten määrää hieman.

4.2.6 Muita vaikutuksia

4.2.6.1 Vaikutukset työnantajiin

Ehdotuksen mukaisesti yleistukilainsäädäntö tulisi voimaan 1.5.2026 ja samalla peruspäivärahajärjestelmä lakkautettaisiin. Tämän johdosta työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 a luvun nojalla määrättävään työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksuun tulisi muutoksia niissä tapauksissa, joissa henkilö ei ole oikeutettu ansiopäivärahaan.

Työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu tulee pääsääntöisesti maksettavaksi tilanteissa, joissa työnantaja päättää sellaisen ikääntyneen työntekijän työsuhteen, joka on saanut ansiosidonnaista päivärahaa. Voimassa olevan lain mukaan omavastuumaksu voi kuitenkin tulla määrättäväksi myös niissä tapauksissa, joissa henkilölle on maksettu peruspäivärahaa. Näin ollen ikääntyneen henkilön irtisanomisen kustannukset eivät riipu siitä, onko hän työttömyyskassan jäsen vai ei.

Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten myötä työnantajan maksuvelvollisuus koskisi vain niitä henkilöitä, jotka ovat saaneet ansiopäivärahaa. Työnantajan omavastuumaksua ei enää määrättäisi niissä tapauksissa, joissa henkilö saisi yleistukea ja täyttäisi työssäoloehdon.

Työllisyysrahastolta esityksen valmistelun aikana saadun tiedon mukaan peruspäivärahatapauksia on vähän, vuosittain alle 10. Tämän johdosta vaikutus työnantajiin arvioidaan vähäiseksi.

4.2.6.2 Yleistuki EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalassa

EU-maiden välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeuksien ja velvollisuuksien yhteensovittamisesta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (jäljempänä *EU-asetus 883/2004*) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 987/2009 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä. Näiden asetusten tavoitteena on yhteen sovittaa jäsenvaltioiden välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeudet. Tavoitteena on, ettei henkilö menettäisi sosiaaliturvaoikeuksiaan siitä syystä, että hän on käyttänyt EU:n perustamissopimusten turvaamaa liikkumisvapautta ja toisaalta estää se, että henkilö voisi saada perusteetta useasta jäsenvaltiosta sosiaaliturvaetuuksia. EU-asetuksen 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa säädetään sen asiallisesta soveltamisalasta, joka käsittää muun muassa työttömyysetuudet. EU-asetuksen 883/2004 3 artiklan 3 kohdan mukaan asetusta sovelletaan myös maksuihin perustumattomiin erityisiin rahaetuuksiin. Peruspäiväraha on asetuksen mukainen työttömyysetuus ja työmarkkinatuki on erityinen maksuihin perustumaton rahaetuus.

Jotta etuus voidaan määritellä EU-asetuksen 883/2004 70 artiklan perusteella erityiseksi maksuihin perustumattomaksi rahaetuudeksi, täytyy sen täyttää seuraavat edellytykset: 1) piirteet sosiaaliturvasta ja sosiaalihuollosta siten, että tarkoituksena on turvata asianomaisille henkilöille vähimmäis-toimeentulo ottaen huomioon jäsenvaltion taloudellinen ja sosiaalinen tilanne, 2) rahoitus yksinomaan yleisten julkisten menojen kattamiseen tarkoitetuilla pakollisilla veroilla ja 3) etuus mainitaan asetuksen liitteessä X. Etuuksien erityisen luonteen vuoksi niitä ei koske EU-asetuksen 883/2004 yleinen 7 artiklan mukainen maasta vietävyyden periaate, vaan ne myönnetään ja maksetaan asianomaisen henkilön asuinjäsenvaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti eikä niitä siten voi viedä maasta.

Yleistuessa olisi useita samoja piirteitä kuin työmarkkinatuessa, joka on hyväksytty asetuksen liitteeseen X erityiseksi maksuihin perustumattomaksi rahaetuudeksi. Näitä piirteitä ovat mm. liityntä taloudellisen tuen tarpeeseen, etuuden taso ja sen maksaminen henkilöille, joilla ei ole työhistoriaa, taikka jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa enimmäisajan, joiden perusteella yleistuen voidaan katsoa lähtökohtaisesti täyttävän maksuihin perustumattomien erityisten rahaetuuksien keskeisen piirteen ns. hybridietuutena, jossa on piirteitä sosiaalihuollosta ja sosiaaliturvasta. Sosiaaliturvapiirteiden. osalta yleistuen myöntäminen etuudensaajalle perustuisi tiettyyn laissa määriteltyyn asemaan ja sen liityntä työttömyysetuuksiin on selvä, koska etuutta maksetaan työttömyyden perusteella. Yleistuen rahoitukseen käytettäisiin pääosin yleistä verorahoitusta.

Yleistuen saajalle maksettavan yleistuen rahoitukseen käytettäisiin yleisen verorahoituksen lisäksi työttömyysvakuutusmaksuilla kerättyä rahoitusta, kun yleistuen saaja on täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon. Tämä tarkoittaa sitä, että maksettavaa etuutta ei kaikkien tuensaajien osalta kokonaisuudessaan rahoitettaisi yksinomaan yleisten julkisten menojen kattamiseen tarkoitetuilla pakollisilla veroilla, jolloin maksuihin

perustumattomien erityisten rahaetuuksiin kuulumisen verorahoitteisuuden vaatimus ei täyttyisi.

EU-asetuksen 883/2004 näkökulmasta sama etuus ei voi olla yhtä aikaa maksuihin perustumaton erityinen rahaetuus ja 3 artiklan 1 kohdan mukainen sosiaaliturvaetuus. Oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että jos etuudessa on kaksi toisistaan erotettavissa olevaa osaa kansallisessa lainsäädännössä, voidaan toinen niistä määritellä maksuihin perustumattomaksi erityiseksi rahaetuudeksi (tuomio 5.5.2011, Bartlett, C-537/09, EU:C:2011:278). Yleistuessa erottava tekijä olisi rahoitustapa työssäoloehdon täyttäneiden yleistuensaajien osalta, ja muiden yleistuensaajien välillä. Jaottelusta säädettäisiin rahoitusta koskevassa säännöksessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö tulisi ehdottamaan Euroopan komissiolle, että EU-asetusta 883/2004 muutettaisiin siten, että liitteessä X Suomea koskevissa määräyksissä kohdassa B oleva merkintä työmarkkinatuesta korvattaisiin yleistuella, joka on rahoitettu yleistukilain 50 §:n 1 momentin mukaan. Muutoksen voimaantulo edellyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntää.

Yleistukea, joka on rahoitettu yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaan pidettäisiin EU-asetuksen 883/2004 asiallista soveltamisalaa koskevan 3 artiklan 1 kohdan h alakohdan tarkoittama työttömyysetuutena, johon sovellettaisiin asetuksen työttömyysetuuksia koskevia säännöksiä tarpeellisin osin. Esimerkiksi työssäoloehdon täyttänyt yleistuensaaja, joka EU-asetuksen 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla menee toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, olisi oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta yleistukea enintään kolmen kuukauden ajan. Vuonna 2024 työnhakumatkoja peruspäivärahalla Suomesta toiseen EU-valtioon oli 24 kappaletta.

Jos yleistuen rahoitusmallia vastaisuudessa muutetaan siten, että etuus rahoitetaan yksinomaan verovaroin, ehdotettaisiin yleistuen lisäämistä kokonaisuudessaan liitteeseen X.

4.2.6.3 Tiedonhallinnan muutosten arviointi

Tiedonhallintalain 3 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava mainitun lain 5 §:n 3 momentin mukainen muutosvaikutusten arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Tiedonhallintalain 3 §:n mukaisten soveltamisalan rajausten mukaan lain 3 lukua ei sovelleta Kansaneläkelaitokseen. Esityksellä ei muutoinkaan ole vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen tiedonhallintamalliin. Yleistukilain 7 luvussa ehdotettu tiedonhallintaan liittyvä sääntely vastaa voimassa olevaa sääntelyä. Ehdotus ei siten johda esimerkiksi uusien teknisten rajapintojen tai katseluyhteyksien avaamiseen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmistelun aikana on arvioitu yleistuen tarveharkinta -malleja, joissa huomioitaisiin avo- tai avioliitto taikka huollettava lapsi, kuten nykyisin työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioidaan. Vaihtoehtoisista tulorajoista, vähennysprosenteista, huollettavan lapsen vaikutuksesta sekä yleistuen saajan tulojen määrästä riippuen maksettava yleistuki voisi olla määrältään suurempi tarveharkintatuloja saaville parisuhteessa oleville ja henkilöille, joilla olisi huollettavia lapsia kuin yksinasuvilla lapsettomilla yleistuen saajilla. Lapsen elatusta turvataan

muista järjestelmistä, kuten lapsilisä ja elatustuki. Monilapsisten perheiden lapsilisiä ja alle 3-vuotiaasta lapsesta maksettavaa lapsilisää on korotettu vuonna 2024. Ehdotetun yleistuen tarveharkinnan keskeisimmät vaikutukset nykytilaan verrattuna johtuvat tarveharkinnan ulottamisesta myös työssäoloehdon täyttäneisiin tuensaajiin. Ehdotetun yleistuen tarveharkinnan on arvioitu edistävän tuensaajien yhdenvertaisuutta, yhdenmukaistavan tulorajan määräytymistä sekä yksinkertaistavan sääntelyä ja toimeenpanoa. Ehdotetun mallin on katsottu osaltaan toteuttavan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kohdan 4.3 kirjausta siitä, että yksilöllä on oikeus yhteiskunnan tukeen sellaisessa tilanteessa, jossa hän ei kykene huolehtimaan itsensä ja läheistensä toimeentulosta.

Yleistuen saajalle järjestettävän aktivointijakson osalta valmistelun aikana tarkasteltiin mallia, jossa yleistuen saajalle olisi järjestetty jakson aikana täydentäviä työnhakukeskusteluita sen lisäksi, että jakson aikana olisi tullut järjestettäväksi myös työnhakuhakukeskusteluita kolmen kuukauden välein. Mallin perusteella työvoimaviranomaisten järjestettäväksi olisi tullut arvioiden mukaan yleistuen aktivointijaksoon kuuluvia täydentäviä työnhakukeskusteluja noin 59 800 kappaletta vuodessa. Nykytilaan nähden mallin nojalla järjestettävät täydentävät työnhakukeskustelut eivät olisi kokonaisuudessaan lisänneet työvoimaviranomaisten järjestämien täydentävien työnhakukeskustelujen määrää. Mallin perusteella yleistuen aktivointijakson aikana asiakkaille olisi järjestetty tapaamisia lähtökohtaisesti samalla tavalla riippumatta kunkin asiakkaan henkilökohtaisesta palvelutarpeesta. Nyt ehdotettu malli osaltaan edistää edellä kuvattua mallia paremmin hallitusohjelman tavoitteita työvoimapalveluiden lakisääteisen palveluprosessin keventämisestä, jotta rajallisia resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin.

Valmistelun aikana on tarkasteltu vaihtoehtona peruspäivärahan toimeenpanon siirtymäaikaa, kun oikeus peruspäivärahaan olisi alkanut ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Tämä vaihtoehto vaikuttaisi myös peruspäivärahan rahoituksen sääntelyyn. Valmistelussa on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa peruspäivärahaa maksettaisiin vuoden siirtymäajan ajan. Vuoden pituisen siirtymäajan aikana mahdollisten kesken olevien enimmäisaikojen on pääosin arvioitu tulevan täyteen, mutta joidenkin peruspäivärahan saajien osalta näin ei välttämättä kävisi. Niiden henkilöiden osalta, jotka saisivat peruspäivärahaa lisäpäiviltä ennen muutosten voimaantuloa, voisivat edelleen saada peruspäivärahaa lisäpäiviltä siirtymäajan ja osa voisi saavuttaa eläkeiän siirtymäajan aikana. Tästä vaihtoehdosta seuraisi, että peruspäivärahajärjestelmä säilyisi siirtymäajan ajan yleistukilain säätämisestä huolimatta. Työttömyyden perusteella perusturvaa saavia henkilöitä kohdeltaisiin eri tavalla riippuen siitä, mihin Kansaneläkelaitoksen maksamaan työttömyysetuuteen heillä olisi ollut oikeus yleistukilainsäädännön voimaantullessa.

Yleistuen rahoituksen osalta on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa peruspäivärahan nykyinen rahoitus palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ns. purettaisiin, työttömyysvakuutusmaksuja alennettaisiin ja veroja korotettaisiin. Tuen rahoittaisivat valtio ja yleistuen saajan kotikunta. Tässä vaihtoehdossa valtion rahoitusosuus kasvaisi merkittävästi. Ilman yleistuen tason vastaavaa heikennystä vaihtoehto kasvattaisi valtion budjettitalouden kehysmenoja. Ottaen huomioon, että yleistuki olisi perustuslaissa turvattua työttömyyden ajan perustoimeentulon turvaa ja että ansiopäivärahan perusosan suuruisen yleistuen täysimääräisen määrän alentaminen johtaisi myös ansiopäivärahaa saavien tuen tason heikentymiseen, tätä vaihtoehtoa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi eikä yleistuen valmistelun tavoitteiden mukaiseksi.

Yleistuen velvoittavuuden osalta valmistelun kuluessa arvioitiin mallia, jossa yleistukeen liittyvän aktivointijakson aikana olisi sovellettu ankarampia etuusseuraamuksia kuin muulloin. Erilaisten etuusseuraamusten soveltamisen eri työnhakijaryhmiin arvioitiin kuitenkin olevan

vaikeaselkoinen ratkaisu sekä työnhakijoiden että etuusjärjestelmää soveltavien toimeenpanijoiden näkökulmasta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Suomessa sosiaaliturvaetuudet jaotellaan usein vähimmäis-, perus- ja ansioturvaan sekä niitä täydentäviin kustannuksia korvaaviin etuuksiin kuten lapsilisiin, vammais- ja asumistukiin. Vähimmäisturvalla viitataan Suomessa yleensä toimeentulotukeen, perusturvaa edustavat perusmääräiset syyperustaiset etuudet ja ansioturvaa edustavat ansiosidonnaiset etuudet. Jaottelu ei kuitenkaan ole täysin vakiintunut ja myös toisenlaisia tulkintoja jaottelusta on. Lisäksi perusturva on ennen kaikkea suomalainen käsite, ja sitä määrittää pitkälti etuuden syyperusteisuus sekä tasasuuruisuus.

Iivonen, Tervola ja Ollonqvist (2022)[19] selvittivät, miten vähimmäis- ja perusturva on järjestetty Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa. Työttömyysturva voidaan jakaa työttömyysavustukseen, joka ei edellytä aikaisempia vakuutusmaksuja tai työhistoriaa, sekä työttömyysvakuutukseen, jossa edellytetään joko vakuutusmaksuja ja/tai työhistoriaa. Tämän määritelmän mukaan Suomessa työmarkkinatuki luokitellaan työttömyysavustukseksi, ja perus- ja ansiopäiväraha työttömyysvakuutukseen.

Mainitun tutkimuksen kaikissa vertailumaissa paitsi Isossa-Britanniassa löytyy ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha. Työttömyysvakuutuksen tasasuuruisia päivärahoja (nk. työttömyysvakuutuksen perusturva) löytyy Suomen lisäksi Ruotsista ja Virosta sekä Isosta-Britanniasta, jossa on pelkästään tasasuuruinen etuus. Työttömyysavustuksia, joiden saaminen ei edellytä vakuutusmaksuja eikä työssäoloehdon täyttymistä, on Suomen lisäksi ainoastaan Ruotsissa, jossa on kolme eri työttömyysavustusta: 18–24-vuotiaille suunnattu koulutustuki, maahanmuuttajien kotoutumistuki sekä aktivointituki yli 25-vuotiaille. Tanskassa, Virossa, Isossa-Britanniassa ja Alankomaissa pitkäaikaisesti työttömien toimeentulo turvataan perusturvan sijaan vähimmäisturvasta ja asumisen tuista sekä niitä mahdollisesti täydentävistä lisistä.

Suomessa ja Ruotsissa työttömyysvakuutuksen perusturvaa maksetaan niille, jotka täyttävät työssäoloehdon, mutta eivät ole olleet tarpeeksi kauan työttömyyskassan jäseniä. Suomessa työssäoloehto kertyy maksetun palkan perusteella ja sen täyttymiseksi on oltava työskennellyt 12 kuukautta vähintään 930 euron palkalla viimeisen 28 kuukauden aikana. Ruotsissa työssäoloehtona on kuuden kuukauden työskentely (vähintään 80 tuntia kuukaudessa) edellisen 12 kuukauden aikana. Suomessa ja Ruotsissa ansioturvaan vaaditaan vuoden kassajäsenyys. Suomessa työttömyysvakuutuksen kesto on joko 300 päivää (60 viikkoa) tai 400 päivää (80 viikkoa) riippuen työhistoriasta. 58 vuotta täyttäneille voidaan työttömyysvakuutusta maksaa 500 päivää (100 viikkoa). Ruotsissa kesto 60 viikkoa ja alaikäisen lapsen huoltajille kesto on pidempi 80 viikkoa.

Virossa ei ole kassajärjestelmää, mutta tasasuuruisessa työttömyysetuudessa on väljempi työssäoloehto (6 kuukautta edellisen 12 kuukauden aikana) kuin ansioturvassa (12 kuukautta edellisen 36 kuukauden aikana). Viron perusturvaa voidaan maksaa 39 viikkoa (270 päivää) ja se on tarveharkittu. Virossa ansiosidonnaisen työttömyysvakuutuksen kesto on 26–52 viikkoa riippuen siitä, kuinka pitkään on maksanut vakuutusmaksuja. Jos ansiosidonnaisen

[19] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Iivonen, Saija; Tervola, Jussi; Ollonqvist, Joonas (2022). Kansainvälinen vertailu perus- ja vähimmäisturvaetuuksista: Suomi, Alankomaat, Iso-Britannia, Ruotsi, Tanska ja Viro.

enimmäiskesto on alle 39 viikkoa, niin tällöin perusturvaa voidaan maksaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan enimmäiskeston päättymisen jälkeen aina 39 viikkoon asti.

Suomessa ja Ruotsissa työttömyysvakuutuksen perusturva on vaihtoehtoinen ansioturvalle, eikä niitä voi saada peräkkäin.

Työmarkkinatuki on vertailumaiden ainoa työttömyysetuus, joka on kestoltaan rajoittamaton. Ruotsissa työttömyysavustuksia maksetaan vain työllisyyspalvelujen työllistämistoimenpiteiden ajalta, joiden enimmäiskesto on rajattu. Työssäoloehdon täyttävät työttömyyskassan jäsenet saavat aktivointituen ja koulutustuen ansiosidonnaisena, mutta muussa tapauksessa tuet maksetaan perusturvana tasasuuruisina. Koulutustuki ja kotoutumistuki ovat verotonta tuloa. Toisin kuin Suomen työmarkkinatuki, Ruotsin työttömyysavustukset eivät ole tarveharkittuja pääomatulojen tai vanhempien tulojen suhteen.

Ammatillista koulutusta tai korkeakoulututkintoa vaille olevilla alle 25-vuotiailla on 5 kuukauden odotusaika ennen kuin he voivat saada työmarkkinatukea. Työllistämistä edistävien palvelujen ajalta tukea voi saada kuitenkin ilman odotusaikaa. Työmarkkinatuen velvoitteena on ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, olla työvoimatoimiston käytettävissä, olla käytettävissä kokoaikatyössä, hakea aktiivisesti työtä ja olla tahattomasti työtön. Vailla ammatillista koulutusta olevilla alle 25-vuotiailla on lisäksi velvoite hakea koulutukseen, joka parantaa nuoren ammatillisia valmiuksia. Ruotsissa aktivointituen, koulutuskorvauksen ja kotoutumiskorvauksen velvoitteet sovitaan yksilökohtaisemmin työllisyyspalvelujen kanssa haettaessa mukaan kyseiseen ohjelmaan. Yleisenä velvoitteena on kuitenkin noudattaa sovittua ohjelmaa.

6 Lausuntopalaute

6.1 Yleistä

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 9.5.2025 – 19.6.2025. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 382 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa.

Määräaikaan mennessä lausuntoja saatiin yhteensä 108 kappaletta. Vastaajista järjestöjä, hyvinvointialueita, ministeriöitä ja muita valtion viranomaisia, toimeenpanoa ja muutoksenhakua edustavia edustajia organisaatioita, kuntia ja muita vastaavia toimijoita oli 98. Yksityisten kansalaisten lausunnoiksi katsottavia lausunnonantajia oli 10. Lausuntoja annettiin lausuntopalvelun sijasta myös sähköpostilla ja Vahva-asianhallintajärjestelmässä.

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esitysluonnoksesta lausunnon.

6.2 Yleistukilakiehdotusta koskevat lausunnot

Pääosin lausunnoissa kannatettiin esitystä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämistä yhdeksi yleistueksi sosiaaliturvaa yksinkertaistavana muutoksena. Joissakin lausunnoissa vastustettiin peruspäivärahan lakkauttamista sekä odotusajan ja tarveharkinnan soveltamista työssäoloehdon täyttäneisiin yleistuen saajiin.

Ahvenanmaan maakuntahallitus totesi lausunnossaan, että esityksessä ehdotetut työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevat muutokset kuuluvat Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan, ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ehdotetut

muutokset yleisen tuen saajan työnhakukeskustelujen järjestämisestä eivät koskisi Ahvenanmaata.

Verohallinto ja Eläketurvakeskus toivat lausunnoissaan esille esityksen vaikutuksia toimintoihinsa. Lausuntopalautteen johdosta esityksen jaksoa 4.2.4.3 Vaikutukset muihin toimijoihin on täydennetty vaikutuksilla Eläketurvakeskukseen ja Verohallintoon.

Yleistuen määräytymisperusteet

Kansaneläkelaitos, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry ja Avoin työttömyyskassa kiinnittivät lausunnoissaan huomiota peruspäivärahan, yleistuen ja ansiopäivärahan omavastuuajan asettamiseen muutosten voimaantulon siirtymävaiheessa.

Omavastuuaikaa koskevan lausuntopalautteen perusteella yleistukilain voimaantulosäännöstä on muutettu siten, että omavastuuaika ei tule asetettavaksi henkilölle, joka on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan viimeistään lain voimaantuloa edeltävänä päivänä ja jonka oikeus yleistukeen alkaa välittömästi tämän jälkeen sekä siten, että työttömänä työnhakijana olo otetaan huomioon myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Työttömyysturvalain voimaantulosäännöstä on muutettu siten, että ansiopäivärahan omavastuuaikaan ja enimmäisaikaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä työttömyyspäivärahan omavastuuajasta ja päivärahakauden enimmäisajasta.

Joissakin lausunnoissa ehdotettiin odotusajan lyhentämistä tai luopumista siitä kokonaan sekä että odotusaika ei koskisi työssäoloehdon täyttäneitä. Lausunnoissa tuotiin esille, että odotusaika voi aiheuttaa tarvetta hakea toimeentulotukea, jos henkilö ei voi turvata toimeentuloaan muilla tuloillaan. Lisäksi lausunnoissa todettiin, että on ongelmallista, että odotusaika koskee myös niitä nuoria, jotka ovat hakeneet koulutukseen, mutta eivät ole tulleet valituiksi. Lausunnoissa toivottiin myös esityksen perusteluiden tarkentamista siltä osin, kun yleistukeen ehdotettu odotusaika poikkeaa työmarkkinatuen odotusajasta. Omais-hoitajaliitto ry ehdotti lausunnossaan, että odotusaikaa ei asetettaisi, jos henkilö on toiminut omaishoidon tuesta annetun lain määrittelemänä omaishoitajana vähintään odotusaikaa vastaavan ajan.

Odotusaikaa koskeva lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä. Saadun lausuntopalautteen perusteella yleistuen odotusaikaa koskevia perusteluita on tarkennettu. Nykyisen työmarkkinatukijärjestelmän tavoin myös yleistuen keskeisenä tavoitteena on tehostaa ammatilliseen koulutukseen hakeutumista, minkä johdosta yleistukea ei maksettaisi työnhaun alkaessa ammatillista koulutusta vailla olevalle henkilölle. Nykytilaa vastaavasti odotusajasta voitaisiin vähentää työssäoloehtoon luettavaa työtä ja yleistukea voitaisiin maksaa odotusajan estämättä työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

Tarveharkintaa koskevissa lausunnoissa pidettiin epäselvänä, mitä ehdotetulla tarveharkinnalla tarkoitetaan ja onko kyse koko kotitalouden tulot huomioivasta tuloharkinnasta. Osassa lausuntoja ehdotettiin lasten huomioimista yleistuen tarveharkinnan tulorajassa, ja tuotiin esille, että tällä hallituskaudella perusturvaan tehdyt leikkaukset ovat lisänneet lapsiperheköyhyyttä. Omaishoitajaliitto ry ehdotti lausunnossaan, että omaishoidonpalkkiota ei huomioitaisi tarveharkintatulona. Palvelualojen ammattiliitto PAM ry katsoi lausunnossaan, että tarveharkintaa ei tule ulottaa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saaviin henkilöihin. Useassa lausunnossa pidettiin ongelmallisena sitä, että vaikutusarvioiden perusteella ehdotetun tarveharkinnan vaikutukset kohdistuvat lapsiperheisiin, työssäoloehdon täyttäneisiin ja iäkkäisiin työttömiin. Kansaneläkelaitos esittää lausunnossaan, että yleistukilain 16 §:n 2

momentin kohdassa 6 mainittua kansaneläkelain mukaista täydennysmäärää tarkennetaan koskemaan leskeneläkkeen täydennysmäärää.

Saadun lausuntopalautteen perusteella yleistuen tarveharkintaa koskevia perusteluita on tarkennettu. Yleistukilain 16 §:n 2 momentin kohtaa 6 on tarkennettu koskemaan leskeneläkkeen tai lapseneläkkeen täydennysmäärää, koska lapseneläkkeen täydennysmäärä voi tulla maksettavaksi alle 18-vuotiaalle työttömälle työnhakijalle. Muutoin tarveharkintaa koskeva lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä.

Verohallinto viittasi lausunnossaan esityksen liitteenä olleeseen yleistuesta annettuun valtioneuvoston asetusluonnokseen, jossa asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin tuloista tehtävistä vähennyksistä viitaten tuloverolain (1535/1992) mukaisiin tulonhankkimismenoihin, ja totesi, että tuloverolain työasuntovähennystä koskevaa 95 a §:ää ei mainita asetusluonnoksessa eikä nykyisessä valtioneuvoston asetuksessa työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta. Saadun lausuntopalautteen johdosta todetaan, että yleistuesta annettavan valtioneuvoston asetuksen sisältöä arvioidaan tarkemmin jatkovalmistelun aikana.

Ehdotetulla työttömyyden ajan yleistuella olisi piirteitä sekä sosiaaliturvasta että sosiaalihuollosta. Yleistukeen ehdotettu tarveharkinta koskisi niitä yleistuen saajia, joilla itsellään on jatkuvaluonteisia muita tuloja kuin työtuloja turvaamaan toimeentuloa. Yleistuen saajan työttömyysaikaiset ansiotulot soviteltaisiin. Yleistuen tarveharkinnassa otettaisiin huomioon yleistuen saajat omat tulot, ei puolison tai muun kotitalouden jäsenten tuloja eikä varallisuutta. Nykytilasta poiketen tarveharkinnan tulorajaa ei korotettaisi puolison tai lapsen perusteella, vaan tuloraja olisi samansuuruinen kaikille. Nykytilaa vastaavasti tarveharkintaa ei sovellettaisi yleistukeen, jota maksettaisiin työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

Todetaan, että esityksessä ei ehdoteta muutoksia ansiotulojen sovittelua koskeviin säännöksiin tai niistä poikkeamiseen yleistuen osalta.

Osittaista yleistukea koskevissa lausunnossa nähtiin ehdotuksen johtavan riippuvuuteen vanhempien elatuskyvystä ja lisäksi tuotiin esille ikääntyvien vanhempien luona asuvien työttömien tilanteet. Lausunnoissa sinänsä kannatettiin vanhempien korkeampaa tulorajaa nykyiseen osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulorajaan verrattuna. Lisäksi osassa lausuntoja pidettiin epäselvänä osittaisen yleistuen määräytymisedellytysten soveltamista.

Osittaista yleistukea koskeva lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä. Saadun lausuntopalautteen perusteella osittaista yleistukea koskevia perusteluita on tarkennettu. Todetaan, että todelliset elinkustannukset ovat vanhempiensa luona asuvalla henkilöllä säännönmukaisesti pienemmät kuin omassa taloudessaan asuvalla henkilöllä. Osittainen yleistuki ei koskisi työssäoloehdon täyttäneitä henkilöitä, mikä vastaisi nykyistä osittaista työmarkkinatukea. Nykytilaa vastaavasti yleistuki maksettaisiin täysimääräisenä ajalta, jona vanhempiensa taloudessa asuva henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun.

Useissa lausunnoissa todettiin, että yleistuen tason perustoimeentuloa turvaavana etuutena tulisi olla korkeampi. Lausunnoissa nostetaan esille se, että Suomi on saanut Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta useamman huomautuksen sosiaaliturvan riittämättömästä tasosta.

Yleistuen tasoa koskeva lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä. Saadun lausuntopalautteen perusteella on täydennetty jaksoa 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys. Yleistuen ehdotettu taso vastaa nykyisen työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan tasoa.

Useassa lausunnossa todettiin, että osa työttömyysetuutta saavista henkilöistä ei ole tällä hetkellä tosiasiallisesti työkykyisiä, kokoaikatyöhön käytettävissä ja työvoimaviranomaisen keinoin autettavissa, vaan ensisijaisena palvelutarpeena ovat sosiaali- ja terveyspalvelut. Lausunnoissa esitystä pidettiin epäselvänä niiden henkilöiden osalta, jotka ovat sairauslomalla eikä heillä enää ole oikeutta sairauspäivärahaan. Lausuntopalautteen johdosta todetaan, että esityksessä ei ehdoteta nykytilaan verrattuna muutoksia siihen, miten työkyvyttömyys vaikuttaa oikeuteen saada työttömyysetuutta. Yleistukilakiehdotuksen 13 §:n mukaan yleistukeen sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:ssä säädetään työkyvyttömyydestä, minkä johdosta työkyvyttömällä henkilöllä ei olisi oikeutta yleistukeen ja työkyvyttömänä pidettäisiin henkilöä, joka saisi etuutta täyden työkyvyttömyyden perusteella. Saadun lausuntopalautteen johdosta esityksen perusteluita on tarkennettu.

Yleistuen työvoimapoliittiset edellytykset

Ansiopäivärahan ja yleistuen työvoimapoliittisten edellytysten yhtenäisyyttä kannatettiin nimenomaisesti eräissä palkansaajia edustavien tahojen lausunnoissa. Eri etujärjestöiltä saaduissa lausunnoissa esitettiin kuitenkin myös muutoksia yleistuen saamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin, muun muassa yrittäjän työttömyysturvaoikeuteen erityisesti luovilla aloilla, nuorten velvollisuuteen hakea opiskelupaikkoja, opiskelua koskeviin säännöksiin sekä työttömyysturvaetuuksiin yleisesti liittyvään velvollisuuteen hakea kokoaikatyötä. Viimeksi mainittu liittyi erityisesti osittain työkyvyttömiin, perheenhuoltovelvollisuuksiin ja omaishoitajiin.

Hallituksen esitystä ei ole muutettu edellä mainitun lausuntopalautteen perusteella. Yleistukeen sovellettaisiin samoja työvoimapoliittisia edellytyksiä kuin työttömyysturvan ansiopäivärahaan. Työvoimapoliittisten edellytysten eriyttäminen ansiopäivärahassa ja yleistuessa vähentäisi sosiaaliturvajärjestelmän selkeyttä. Esityksen perusteluja on kuitenkin täydennetty saadun palautteen perusteella. Muun muassa esityksen säätämisjärjestysperusteluja on täydennetty ylimpien laillisuusvalvojien esittämien näkemysten mukaisesti.

Toimeenpano ja muutoksenhaku

Useassa lausunnossa esitettiin toimeenpanoa ja muutoksenhakua koskevien ehdotusten säännöskohtaisten perusteluiden täydentämistä siltä osin kuin ehdotetaan muutoksia voimassa olevaan sääntelyyn sekä poikkeamista hallintolain menettelysäännöksistä. Saadun lausuntopalautteen perusteella säännöskohtaisia perusteluita on tarkennettu.

Kansaneläkelaitos ehdotti lausunnossaan, että yleistukilakiin lisättäisiin mahdollisuus hallintolain 50 §:n 2 momentin mukaisesti korjata virhe ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Esitystä ei ole muutettu Kansaneläkelaitoksen ehdottamalla tavalla. Todetaan, että sen sijaan, että Kansaneläkelaitoksen ehdottama muutos tehtäisiin vain työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukilainsäädäntöön, ehdotetun muutoksen tarkoituksenmukaisuutta ja vaikutuksia voidaan arvioida koko Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman etuuslainsäädäntökokonaisuuden kannalta muiden lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä.

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

Valtiovarainministeriön lausunnossa viitaten julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin todettiin, että esityksessä ehdotettavalla sääntelyllä on valtiovarainministeriön arvion

mukaan vaikutusta tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin, ja että esitys ei kuitenkaan sisällä erillistä arviota esityksessä ehdotettavan sääntelyn vaikutuksista viranomaisen tiedonhallintaan.

Lausuntopalautteen perusteella esitykseen on lisätty jakso 4.2.6.3 Tiedonhallinnan muutosten arviointi sekä lisätty jaksoon 4.2.4 Vaikutukset toimeenpanijoihin maininta siitä, että lakiesitys ei aiheuta muutoksia tietojen luovuttamisen tapaan.

Kittilän kunta ehdotti lausunnossaan, että Kansaneläkelaitoksen kuntaan toimittaman rahoitusosuuslaskun liitteen käyttötarkoitusta olisi tarpeen päivittää lainsäädäntöön siten, että kunnat voisivat saada Kansaneläkelaitokselta vähintään perustiedot niistä henkilöistä, joista kunta rahoitusosuutta maksaa ja kunta saisi käyttää näitä tietoja kuntalaisen kontaktointiin palvelutarpeen selvittämiseksi ja palveluohjauksen toteuttamiseksi. Lisäksi Kittilän kunnan lausunnossa ehdotetaan, että rahoitusosuuslaskun liitteen toimittaminen kunnasta työvoimaviranomaiselle tulisi mahdollistaa lainsäädännöllä. Saadun lausuntopalautteen johdosta todetaan, että nykyistä työttömyysturvalain 13 luvun 6 §:n 2 momenttia vastaavasti yleistukilain 48 §:n 2 momentin perusteella Kansaneläkelaitoksella olisi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea kotikunta osittain rahoittaa. Yleistukilain 48 §:n 2 momentin säännöskohtaisia perusteluita on tarkennettu.

Oikeus yleistukeen Euroopan unionin lainsäädännön perusteella

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen lausuntojen mukaan esityksessä tulee tarkentaa yleistuen suhdetta Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Kansaneläkelaitos totesi lausunnossaan, että työttömyysturvalain työssäoloehdon täyttäneillä henkilöillä, jotka eivät olisi Suomen kansalaisia, ei olisi oikeutta yleistukeen, jos heillä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella. Kansaneläkelaitoksen jatkovalmistelussa tarkentaman arvion mukaan tämän kohderyhmän koko on arviolta noin 350 henkilöä.

Yleistukilain 6 §:ään oikeudesta yleistukeen asumisen tai Euroopan unionin lainsäädännön perusteella on lisätty uusi 2 momentti Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta, kun työssäoloehdon täyttäneen henkilön yleistukea rahoitetaan lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla työttömyysvakuutusmaksun tuotolla. Työttömällä työnhakijalla, joka ei olisi Suomen kansalainen, joka ei asuisi Suomessa, johon ei sovellettaisi EU-asetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta ja joka olisi ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta, olisi oikeus yleistukilain 50 §:än 2 momentin mukaiseen työttömän yleistukeen, jos hän edelleen jatkaisi oleskeluaan Suomessa ja hän täyttäisi työssäoloehdon työskentelynsä aikana. Näin ollen Kansaneläkelaitoksen lausunnossa mainitulla henkilöryhmällä olisi oikeus yleistukeen sen ehtojen täyttyessä yhdistelmälupadirektiivin edellyttämällä tavalla. Tämä koskisi yleistuen 50 §:n 2 momentin mukaisesti rahoitettua yleistukea, jota pidetään EU-asetuksen 883/2004 mukaisena työttömyysetuutena. Muissa tilanteissa yleistuen saaminen edellyttäisi edelleen, että henkilöä pidetään Suomessa asuvana ja että hänellä on oikeus ansiotyöhön muun kuin tilapäisen oleskeluluvan perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö tulee ehdottamaan Euroopan komissiolle, että EU-asetusta 883/2004 muutettaisiin siten, että liitteessä X Suomea koskevissa määräyksissä kohdassa B oleva merkintä työmarkkinatuesta korvattaisiin yleistuella, joka on rahoitettu yleistukilain 50 §:n 1 momentin mukaan. Muutoksen voimaantulo edellyttää Euroopan parlamentin ja

neuvoston hyväksyntää. Yleistukea, joka on rahoitettu yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaan pidettäisiin EU-asetuksen 883/2004 3 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisena työttömyysetuutena ja siihen sovellettaisiin EU-asetuksen III osaston 6 lukua työttömyysetuuksista.

Voimaantulo

Kansaneläkelaitoksen lausunnosta ilmenevän arvion mukaan vaadittavia järjestelmämuutoksia ei pystytä toteuttamaan 1.2.2026 mennessä. Työttömän yleistuki on mittaluokaltaan suuri etuus, joten kireä voimaantuloaikataulu ja järjestelmämuutosten myöhästyminen vaarantaisivat toimeentuloa turvaavan etuuden maksatuksen suurelta asiakasjoukolta, todetaan Kansaneläkelaitoksen lausunnossa. Etuuskäsittelyn toimintaedellytysten ja etuuden maksatuksen sujuvuuden varmistamiseksi Kansaneläkelaitos ehdotti, että yleistukilainsäädännön soveltaminen alkaisi ehdotetun 1.2.2026 sijaan 1.5.2026.

Eläketurvakeskuksen lausunnossaan esittämän näkemyksen mukaan yleistukea koskevan lainsäädännön voimaantuloa tulisi lykätä vuoden 2026 kesäkuun alkuun. Yleistuki aiheuttaa työeläkealan tietojärjestelmiin muutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä.

Verohallinto totesi lausunnossaan, että jos voimaantulo on vuonna 2026, lakimuutosten lopullinen sisältö tulisi olla Verohallinnolla tiedossa viimeistään 14.11.2025, sillä myöhäisessä aikataulussa hallituksen esityksestä mahdollisesti muuttuvien säännösten toteuttaminen olisi haastavaa.

Useissa saaduissa lausunnoissa pidettiin ehdotettua voimaantuloaikataulua kireänä toimeenpanon onnistumiselle ja työttömien työnhakijoiden varautumiseksi työttömyysturvajärjestelmän muutokseen.

Voimaantuloa koskevan lausuntopalautteen johdosta yleistukea koskevan lainsäädännön voimaantuloa koskevaa ehdotusta on muutettu siten, että lainsäädännön ehdotetaan tulevan voimaan 1.5.2026.

6.3 Lausunnot yleistuen saajalle järjestettävistä työnhakukeskusteluista

Useat työllisyysalueet sekä Kuntaliitto kritisoivat esitystä sen osalta, että tietyn jakson aikana keskustelut tulee järjestää yleistukea saavalle työnhakijalle läsnätapaamisena, ja esitettiin keskusteluiden järjestämistä palvelutarpeeseen perustuvana, enemmän harkintavaltaa ehdotettuun järjestämistapaan sekä ehdotetun työnhakukeskustelun sisältöön. Lausuntopalautteen perusteella ehdotetun 32 a §:n säännöskohtaisia perusteluita on tarkennettu järjestämistapaan liittyvän harkintavallan osalta ja lisätty muun muassa terveydellinen syy esimerkinomaiseksi syyksi poiketa läsnätapaamisesta.

Lausunnonantajista pääosa piti alle 25-vuotiaille yleistuen saajille järjestettävää jaksoa pääsääntöisesti positiivisena, mutta tältä osin esitettiin myös harkintavallan lisäämistä järjestämistavan osalta. Osa lausunnonantajista kiinnitti huomiota siihen, että nuorille järjestetään aktivointijakso vasta suhteellisen pitkän työttömyysjakson jälkeen.

Esitystä ei ole muutettu palautteen perusteella. Järjestämislaissa säädetty palveluprosessi järjestetään sekä alle 25-vuotiaille että muille työnhakijoille heti työnhaun alusta lukien. Alle 25-vuotiaiden palveluprosessi ei siis ala vasta tietyn ajanjakson jälkeen, vaan heti työnhaun

alkamisesta lukien. Työnhaun pitkittyessä keskustelut kuitenkin järjestettäisiin ehdotetun mukaisesti jakson aikana, eli lähtökohtaisesti läsnätapaamisina.

Työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden lausunnoissa tuotiin esille, että yleistuen saajalle järjestettävä jakso lisäisi sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja myös työvoimavirkailijoiden kykyä tunnistaa työnhakijoiden muiden kuin työvoimapalveluiden tarpeita. Lisäksi Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat sekä Hyvil Oy kiinnittivät lausunnoissaan huomiota siihen, että työvoimaviranomaisen hyvinvointialueen palveluihin ohjaaminen ei voisi perustaa hyvinvointialueelle velvollisuutta järjestää omia palveluita työvoimaviranomaista varten.

Esitystä ei ole muutettu palautteen perusteella. Voimassa olevan järjestämislain mukaan työvoimaviranomaisen arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan muun ohella huomioon ainakin työnhakijan työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky, jota voidaan arvioida yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa. Muu palvelunjärjestäjä järjestää palvelun aina relevantin lainsäädännön perusteella, eikä se, että työvoimaviranomainen ohjaa henkilön muuhun kuin järjestämislain perusteella järjestettävään palveluun tarkoita, että työnhakijalla olisi subjektiivinen oikeus palveluun, ellei muualla lainsäädännössä näin säädetä. Saadun lausuntopalautteen johdosta esityksen perusteluita on tarkennettu kohdassa 4.2.4.3 Vaikutukset muihin toimijoihin.

Helsinki, Kittilä sekä Tampere huomauttivat lausunnoissaan siitä, että kuntien toteuttamien työvoimapalveluiden ensisijainen tehtävä tulisi olla työllisyyden edistäminen, mutta ehdotettu sääntely siirtäisi painopistettä työllisyyden edistämisestä työttömyyden hoitoon.

Esitystä ei ole muutettu palautteen perusteella. Järjestämislain perusteella kuntien järjestämisvastuulle kuuluvat julkiset työvoimapalvelut ja niihin liittyvät tehtävät. Julkisilla työvoimapalveluilla turvataan osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien mahdollisuuksia saada työtä, riippumatta työnhakijan työttömyyden kestosta.

Muutama lausunnonantaja totesi kasvokkaisten tapaamisten vaikeuttavan asiointia erityisesti harvaan asutuilla alueilla sekä lisäävän työnhakijoiden kustannuksia.

Palautteen perusteella ei ole tehty muutoksia esitykseen. Jo nykyisin työttömyysetuutta hakevalla työnhakijalla on velvollisuus etuutta saadakseen asioida työvoimaviranomaisen kanssa, sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla, kuten esimerkiksi paikan päällä. Lisäksi työttömyysetuus on vastikkeellinen etuus, jonka vastapainoksi työnhakijalle voidaan myös asettaa velvollisuuksia.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto nosti lausunnossaan esiin, että heidän rooliaan työvoimaviranomaisia valvovana tahona ei ole tunnistettu esityksessä. KEHA-keskus kiinnitti lausunnossaan huomiota järjestämislain 32 a ja 32 b §:n perusteluihin, minkä lisäksi muutama muu lausunnonantaja kritisoi sitä, että järjestämislain 32 a §:ssä mainittua ”painavaa syytä” on vaikea arvioida säännöskohtaisten perusteluiden valossa. Lisäksi Vantaan kaupunki nosti esille, että jos aktivointijakso ei koske niitä työnhakijoita, joille on laadittu aktivointisuunnitelma tai monialainen suunnitelma, tämän tulisi käydä ilmi lainsäännöksestä.

Lausuntopalautteen perusteella esitystä on täydennetty aluehallintoviraston roolin osalta nykytilaa koskevassa jaksossa järjestämislain osalta. Järjestämislain 32 a ja 32 b §:n perusteluita on täsmennetty KEHA-keskuksen lausunnon perusteella sekä ”painavaa syytä” on täsmennetty perusteluihin. Lisäksi 32 a §:ään on lisätty 4 momentti, jossa säädetään siitä, että jakso ei koskisi yleistuen saajaa, jolle on laadittu aktivointisuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma.

Useat työvoimaviranomaiset arvioivat lausunnoissaan läsnätapaamisten määrän kasvun johtavan resurssitarpeiden kasvuun etenkin toimitilojen osalta.

Lausuntopalautteen perusteella esitystä ei ole muutettu. Työvoimaviranomaisten toimitilaresurssien ei arvioida olevan kriittisellä tasolla ehdotettaviin muutoksiin nähden, etenkin huomioiden keväällä 2025 tehty työvoimaviranomaisten itsearviointi toimitilaresurssien tilasta. Esityksen vaikutusarvioita on täsmennetty toimitilojen riittävyyttä koskevilta osin. Todetaan, että lausunnoissa mainitut tulkkauspalvelut tulee tarvittaessa järjestää myös puhelimitse tai etäyhteydellä järjestettäviin asiakastapaamisiin.

Valtaosa lausunnon antaneista työvoimaviranomaisista arvioi ehdotettujen muutosten lisäävän työvoimaviranomaisten työmäärää. Tämä johtuu lausuntojen perusteella muun muassa siitä, että tapaamisen järjestäminen paikan päällä on aina vaativampaa ja vaatii enemmän järjestelyitä kuin puhelimen tai etäyhteyden välityksellä. Lisäksi Kuntaliitto arvioi lausunnossaan esityksen tuovan lisätyötä asiakkaille tehtävän neuvonnan lisääntymisen myötä.

Lausuntopalautteen perusteella vaikutusarvioita on täsmennetty esityksen työvoimaviranomaisille aiheuttaman lisätyön osalta. Esityksen myötä itse tapaamisten määrä ei kasva, mikä on lisätyön määrän kannalta selvästi merkittävin yksittäinen tekijä. Lisäksi nykytilassakin työvoimaviranomaisten on järjestettävä työnhakukeskusteluja läsnätapaamisina asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti, mikä osaltaan rajoittaa kasvokkain järjestettävien työnhakukeskustelujen määrän kasvua. Kuten lausunnoissakin tuotiin esille, läsnätapaamisten määrän kasvu saattaa aiheuttaa työvoimaviranomaisille lisätyötä työnhakukeskustelujen järjestelyihin ja asiakaskontaktointiin liittyen, mutta näistä yhteyksistä aiheutuvan lisätyön määrän arvioidaan olevan korkeintaan vähäinen.

6.4 Lausunnot muista lakiehdotuksista

Työttömyyskassat nostivat lausunnoissaan esille yleistuen mahdollisen huomioimisen ansiopäivärahan vuosituloomäärittelyssä. Työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) nykyisen 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan vuosituloon luetaan työttömyysturvalain mukainen etuus. Esityksen jaksoon 8 Lakia alemman asteinen sääntely on lisätty maininta siitä, että mainittua valtioneuvoston asetusta tullaan muuttamaan siten, että 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin ansiopäivärahasta ja yleistuesta vuosituloon luettavana tulona. Asetusluonnos on tämän esityksen liitteenä.

Kansaneläkelaitos ehdotti lausunnossaan kansaneläkelain 70 §:n 2 momentin kumoamista tarpeettomana, koska lainkohdassa säädettyä lapsikorotusta ei makseta työttömyysetuuteen, yleistukeen eikä kuntoutusrahaan. Kansaneläkelaitoksen lausuntopalautteen johdosta esitystä on muutettu siten, että kansaneläkelain 70 §:n 2 momentin 1 kohta kumotaan tarpeettomana.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että aktivointisuunnitelmien laajentaminen nykyisin peruspäivärahaa saaviin lisää työvoimaviranomaisen työkuormaa, ja vaikka lisäys määrään ei olisi suuri, on syytä huomioida, että kunnilla ja hyvinvointialueilla on jo nyt haasteellista laatia aktivointisuunnitelmia kaikille asiakkaille, jotka täyttävät aktivointiehdon. Tämä muutos osaltaan vaatii lisäresurssia aktivointisuunnitelmayhteistyöhön niin työvoimaviranomaiselta kuin hyvinvointialueeltakin. Lisäksi lausunnoissa todettiin, että samanaikaisesti aktivointisuunnitelmien tekemistä ollaan keventämässä hallituksen muissa hankkeissa, mikä on ristiriidassa tämän esityksen kanssa.

Lausuntopalaute kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä. Todetaan, että mahdollinen asiakasmäärän ja

työmäärän muutos arvioidaan vähäiseksi. Esityksen jaksoa 4.2.4. Vaikutukset toimeenpanijoihin on tarkennettu työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden osalta. Lisäksi jaksoon 11.2 Esityksen riippuvuus muista esityksistä on lisätty maininta siitä, että hallitus antaa syysistuntokaudella 2025 hallituksen esityksen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta, jossa esitetään muutettavaksi samoja säännöksiä kuin tässä hallitus antaa syysistuntokaudella 2025 hallituksen esityksen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta, jossa esitetään muutettavaksi samoja säännöksiä kuin tässä hallituksen esityksessä siten, että aktivointisuunnitelmia laadittaisiin jatkossa enää toimeentulotukea saaville työttömille.

6.5 Muu lausuntopalaute

Valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerin ja oikeusministeriön lausunnoissa sekä joissakin muissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota yleistukilakiin sisältyviin useisiin viittauksiin työttömyysturvalakiin. Viittaustekniikka tekee kokonaisuudesta vaikeaselkoisen apulaisoikeuskanslerin näkemyksen mukaan. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan viittaustekniikka aiheuttaa korostetun vaatimuksen seurata viittauksia käyttävän lain ajantasaisuutta suhteessa niihin muutoksiin, joita viitatta-vaan lakiin mahdollisesti tehdään.

Sääntelytekniikkaa viittauksin työttömyysturvalakiin pidetään tarkoituksenmukaisena, kun kyse on sisällöllisesti samojen työttömyyden perusteella maksettavan etuuden saamisen edellytysten soveltamisesta sekä yleistukeen että ansiopäivärahaan. Siltä osin kuin kyse ei ole samojen etuuden saamisen edellytysten soveltamisesta sekä yleistukeen että ansiopäivä-rahaan, asiasta säädettäisiin vain asianomaisessa etuuslaissa. Yleistukilain viittaustekniikkaa koskeva lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa hallituksen esitystä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunnon mukaan sen hahmottamiseksi, mikä muuttuu, kun työmarkkinatuki ja peruspäiväraha korvataan yleistuella, perusteluista tulisi selkeämmin käydä ilmi se, ehdotetaanko sisällöllisiä muutoksia ja millaisia. Saadun lausuntopalautteen perusteella yleistukilain säännöskohtaisia perusteluita on tarkennettu.

Valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerin lausunnon mukaan esityksessä olisi arvioitava perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n ja yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n perusoikeussäännöksen kannalta, miten oikeus hyvään hallintoon kaikille työnhakijoille turvataan. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunnon mukaan säätämisjärjestysperusteluita olisi perusteltua täydentää arviolla hyvän hallinnon perusoikeuden toteutumisesta sekä lisäksi arviolla ehdotusten suhteesta perustuslain 10 ja 80 §:iin. Oikeusministeriö pitää lausunnossaan perusteltuna ja asianmukaisena, että kaavaillut valituskiellot erikseen arvioidaan suhteessa perustuslain 21 §:ään. Valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerin ja oikeusministeriön lausunnoissa kiinnitetään huomiota yleistukilain asetuksenantovaltuuksiin. Saadun lausuntopalautteen johdosta on täydennetty esityksen jaksoa 4.2.3.1 Perus- ja ihmisoikeudet sekä 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys sekä tarkennettu yleistukilain asetuksenantovaltuussääntelyä.

Valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerin lausunnossa viitataan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön, jonka mukaan perusoikeuksien yksilökohtaisuudesta johtuu, että vaikutusarvioiden laadinnassa erityistä huomiota on syytä kiinnittää niihin tapauksiin, joiden kohdalla negatiiviset vaikutukset ovat suurimmillaan tapausten mahdollisesta vähäisestä määrästä huolimatta (PeVL 51/2017 vp, s. 3–4). Lausunnossa otetaan esille peruspäivärahaa lisäpäiviltä saavat henkilöt. Saadun lausuntopalautteen johdosta esityksen perusteluita on täydennetty jaksoissa Perus- ja ihmisoikeudet, Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset sekä Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.

Valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerin lausunnossa viitataan esityksen jaksossa 1.1.1 Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma todettuun siitä, että yleistuen mallin kehittämisen yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota riittävän toimeentulon ja palveluiden turvaamiseen niille, jotka ovat tosiasiallisesti työkyvyttömiä esimerkiksi sairauksien vuoksi. Lausunnon mukaan esityksestä ei käy ilmi, miten tätä tavoitetta on tarkoitus tukea. Todetaan, että tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan verrattuna siltä osin kuin on kyse työttömän työnhakijan oikeudesta perustoimeentulon turvaan, kun henkilöä ei ole lain nojalla todettu työkyvyttömäksi. Yleistuen valmistelua tehdään vaiheittain hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti.

Myös Saamelaiskäräjät antoi esitysluonnoksesta lausunnon. Esityksessä ehdotettujen muutosten kohdalla ei tunnistettu erityisiä alkuperäiskansan tilanteeseen liittyviä vaikutuksia, ja tältä osin esitystä ei ole täydennetty tai muutettu.

Osassa lausunnoista esitettiin työttömyyden ajan yleistukivalmistelua olennaisesti laajempien muutosten tekemistä. Nämä ehdotetut muutokset koskivat ansiopäivärahaa tai muuta työllistymiseen perustuvaa ja vakuutusehdon täyttämistä edellyttävää työttömyyden aikaista turvaa, muutosta yleistuen maksukausiin, työvoimaviranomaisten työttömyysturvatehtävien siirtämistä työttömyysetuuksien maksajille, yleistuen ja ansiopäivärahan maksamista oppivelvollisuuden keskeyttäneille, kolmannen sektorin tarjoaman sosiaalisen kuntoutuksen lukemista työllistämistä edistäviin palveluihin, sairauspäivärahaa enimmäisajan saaneiden työttömien siirtämistä pois työvoimapalveluiden tai yleistuen piiristä, lapsikorotusten ja sovittelun suojaosan palauttamista sekä yleisen asumistuen varallisuusharkinnan poistamista. Näiltä osin lausuntopalaute ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää hallituksen esitystä.

Saatu lausuntopalaute yleistuen valmistelun seuraavista vaiheista ei antanut aihetta muuttaa tai täydentää tätä hallituksen esitystä.

6.6 Eri hallituksen esityksistä muodostuva kokonaisuus

Valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri ja useat muut tahot ehdottivat lausunnoissaan, että samanaikaisesti työ- ja elinkeinoministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltavissa esityksissä tulisi kuvata esitysten liittymät toisiinsa ja arvioida eri esitysten yhteisvaikutukset. Esitystä on täydennetty kuvauksella työttömiin vaikuttavien esitysten kokonaisuudesta jaksossa 11 Suhde muihin esityksiin.

Esityksen jaksoon 4.2 Pääasialliset vaikutukset on lisätty tieto siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut arviointia valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen yhteydessä budjettilakiesityksinä esiteltävien sosiaaliturvaa sekä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevien lakimuutosten yhteisvaikutuksista mukaan lukien perus- ja ihmisoikeusnäkökulma. Arviointi julkaistaan samaan aikaan budjettilakien antamisen kanssa ja se on käytettävissä hallituksen esityksiin sisältyvien vaikutusarviointien täydentäjänä eduskuntakäsittelyssä.

6.7 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esitysluonnoksesta lausunnon. Lausunnon mukaan esityksessä tulee kuvata, miten ehdotus käytännössä sujuvoittaa ja yksinkertaistaa asioiden käsittelyä. Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä tulee selventää, miten ehdotus vaikuttaa tuenhakijaan.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunnon johdosta esitykseen on lisätty jakso 4.2.3.1 esityksen vaikutuksista sosiaaliturvajärjestelmään, tuen hakemiseen ja asiointiin sekä jakso

4.2.3.3 yleistuen tarveharkinnan ja odotusajan sekä osittaisen yleistuen vaikutuksista tuen saamiseen. Lisäksi esityksen vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen tietojärjestelmiin on tarkennettu (jakso 4.2.4.1) ja seurantaa koskevaa kohta on täsmennetty (jakso 10).

6.8 Jatkovalmistelu

Lausuntopalautteen perusteella yleistukilainsäädännön voimaantuloajankohdaksi ehdotetaan 1.5.2026. Eläketurvakeskus ehdotti lausunnossaan yleistukilainsäädännön voimaantuloksi 1.6.2026 ja toi esille, että yleistuen toimeenpanoon varautuminen edellyttää työeläkealalla tietojärjestelmämuutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä. Lausuntopalautteen perusteella muutetun voimaantuloehdotuksen vaikutuksia tiedon välityksen toimeenpanoratkaisuihin Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen välillä toukokuun 2026 osalta arvioidaan tarkemmin jatkovalmistelun aikana.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Yleistukilaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki olisi työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Pykälän 2 momentin mukaan yleistukea maksettaisiin henkilön työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi.

2 §. *Yleistuki.* Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle yleistukea maksetaan. Pykälä olisi luonteeltaan tarkoitussäännös eikä yksin sen nojalla yleistukea voitaisi myöntää tai evätä.

Pykälän 1 kohdan mukaan yleistukea maksettaisiin työttömälle työnhakijalle, jolla ei ole oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 5 luvun 2 §:n 1 momentin tai 6 §:n 1 momentin nojalla. Mainitun 2 §:n 1 momentin mukaan ansiopäivärahaan on oikeus palkansaajakassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään 12 edellistä kuukautta ja joka kalenterikuukausina, joina on ollut vakuutettuna, on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon. Mainitun 6 §:n 1 momentin mukaan ansiopäivärahaan on oikeus yrittäjäkassan jäsenellä, joka on ollut vakuutettuna vähintään 15 edellistä kuukautta ja joka vakuutettuna ollessaan on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.

Pykälän 1 kohdan mukaan yleistukea maksettaisiin myös työttömälle työnhakijalle, joka on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa enimmäisajan.

Pykälän 2 kohdan mukaan yleistuen maksaminen edellyttäisi taloudellisen tuen tarvetta.

3 §. *Yleistuen saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen saajan yleisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työhakijan oikeudesta työllistymissuunnitelmaan, josta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleistuen saajan yleisistä velvollisuuksista hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta sekä yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa edistää työllistymistään ja ehkäistä työttömyytensä pitkittymistä.

Voimassa olevaa työttömyysturvalain 1 luvun 3 §:ää vastaavasti yleisiä velvollisuuksia koskeva säännös olisi luonteeltaan tarkoitussäännös eikä yksin sen nojalla yleistukea voitaisi evätä.

4 §. *Lain toimeenpano.* Pykälän 1 momentin mukaan ehdotetun lain toimeenpanoa johtaisi, ohjaisi ja kehittäisi ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Pykälän 2 momentin perusteella ehdotetun lain toimeenpanotehtävät hoitaisi Kansaneläkelaitos.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävästä antaa yleistuen saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta sitovan lausunnon. Pykälän mukaan lausuntoon sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapoliittisesta lausunnosta. Työttömyysturvalain 11 luvun säännökset määrittäisivät myös työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen välisen toimivallanjaon.

5 §. *Työttömyysturvalain 1 luvun soveltaminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä osin yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 1 luvun säännöksiä. Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä osin yleistukeen sovellettaisiin samoja työttömyysturvalain 1 luvun säännöksiä kuin ansiopäivärahaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n määritelmiä. Mainitussa 5 §:ssä säädetään työsuhteen, kokoaikatyön, osa-aikatyön, lomautuksen, työssä-oloehdon, korvauksettoman määräajan, työllistymissuunnitelman, työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman, palkkatuetun työn, sääesteen, työaikapankin, lomautukseen rinnastettavan syyn, työllistymistä edistävän palvelun ja työvoimaviranomaisen määritelmästä. Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi mainitun pykälän 1 momentin työttömyysetuutta ja työttömyyspäivärahaa koskevia määritelmiä koskevat kohdat 1 ja 2 (2. lakiehdotus). Mainitun 5 §:n 3 momentin mukaan työttömyysturvalakia sovellettaessa virkasuhteessa tehtävä työ ja virkasuhteeseen liittyvä asia rinnastetaan työsuhteeseen ja työsopimusasiaan.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ää yrittäjästä ja 3 kohdan mukaan 7 §:ää avoliitosta ja puolisoiden asumisesta erillään. Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä säädetään siitä, milloin henkilö katsotaan yrittäjäksi. Työttömyysturvalain 1 luvun 7 §:ssä säädetään avoliitosta ja puolisoiden asumisesta erillään, kun etuuden saamiseen tai sen määrään taikka muulla tavoin vaikuttaa se, onko henkilö avioliitossa.

6 §. *Oikeus yleistukeen asumisen ja Euroopan unionin lainsäädännön perusteella.* Pykälän 1 momentin mukaan oikeus yleistukeen tämän lain mukaisesti olisi Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Henkilöä pidettäisiin Suomessa asuvana, jos hän asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 5, 6 tai 10 §:n mukaisesti asuisi Suomessa. Sääntely vastaisi voimassa olevan työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 1 momenttia, joka koskee nykyisin kaikkia työttömyysturvalain mukaisia etuuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleistuen maksamisesta noudattaen, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 8 b §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan, jos kyse olisi työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle maksettavasta yleistuesta, jota rahoitetaan yleistukilain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotolla.

Mainittua 2 momenttia sovellettaisiin sen estämättä, mitä yleistukilain 8 §:ssä säädetään ulkomaalaista koskevasta rajoituksesta. Työvoimaviranomainen olisi voinut antaa Kansaneläkelaitokselle työvoimapoliittisen lausunnon, jonka mukaan yleistukea ei voida maksaa 8 §:ssä säädetyn rajoituksen takia. Jos yleistuen hakija on täyttänyt työssäoloehdon ja yleistukea voitaisiin maksaa tämän pykälän 2 momentin nojalla, Kansaneläkelaitoksen tulisi tarvittaessa pyytää työvoimaviranomaiselta uusi työvoimapoliittinen lausunto muiden yleistuen maksamisen työvoimapoliittisten edellytysten täyttymisestä. Tässä tilanteessa Kansaneläkelaitos poikkeaisi tämän pykälän 2 momentin nojalla 8 §:n perusteella annetusta työvoimapoliittisesta lausunnosta. Kansanelälaitosta sitova työvoimapoliittinen lausunto koskisi 8 §:ssä säädettyjä yleistuen maksamisen edellytyksiä, ei tämän pykälän 2 momenttia, jossa säädettäisiin poikkeuksesta 8 §:ssä säädettyyn rajoitukseen.

Yleistukea, joka olisi rahoitettu yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaan, pidettäisiin EU-asetuksen 883/2004 3 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisena työttömyysetuutena ja siihen sovellettaisiin EU-asetuksen III osaston 6 lukua työttömyysetuuksista.

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen, joka ei asu Suomessa, johon ei sovelleta EU-asetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta ja joka on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta, olisi oikeus yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaiseen työttömän yleistukeen, jos hän edelleen jatkaisi oleskeluaan Suomessa ja hän täyttäisi työssäoloehdon työskentelynsä aikana. Hänen tulisi olla rekisteröity työnhakijaksi työvoimaviranomaisessa ja täyttää muut yleistuen saamisedellytykset. Jos oikeus ansiotyöhön perustuisi tilapäiseen oleskelulupaan, hän voisi rekisteröityä työnhakijaksi edellyttäen, että oleskelulupaan ei liity työnantajaa koskevia rajoituksia. Yhdistelmälupadirektiivin edellyttämällä tavalla tällaisella työnhakijalla olisi oikeus yleistukeen sen ehtojen täyttyessä. Tämä koskisi yleistuen 50 §:n 2 momentin mukaisesti rahoitettua yleistukea, jota pidetään EU-asetuksen 883/2004 mukaisena työttömyysetuutena. Muissa tilanteissa yleistuen saaminen edellyttäisi edelleen, että henkilöä pidetään Suomessa asuvana ja että hänellä on oikeus ansiotyöhön muun kuin tilapäisen oleskeluluvan perusteella.

Työtön työnhakija, joka olisi perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, olisi oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta yleistukea enintään kolmen kuukauden ajan.

Pykälän 3 momentin mukaan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei olisi oikeutta yleistukeen. Sääntely vastaisi voimassa olevan työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 4 momenttia, joka koskee nykyisin kaikkia työttömyysturvalain mukaisia työttömyysetuuksia. Kausityöntekijädirektiiviä sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin, jotka asuvat EU-jäsenvaltioiden ulkopuolella ja jotka hakevat pääsyä jäsenvaltion alueelle työskennelläkseen kausityöntekijöinä. Direktiivin perusteella kolmansista maista tulevia kausityöntekijöitä on kohdeltava yhdenvertaisesti asetuksen (EY) N:o 883/2004 3 artiklassa tarkoitetuilla sosiaaliturvan aloilla. Kausityöntekijädirektiivissä on kuitenkin mahdollistettu poissuljenta yhdenvertaisesta kohtelusta perhe-etuuksien ja työttömyysturvan osalta. Direktiivin mahdollistamat etuuksien maksamisen rajoitukset on otettu Suomessa käyttöön etuuslainsäädännössä. Työssäoloehdon täyttäneen yleistuki on EU-asetuksen 883/2004 3 artiklassa tarkoitettu työttömyysetuus. Kausityöntekijädirektiivin mahdollistama rajoitus otettaisiin myös käyttöön yleistukilaissa.

2 luku Yleistuen saamisen työvoimapoliittiset edellytykset

7 §. *Työttömyysturvalain 2 luvun soveltaminen.* Pykälässä säädettäisiin niistä työttömyysturvalain 2 luvun säännöksistä, joita sovellettaisiin yleistuen saamisen yleisiin työvoimapoliittisiin edellytyksiin.

Yleistuen saamisen yleisiin työvoimapoliittisiin edellytyksiin sovellettaisiin työttömyysturvalain 2 luvun säännöksiä työttömästä työnhakijasta, muusta kuin työsuhteessa tehdystä työstä, yritystoiminnasta ja omasta työstä, alkavasta yritystoiminnasta ja työllistymisestä omassa työssä, yrityksessä työskentelyn päättymisestä, yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymisestä, yritystoiminnan lopettamisesta, oman työn lopettamisesta, opiskelusta, opiskelua koskevista poikkeuksista, lyhytkestoisista opinnoista ja päätoimisen opiskelun päättymisestä. Näin ollen yleistukeen sovellettaisiin tältä osin samoja säännöksiä kuin ansiopäivärahaan.

8 §. *Ulkomaalaista koskeva rajoitus.* Pykälän mukaan henkilöllä, joka ei olisi Suomen kansalainen, ei olisi oikeutta yleistukeen, jos hänellä olisi oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella. Vastaava työmarkkinatukea koskeva säännös kumottaisiin työttömyysturvalain 2 luvun 2 §:stä (2. lakiehdotus).

9 §. *Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori.* Pykälän mukaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan alle 25-vuotiaan nuoren oikeuteen saada yleistukea sovellettaisiin työttömyysturvalain 2 luvun 13–16 §:ää. Säännökset koskevat koulutusta vailla olevan nuoren velvollisuutta hakea opiskelupaikkoja etuuden saamisen edellytyksenä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että yleistukeen sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin ansiopäivärahaan.

10 §. *Työvoimapoliittisesti moitittava menettely.* Pykälässä säädettäisiin työttömyysturvalain 2 a luvun säännösten soveltamisesta oikeuteen saada yleistukea. Pykälän mukaan työstä eroamisen ja erottamisen, työstä kieltäytymisen sekä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvän moitittavan menettelyn sekä muun työttömyysturvalaissa tarkoitetun työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävän menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään. Näin ollen yleistukeen sovellettaisiin samoja mainittuja säännöksiä kuin ansiopäivärahaan.

3 luku Yleistuen saamisen rajoitukset

11 §. *Yleiset rajoitukset.* Pykälä vastaisi sisällöllisesti työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistukea ei myönnettäisi työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Yleistuki voitaisiin kuitenkin myöntää 17 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, joka on suorittanut oppivelvollisuutensa. Tämä vastaisi nykyisin työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä.

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin siitä, että alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei olisi oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen. Tämä vastaisi nykyistä työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n 4 momentin työmarkkinatukea koskevaa sääntelyä. Kansaneläkelaitos selvittäisi uutena tehtävänä alle 18-vuotiaan nuoren oikeuden yleistukeen, kun nuori ei olisi suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta. Työvoimaviranomainen ei enää jatkossa antaisi työvoimapoliittista lausuntoa asiasta.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen vuotta 1965 syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnettäisiin enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnettäisiin enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän. Tämä vastaisi nykyisin työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä.

Pykälän 3 momentin mukaan yleistukea voitaisiin kuitenkin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta, jos henkilön työnteko on estynyt työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa, 4 luvun 1 §:n 2 kohdassa tai 1 a §:ssä mainituista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu. Tämä vastaisi nykyisin työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyä.

Pykälän 4 momentin mukaan työnhakijalla ei olisi oikeutta yleistukeen hänen suorittaessaan asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vankeusrangaistusta taikka hänen ollessaan sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa. Myöskään ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun edellä mainittuihin rinnastettavan syyn takia työnhakijalla ei olisi oikeutta yleistukeen. Tämä vastaisi nykyisin työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa säädettyä.

12 §. *Odotusaika.* Pykälän 1 momentin mukaan yleistukea maksettaisiin 21 viikon odotusajan jälkeen. Momentissa säädettäisiin nykyistä työttömyysturvalain työmarkkinatuen odotusaikaa koskevaa sääntelyä vastaavasti odotusajan alkamisesta. Odotusaika alkaisi työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä, korvauksettoman määräajan päättymisestä tai työssäolovelvoitteen täyttymisestä. Odotusaika alkaisi lisäksi siitä ajankohdasta lukien, jona henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tai työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä, jos henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työllistymistä edistävän palvelun aikana.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa odotusaikaa ei asetettaisi. Sääntely vastaisi muutoin nykyistä työttömyysturvalain työmarkkinatuen odotusaikaa koskevaa sääntelyä, mutta koska peruspäivärahaa koskeva sääntely kumottaisiin työttömyysturvalaista, odotusaikaa ei asetettaisi, jos työnhakijan oikeus yleistukeen alkaisi välittömästi ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Nykyisin työmarkkinatuen odotusaikaa ei aseteta, jos työnhakijan oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 ja 9 §:ssä tarkoitetun työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Nykytilaa vastaavasti odotusaikaa ei asetettaisi, jos henkilö on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen taikka jos henkilön päätoimiset opinnot päättyvät ja opintojen ajalta on maksettu yleistukea tai ansiopäivärahaa 2 luvun 10 b §:n perusteella. Nykytilaa vastaavasti odotusaikaa ei myöskään asetettaisi, jos henkilöllä ei sairauden tai vamman vuoksi ole valmiuksia ammatillisen tutkinnon suorittamiseen ja hän on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tai saavuttanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovitut tavoitteet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin odotusajasta vähennettävistä täysistä kalenteriviikoista. Odotusajasta vähennettäisiin ne täydet kalenteriviikot, joina henkilö olisi ollut työssä, joka luetaan hänen työssäoloehtoonsa tai muussa palkkatuetussa työssä taikka työllistynyt yrittäjänä, ja työskentelyn luetaan hänen työssäoloehtoonsa, mikä vastaisi nykyistä työttömyysturvalain työmarkkinatuen odotusaikaa koskevaa sääntelyä. Niillä yleistuen hakijoilla, joilla työttömyysturvalain työssäoloehto olisi täyttynyt eikä heillä olisi oikeutta ansiopäivärahaan,

odotusaikaa ei jäisi asetettavaksi tämän vähennyksen vuoksi. Odotusajasta vähennettäisiin myös ne täydet kalenteriviikot, joina henkilö on odotusajan alkamista lähinnä edeltävän kahden vuoden aikana saanut ansiopäivärahaa tai yleistukea taikka joilta hänelle ei ole maksettu yleistukea odotusajan, tarveharkinnan tai omavastuuajan takia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa odotusaika ei kuluisi eikä odotusajasta 3 momentista poiketen vähennettäisi työmarkkinoilla oloa. Tämä koskisi päätoimisen opiskelun, siihen liittyvän lomajakson tai eri oppilaitosten välistä lomajakson aikaa, ellei työnhakijalle ole maksettu kyseessä olevalta ajalta yleistukea tai ansiopäivärahaa 2 luvun 10 b §:n perusteella. Lisäksi odotusaika ei kuluisi eikä odotusajasta 3 momentista poiketen vähennettäisi työmarkkinoilla oloa korvauksettoman määräajan aikana, työssäolovelvoitteen aikana eikä aikana, jona henkilölle ei makseta yleistukea 2 luvun 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

13 §. *Työttömyysturvalain 3 luvun soveltaminen.* Pykälässä säädettäisiin niistä työttömyysturvalain 3 luvun säännöksistä, joita sovellettaisiin yleistukeen. Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä osin yleistukeen sovellettaisiin samoja työttömyysturvalain 3 luvun säännöksiä kuin ansiopäivärahaan.

Yleistuen saamisen rajoituksiin sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 3 luvun 2 §:ssä säädetään etuuden saamisen yleisistä rajoituksista koskien etuuspäivien määrää viikossa, 3 §:ssä työkyvyttömyydestä, 4 §:ssä estävistä sosiaalietuuksista, 5 §:ssä työ- tai virkasuhteesta johtuvista rajoituksista sekä mainitun luvun 6 §:ssä muista rajoituksista, 7 §:ssä yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutuksesta sekä 8 §:ssä työriidan vaikutuksesta työttömyysetuuden suorittamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentin 6 kohdasta poiketen siitä, että yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan vähintään yleistuen määrän perusteella. Voimassa olevan työttömyysturvalain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan työttömyysetuuteen ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jaksotetaan ansiopäivärahassa hänen työtulonsa ja peruspäivärahassa ja työmarkkinatuessa vähintään peruspäivärahan määrän perusteella. Mainitusta momentista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely (2. lakiehdotus).

4 luku Yleistuen määrä

14 §. *Omavastuuaika.* Pykälän 1 momentin mukaan yleistukea maksettaisiin sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä päivistä, joita ei luettaisi omavastuuaikaan. Näitä päiviä olisivat päivät, joina henkilö ei täytä yleistuen saamiselle 8 §:ssä (ulkomaalaista koskeva rajoitus) ja 9 §:ssä (ammatillista koulutusta vailla oleva nuori) sekä työttömyysturvalain 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä sekä päivät, joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa. Omavastuupäiviksi ei luettaisi päiviä, joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 10 §:ssä (työvoimapoliittisesti moitittava menettely), 11 §:ssä (yleiset rajoitukset) ja 13 §:ssä (työttömyysturvalain 3 luvun soveltaminen) tarkoitettujen rajoitusten vuoksi. Omavastuupäiviksi ei luettaisi myöskään päiviä, joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun yleistukeen työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajojtusten ylittymisen vuoksi ja päiviä, joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 12 §:n odotusajan vuoksi.

Pykälän 3 momentin perusteella omavastuuaikaan luettaisiin kuitenkin työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika. Omavastuuaikaan luettaisiin myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu yleistukea työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

Pykälän 4 momentin perusteella omavastuuaikaa ei kuitenkaan edellytettäisi, jos henkilö muutoin täyttäisi yleistuen saamisen edellytykset ja hänen oikeutensa yleistukeen alkaisi välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Omavastuuaikaa ei edellytettäisi myöskään, jos hänen työntekonsa estyy sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa.

Momentit 1–4 vastaisivat sisällöllisesti työttömyysturvalain 7 luvun 10 §:n työmarkkinatuen omavastuuaikaa koskevaa sääntelyä.

Pykälän 5 momentin perusteella yleistuen omavastuuaika olisi voimassa siihen asti, kun henkilö tulisi oikeutetuksi työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan. Yleistuen omavastuuajan voimassaolo ei siten päättyisi työttömyysturvalain työssäoloehdon täyttymiseen.

15 §. *Yleistuen määrä.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen määrästä. Yleistuki olisi veronalaista tuloa.

Voimassa olevan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan peruspäiväraha on 33,33 euroa päivältä ja 3 momentin mukaan ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Työttömyysturvalain 7 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan täysimääräinen työmarkkinatuki on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. Työttömyysturvalain 14 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella 6 luvun 1 §:ssä säädettyä rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Pykälän 1 momentin mukaan täysimääräinen yleistuki olisi työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ä muutettaisiin siten, että ansiopäivärahan perusosa olisi määrältään 33,33 euroa päivältä (2. lakiehdotus).

Pykälän 2 momentin mukaan yleistukeen sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 4 luvussa säädetään sovitellusta ja vähennetystä työttömyysetuudesta sen 1 §:ssä oikeudesta soviteltuun työttömyysetuuteen, 1 a §:ssä lyhennetystä työviikosta ja sääesteestä, 2 §:ssä sovittelujaksosta, 3 §:ssä rajoituksista, 3 a §:ssä työajan poikkeuksellisesta arvioinnista, 4 §:ssä sovittelussa huomioon otettavasta tulosta, 5 §:n 1 momentissa etuuden määrästä, 7 §:ssä sosiaalietuuksien vaikutuksesta ja 8 §:ssä lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta.

16 §. *Yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista nykyistä työttömyysturvalain työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista sääntelyä vastaavasti.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen saajan tulot otettaisiin taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa kokonaisuudessaan huomioon. Yleistuki määrättäisiin tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella. Momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti metsätalouden tulon huomioimisesta, siten, että metsätalouden tulona otettaisiin huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain

(1142/2005) 7 §:n 3 ja 4 momentin mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla.

Pykälän 2 momentti sisältäisi nykytilaa vastaavan luettelon niistä etuuksista ja korvauksista, joita ei otettaisi tarveharkinnassa tuloina huomioon. Nämä tulot olisivat lapsilisä, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoidon tuki, yleisestä asumistuesta annetun ja eläkkeensaajan asumistuen annetun lain mukainen asumistuki, sotilasavustus, sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko, kansaneläkelain mukainen leskeneläkkeen tai lapseneläkkeen täydennysmäärä, toimeentulotuesta annetun lain mukainen toimeentulotuki sekä vian, vamman tai haitan perusteella maksettava erityisten kustannusten korvaus ja työttömyysturvalain mukainen liikkuvuusavustus.

Momentti 3 sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista, mikä vastaisi työttömyysturvalain nykyisen 7 luvun 6 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen säännöstä. Tarkemmat säännökset tarveharkinnasta on nykyisin annettu valtioneuvoston asetuksella työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavista tuloista (1332/2002).

17 §. *Yleistuen tarveharkinta.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen tarveharkinnasta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleistuen tarveharkinnassa sovellettavista tulorajoista. Täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennettäisiin 50 prosenttia siitä 16 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittäisi 311 euroa kuukaudessa. Tarveharkinnan tuloraja määräytyisi siten eri tavalla kuin nykyisin työmarkkinatuen tarveharkinta. Yleistuen määräytymiseen vaikuttavat kuukausittaiset tuloerät pyöristettäisiin alaspäin täysiksi euroiksi siten, että täyden euron yli menevä osa jätettäisiin huomioon ottamatta, mikä vastaisi työttömyysturvalain nykyisen 7 luvun 7 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleistuen tarkistamisesta tarveharkintaan vaikuttavien tulojen muuttuessa. Yleistuki olisi tarkistettava, jos sen määrään vaikuttavat tulot olisivat olennaisesti nousseet tai pienentyneet. Tarkistettua yleistukea alettaisiin maksamaan aikaisimmasta mahdollisesta maksuerästä lukien. Säännös vastaisi työttömyysturvalain nykyisen 7 luvun 7 §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yleistuen määrästä, kun yleistuesta vähennettäisiin henkilön saama muu kuin työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu sosiaalietuus. Tarveharkinta ja sosiaalietuuksien vähentäminen yleistuesta saattaisi tulla samanaikaisesti sovellettavaksi. Tällaisessa tilanteessa maksettaisiin sitä yleistukea, joka on määrältään pienempi. Säännös vastaisi työttömyysturvalain nykyistä 7 luvun 7 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin yleistuen myöntämisestä ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta. Säännös vastaisi työttömyysturvalain nykyisen 7 luvun 8 §:n 1 momentin säännöstä.

18 §. *Osittainen yleistuki.* Pykälässä säädettäisiin vanhempiensa taloudessa asuvan työnhakijan yleistuesta.

Pykälä vastaisi sisällöllisesti muutoin nykyisen työttömyysturvalain 7 luvun 9 §:n säännöstä osittaisesta työmarkkinatuesta, mutta vanhempien tuloraja olisi korkeampi kuin nykyisin osittaisessa työmarkkinatuessa.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki olisi 35 prosenttia 15–17 §:n mukaisesti lasketusta yleistuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehtoa. Osittaisen työmarkkinatuen vakiintuneen soveltamis- ja ratkaisukäytännön mukaan arvioitaessa henkilön asumista vanhempiensa taloudessa käytetään tapauskohtaista kokonaisharkintaa, ja harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa hakijan ikä ja muut olosuhteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä kahdesta tilanteesta, joissa 1 momenttia ei sovellettaisi. Ensinnäkin yleistuki maksettaisiin vanhempien taloudessa asumisesta huolimatta aina täysimääräisenä ajalta, jona henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Lisäksi yleistuki maksettaisiin täysimääräisenä, jos vanhempien yhteenlasketut tulot jäisivät alle säädetyn tulorajan 2 500 euroa kuukaudessa. Nykyisin vanhempien tuloraja on 1781 euroa kuukaudessa. Vanhempien tulorajaa nostettaisiin 106 eurolla jokaista työnhakijan vanhempien huollettavana olevaa samassa taloudessa asuvaa kohti.

Pykälän 3 momentin mukaan täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennettäisiin 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 50 prosenttia siitä 16 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittäisi pykälässä säädetyn tulorajan. Vanhempien tuloina otettaisiin huomioon kaikki tulot tulon lähteestä tai veronalaisuudesta riippumatta lukuun ottamatta tuloja, jotka olisi lueteltu 16 §:n 2 momentissa ja valtioneuvoston asetuksessa yleistuesta. Nykytilaa vastaavasti pykälän 5 momentin mukaan vanhempien tuloina ei huomioitaisi myöskään omaishoitajan hoitopalkkiota eikä perhehoitajan hoitopalkkiota silloin, kun toimeksiantosopimusta perhehoidosta ei ole tehty ansaintatarkoituksessa. Vanhempien tuloista vähennettäisiin tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot valtioneuvoston asetuksen perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan vanhempien tulojen perusteella vähennettynä yleistukena maksettaisiin kuitenkin vähintään 1 momentissa tarkoitettu määrä.

Pykälän 4 momentin mukaan, jos vanhemmat eivät tulorajan ylittävistä tuloista huolimatta pystyisi tukemaan hakijaa taloudellisesti, hakijalle maksettaisiin yleistuki ilman 1 momentissa tarkoitettua 35 %:n vähennystä. Momentin mukaan hakijan olisi kyettävä luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti tue häntä taloudellisesti.

19 §. *Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava yleistuki.* Pykälässä säädettäisiin työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta yleistuesta. Sääntely vastaisi pääosin työttömyysturvalain 10 luvun työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevia säännöksiä. Tämä vastaisi nykyistä työmarkkinatukea ja työttömyyspäivärahaa koskevaa sääntelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvattaisiin yleistuella.

Pykälän 2 momentin mukaan yleistukea maksettaisiin työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa olisi oikeutta yleistukeen, jos se johtuisi omavastuuajasta, odotusajasta tai tarveharkinnasta. Tämä vastaisi nykyistä työmarkkinatukea koskevaa sääntelyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miltä osin työttömyysturvalain 10 luvun säännöksiä sovellettaisiin yleistuen maksamiseen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta. Soveltaminen koskisi työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 2 momenttia, jonka mukaan ansiopäiväraha maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työvoimapalveluiden järjestämisestä

annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa, ja lisäksi momentissa säädetään siitä, että ansiopäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan. Soveltaminen yleistukeen koskisi myös työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1–3 kohtaa, joiden mukaan ansiopäivärahaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu korvauksettomasta määräajasta, työssäolovelvoitteesta tai työttömyysturvalain 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta. Lisäksi yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 4 momenttia oikeudesta ansiopäivärahaan, 3 §:ää poissaolosta työllistymistä edistävästä palvelusta, 4 §:ää työttömyysturvalain poikkeavasta soveltamisesta työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen, 5 §:ää työvoimakoulutusta koskevista erityissäännöksistä ja 6 §:ää kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavasta kulukorvauksesta. Matka- ja muiden ylläpitokustannusten korvaamisesta työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalle työnhakijalle säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa.

5 luku Yleistuen toimeenpanoa koskevat säännökset

20 §. *Yleistuen hakeminen.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen hakemisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään muutoin asiallisesti työttömyysturvalain 11 luvun 1 §:ää. mutta voimassa olevan sääntelyn tavoin siinä ei säädettäisi hakemuksen vireilletulosta, sillä asian vireilletulosta säädetään hallintolaissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mistä yleistukea haetaan. Pykälän 1 momentin mukaan yleistukea haettaisiin kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleistuen hakemista koskevasta määräajasta. Pykälän 2 momentin mukaan yleistukea ei ilman erityisen painavaa syytä myönnettäisi takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa. Määräaika koskisi ensimmäisen hakemuksen lisäksi myös jatkohakemuksia. Määräaika laskettaisiin vakiintuneen käytännön mukaisesti siten, että jos hakemus tulee vireille esimerkiksi 15.4., voitaisiin yleistukea myöntää ilman erityisen painavaa syytä 15.1. lukien. Jos hakemuksella haettaisiin yleistukea pidemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta takautuvasti, vaadittaisiin yleistuen myöntämiselle tältä osin nykyistä sääntelyä vastaavasti erityisen painava syy.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta hallintolain mukaiseen asian vireilletuloon. Vireille tulolla on vaikusta muun muassa 2 momentissa tarkoitetun määräajan laskemisessa. Pykälän 3 momentin mukaan, jos työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa koskeva hakemus olisi hylätty, katsottaisiin yleistukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäivärahahakemus on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että yleistukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.

21 §. *Hakemuksen käsittely.* Pykälässä säädettäisiin hakemuksen käsittelyä koskevasta määräajasta. Pykälä vastaisi sisällöltään muutoin asiallisesti työttömyysturvalain 11 luvun 1 a §: ää. mutta pykälässä ei voimassa olevan sääntelyn tavoin säädettäisi käsittelyn viivytyksettömyydestä, sillä siitä säädetään hallintolaissa.

Työttömyysetuuksien käsittelyn määräaika on sama Kansaneläkelaitoksessa ja työttömyyskassoissa eikä valmistelun kuluessa ole ilmennyt perusteita määräajan muuttamiseksi. Kansaneläkelaitoksen keskimääräistä käsittelyaikaa voi seurata Kansaneläkelaitoksen verkkosivuilla. Verkkosivuilla näytettävä käsittelyaika on keskiarvo,

joka on laskettu edeltävän 7 päivän ajalta. Osa hakemuksista käsitellään jonkin verran keskiarvoa nopeammin ja osa hitaammin. Keskimääräistä pidempi käsittelyaika johtuu usein siitä, että hakemuksesta on puuttunut tietoja tai liitteitä, ja niitä on pyydetty hakijalta. Käsittelyaika pidentyy myös silloin, kun Kansaneläkelaitos joutuu odottamaan hakemuksen käsittelyyn liittyviä tietoja ulkomailta. Lisäksi käsittely voi ruuhkautua, jos Kansaneläkelaitokselle tulee paljon hakemuksia kerralla tai, jos etuuden määrä tai perusteet muuttuvat.

Pykälän 1 momentin mukaan päätös yleistuesta olisi annettava viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos päätöstä ei voida antaa 1 momentin mukaisessa määräajassa, koska Kansaneläkelaitoksella ei ole hakemuksen puutteellisuuden tai muun syyn vuoksi käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja, päätös olisi kuitenkin annettava viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitoksella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

22 §. *Velvollisuus tietojen antamiseen.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen hakijan ja saajan velvollisuudesta antaa tietoja. Pykälä vastaisi sisällöltään asiallisesti pääosin työttömyysturvalain 11 luvun 2 §: ää. Eroavuudet voimassa olevaan sääntelyyn on kuvattu momenttikohtaisesti alempana. Asianosaisen on myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen hallintolain 31 §:n 2 momentin perusteella. Hallintolain ohella ilmoitusvelvollisuutta koskeva työttömyysturvalain erityissäännös on osoittautunut tärkeäksi esimerkiksi väärinkäytösepäilyjä selvitettäessä, sillä siinä on yksilöity ne tiedot ja olosuhteet, joita ilmoitusvelvollisuus koskee.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen hakijan olisi annettava Kansaneläkelaitokselle yleistuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Momentissa ei olisi voimassa olevaa sääntelyä vastaavaa säännöstä velvollisuudesta antaa selvityksiä, jotka ovat tarpeen erityisesti 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun talouden ja asumisen erillisyyden toteamiseksi, sillä tämän velvollisuuden voidaan katsoa johtuvan ehdotetun 1 momentin ensimmäisestä säännöksestä. Ehdotetussa 1 momentissa ei myöskään olisi voimassa olevaa sääntelyä vastaavaa säännöstä tietojen antamisesta työttömyysturvalain 11 luvun 3 §:ssä tarkoitetun lausunnon antavalle yrittäjäkassalle lausunnon antamiseksi, sillä tietojen antaminen yrittäjäkassalle perustuisi edelleen työttömyysturvalain 11 luvun 2 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentin mukaan yleistuen hakijan olisi esitettävä työvoimaviranomaisen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen lausunnon antamiseksi tarpeelliset häntä henkilökohtaisesti koskevat selvitykset työvoimaviranomaiselle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle sen määräämällä tavalla.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos yleistuen saajan olosuhteissa tapahtuisi sellainen muutos, joka saattaisi vaikuttaa oikeuteen saada yleistukea tai pienentää yleistuen määrää, hänen tulisi viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita koskevasta muutoksesta yleistuen saajan tulisi viipymättä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä olosuhteiden muutoksista, joita koskevat tiedot yleistuen saajan olisi välittömästi ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle. Voimassa olevan työttömyysturvalain 11 luvun 2 §:n 4 momentin 1 kohdan mukaan etuudensaajan ilmoitusvelvollisuus koskee aikaisempia jäsenyyksiä työttömyyskassassa. Ehdotetun 4

momentin 1 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisuus koskisi laajemmin jäsenyyksiä työttömyyskassassa. Ajankohtainen jäsenyystieto on välttämätön oikean etuudenmaksajan selvittämiseksi. Ehdotetussa momentissa ei olisi voimassa olevan työttömyysturvalain 11 luvun 2 §:n 4 momentin 2 kohdan mukaista viittausta peruspäivärahan saamiseen, sillä peruspäivärahaa koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Ehdotetussa momentissa ei olisi voimassa olevan työttömyysturvalain 11 luvun 2 §:n 4 momentin 12 kohdan mukaista viittausta koulutuspäivärahaan, koska koulutusrahaa ei enää makseta.

Pykälän 4 momentin mukaan edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot yleistuen saajan on välittömästi ilmoitettava yleistuen maksajalle, olisivat:

1) jäsenyydet työttömyyskassassa;

2) työnhakijana olo ja työnhaun päättyminen;

3) työttömyyden jatkuminen;

4) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan alkaminen tai päättyminen;

5) työsuhteesta, virkasuhteesta, omasta työstä tai yritystoiminnasta saatu palkka tai taikka muu vastike;

6) pääomatulot;

7) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan perusteella saatu taloudellinen etu tai korvaus;

8) erorahan saaminen;

9) työhön käytetty työaika;

10) yritystoiminnan lopettamiseen liittyvä yrityksen tai yritysomaisuuden myynnistä saatu tulo taikka yritysomaisuuden ottaminen yksityiskäyttöön;

11) työllistymistä edistävän palvelun päättyminen;

12) liikennevakuutuksen, tapaturmavakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen ansionmenetyskorvaus;

13) Suomesta ja ulkomailta saatu tai haettu sosiaalietuus, avio- tai avopuolison saama kotihoidontuki ja työnantajan järjestämä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempi lisäeläke;

14) myönnetty tai evätty palkkaturva;

15) huollettavina olevat lapset;

16) päivät, joina yleistuen saaja on osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työvoimakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

17) asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittaminen, joutuminen sairaala- tai muuhun tähän verrattavaan laitoshoitoon sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

18) vanhemman tai vanhempien 16 §:ssä tarkoitetut tulot, jos henkilö on 18 §:ssä tarkoitettu henkilö;

19) muutokset perhesuhteissa ja asumisoloissa;

20) muu 1–9 kohtaa vastaava muutos olosuhteissa.

23 §. *Yleistukea koskeva päätös.* Pykälässä säädettäisiin siitä, missä tilanteissa Kansaneläkelaitoksen tulee antaa yleistukiasiassa päätös sekä päätöksen antamiseen liittyvistä poikkeustilanteista. Pykälä vastaisi sisällöltään muutoin asiallisesti työttömyysturvalain 11 luvun 3 §:ää. mutta pykälässä ei säädettäisi työttömyysturvalain 11 luvun 3 §:n 3 momentin tavoin päätöksen tiedoksi antamisesta, sillä Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien osalta asiasta on säädetty Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:ssä. Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:n mukaan Kansaneläkelaitoksen toimeenpantavaksi säädettyä etuutta koskeva päätös lähetetään postitse kirjeellä. Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, päätös voidaan asianosaisen suostumuksella antaa tiedoksi sähköisenä viestinä. Päätös katsotaan annetun tiedoksi seitsemäntenä päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen tulisi antaa yleistuen myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Säännös on tarpeellinen, jotta on selvää, missä tilanteissa Kansaneläkelaitoksen tulee antaa valituskelpoinen yleistukea koskeva päätös. Esimerkiksi yleistuen maksamisesta ei anneta päätöstä. Yleistukea voidaan maksaa saman myöntöpäätöksen perusteella hakijan ilmoitusten perusteella niin kauan, kuin edellytykset ovat voimassa eikä yleistuen määrä muutu.

Pykälän 2 momentin mukaan päätöstä ei kuitenkaan tarvitsisi antaa, jos yleistuen tarkistaminen johtuisi yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaatisi. Hakijan tulisi pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä yleistuen tarkistamisesta yleistuen maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut yleistuen määrän tarkistamisesta tiedon. Säännös vastaisi vakiintunutta käytäntöä ja muita Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuuslakeja.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen tulisi nykytilaa vastaavasti ennen päätöksen tekemistä pyytää työvoimapoliittisessa asiassa 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto.

Pykälän 4 momentin mukaan hakijalle olisi annettava kirjallinen päätös myös yleistuen maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 27 §:ssä säädetään.

24 §. *Maksamistapa.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen maksamistavasta. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 11 luvun 5 §:ää ja muita Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuuslakeja. Ehdotetussa pykälässä ei kuitenkaan olisi voimassa olevan työttömyysturvalain 11 luvun 5 §:n 1 momentin tavoin säännöstä siitä, että etuus maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa. Yleistuen maksukausista säädettäisiin yleistuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki maksettaisiin etuuteen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yleistuki voitaisiin kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen olisi mahdollista tai jos yleistuen saaja esittäisi muulle maksutavalle erityisen syyn.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos henkilölle yleistukena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia ansiopäivärahan perusosasta, ei yleistukea maksettaisi.

25 §. *Maksamisen keskeyttäminen tai vähentäminen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin väliaikaisesta yleistuen maksun keskeyttämisestä tai maksettavan määrän vähentämisestä. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 11 luvun 6 §:ää. Pykälän mukaan yleistuen maksaminen voitaisiin väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavan yleistuen määrää vähentää, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai yleistuen määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä olisi välittömästi ilmoitettava yleistuen saajalle ja yleistukea koskeva päätös annettava viivytyksettä.

Vastaavia säännöksiä löytyy muistakin Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemista etuuslaeista. Myös hallintolain 55 § sisältää säännöksen, jonka mukaan käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista viranomainen voi määrätä päätöksen täytäntöönpanon keskeytettäväksi. Säännökset ovat etuuslaeissa tarpeen etuuden aiheettomien tai määrältään liian suurien maksujen välttämiseksi. Erityisesti isot takaisinperinnät kuormittavat etuutta saaneiden taloudellista tilannetta. Takaisinperintä ja päätösten poistaminen lisäävät olennaisesti myös etuuden maksajien ja muutoksenhakuasteiden työn määrää. Säännökset koskevat tilanteita, joissa maksajan tietoon tulee sellainen seikka, jonka perusteella on ilmeistä, että etuuden määrä laskisi tai hakijalla ei olisi siihen enää oikeutta. Kyseessä on täytäntöönpanoon liittyvä toimi eikä siitä annetta valituskelpoista päätöstä. Maksun keskeyttämisen tai yleistuen määrän vähentämisen jälkeen Kansaneläkelaitoksen tulisi välittömästi ryhtyä toimiin valituksenalaisen päätöksen antamiseksi ja yleistukioikeutta koskeva lopullinen valituskelpoinen päätös olisi annettava mahdollisimman nopeasti. Maksaminen voitaisiin lainkohdan nojalla siis keskeyttää tai maksettavaa määrää vähentää vain lyhyeksi ajaksi.

26 §. *Yleistuen maksaminen ilman päätöstä.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen maksamisesta ilman päätöstä ennakkona. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistukeen oikeutetulle henkilölle voitaisiin maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella yleistukea ennakkona.

Pykälän 2 momentin mukaan ennakkoa voisi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vähennettäisiin myöhemmin myönnettävästä yleistuesta sitä maksettaessa. Ennakko voitaisiin katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän yleistuen ennakkosuoritukseksi. Kansaneläkelaitos voisi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä yleistuesta ennakkomaksuna liikaa maksamansa yleistuen määrän.

Ennakon maksamista koskevan kahden kuukauden rajoituksen tarkoituksena on ollut väärinkäytösten ehkäiseminen. Voimassa olevan sääntelyn tavoin ennakon maksaminen edellyttäisi, että hakija ilmoittaa hakemuksessaan ennakon maksamiseksi tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan riittävän luotettavasti selvittää, onko hakijalla oikeus yleistukeen ja yleistuen todennäköinen määrä. Ennakkomaksu olisi aina mahdollista, kun Kansaneläkelaitos katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Kansaneläkelaitoksella olisi aina päätösvalta siitä, maksetaanko ennakkoa ja kuinka paljon. Ennakon maksamisesta ei annettaisi erillistä päätöstä

vaan pelkkä maksuilmoitus, eikä ennakkoa koskevaan ratkaisuun voisi hakea muutosta valittamalla. Hakija saisi varsinaisen valituskelpoisen päätöksen vasta sitten, kun hänen asiansa käsitellään lopullisesti. Ennakon takaisinperintään sovellettaisiin 28 §:n takaisinperintäsäännöksiä. Ennakkomaksua koskeva takaisinperintäpäätös pantaisiin täytäntöön kuten muukin takaisinperintäpäätös.

Ennakkomaksun käyttö mahdollistaa yleistuen maksamisen tarvittaessa kevennetyin perustein ja turvaa yleistuen hakijalle toimeentulon maksun muutoin viivästyessä. Samalla se myös vähentää tarvetta hakea toimeentulotukea.

27 §. *Yleistuen maksaminen hyvinvointialueelle.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen maksamisesta hyvinvointialueelle. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 11 luvun 9 §:ää. Vastaava säännös löytyy myös osasta muita Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuuslakeja.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki voitaisiin hyvinvointialueen pyynnöstä erityisen painavasta syystä maksaa joko kokonaan tai osittain hyvinvointialueelle toistaiseksi tai määräajan yleistuen saajan, hänen perheensä ja hänen huollettavinaan olevien lasten elatukseen.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos hyvinvointialue olisi toimeentulotuesta annetun lain 23 §:n mukaisesti maksanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa yleistukea vastaan, yleistuki maksettaisiin ennakkoa vastaavilta osin hyvinvointialueelle sen pyynnöstä.

28 §. *Takaisinperintä.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen takaisinperinnästä. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 11 luvun 10 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien takaisinperintää koskevia säännöksiä.

Takaisinperintätilanne syntyy, kun etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena. Tämä voi johtua esimerkiksi takautuvasti myönnetystä toisesta etuudesta, takautuvasti annetusta työvoimapoliittisesta lausunnosta, etuuden saajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä tai etuuden maksajan virheestä. Takaisinperintätilannetta ei sen sijaan synny, jos virheellinen maksu johtuu täytäntöönpanosta ja myönteinen etuuspäätös on sinänsä annettu oikein eikä sitä tarvitse korjata. Henkilölle on esimerkiksi voitu maksuajovirheen vuoksi maksaa etuutta samalta ajalta kahteen kertaan tai etuutta on maksettu liikaa tai väärälle henkilölle järjestelmässä tapahtuneen tai muun virheen vuoksi. Ellei tällaisessa tilanteessa liikamaksun saaja palauta perusteettomasti maksettua etuutta vapaaehtoisesti, perusteettoman maksun periminen tapahtuu kanteella käräjäoikeudessa.

Ennen uuden etuuspäätöksen ja takaisinperintäpäätöksen antamista liikamaksun saajaa on kuultava eli hänelle on varattava mahdollisuus selvityksen antamiseen takaisinperintäasiassa. Kuulemisen tarkoituksena on selvittää liikamaksun saajan näkemys takaisinperinnän perusteesta ja takaisinperinnän suuruudesta sekä liikamaksun saajan tilanne takaisinperinnästä luopumisen kannalta. Kuulemista sääntelevät hallintolain 34–36 §. Liikamaksun saajaa kuullaan kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä. Liikamaksun saajaa ei tarvitse kuulla, jos Kansaneläkelaitos tulee luopumaan takaisinperinnästä takaisin perittävän summan vähäisyyden perusteella. Liikamaksun saajaa ei ole välttämätöntä kuulla myöskään silloin, kun etuuden maksaja saa perittyä takaisinperittävän summan kokonaisuudessaan eläke- tai vakuutuslaitokselta tai liikaa maksettu etuus jätetään perimättä takaisin.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos yleistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu yleistuki olisi perittävä takaisin. Liikaa maksettu yleistuki peritään pääsääntöisesti takaisin. Etuudet rahoitetaan julkisin varoin, eikä liikamaksun takaisinperinnästä voida luopua, ellei siihen ole lainmukaista perustetta. Kun liikamaksu on

havaittu, Kansaneläkelaitoksen on aina joko ryhdyttävä toimenpiteisiin liikamaksun takaisin perimiseksi, tehtävä luopumisratkaisu tai jätettävä etuus takaisinperimättä. Havaittua liikamaksua ei saa jättää toimenpiteittä, paitsi niiltä osin kuin se on vanhentunut.

Pykälän 2 momentin mukaan, takaisinperinnästä voitaisiin luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsottaisiin kohtuulliseksi eikä yleistuen aiheeton maksaminen ole johtunut yleistuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Lisäksi takaisinperinnästä voitaisiin luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun takaisinperintää ei yleistuen saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen olisi enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan yleistuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset. Takaisinperinnästä luopuminen kohtuullisuusperusteella on taloudellista kohtuusharkintaa. Jos liikamaksu johtuu yleistuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä, takaisinperinnästä ei voida luopua kohtuullisuuden perusteella. Takaisinperinnästä luopumisen kohtuullisuutta harkittaessa ratkaisu tehdään liikamaksun saajan kokonaistilanteen perusteella, jolloin huomioon otetaan muun muassa liikamaksun saajan taloudellinen tilanne ja sosiaalinen tilanne. Kokonaistilanteen arvioinnissa voidaan huomioida myös liikamaksun saajan työllistymismahdollisuuksiin vaikuttavia seikkoja kuten terveydentila, ikä, työkyky, ammattitaito ja työmarkkinatilanne. Esimerkiksi nuoren ammattitaitoisen ja työkykyisen henkilön voidaan olettaa työllistyvän nopeasti ja vastaavasti iäkkäällä tai vajaakuntoisella henkilöllä tilanne on yleensä päinvastainen. Liikamaksun saajan tilapäinen varattomuus tai hetkellinen velkaantuminen ei voi olla yksinomainen luopumisen peruste. Huomioon voidaan kuitenkin ottaa muun muassa se, onko henkilö hakenut velkajärjestelyä tai vaarassa joutua velkajärjestelyyn taikka konkurssiin.

Kokonaistilanteen arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös yleistuen maksajan tai muun tahon myötävaikutus liikamaksuun sekä liikamaksusta kulunut aika. Takaisinperinnästä ei kuitenkaan voida luopua yksinomaan jonkin edellä mainitun seikan perusteella. Vaikka esimerkiksi viranomaisen virhe olisi todennettavissa, se ei merkitse automaattisesti takaisinperinnän kohtuullistamista tai siitä luopumista. Mikäli muut asiassa esille tulevat seikat eivät puolla takaisinperinnän kohtuullistamista, liikamaksun takaisinperintä on mahdollisesta viranomaisen virheestä tai yleistuen saajan vilpittömästä mielestä huolimatta pääsääntö. Myöskään suuri takaisinperittävä summa ei voi olla yksinomainen luopumisperuste vaan kaikissa tapauksissa takaisinperinnän kohtuullisuutta arvioitaessa ratkaisu tehdään liikamaksun saajan kokonaistilanteen perusteella.

Jos yleistuen saaja on kuollut ja kuolinpesä on varaton, takaisinperinnästä luovutaan kohtuullisuusperusteella. Kuolinpesän varattomuus voidaan osoittaa esimerkiksi verottajalle toimite-tulla perukirjalla.

Liikaa maksetun yleistuen takaisinperinnästä voidaan luopua, jos takaisinperittävä määrä on vähäinen. Lainkohdan eräänä tarkoituksena on, että takaisinperinnästä yleistuen maksajalle aiheutuvat kustannukset säilyisivät kohtuullisessa suhteessa takaisin perittävään määrään nähden.

Pykälän 3 momentin mukaan liikaa maksettu yleistuki jätettäisiin takaisinperimättä siltä osin kuin sen määrä ylittää 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun etuuden määrän, jonka Kansaneläkelaitos on perinyt takautuvasti suoritettavasta työkyvyttömyyden perusteella myönnetystä eläkkeestä. Tällaisessa tilanteessa henkilölle takautuvasti myönnetty etuus on alun perin myönnettyä yleistukea pienempi. Eläkelaitoksen palautuksen ylittävän liikamaksun osan takaisinperintä hakijalta itseltään voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen. Etuuden hakijalla

on ollut saamansa etuuspäätökset huomioon ottaen perusteltua syytä olettaa olevansa oikeutettu tietyn suuruiseen etuuteen, ja hän on jo järjestänyt taloutensa sen mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saataisiin panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

29 §. *Kuittaaminen.* Pykälässä säädettäisiin takaisin perittäväksi määrätyn yleistuen kuittaamisesta Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 11 luvun 13 §:ää sekä useimpien Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien kuittausta koskevia säännöksiä. Kuittaamisessa on kysymys jo päätetyn takaisinperinnän täytäntöönpanosta eikä kysymyksessä ole sillä tavoin aineellisoikeudellinen päätös, johon voisi hakea muutosta valittamalla.

Pykälän mukaan takaisin perittäväksi päätetty määrä voitaisiin kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottokaaressa (705/2007) säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voitaisiin kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen. Yleistuen saajan suostumuksella kuittaus voitaisiin kohdistaa muuhunkin etuuteen ja ulosoton suojaosuutta suurempana.

30 §. *Yleistuen periminen eräissä tapauksissa.* Pykälässä säädettäisiin perusteettomasti maksetun yleistuen määrän perimisestä takautuvasti suoritettavasta etuudesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 11 luvun 14 §:ää. Säännöksen viittaus vuonna 2005 kumottuun kuntoutusrahalakiin korvattaisiin viittauksella Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettuun lakiin (566/2005), jäljempänä kuntoutuslaki. Lisäksi viittaus luopumistukiin jätettäisiin pykälästä tarpeettomana pois. Uusia luopumistukia ei ole myönnetty vuoden 2018 jälkeen, joten takautuva myöntö yleistuen kanssa samalle ajalle ei ole mahdollinen.

Kyseinen lainkohta koskee vain siinä mainittuja takautuvasti myönnettyjä etuuksia. Säännöksen tarkoituksena on yksinkertaistaa sitä menettelyä, jolla liikasuoritusta saadaan takaisin ajalta, jolta yleistukeen ei ole oikeutta ja jolle ajalle on myönnetty takautuva etuus. Sen sijaan säännöksen tarkoituksena ei ole se, että liikamaksun saajalle ei syntyisi valitusoikeutta koko takaisinperittävään määrään, vaikka se kokonaisuudessaan tai osa siitä saataisiin takaisin käyttäen kyseisessä lainkohdassa tarkoitettua ilmoitusmenettelyä. Siten vaikka koko liikaa maksettu suoritus saataisiin takaisin palautuksena, on yleistukiasia kuitenkin aina käsiteltävä uudelleen ennen takaisinperintäpäätöksen antamista.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos henkilö olisi saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella taikka sairausvakuutuslain (1224/2005) mukaista päivärahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, Kansaneläkelaitos saisi periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun etuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen olisi ilmoitettava eläkelaitokselle tai vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitetun etuuden maksamista, että etuus tulee 1 momentin mukaisesti maksaa Kansaneläkelaitokselle.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos henkilö olisi perusteettomasti saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, Kansaneläkelaitos saisi periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasta ansiopäivärahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saisi periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta.

31 §. *Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen.* Pykälässä säädettäisiin takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 11 luvun 15 a §:ää ja muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien vastaavia säännöksiä. Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnässä ei voida sellaisenaan soveltaa yksityisoikeudellisten velkasuhteiden sääntelyä varten säädetyn vanhentumislain säännöksiä. Tämän vuoksi on katsottu perustelluksi ottaa etuuslainsäädäntöön omat vanhentumislaista poikkeavat vanhentumissäännökset, joita sovelletaan takaisinperintätilanteissa.

Pykälän mukaan päätös 28 §:ssä tarkoitetun liikaa maksetun yleistuen takaisinperinnästä olisi tehtävä viiden vuoden kuluessa maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhenisi viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaisi siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Viiden vuoden määräaikaa ei voida katkaista muulla tavalla kuin antamalla takaisinperintäpäätös. Jos takaisinperintäpäätöstä ei ehditä antamaan viiden vuoden kuluessa yleistuen maksamisesta, aiheettomasti maksettua yleistukea ei voida periä takaisin. Jos yleistuen aiheeton maksu johtuu henkilön vilpillisestä menettelystä, perusteetonta etua saaneelle voidaan vaatia rangaistusta petoksesta, ja hänet voidaan saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen ja määrätä vahingonkorvausvelvolliseksi. Silloin kun kyseessä on henkilön vilpillisestä menettelystä aiheutunut liikamaksu eikä takaisinperintäpäätöksen antaminen vanhentumissäännöksistä johtuen ole mahdollista, Kansaneläkelaitos voi vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tällöin vahingonkorvausvaateen tulisi kohdistua siihen aikaan, jolta takaisinperintä ei ole mahdollista hallinnollisella menettelyllä.

32 §. *Ulosmittaus- ja siirtokielto.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen ulosmittaamista ja siirtoa koskevasta kiellosta. Yleistukea ei saisi ulosmitata eikä myöskään siirtää toiselle henkilölle siten, että sillä olisi oikeusvaikutuksia. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 11 luvun 15 §:ää ja muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaa-via säännöksiä. Kansaneläkelaitoksen maksamat etuudet on säädetty ulosmittauskelvottomiksi. Pykälän otsikossa huomioitaisiin se, että pykälä sisältää myös yleistuen siirtoa koskevan kiellon.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistukea ei saisi ulosmitata.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimus, joka tarkoittaisi yleistuen siirtämistä toiselle, olisi mitätön.

33 §. *Asetuksenantovaltuus toimeenpanoa koskevista säännöksistä.* Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voitaisiin antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

34 §. *Työvoimapoliittinen lausunto ja ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon.* Pykälän 1momentin mukaan työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta. Työttömyysturvalain 11 luvun perusteella ratkaistaisiin myös työvoimaviranomaisten keskinäinen toimivalta.

Käytännössä työvoimaviranomainen antaisi lausunnot muun muassa siitä, onko henkilön työnhaku voimassa, onko työnhakija työtön sekä työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistäviin palveluihin. KEHA-keskus puolestaan ratkaisisi muun muassa työnhakijan työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn vaikutuksen hänen oikeuteensa saada yleistukea.

Pykälän 2 momentin mukaan työvoimaviranomainen ilmoittaisi Kansaneläkelaitokselle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Tämä enintään kolme kuukautta kestäviä toiseen EU- tai ETA-maahan taikka Sveitsiin suuntautuvia työnhakumatkoja koskeva velvollisuus vastaisi työvoimaviranomaisen tehtäviä, joita sillä on ollut peruspäivärahaa saaneiden työnhakijoiden osalta.

Kansaneläkelaitos ratkaisisi, onko työnhakija täyttänyt työssäoloehdon ja voidaanko yleistukea maksaa toiseen valtioon suuntautuvan työnhakumatkan ajalta.

6 luku Muutoksenhaku

Yleistukilain 6 lukuun koottaisiin yleistuen muutoksenhakua koskevat säännökset. Sisällöltään säännökset vastaisivat Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä.

35 §. *Muutoksenhakuoikeus.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Pykälän 1 momentissa on jätetty pois viittaus lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019, hallintoprosessilaki). Viittauksen poisjättäminen johtuu siitä, että yleistukilain 36 ja 38 pykälissä säädetään hallintoprosessilaista poikkeavasti valituskirjelmän toimittamisesta ja itseoikaisusta. Lisäksi myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan hallintoprosessilakia vain osittain. Hallintoprosessilain säännökset hallintopäätöksestä tehtävän valituksen tekemisestä poikkeavat monin tavoin ehdotetussa yleistukilaissa säädetystä.

Yleistukilaissa muutoksenhakuaikaa koskeva työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momenttia vastaava säännös erotettaisiin erilliseksi 36 pykäläksi.

Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen yleistukilain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saisi hakea siihen muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Pykälän 3 momentin mukaan työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen antamasta sitovasta lausunnosta ei saisi erikseen hakea muutosta valittamalla.

Valituksen sisällöstä ja valituksen liitteistä säädetään hallintoprosessilain 15 ja 16 §:ssä. Hallintoprosessilain 30 §:ssä säädetään asiamiehen ja avustajan käyttämisestä ja asiamiehen valtuutuksesta säädetään hallintoprosessilain 32 §:ssä.

36 §. *Muutoksenhakuaika.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajasta. Pykälä vastaisi työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momenttia sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Pykälä vastaisi myös hallintoprosessilain 13 §:ää.

Pykälän mukaan valituskirjelmä olisi toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon. Tiedoksisaantipäivästä säädetään Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:ssä.

37 §. *Valituksen myöhästyminen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajan jälkeen saapuneesta valituksesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 5 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Pykälän mukaan, jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusoikeudelle annettava valitus olisi saapunut 36 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voitaisiin ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

38 §. *Itseoikaisu.* Pykälässä säädettäisiin oikaisupäätöksen antamisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 4 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Etuuslakien mukaisesta erityisestä oikaisumenettelystä on säädettävä erikseen.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos Kansaneläkelaitos hyväksyisi kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen olisi annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saisi hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos Kansaneläkelaitos ei voisi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen olisi 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voisi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyisi valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus olisi jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, olisi väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voitaisiin poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttäisi. Lisäselvityksen hankkimisesta olisi tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto olisi kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

39 §. *Asiavirheen korjaaminen.* Pykälässä säädettäisiin asiavirheen korjaamisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 8 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemisen etuuslakien virheen korjaamista koskevat säännökset edellyttävät aina hakijan suostumusta. Hallintolain 6 §:ssä nimenomaisesti säädetty luottamuksensuoja asettaa erityisen suuria vaatimuksia sosiaaliturvaa ja eläkevakuutusta hoitavan viranomaisen toiminnalle. Näin ollen etuuspäätöksiä oikaistaessa on katsottu tarpeelliseksi säätää hallintolaista poikkeavasti siten, että asianosaisen vahingoksi tehtävä asiavirheen ja menettelyvirheen korjaaminen edellyttää

aina asianosaisen suostumusta. Muilta osin virheen korjaamisen sovelletaan hallintolain säännöksiä.

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuisi selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä olisi tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voisi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan päätös voitaisiin korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttäisi, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

Pykälä ei vaikuttaisi työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen menettelyyn korjattaessa työvoimapoliittiseen lausuntoon sisältyvää asiavirhettä. Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaisesti työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen tulisi edelleen kuulla työnhakijaa hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen lausunnon muuttamista, mutta työnhakijan suostu-musta lausunnon muuttamiseen ei tässä yhteydessä edellytettäisi.

40 §. *Lainvoimaisen päätöksen oikaisu.* Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen oikaisemisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 7 §:n 7 momenttia sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Yleistukilaissa säännös olisi erotettu omaksi pykäläkseen. Pykälän mukaan, jos asiassa, jossa olisi kysymys evätyn yleistuen myöntämisestä tai myönnetyn yleistuen lisäämisestä, ilmenisi uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen olisi tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voisi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn yleistuen tai myöntää yleistuen aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus voisivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saisi hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

41 §. *Päätöksen poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin päätöksen poistamisesta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 7 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Lainvoimaisen päätöksen oikaisua koskeva työttömyysturvalain 12 luvun 7 §:n 7 momenttia vastaava säännös olisi erotettu yleistukilaissa erilliseksi 40 pykäläksi. Lisäksi ehdotetusta pykälästä olisi jätetty pois työttömyysturvalain 12 luvun 7 §:n 7 momentissa oleva, tarpeettomaksi katsottu, viittaus hallintolakiin.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos Kansaneläkelaitoksen antama lainvoimainen päätös perustuisi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka olisi ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta voisi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan olisi varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusoikeuden antama lainvoimainen päätös perustuisi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se olisi ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoikeus voisi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusoikeuden olisi varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos Kansaneläkelaitos tekisi päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen se voisi keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Pykälän 4 momentin mukaan päätöksen poistamista olisi haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voitaisiin poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

42 §. *Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden myöntämisen johdosta.* Pykälässä säädettäisiin asian uudelleen ratkaisemisesta yleistuen saajalle takautuvasti myönnetyn etuuden tai korvauksen johdosta. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 4 a §: ää sekä vastaavia säännöksiä muissa Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemissa etuuslaeissa. Säännösten tarkoituksena on ollut mahdollistaa etuuden maksajille asian uudelleen ratkaiseminen yksinkertaisemmassa menettelyssä tilanteessa, jossa etuuden saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty jokin muu etuus tai korvaus, joka etuuslain mukaan kokonaan estää tai vähentää etuutta. Etuuden maksaja voi näissä tilanteissa ilman asianosaisen suostumusta tai poistomenettelyä ratkaista lainvoimaisella päätöksellä ratkaistun asian tältä osin uudelleen. Etuuden maksajan on annettava asiassa aina uusi päätös, josta asianosainen voi halutessaan valittaa normaalein muutoksenhakukeinoin. Näillä säännöksillä on pyritty keventämään ja sujuvoittamaan menettelyä asian uudelleen ratkaisemiseksi ja näin jouduttamaan päätöksenantoa. Poistomenettely on hallinnollisesti tarpeettoman raskas asioissa, joissa asianosaisen oikeusturva ei vaarannu, vaikka asia ratkaistaisiin uudelleen yksinkertaisemmassa menettelyssä. Muutoksilla on pyritty myös yhdenmukaistamaan asian uudelleen ratkaisemiseen liittyviä käytäntöjä eri etuuksien toimeenpanossa.

Pykälän mukaan, jos yleistuen saajalle olisi päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty etuus tai korvaus, joka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin, 3 luvun 4 §:n, 4 luvun 7 §:n tai 4 luvun 8 §:n nojalla on otettava huomioon, Kansaneläkelaitos voisi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

43 §. *Asian uudelleen ratkaiseminen työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin asian uudelleen ratkaisemisesta työllistämistä edistävästä palveluista poissaolon vuoksi. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 12 luvun 4 b §: ää. Säännöksen tarkoituksena on ollut poistohakemusten vähentäminen.

Pykälän mukaan, jos yleistuen saajalle on myönnetty työllistymistä edistävän palvelun ajalle yleistukea ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta, koska hakija on antanut osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun ilmeisen virheellisen tiedon, Kansaneläkelaitos voisi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

44 §. *Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen.* Pykälässä säädettäisiin oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta työvoimaviranomaisen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen välillä. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 12 luvun 9 §:ää. Pykälän mukaan sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus voisivat velvoittaa työvoimaviranomaisen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos velvoitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuisi pääasiassa tai osittain 34 §:ssä tarkoitettuun työvoimapoliittiseen lausuntoon. Työvoimaviranomaista tai elinkeino-, liikenne-

ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskusta olisi kuultava korvausvastuun jakamisesta.

7 luku Tietojen saaminen ja luovuttaminen

45 §. *Oikeus tietojen saamiseen.* Pykälässä säädettäisiin tiedonsaantioikeuksista. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ää. Pykälän 2 momentin 2 kohdasta jätettäisiin kuitenkin pois kohta, jonka mukaan rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen. Rangaistuslaitokseen ottaminen on välttämätön tieto vain siinä tapauksessa, jos henkilö on samanaikaisesti etuudensaajana.

Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksella sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta kuin 1–3 kohdassa tarkoitetulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

1) työvoimaviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselta 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta maksutta etuuksien väärinkäytösten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot etuuksien saajien tuloista.

46 §. *Tiedot rahalaitoksilta.* Pykälässä säädettäisiin rahalaitoksilta saatavista tiedoista. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin työttömyysturvalain 13 luvun 2 §:ää. Edellytyksenä tietojen saamiseen rahalaitoksilta olisi voimassa olevan sääntelyn tavoin se, ettei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja että on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Tiedot saataisiin vain pyynnöstä.

Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan yleistukea koskevan asian ratkaisemista varten

välttämättömät yleistuen hakijaa tai saajaa koskevat tiedot rahalaitoksilta, ellei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulisi esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä olisi hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.

47 §. *Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin tietojen ristiin käytöstä Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien välillä. Pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 13 luvun 4 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Kansaneläkelaitos tarvitsee etuuden käsittelyssä usein myös muiden hoitamiensa etuuksien ratkaisemista varten saamiaan tietoja. Jotta samoja tietoja, jotka on jo saatu Kansaneläkelaitokselle, ei tarvitsisi toistamiseen hankkia, on etuuslaeissa säännös, jonka mukaan Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää jonkin muun etuusasian käsittelyä varten saatuja tietoja toista etuusasiaa käsitellessään. Tietoja käytettäessä edellytetään, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus lain nojalla saada vastaavat tiedot. Lisäksi vaaditaan, että kyseiset tiedot ovat välttämättömiä etuusasian käsittelyssä. Mahdollisesta tietojen käytöstä on etukäteen informoitava etuuden hakijaa.

Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus yksittäistapauksessa käyttää yleistukea käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos olisi ilmeistä, että ne vaikuttavat yleistukeen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

48 §. *Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.* Pykälässä säädettäisiin tietojen oma-aloitteisesta luovuttamisesta Kansaneläkelaitoksesta muille tahoille. Oma-aloitteisella tietojen antamisella tarkoitetaan viranomaisen oikeutta tai velvollisuutta antaa, luovuttaa ja ilmoittaa tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä ilman, että tiedot saava viranomainen on niitä erikseen pyytänyt. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään työttömyysturvalain 13 luvun 6 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen yleistuki vaikuttaa, tämän lain mukaista yleistukea tai korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetusta yleistuesta ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointa varten, sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämiseksi ja syytteeseenpanoa varten. Terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon perusteita, ei kuitenkaan saisi luovuttaa.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea rahoitetaan kunnan varoista yleistukilain 51 §:n nojalla sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun yleistuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella olisi myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu yleistukea yhteensä 60 päivältä. Henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot ovat välttämättömiä tietoja laskutuksen toimittamiseksi ja työvoimaviranomaisen varautumiseksi tulevaan rahoitusvastuuseen. Yksilöintitietojen saaminen parantaa kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa ajoissa työttömien henkilöiden työllistymiseen ja edistää näiden henkilöiden työllistymistä, ja antaa kunnalle myös

mahdollisuuden ennakoida rahoitusvastuulleen tulevien henkilöiden määrää. Kunnan viranomaisella on oikeus käyttää näitä yksilöintitietoja työttömien henkilöiden palvelutarpeen selvittämisessä ja työllistymistä edistävien palvelujen kohdistamisessa.

49 §. *Rekisteröidyn oikeuden rajaaminen.* Pykälässä säädettäisiin rekisteröidyn oikeuden rajaamisesta. Pykälä vastaisi työttömyysturvalain 13 luvun 9 §:ää sekä muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuslakien vastaavia säännöksiä. Näillä säännöksillä on poikettu tietosuoja-asetuksen mukaisesta oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen. Säännöksen mukaan rekisteröidyllä ei ole oikeutta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa henkilötietojen käsittelyä, siltä osin kuin kyse on laissa säädetyn tehtävän hoitamisesta, jos rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta on ilmeisen perusteeton. Rekisteröidyn oikeuden rajoittaminen koskee tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan käsittelyä rajoitetaan, jos rekisteröity on kiistänyt henkilötietojen paikkansapitävyyden. Säännöksen tarkoituksena on estää toiminta, jossa rekisteröity perusteettomasti pyrkii keskeyttämään lakisääteisen toiminnan vetoamalla oikeuteen rajoittaa käsittelyä. Ilman oikeuden rajaamista rekisteröity voisi viivästyttää lakisääteisen asian käsittelyä tai estää käsittelyn kokonaan kiistämällä toistuvasti henkilötietojen paikkansapitävyys. Jos rekisteröidyn vaatimus henkilötietojen korjaamisesta on ilmeisen perusteeton, on perusteltua, että henkilötietoja voidaan lakisääteisessä toiminnassa vaatimuksesta huolimatta käsitellä.

Pykälän mukaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), tarkoitetulla rekisteröidyllä ei olisi asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista oikeutta siihen, että Kansaneläkelaitos rajoittaa henkilötietojen käsittelyä silloin, kun se hoitaa tämän lain mukaista tehtävää, jos rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta olisi ilmeisen perusteeton.

8 luku Yleistuen rahoitus

50 §. *Yleistuen rahoitus.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen rahoituksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki rahoitettaisiin valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 51 §:ssä säädettäisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sellaisen henkilön yleistuen rahoituksesta, jonka työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt. Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädettäisiin yleistuen rahoituksesta, tällaisen henkilön yleistuki rahoitettaisiin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla enintään 400 maksupäivän ajalta. Tämän rahoituksen kohdentumiseksi oikein Kansaneläkelaitoksen tulisi selvittää yleistuen hakijalta, onko työssäoloehto täyttynyt. Kun henkilö tulisi ansiopäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen yleistuen saajaksi, yleistukea ei tässä tapauksessa rahoitettaisi työttömyysvakuutusmaksun tuotolla, vaikka työssäoloehto tällaisella henkilöllä onkin täyttynyt ansiopäivärahaan oikeuttavana.

Momentissa 2 tarkoitettujen yleistuen maksupäivien laskennassa otettaisiin huomioon kaikki päivät, joilta yleistukea on työttömyyden perusteella maksettu. Päivät, joilta yleistuki on maksettu vähennettynä tai soviteltuna, laskettaisiin täysiksi maksupäiviksi.

Pykälän 3 momentti vastaisi työttömyysturvalain 14 luvun 3 §:n 3 momentin sääntelyä ja koskisi 2 momentissa tarkoitetulla tavalla rahoitettua yleistukea, jota maksetaan työssäoloehdon

täyttäneelle. Sosiaaliturva-asetuksen 69 ja 70 artiklan mukaiset kustannukset rahoitettaisiin valtion varoista. Kansaneläkelaitoksen perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti asuinvaltiolle maksamat korvaukset rahoitettaisiin valtion varoista.

51 §. *Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuus.* Pykälässä säädettäisiin yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki rahoitettaisiin valtion varoista ja 50 §:n 2 momentin tilanteessa työttömyysvakuutusmaksun tuotolla siihen saakka, kunnes henkilölle olisi tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 100 maksupäivältä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleistuen saajan kotikunnan portaittain nousevasta rahoitusosuudesta. Edellä 1 momentissa tarkoitetun ajanjakson jälkeen yleistuen saajan kotikunta rahoittaisi yleistuesta: 1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 200 maksupäivältä; 2) 1 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 300 maksupäivältä; 3) 2 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 400 maksupäivältä; 4) 3 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 700 maksupäivältä; ja 5) 4 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 50 prosenttia. Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudet vastaisivat nykyisen työmarkkinatuen ja peruspäivärahan rahoitusosuuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan yleistuen maksupäiviä laskettaessa otettaisiin huomioon päivät, joilta tuen saaja on saanut yleistukea tai sitä edeltävää työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa. Maksupäivien laskennassa otettaisiin huomioon myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetun yleistuen ja ansiopäivärahan maksupäivät.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin yleistuen rahoituksesta, kun yleistukea maksettaisiin kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle eli maahanmuuttajalle, jolle on myönnetty oleskelulupa tai oleskelukortti taikka jonka oleskeluoikeus on rekisteröity ulkomaalaislain mukaisesti. Näiden henkilöiden yleistuki rahoitettaisiin valtion varoista eikä henkilölle maksettua yleistukea laskettaisi mukaan yleistuen maksupäiviin tiettyyn aikarajaan asti.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin kotikunnan rahoitusvastuuta kerryttävien yleistuen maksupäivien laskemisen alkamisesta uudelleen, kun henkilö täyttäisi työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon. Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusvastuuta kerryttävät yleistuen maksupäivät nollautuisivat, vaikka henkilö ei olisi oikeutettu ansiopäivärahaan. Ansiopäivärahan 100 maksupäivän laskeminen alkaisi puolestaan uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö olisi tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan (4. lakiehdotus).

52 §. *Yleistuen kattamiseksi suorittavat ennakot.* Pykälässä säädettäisiin valtion Kansaneläkelaitokselle suorittamasta ennakosta, jolla katettaisiin yleistukimenoa. Sääntely vastaisi nykyisen työttömyysturvalain 14 luvun 3 c §:n sääntelyä etuuksien kattamiseksi suoritettavista ennakoista, joka kumottaisiin (2. lakiehdotus).

Pykälän mukaan valtio suorittaisi Kansaneläkelaitokselle yleistukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaisi valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää yleistuesta. Lisäksi valtio suorittaisi ennakkona yleistuen rahoituksen turvaamiseksi yleistuen arvioidusta vuosikustannuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden

viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vastaavan rahoitustarpeen kattamiseen (*yleistuen rahoituksen vähimmäismäärä*).

53 §. *Kuntien rahoitusosuuden perintä.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä, joka koskisi kuntien yleistukimenoon kohdistuvan rahoitusosuuden perintää. Sääntely vastaisi nykyisen työttömyysturvalain 14 luvun 3 §:ää peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevin osin, joka kumottaisiin (2. lakiehdotus).

Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitos perisi kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden yleistukeen kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos käyttäisi yleistukeen kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa yleistukea.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos kunta ei olisi maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, perittäisiin viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Pykälän 3 momentin mukaan kotikuntana pidettäisiin kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä olisi merkitty yleistuen saajan kotikunnaksi 51 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuna yleistuen maksupäivänä.

54 §. *Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä.* Pykälässä säädettäisiin yleistukeen ja sen toimeenpanoon liittyvästä rahoituksesta ja rahoitukseen liittyvästä menettelystä sekä asetuksenantovaltuudesta. Pykälän sääntely vastaisi osittain nykyisen työttömyysturvalain 14 luvun 3 e §:n sääntelyä, joka peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevana kumottaisiin (2. lakiehdotus).

Pykälän 1 momentin mukaan yleistukilain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luettaisiin sen hallintokustannuksiksi.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion tulisi suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistuen rahoituksen turvaamiseksi sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius yleistuen maksamiseen olisi kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (maksuvalmiussuoritus). Maksuvalmiussuoritus tulisi palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvittaisi yleistuen maksuvalmiuden turvaamiseen.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen olisi vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta yleistuesta. Arvio kuntien rahoitusosuudesta sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä toimitettaisiin mainitun arvion yhteydessä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin Kansaneläkelaitokselle suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 53 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

9 luku Lain voimaantulo

55 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentti sisältää lain voimaantulosäännöksen.

Pykälän 2 momentin mukaan muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tarkoittaisi yleistukilain mukaista yleistukea, jollei yleistukilaista muuta johtuisi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus on antanut työnhakijan työttömyysturvaoikeudesta työvoimapoliittisen lausunnon ja lausunto olisi edelleen voimassa esitettyjen muutosten tullessa voimaan. Peruspäivärahan tai työmarkkinatuen työvoimapoliittisia edellytyksiä koskevan lausunnon katsottaisiin muutosten voimaantulosta lukien koskevan yleistukea, eikä samasta asiasta annettaisi uutta lausuntoa. Vastaavasti toimittaisiin, jos työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen annettavaksi tulisi muutosten voimaantulon jälkeen työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa koskeva työvoimapoliittinen lausunto, joka koskisi etuusoikeutta muutosten voimaantuloa edeltävältä ajalta, ja jonka voimassaolo jatkuisi koskemaan muutosten voimaantulon jälkeistä aikaa.

Pykälän 4 momentti vastaisi työttömyysturvaseuraamusten muutosten yhteydessä tavanomaisesti käytettyä siirtymäsäännöstä. Säännös olisi tarpeen sen selkeyttämiseksi, että työnhakijan työttömyysturva- ja yleistukioikeuteen sovelletaan sinä ajankohtana voimassa olleita säännöksiä, jolta etuutta haetaan. Asian käsittelyajankohdalla työvoimaviranomaisessa tai KEHA-keskuksessa ei olisi merkitystä.

Pykälän 5 momentin mukaan ehdotetun lain soveltamisessa otettaisiin huomioon työttömyysetuuden saaminen, työssäoloehtoon luettava työ, työssäoloehdon täyttyminen ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttyminen sekä työttömänä työnhakijana olo ajalta ennen yleistukilain voimaantuloa. Lisäksi 5 momentissa säädettäisiin siitä lain voimaantulovaiheen tilanteesta, jossa yleistukeen ei asetettaisi omavastuuaikaa, jos henkilö on oikeutettu työttömyysturvalain työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan 30.4.2026 ja yleistukeen 1.5.2026 alkaen. Säännöksen mukaan etuuteen oikeutettuna pidettäisiin henkilöä, joka saa etuutta tai jolle ei makseta etuutta korvauksettomalta määräajalta, lyhennetyn työviikon työpäivältä taikka työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyn työaikarajan ylittymisen tai 5 §:n 1 momentissa säädetyn etuuden määrää koskevan rajoituksen vuoksi.

Pykälän 6 momentin mukaan lain 50 §:n 2 momentin mukaisen yleistuen rahoituksen maksupäiviin luettaisiin myös päivät, joilta tuen saajalle olisi ennen yleistukilain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa saman enimmäismaksuajan perusteella.

Pykälän 7 momentin mukaan yleistukilain mukaiseen valtion ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusvastuuseen vaikuttaviin yleistuen maksupäiviin luettaisiin myös päivät, joilta tuen saajalle olisi ennen yleistukilain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain työttömyysetuutta eli ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, ei kuitenkaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

7.2 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Voimassa olevassa työttömyysturvalaissa työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan palkansaajalle ja yrittäjälle myönnettävää peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa.

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset. Lain voimaantulosäännöksen mukaan, jos työttömyysturvalaissa viitattaisiin työttömyysetuuteen tai työttömyyspäivärahaan, sillä tarkoitettaisiin ansiopäivärahaa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Säännöstä tarkennettaisiin lisäämällä pykälään viittauksen ansiopäivärahaan.

2 §. *Etuudet.* Pykälän rakennetta muutettaisiin siten, että pykälässä olisi nykyisen kolmen momentin sijasta kaksi momenttia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutetun työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvattaisiin ansiopäivärahalla, kun hän on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut toimeentulon palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Pykälän voimassa oleva 3 momentti, joka koskee muutosturvarahaa, siirrettäisiin 2 momentiksi.

4 §. *Lain toimeenpano.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin tehtäisiin yleistukilain säätämisestä aiheutuvat muutokset. Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta työttömyyden ajan toimeentuloturvasta säädettäisiin työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa.

5 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 1 kohta työttömyysetuuden määritelmästä ja 2 kohdan määritelmä työttömyyspäivärahasta kumottaisiin. Ehdotettavan lain voimaantulosäännöksen perusteella, jos työttömyysturvalaissa viitattaisiin työttömyysetuuteen tai työttömyyspäivärahaan, sillä tarkoitettaisiin jatkossa ansiopäivärahaa.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädetään työssäoloehdon määritelmästä. Kohdasta poistettaisiin viittaus peruspäivärahaan.

8 a §. *Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella.* Pykälän 2 ja 3 momentissa olevat viittaukset työttömyyspäivärahaan ja 4 momentissa työttömyysetuuksiin muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi.

8 §. *Työttömyyspäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta.* Pykälän viittaus työttömyyspäivärahaan muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

2 §. *Ulkomaalaista koskeva rajoitus.* Pykälän mukaan henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen, jos hänellä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella. Vain työmarkkinatukea koskevana pykälä kumottaisiin. Vastaava sääntely ehdotetaan yleistukilain 8 pykälään.

13 §. *Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen.* Pykälän 4 momentin mukaan alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen. Vain työmarkkinatukea koskevana momentti kumottaisiin.

3 luku Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §. *Estävät sosiaalietuudet.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että liikkuvuusavustuksen ja muutosturvarahan maksaminen eivät estäisi ansiopäivärahan maksamista.

7 §. *Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaukset peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

5 §. *Etuuden määrä.* Pykälän 2 momentin viittaus peruspäivärahaan muutettaisiin viittaukseksi ansiopäivärahan perusosan määrään.

7 §. *Sosiaalietuuksien vaikutus ansiopäivärahaan.* Pykälän otsikon ja 1 momentin johdantokappaleen viittaukset työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi. Mainitun 13 kohdan viittaus liikkuvuusavustuksena maksettavaan työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan liikkuvuusavustusta.

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

1 §. *Työttömyyspäivärahaetuudet.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään siitä, että työttömyyspäiväraha myönnetään joko ansiopäivärahana tai peruspäivärahana. Pykälä kumottaisiin.

2 §. *Palkansaajan oikeus ansiopäivärahaan.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan palkansaajan oikeutta ansiopäivärahaan.

Pykälän 3 momentti vain peruspäivärahaa koskevana kumottaisiin.

4 b §. *Palkansaajan työssäoloehtoa koskevat poikkeukset.* Pykälän 5 momentti vain peruspäivärahaa koskevana kumottaisiin.

6 §. *Yrittäjän oikeus ansiopäivärahaan.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan yrittäjän oikeutta ansiopäivärahaan.

Pykälän 2 momentti vain peruspäivärahaa koskevana kumottaisiin.

8 §. *Yrittäjälle hyväksi luettavat vakuutuskaudet.* Pykälän 2 momentti vain peruspäiväraha koskevana kumottaisiin.

11 §. *Työssäoloehto eräissä tilanteissa.* Pykälän viittaukset työttömyyspäivärahasta muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi.

13 §. *Omavastuuaika.* Pykälän viittaukset työttömyyspäivärahasta ja peruspäivärahasta muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi. Lisäksi pykälän sanamuotoa selkeytettäisiin.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §. *Ansiopäivärahan määrä.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahan määrää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ansiopäivärahan muodostuvan 33,33 euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että ansiopäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

3 a §. *Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että ansiopäiväraha olisi kuitenkin aina vähintään perusosan suuruinen.

7 §. *Päivärahakauden enimmäisaika.* Pykälän 1 momentin viittaus peruspäivärahaan poistettaisiin. Pykälän viittaukset työttömyyspäivärahaan muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi.

9 §. *Lisäpäiväoikeus.* Pykälän 1 momentin viittaus peruspäivärahaan poistettaisiin ja viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

III OSA Alueellisen liikkuvuuden tukeminen ja muutosturvaraha

Työttömyysturvalain kolmannen osan otsikko muutettaisiin vastaamaan osan sisältöä, alueellisen liikkuvuuden tukemista ja muutosturvarahaa.

7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset. Luku kumottaisiin.

8 luku Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §. *Oikeus liikkuvuusavustukseen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että liikkuvuusavustus myönnettäisiin ansiopäivärahaan ja yleistukilain mukaiseen yleistukeen oikeutetulle työttömälle työnhakijalle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, ketä pidetään 1 momentissa tarkoitettuna ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen oikeutettuna työttömänä työnhakijana. Momentin 1 kohdan mukaan kyse olisi työnhakijasta, joka saa ansiopäivärahaa tai jolle ei makseta ansiopäivärahaa 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä. Työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momenttiin ehdotettujen muutosten johdosta ansiopäivärahaa maksettaisiin työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa olisi oikeutta etuuteen korvauksettoman määräajan (1 kohta), työssäolovelvoitteen (2 kohta), ammatilliseen koulutukseen liittyvän rajoituksen (3 kohta) tai ansiopäivärahan omavastuuajan (4 kohta) vuoksi.

Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan kyse olisi henkilöstä, joka saa yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea tai jolle ei makseta yleistukea yleistukilain 19 §:n 2 momentissa tai työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1-3 kohdissa mainituista syistä. Ehdotetun yleistukilain 19 §:n 2 momentin mukaan kyse olisi yleistuen odotusajasta, omavastuuajasta tai tarveharkinnasta.

2 §. *Liikkuvuusavustuksen määrä.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että liikkuvuusavustus olisi 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

1 §. *Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* Pykälän 1 momentin viittaus työmarkkinatukeen poistettaisiin ja viittaus työttömyyspäivärahaan muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

2 §. *Ansiopäivärahaan oikeutettu.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaan oikeutettua.

Pykälän 1 momentin mukaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan. Koska työttömyysturvalaissa säädettäisiin jatkossa vain ansiopäivärahasta, momentti kumottaisiin.

Pykälän 2 momentin viittaukset työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

Pykälän 3 momentin 4-6 kohdasta kumottaisiin työmarkkinatuen omavastuuaikaa, odotusaikaa ja tarveharkintaa koskevat säännökset. Momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

4 §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen.* Pykälän 3 momentti työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana kumottaisiin.

5 §. *Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset.* Pykälän 1 ja 2 momentin viittaukset työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi. Pykälän 2 momentin viittaukset peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen poistettaisiin.

11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §. *Ansiopäivärahan hakeminen.* Pykälän otsikko muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

Pykälän 1 momentin viittaukset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen hakemiseen poistettaisiin. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin liikkumisavustuksen hakemisen yhteydessä yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

Pykälän 2 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

Pykälän 3 momentin viittaukset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen hakemiseen poistettaisiin.

2 §. *Velvollisuus tietojen antamiseen.* Pykälän 4 momentin johdantokappaleen viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi. Mainitun momentin 2 kohta muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea.

Työmarkkinatuen saajaa koskeva 5 momentti kumottaisiin.

3 §. *Etuutta koskeva päätös.* Pykälässä säädetään työttömyyskassan ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta antaa etuutta koskeva päätös. Pykälän 1 momentin viittaukset työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskeviksi.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin Kansaneläkelaitoksen päätöksen tiedoksi antamista koskeva kohta, sillä Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien osalta tiedoksi antamisen tavasta on säädetty Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:ssä.

4 §. *Työvoimapoliittinen lausunto.* Pykälän 2 momentin viittaukset työmarkkinatukeen ja työttömyyspäivärahaan muutettaisiin etuutta työttömyyden perusteella koskevaksi.

4 b §. *Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon.* Pykälästä poistettaisiin viittaus Kansaneläkelaitokseen.

5 §. *Maksamistapa.* Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

Pykälän 2 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi ja viittaus peruspäivärahaan ansiopäivärahan perusosaa koskevaksi.

14 §. *Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa.* Pykälän 3 momentin viittaukset peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea.

15 §. *Liikkuvuusavustuksen ulosmittaus.* Pykälän otsikko muutettaisiin liikkuvuusavustusta koskevaksi.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevat viittaukset.

13 luku Tietojen luovuttamista ja saamista koskevat säännökset

1 §. *Oikeus tietojen saamiseen.* Voimassa oleva pykälä koskee Kansaneläkelaitoksen, työvoimaviranomaisen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen, työttömyyskassan sekä muutoksenhakuelimen oikeutta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot.

Pykälän 2 momentin johdantokappaleen sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan perustuslakivaliokunnan esittämiä kannanottoja. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisten salassa pidettävien tietojen luovuttamisessa tiedonsaantioikeutta koskeva säännös on sidottava joko tarpeellisuus- tai välttämättömyysedellytykseen. Lisäksi perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.

Pykälän 2 momentin 2 kohdasta poistettaisiin kohta, jonka mukaan rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen. Rangaistuslaitokseen ottaminen on välttämätön tieto vain siinä tapauksessa, jos henkilö on samanaikaisesti etuudensaajana.

2 §. *Tiedot rahalaitoksilta.* Voimassa oleva pykälä koskee Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhaluelinten tiedonsaantioikeutta rahalaitoksilta työmarkkinatukea koskevan asian ratkaisemista varten. Pykälä kumottaisiin.

3 §. *Tietojen luovuttaminen.* Voimassa oleva pykälä koskee Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen oikeutta luovuttaa tietoja työvoimaviranomaiselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin vaikuttavista seikoista sekä asianomaiselle viranomaiselle rikkomusten ja rikosten selvittämistä ja syytteeseen panoa varten.

Pykälä kumottaisiin. Tietojen luovuttaminen perustuu tietoja vastaanottavan tahon tiedonsaantioikeuteen. Kaksoissääntely, jolla säädetään sekä tiedonluovutus- että

tiedonsaantioikeuksista, on raskasta. Perustuslakivaliokunta on nostanut esille kaksinkertaiseen sääntelyyn liittyvät ongelmat tilanteissa, joissa yhtäältä säädetään viranomaisen tiedonsaantioikeuksista ja toisaalta toisen viranomaisen oikeudesta luovuttaa vastaavia tietoja. Kaksoissääntely johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia (PeVL 71/2014 vp).

6 §. *Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.* Pykälän 2 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta antaa oma-aloitteisesti kotikunnalle salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot niistä työmarkkinatukea, peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa saavista henkilöistä, jotka ovat kotikunnan rahoituksen piirissä tai jotka tulevat rahoituksen piiriin. Momentista poistettaisiin viittaukset peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen. Lisäksi momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

8 §. *Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus.* Voimassa oleva pykälä koskee Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen oikeutta luovuttaa tietoja ulosottoviranomaiselle ulosottoa varten sekä tietojen luovutusta koskevasta poikkeussäännöstä. Poikkeussäännön mukaan tietoja ei luovuteta niistä etuuksista, joita ei oteta huomioon ulosottolain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua suojaosuutta laskettaessa.

Pykälä kumottaisiin. Tietojen luovuttaminen perustuu ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeuteen. Ulosottokaaren 3 luvun 67 §:ssä on säädetty viranomaisten velvollisuudesta luovuttaa tietoa ulosottoviranomaiselle. Kaksoissääntely, jolla säädetään sekä tiedonluovutus- että tiedonsaantioikeuksista, on raskasta. Perustuslakivaliokunta on nostanut esille kaksinkertaiseen sääntelyyn liittyvät ongelmat tilanteissa, joissa yhtäältä säädetään viranomaisen tiedonsaantioikeuksista ja toisaalta toisen viranomaisen oikeudesta luovuttaa vastaavia tietoja. Kaksoissääntely johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia (PeVL 71/2014 vp). Voimassa olevan pykälän sisältämä, ulosoton suojaosaan sidottu poikkeussääntö tietojen luovutukseen ei sekään ole enää ajankohtainen. Ulosottoviranomainen selvittää täytäntöönpanon yhteydessä velallisen taloustilanteen kokonaisuudessaan ja tällöin myös kokonaan ulosmittauksen ulkopuolelle jäävillä etuuksilla on merkitystä. Suojaosuuden määrästä säädetään nykyisin ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ssä.

14 luku Erinäisiä säännöksiä

1 §. *Etuuksien korotus.* Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 ja 6 §:ssä säädettyjä rahamääriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Mainitun luvun 6 § lapsikorotusta koskevana on kumottu 1.1.2024 voimaan tulleella lailla 1300/2023 ja lain voimaantulosäännöksen perusteella lapsikorotuksia maksetaan 31.3.2024 asti. Momentin viittaus 6 luvun 6 §:ään kumottaisiin. Muutoksen johdosta momentin viittaus 6 luvun 1 §:n rahamäärään koskisi ansiopäivärahan 33,33 euron suuruista perusosaa.

3 §. *Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitus.* Pykälän otsikosta poistettaisiin viittaus peruspäivärahaan ja pykälän 2 momentti peruspäivärahan rahoituksesta kumottaisiin.

3 a §. *Työmarkkinatuen rahoitus.* Pykälä kumottaisiin.

3 b §. *Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus.* Pykälä kumottaisiin.

3 c §. *Liikkuvuusavustuksen kattamiseksi suoritettavat ennakot.* Pykälässä säädettäisiin jatkossa liikkuvuusavustuksen kattamiseksi suoritettavista ennakoista, minkä johdosta pykälän otsikkoa muutettaisiin. Valtio suorittaisi Kansaneläkelaitokselle liikkuvuusavustusta varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaisi valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää.

3 d §. *Kuntien rahoitusosuuden perintä.* Pykälän 1 momentista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset. Momentti koskisi jatkossa vain kuntien ansiopäivärahaan kohdistuvaa rahoitusosuutta ja tämän osuuden tilittämistä edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin eräpäivän osalta viittaus asetukseen. Muutos olisi tekninen.

Pykälän 3 momentin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset kumottaisiin. Momentin rakennetta muutettaisiin siten, että se ei enää sisältäisi alakohtia. Nykytilaa vastaavasti momentin mukaan kotikuntana pidettäisiin kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty ansiopäivärahan saajan kotikunnaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tai työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentissa mainittuna ansiopäivärahan maksupäivänä.

3 e §. *Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus liikkuvuusavustuksiin liittyviin korotuksiin, joita ei enää makseta 1.1.2025 alkaen (HE 135/2024 vp, laki 962/2024).

Pykälän 2 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden. Momentista kumottaisiin viittaukset kunnan rahoitusosuuden perimisestä peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen vähimmäismäärästä. Momentissa säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksen antamisesta Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä sekä kunnan ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle ja tilittämisestä Työllisyysrahastolle. Ennakot Kansaneläkelaitokselle koskisivat liikkuvuusavustusta.

Pykälän 3 momentti koskee työttömyysturvalain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien hallintokulujen lukemista sen hallintokustannuksiksi. Momenttiin lisättäisiin viittaus 8 lukuun ja kuntien rahoitusosuuden perintään.

Pykälän 4 momentti koskee maksuvalmiussuoritusta työttömyysetuuksien, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen, rahoituksen turvaamiseksi. Momentti kumottaisiin.

Pykälän 5 momentti koskee Kansaneläkelaitoksen vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle toimittamaa arviota valtion seuraavana vuonna vastattavista työttömyysetuuksista, arviota kuntien rahoitusosuudesta sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärästä. Momentti muutettaisiin koskemaan liikkuvuusavustusta. Momentista poistettaisiin viittaukset kuntien rahoitusosuutta koskevasta arviosta sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

7.3 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

3 §. *Määritelmät.* Pykälään lisättäisiin uusi 14 kohta, jossa säädettäisiin työttömyysetuuden määritelmästä. Työttömyysetuudella tarkoitettaisiin työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea.

32 a §. *Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saajalle.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin työnhakijan palveluprosessiin kuuluvien työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä yleistukea saavalle työnhakijalle.

Pykälää sovellettaessa yleistuen maksupäivien laskennassa otettaisiin huomioon kaikki päivät, joilta yleistukea on työttömyyden perusteella maksettu. Päivät, joilta yleistuki on maksettu vähennettynä tai soviteltuna, laskettaisiin täysiksi maksupäiviksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 25 vuotta täyttäneiden työnhakijoiden keskustelujen järjestämisestä tietyllä ajanjaksolla. Ajanjakso alkaisi ensimmäisestä pykälässä määritellyn ajankohdan jälkeen ajoittuvasta 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta kolmen kuukauden välein järjestettävästä työnhakukeskustelusta. Ajanjakso kestäisi kolme edellä mainittua työnhakukeskustelua eli noin kuusi kuukautta.

Pykälässä säädettäisiin työvoimaviranomaisen velvollisuudeksi järjestää yleistuen saajan pykälässä ehdotetulle ajanjaksolle sijoittuvat työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä. Painavan syynä voitaisiin pitää esimerkiksi tiedossa olevaa työttömyyden päättymistä, jos työttömyys olisi päättymässä hyvin pian lähiaikana, enintään noin kahden viikon kuluttua, muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettava kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöaikaa vastaavan osa-aikaisen työn takia. Edellä mainittua sovellettaisiin myös, jos työnhakijalla olisi alkamassa perhevapaa, varusmiespalvelus tai siviilipalvelus. Lisäksi painavana syynä voitaisiin pitää esimerkiksi työnhakijan terveydentilaan liittyvää tilapäistä tai pysyvää liikuntakyvyn estettä, mikä ei mahdollistaisi saapumista työvoimaviranomaisen toimipisteeseen tai asiointipisteeseen paikan päälle. Painava syy voisi olla myös jotakin muuta kuin, mitä esimerkinomaisesti edellä on esitetty.

25 vuotta täyttäneen työnhakijan kolme seuraavaa työnhakukeskustelua ja niiden väliin ajoittuvat täydentävät työnhakukeskustelut olisi järjestettävä lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä sen jälkeen, kun työnhakijalle olisi maksettu yleistukea 400 maksupäivältä. Jos kyse olisi 25 vuotta täyttäneestä henkilöstä, joka tulisi ansiopäivärahan enimmäisajan jälkeen yleistuen saajaksi, keskustelujen järjestämisjakso alkaisi, kun henkilö olisi saanut ansiopäivärahaa 400 tai 500 päivän enimmäisajalta. Sen sijaan, jos 25 vuotta täyttänyt henkilö olisi saanut ansiopäivärahaa 300 päivän enimmäisajalta, keskustelujen järjestämisjakso alkaisi, kun tällaiselle henkilölle olisi maksettu yleistukea 100 maksupäivältä.

Muulla asiointipisteellä tarkoitettaisiin esimerkiksi sellaista fyysistä toimipistettä, tilaa, yhteistilaa tai muuta vastaavaa tilaa, mikä ei olisi työvoimaviranomaisen pää- tai sivutoiminen toimipiste, mutta jossa työvoimaviranomainen toimisi pääsääntöisesti tai tilapäisesti yksin tai yhdessä muiden viranomaisten tai tahojen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alle 25-vuotiaiden jakson alkamisajasta ja kestosta. Alle 25-vuotiaan työnhakijan kuusi seuraavaa työnhakukeskustelua ja niiden väliin ajoittuvat täydentävät työnhakukeskustelut olisi järjestettävä lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä sen jälkeen, kun työnhakijalle olisi maksettu yleistukea 180 maksupäivältä tai kun työnhakija siirtyisi yleistuen saajaksi ansiopäivärahan

enimmäisajan jälkeen. Alle 25-vuotiaan edellä tarkoitettu ajanjakso kestäisi siten noin 15 kuukautta.

Momenteissa 1 ja 2 säädetyissä jaksoissa erityisesti ensimmäisen, jakson aloittavan työnhakukeskustelun kohdalla soveltamiskynnyksen järjestää keskustelu muutoin kuin läsnä tapaamisena tulisi olla korkealla. Toisin kuin työnhakijan palveluprosessiin kuuluvan alkuhaastattelun järjestämisessä, erityisesti ensimmäisessä jaksoon kuuluvassa työnhakukeskustelussa painavana syynä ei tulisi pitää vain poikkeuksellisen pitkää asiointimatkaa, vaan keskustelusta olisi sovittava riittävän ajoissa siten, että työnhakijalla on tarpeeksi aikaa järjestää asiointinsa toimipisteeseen. Tarkoitus olisi, että työvoimaviranomainen voisi käyttää enemmän harkintavaltaa keskustelujen järjestämistavasta mitä pidemmälle 6 tai 15 kuukauden yleistuen saajalle järjestettävä jakso etenisi, jos tämä olisi työnhakijan palvelutarpeen perusteella tarkoituksenmukaista.

Momentin 1 ja 2 soveltamisessa tulisi huomioida se, että jakso alkaisi vasta 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta työnhakukeskustelusta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että jos työnhakukeskustelu järjestettäisiin järjestämislain 33 §:n perusteella kuukautta ennen esimerkiksi työvoimakoulutuksen päättymistä, kyse ei olisi 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta työnhakukeskustelusta. Jos siis tämän pykälän 1 tai 2 momentit kriteerit täyttyisivät esimerkiksi yli kuukauden kestävän työvoimakoulutuksen aikana, niin tällöin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu jakso siirtyisi eteenpäin alkavaksi työvoimakoulutuksen jälkeisestä 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta työnhakukeskustelusta.

Pykälän 3 momentin mukaan työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu jakso aina vähintään kerran 24 kuukauden aikana, jos yleistuen saajan työttömyys jatkuisi. Jakson kesto ja järjestämistapa vastaisivat siten 1 ja 2 momentissa säädettyä, mutta työvoimaviranomaisella olisi harkintavalta sen suhteen, missä kohtaa 24 kuukauden aikana jakso olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Momentissa tarkoitettu 24 kuukauden määräaika alkaisi siitä päivästä, jona yleistuen saajalle järjestettäisiin viimeinen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun jakson mukainen työnhakukeskustelu.

Pykälän 4 momentin mukaan 32 a §:ssä säädettyä ei sovellettaisi työnhakijaan, jolle olisi laadittu monialainen työllistymissuunnitelma tai aktivointisuunnitelma, ja johon sovellettaisiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia tai kuntouttavasta työtoimin-nasta annettua lakia. Lisäksi edellytettäisiin, että työnhakijan suunnitelmassa olisi sovittu työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 7 tai 9 kohdassa tarkoitetusta muusta palvelusta kuin täydentävästä työnhakukeskustelusta.

Jos työnhakijalle olisi laadittu monialainen työllistymissuunnitelma tai aktivointisuunnitelma, mutta suunnitelmassa ei olisi sovittu osallistumisesta työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 7 tai 9 kohdassa tarkoitettuun muuhun palveluun kuin täydentävään työnhakukeskusteluun, keskustelut järjestettäisiin 32 a §:n perusteella, eikä 4 momentin poikkeus soveltuisi.

Jos 4 momentin poikkeus soveltuisi työnhakijaan, 32 a §:ssä tarkoitettu ajanjakso keskusteluiden järjestämisestä läsnätapaamisina siirtyisi eteenpäin, eli järjestettäisiin tulevaisuudessa, sen jälkeen, kun 4 momentin poikkeus ei enää soveltuisi.

Jos 4 momentin edellytykset täyttyisivät kesken 32 a §:n 1–3 momentissa tarkoitetun jakson, keskusteluita ei järjestettäisi 32 a §:n 1–3 momentissa säädetysti niin kauan kuin 4 momentti soveltuisi. Tämän jälkeen 32 a §:ssä säädettyä jaksoa jatkettaisiin siitä, mihin jakson osalta jäätiin ennen poikkeuksen soveltamista, läsnätapaamisina järjestettävien keskusteluiden osalta.

Selvyyden vuoksi todettaisiin, että 4 momentissa säädetty poikkeus 32 a §:n soveltamisesta ei vaikuttaisi mitenkään muuten järjestämislain soveltamiseen.

32 b §. *Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskustelujen sisältö.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin ehdotetussa 32 a §:ssä tarkoitettujen työnhakukeskustelujen sisällöstä.

Työnhakijan palveluprosessiin kolmen kuukauden välein kuuluvien työnhakukeskustelujen sisällöstä säädetään 35 §:ssä, jonka mukaan työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia sekä tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakija ohjataan tarpeellisiin palveluihin. Työnhakukeskustelussa myös tarkistetaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma. Palvelutarpeen arvioinnista puolestaan säädetään 37 §:ssä ja työllistymissuunnitelman sisällöstä 38 §:ssä. Pykälässä täydennettäisiin ja täsmennettäisiin tätä sääntelyä vastaamaan tehokkaammin yleistuen saajan tilanteeseen ja pitkittyneeseen työttömyyteen.

Pykälän 1 momentin mukaan ensimmäisessä 32 a §:ssä tarkoitetussa työnhakukeskustelussa työvoimaviranomaisen olisi 35, 37 ja 38 §:ssä säädetyn lisäksi arvioitava erityisesti työttömyyden pitkittymisen syitä.

Lisäksi työvoimaviranomaisen olisi varmistettava, että työnhakijan palvelutarpeen selvittämiseksi on arvioitu alle 25-vuotiaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren hakeutuminen tutkintoon johtavaan tai muuhun hänelle sopivaan koulutukseen. Tarkoituksena on, että ammatillisia valmiuksia vailla oleva nuori ohjattaisiin hakemaan hänelle sopivaan koulutukseen tai hänen kanssaan sovittaisiin työllistymissuunnitelmassa koulutukseen hakemista korvaavista toimista. Säännöstä sovellettaessa tulisi ottaa huomioon, mitä työttömyysturvalain 2 luvussa ja yleistukilain 9 §:ssä säädetään koulutusta vailla olevien nuorten velvollisuudesta hakea opiskelupaikkoja etuuden jatkumisen edellytyksenä.

Työvoimaviranomaisen olisi 25-vuotta täyttäneen työnhakijan kohdalla varmistettava, että hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi on arvioitu osaamisen ja ammattitaidon merkitys työttömyyden pitkittymisessä. Arvioitavaksi tulisi tässä yhteydessä myös se, onko työnhakijalla mahdollisesti koulutustarvetta.

Lisäksi työvoimaviranomaisen olisi varmistettava, että työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi on arvioitu työnhakijan työnhakuun ja työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyky ja elämänhallinnan ongelmat. Työvoimaviranomaisen olisi myös arvioitava, olisiko työnhakija ohjattava työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettuun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin. Mainitun lain 3 §:n mukaan työvoimaviranomaisen on ohjattava työtön monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos sen arvion mukaan työttömän työllistymisen esteenä ovat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla, vaan työttömän työllistyminen edellyttää työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueiden ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvien työvoimapalvelujen ja sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen yhteensovittamista.

Jaksoon kuuluvien kahden seuraavan työnhakukeskustelun sisällöstä ei säädettäisi tarkemmin. Niissä työvoimaviranomainen 35 §:n työnhakukeskustelun sisältöä koskevan pykälän mukaisesti tarkistaisi tarpeen mukaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja tarkistaisi työllistymissuunnitelmaa. Mainitun 35 §:n mukaan työnhakukeskustelun sisältöön kuuluu myös ohjata työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja tukea työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakijaa ohjataan tarpeellisiin palveluihin. Työvoimaviranomainen

arvioisi työnhakijan tilanteen ja palvelutarpeen mukaan mihin sisältöön työnhakukeskustelussa olisi tarkoituksenmukaisinta panostaa eniten. Keskeistä olisi, että työvoimaviranomainen 40 §:ssä säädetyn tehtävänsä mukaisesti seuraisi työllistymissuunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehtisi palveluprosessin etenemisestä.

Pykälän 2 momentti koskisi palveluihin ohjaamista. Työvoimaviranomaisen olisi ensimmäisessä 32 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisessa työnhakukeskustelussa varmistettava, että työnhakija on ohjattu tai ohjataan hänen palvelutarpeensa mukaisiin palveluihin. Ohjaamisena palveluun voitaisiin tässä pitää myös esimerkiksi työnhakijan ohjaamista monialaiseen palvelutarvearvioon työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 3 §:n perusteella. Palveluista olisi sovittava työnhakijaa velvoittavasti työllistymissuunnitelmassa. Palveluiden velvoittavuudesta säädetään työttömyysturvalain 2 a luvussa, jolloin palvelu voisi olla muukin työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu työvoimaviranomaisen tai muun palveluntuottajan järjestämä työnhakua tai työllistymistä tukeva palvelu.

Työnhakija tulisi ohjata velvoittavien palveluiden lisäksi hänen palvelutarpeensa edellyttämiin muihin tarpeellisiin palveluihin, kuten 35 §:ssä tarkoitetussa työnhakukeskustelussa. Palveluihin ohjaaminen perustuisi siis työvoimaviranomaisen harkintaan työnhakijan palvelutarpeen perusteella.

Jos työvoimaviranomainen ei voisi ohjata työnhakijaa mihinkään palveluun, olisi työvoimaviranomaisen sisällytettävä työnhakijan työllistymissuunnitelmaan palvelutarpeen perusteella tarpeellinen määrä täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhakijan työnhaun ja työllistymisen edellytysten parantamisen tehostetuksi tueksi. Tarkoitus on, että työnhakijan palvelu tässä kyseessä olevalla ajanjaksolla ei jäisi vain työvoimaviranomaisen kolmen kuukauden välein järjestämiin työnhakukeskusteluihin. Jos työnhakija ohjataan myöhemmin kuin ensimmäisessä työnhakukeskustelussa palveluun, työvoimaviranomaisen tulisi harkita täydentävien keskusteluiden tarpeellista määrää uudelleen.

59 §. *Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen.* Pykälän 4 momentissa viitattaisiin oikeuteen saada ansiopäivärahaa työttömyysturvalain mukaan tai yleistukea yleistukilain mukaan.

73 §. *Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet.* Pykälän johdantokappaleessa viitattaisiin työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen.

78 §. *Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen.* Pykälän 4 momentissa viitattaisiin työvoimapoliittisen lausunnon osalta työttömyysturvalain lisäksi yleistukilakiin.

101 §. *Starttirahan määrä ja enimmäiskesto.* Pykälän 1 momentissa viitattaisiin starttirahan päiväkohtaisena määränä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ansiopäivärahan perusosaan.

103 §. *Palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen.* Pykälän 2 momentin viittaus peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin yleistukea koskevaksi.

107 §. *Työttömyysturvalain, työttömyyskassalain ja yleistukilain soveltaminen kulukorvaukseen.* Pykälän otsikkoon lisättäisiin viittaus yleistukilakiin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin työttömyyskassalain ja työttömyysturvalain säännösten soveltamisesta nykytilaa vastaavasti. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin yleistukilain säännösten soveltamisesta. Viittaukset yleistukilakiin koskisivat velvollisuutta

tietojen antamiseen, yleistukea koskevaa päätöstä, maksamistapaa, etuuden keskeyttämistä tai vähentämistä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi, takaisinperintää, kuittaamista, yleistuen perimistä eräissä tapauksissa, takaisinperintäsaatavan vanhentumista, ulosmittaus- ja siirtokieltoa, muutoksenhakua, oikeutta tietojen saamiseen, muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttämistä sekä oikeutta tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus yleistukilakiin.

112 §. *Asiakastietojen käyttötarkoitukset.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin viittaus yleistukilakiin.

125 §. *Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta, jossa viitattaisiin yleistukilaissa säädettyihin tehtäviin.

147 §. *Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto.* Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus yleistukilakiin.

7.4 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaisiin työttömyyspäivärahoihin muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa.

4 §. *Ansiopäivärahojen rahoitus.* Pykälässä säädetään ansiopäivärahan rahoituksesta. Ansiopäivärahan rahoitusta uudistettiin vuoden 2025 alusta lukien siten, että ansiopäivärahan peruspäivärahan suuruisen perusosan rahoitukseen kohdistuu nykyisin paitsi valtion rahoitusosuus myös etuudensaajan kotikunnan rahoitusosuus. Rahoitusmuutos liittyy työvoimapalveluiden järjestämisvastuun uudistamiseen, ja osana tätä uudistusta tehdyn rahoitusmuutoksen tavoitteena on vahvistaa kuntien kannustimia työttömyyden hoidossa. Ansiopäiväraharahojen rahoitukseen ei esitetä muutoksia tässä esityksessä.

Pykälän 2 momentin johdantokappaleessa viitataan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaiseen peruspäivärahaa vastaavaan määrään ja ansiopäivärahaan sisältyvään peruspäivärahan määrään. Koska työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa koskeva sääntely, momenttia muutettaisiin siten, että momentin johdantokappaleen mainitut viittaukset koskisivat työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa. Koska työttömyysturvalaissa säädettäisiin jatkossa vain yhdestä työttömyyspäivärahaetuudesta ansiopäivärahasta (2. lakiehdotus), momentin 2 kohtien 1–3 viittaukset työttömyyspäivärahaan muutettaisiin viittauksiksi ansiopäivärahaan.

Pykälän 3 momentin viittaus peruspäivärahan suhteelliseen osuuteen muutettaisiin viittaukseksi ansiopäivärahan perusosan suhteelliseen osuuteen.

Pykälän 5 momentti koskee työttömyyskassan rahoitusosuutta kustakin ansiopäivärahasta. Työttömyyskassan rahoitusosuuden tulee olla 5,5 prosenttia kustakin ansiopäivärahasta, jollei pykälän 2 momentissa tarkoitetusta valtion- ja kotikunnan rahoitusosuudesta, 3 momentissa tarkoitetusta sovitellun työttömyysetuuden rahoitussäännöksestä ja 4 momentin mukaisesta lomautuksen ajalta maksettavan ansiopäivärahan rahoitussäännöksestä muuta johdu. Tämän vuoksi momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Asiallisesti ehdotus vastaisi vakiintunutta soveltamiskäytäntöä sellaisena kuin se on 31.12.2023 saakka voimassa olleen lain 4 §:n 3 momentin perusteella.

Pykälän 6 momentti koskee Työllisyysrahaston rahoitusosuutta ansiopäivärahamenosta. Momentissa on tarkoitus säätää Työllisyysrahaston osuudesta kunkin ansiopäivärahan rahoituksessa muissa kuin 4 momentissa tarkoitetuissa lomautustilanteissa. Momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Asiallisesti ehdotus vastaisi vakiintunutta soveltamiskäytäntöä sellaisena kuin se on 31.12.2023 saakka voimassa olleen lain 4 §:n 3 momentin perusteella.

Pykälän 7 momentin viittaus työttömyyspäivärahan 100 maksupäivän laskemisen alkamisen uudelleen muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa. Ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusvastuuseen vaikuttavan ansiopäivärahan 100 maksupäivän kertymän laskeminen alkaisi uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö olisi tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan.

5 §. *Asuinmaan maksamien ansiopäivärahojen korvausten rahoitus.* Pykälässä viitataan työttömyyspäiväraharahoihin, työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaiseen peruspäivärahaa vastaavaan määrään ja peruspäivärahan määrän ylittävään osaan.

Koska työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa koskeva sääntely, pykälää muutettaisiin siten, että pykälän viittaukset koskisivat työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa. Koska työttömyysturvalaissa säädettäisiin jatkossa vain yhdestä työttömyyspäivärahaetuudesta ansiopäivärahasta (2. lakiehdotus), pykälän viittaukset työttömyyspäivärahaan muutettaisiin viittauksiksi ansiopäivärahaan.

8 §. *Peruspäivärahan rahoitus.* Työttömyysturvalain 14 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion sekä peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin mainitun luvun 3 b §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 ja 23 §:ssä säädetään.

Voimassa olevan 8 pykälän mukaan Työllisyysrahasto maksaa sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä Kansaneläkelaitokselle 23 §:ssä tarkoitetun osuuden työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen rahoitukseen. Muilta osin menot rahoitetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Pykälä kumottaisiin, koska työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa koskeva sääntely.

10 §. *Työllisyysrahaston tehtävät.* Koska työttömyysturvalaissa säädettäisiin jatkossa vain yhdestä työttömyyspäivärahaetuudesta eli ansiopäivärahasta (2. lakiehdotus), pykälän 1 momentin 5 kohdan viittaus työttömyyspäivärahoihin muutettaisiin ansiopäivärahaa koskevaksi.

23 §. *Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä.* Voimassa olevan 1 momentin mukaan Työllisyysrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle työttömyysturvan peruspäivärahan rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää kuitenkin siten, että tilitettävä määrä on enintään peruspäivärahamenon verran vähennettynä työttömyysturvalain 14 luvun 3 b §:ssä tarkoitetulla peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Vuosittain tilitettävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työllisyysrahastolta. Tilitettävää määrää voidaan tilitysvuoden aikana tarkistaa tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että Työllisyysrahasto tilittäisi pykälässä mainitun määrän yleistukilain mukaisen yleistuen rahoitukseen ja pykälässä viitattaisiin yleistukilain yleistuen rahoitusta koskeviin 50 §:n 2 momenttiin ja 51 §:ään. Kotikunnan rahoitusosuus vähentäisi nykyiseen tapaan ensisijaisesti valtion rahoitusosuutta, ja jos työttömyyskassoihin kuulumattomien työttömyysvakuutusmaksukertymä ylittäisi 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun yleistukimenon, josta on vähennetty kotikunnan rahoitusosuus, toissijaisesti yleistuen rahoittamiseen tilitettävää työttömyysvakuutusmaksukertymää.

24 §. *Maksuvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaukset työttömyyspäivärahaan muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa. Työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu voisi jatkossa tulla määrättäväksi vain niistä henkilöistä, jotka ovat saaneet ansiopäivärahaa.

24 a §. *Omavastuumaksun määrä.* Pykälän 2 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa.

24 e §. *Velvollisuus tietojen antamiseen.* Pykälän 1 momentin 3 kohdan viittaus työttömyyspäivärahaan muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa. Momentista poistettaisiin viittaus Kansaneläkelaitokseen.

26 c §. *Oikeus tietojen saamiseen Kansaneläkelaitokselta.* Pykälän 2 momentin viittaus peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan yleistukea.

7.5 Laki työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

25 §. *Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitus.* Pykälän 1 ja 2 momenttien viittaukset peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahan perusosaa.

26 §. *Osuudet hallintokuluista.* Pykälän 1 momentti 1 kohdan viittaus peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahan perusosaa.

7.6 Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

12 §. *Asumistuessa huomioon otettavat tulot.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Pykälän viittaus työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuun työmarkkinatukeen muutettaisiin viittaukseksi yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

15 §. *Etuoikeutetut tulot.* Pykälässä oleva viittaus kumottuun lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin (916/2012) muutettaisiin viittaukseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.7 Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettäisiin ansiopäivärahan muodostuvan 33,33 euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta (lakiehdotus 2). Tämän

johdosta pykälän 3 kohdan viittaus peruspäivärahan määrään muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahan perusosan määrää. Peruspäivärahan korotusosaa koskeva sääntely on kumottu lailla (962/2024) ja lapsikorotusta koskeva sääntely lailla (1300/2023), minkä johdosta viittaukset tältä osin poistettaisiin 3 kohdasta.

7.8 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

8 luku 9 §. *Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen.* Pykälän 2 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaus yleistukilain 13 §:n 2 kohtaan. Yleistukilain 13 §:n 2 kohdan perusteella yleistuen saamisen rajoituksiin sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:ssä säädetään työkyvyttömyydestä. Yleistukeen olisi oikeus työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyissä tilanteissa. Muutokset olisivat teknisiä.

11 luku 6 §. *Etuusperusteinen tulo.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa. Lisäksi pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 1 a kohta koskien yleistukilain mukaista yleistukea. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan tehtävä muutos ja uuden 1 a kohdan lisäys olisivat teknisiä.

15 luku 11 §. *Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen oikeus sairauspäivärahaan.* Pykälän viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi tekninen.

7.9 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

27 §. *Maksaminen ilman omavastuuta.* Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi tekninen.

30 §. *Harkinnanvarainen kuntoutusavustus.* Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi tekninen.

39 §. *Takautuva maksaminen.* Pykälän 2 momentin viittaukset työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutokset olisivat teknisiä.

7.10 Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

19 §. *Takautuvan takuueläkkeen maksaminen.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan

työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.11 Laki kansaneläkelain muuttamisesta

11 §. *Ansiopäivärahaa tai yleistukea saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen.* Säännöksen nykyinen otsikko ”Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen” muutettaisiin muotoon ”Ansiopäivärahaa tai yleistukea saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen”. Näin säännöksen otsikko vastaisi yleistukea koskevan lainsäädännön voimaantulon jälkeen maksettavia etuuksia. Säännöksessä tarkoitettu oikeus saada kansaneläkelain mukainen vanhuuseläke ilman varhennusvähennystä ennen kansaneläkelain mukaisen vanhuuseläkeiän saavuttamista koskee tällä hetkellä henkilöitä, jotka saavat työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella ja jotka ovat syntyneet viimeistään vuonna 1961. Työttömyysturvan lisäpäiviltä voidaan tällä hetkellä työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n nojalla maksaa peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa.

Ennen vuotta 1961 syntyneet henkilöt ovat ennen ehdotettujen lainmuutosten voimaantuloa jo täyttäneet heihin kansaneläkelain mukaan soveltuvan vanhuuseläkeiän 65 vuotta, joten heillä ei enää vuonna 2026 ole tarvetta kansaneläkkeensä varhentamiseen. Tarve suojata voimassa olevan säännöksen tarkoittamien henkilöiden oikeus vanhuuseläkkeeseen ilman varhennusvähennystä koskisi siksi ainoastaan vuonna 1961 syntyneitä henkilöitä. Ehdotetun säännöksen mukaan vuonna 1961 syntyneellä olisi oikeus saada vanhuuseläke 64 vuotta täytettyään ilman varhennusvähennystä ensinnäkin silloin, jos hän saa ansiopäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n perusteella. Tämä vastaisi nykyistä sääntelyä. Jotta niiden vuonna 1961 syntyneiden henkilöiden, jotka nykyisen sääntelyn mukaan saavat peruspäivärahaa lisäpäiviltä, eläkeoikeus säilyisi entisenä, säädettäisiin lisäksi siitä, että vuonna 1961 syntyneellä henkilöllä olisi oikeus säännöksessä tarkoitettuun eläkkeeseen myös silloin, jos hän on täyttänyt 62 vuotta ennen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan täyttymistä, täyttää työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin mukaisen työssäoloaikaa koskevan edellytyksen ja saa yleistukea. Näin ollen ne henkilöt, jotka ilman lainmuutosta olisivat saaneet peruspäivärahaa lisäpäiviltä ja tämän nojalla oikeuden säännöksessä tarkoitettuun varhentamattomaan vanhuuseläkkeeseen, saisivat jatkossa oikeuden säännöksessä tarkoitettuun vanhuuseläkkeeseen säännöksessä määriteltyjen ehtojen täyttyessä. Kyseiset ehdot vastaisivat niitä ehtoja, jotka tällä hetkellä koskevat peruspäivärahan maksamista lisäpäiviltä.

34 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo.* Pykälän 2 momentin 1 kohdan viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

56 §. *Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus.* Säännöksen 3 momentissa säädetään tämän lain 11 §:n mukaista eläkettä haettaessa esitettävistä selvityksistä. Kun henkilö hakee tämän lain 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee nykyisen säännöksen mukaan esittää työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella. Säännöstä muutettaisiin siten, että hakijan tulee esittää työttömyyskassan todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, jos eläkeoikeus perustuu ansiopäivärahan saamiseen lisäpäiviltä. Kansaneläkelaitoksella on tieto maksamastaan yleistuesta, joten henkilön ei tarvitsisi esittää tästä todistusta.

70 §. *Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen. Pykälän 2 momentin 1 kohta kumottaisiin tarpeettomana.

7.12 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

12 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

76 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Pykälän 5 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

120 §. *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.* Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.13 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

9 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

28 §. *Kuntoutusavustus*. Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

70 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälän 5 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Pykälän 6 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

7.14 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

32 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

46 §. *Kuntoutusavustus työllistymisen tukemiseksi.* Pykälän viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.15 Laki merimieseläkelain muuttamisesta

11 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

82 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Pykälän 5 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

117 §. *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.* Pykälän 4 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.16 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

12 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

29 §. *Harkinnanvarainen kuntoutusavustus.* Pykälän 3 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

88 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälän 4 momentin ensimmäisen virkkeen viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Pykälän 4 momentin jälkimmäisen virkkeen viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun peruspäivärahaan muutettaisiin niin ikään koskemaan yleistukilain mukaista yleistukea. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

130 §. *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.* Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.17 Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

141 §. *Takautuvan korvauksen maksaminen ansiopäivärahan tai yleistuen ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle.* Pykälän viittaus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain mukaista yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen. Myös pykälän otsikko muutettaisiin vastaavasti.

7.18 Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

97 §. *Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaus työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa ja yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen. Muutettavan kohdan lakiviittaus kohdistuu työtapaturma- ja

ammattitautilain 141 §:ään, johon liittyen ehdotettava siirtymäsäännös tulisi sovellettavaksi myös lakiviittauksen perusteella.

7.19 Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

7 §. *Työntekijä etuuslainsäädäntöä sovellettaessa.* Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettäisiin ansiopäivärahan perusosasta. Mainitun momentin mukaan ansiopäiväraha muodostuisi 33,33 euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Suomeen työhön tulevan henkilön työskentelyn vähimmäisvaatimus olisi ehdotuksen mukaan kuukausiansio, joka vastaa ansiopäivärahan perusosan laskennallista määrää kuukaudessa.

7.20 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä oleva viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Koska voimassa olevan lainsäädännön perusteella peruspäivärahaa saavat henkilöt voisivat jatkossa saada yleistukea edellytysten täyttyessä, kyseessä olisi tältä osin laajennus.

2, 4, 15, 18, 27 ja 28 §. Pykälissä olevat viittaukset työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutokset olisivat teknisluonteisia muutoksia.

3 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1, 2 ja 4 momentissa olevat viittaukset työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea.

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella peruspäivärahaa saavat henkilöt eivät kuulu voimassa olevan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain soveltamisalaan. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella alle 25-vuotiaan on tullut saada työttömyyspäivärahakauden ajan (300 tai 400 päivää) työttömyyspäivärahaa kuuluakseen lain soveltamisalan piiriin. Niiden alle 25-vuotiaiden, jotka saavat voimassa olevan lainsäädännön perusteella peruspäivä-rahaa ja jatkossa yleistukea, osalta laissa edellytetty määräaika lyhentyisi ehdotetun muutoksen myötä. Jatkossa heiltä edellytettäisiin yleistuen saamista vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin 2 kohdan perusteella 25 vuotta täyttäneen on tullut saada työttömyyspäivärahakauden ajan (300, 400 tai 500 päivää) työttömyyspäivärahaa ja sen jälkeen työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä kuuluakseen lain soveltamisalan piiriin. Niiden 25 vuotta täyttäneiden, jotka saavat voimassa olevan lainsäädännön perusteella peruspäivärahaa ja jatkossa yleistukea, osalta laissa edellytetty määräaika muuttuisi. Jatkossa edellytettäisiin, että he ovat saaneet yleistukea vähintään 500 päivältä.

Pykälän 4 momentin muutos olisi teknisluonteinen muutos.

7.21 Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

4 §. *Oikeus vuosilomaan.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan puolestaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, maksettaisiin yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.22 Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

7 §. *Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Pykälän viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin selvyyden vuoksi viittauksiksi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan ja yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.23 Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

5, 7, 24, 28, 32 ja 95 §. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 5 §:ään lisättäisiin uusi työttömyysetuuden määritelmä. Työttömyysetuudella tarkoitettaisiin työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Lakiin tehtäisiin lisäksi tarvittavat muutokset viittauksiin työttömyysturvalakiin ja lisättäisiin viittaukset yleistukilakiin. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

7.24 Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

13 §. *Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Lakiin lisättäisiin tämän takia viittaukset yleistukilakiin ja sen perusteella maksettavaan yleistukeen. Pykälän 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun työttömyysturvaan sisältyisi näin ollen myös työttömyyden perusteella maksettava yleistuki. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

7.25 Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Työsopimuslain 12 luvun 3 §:n 1 momenttiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset.

Lain 12 luvun 3 §:n 1 momentissa on tarkoituksena säilyttää nykytila. Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan rahoitus on perustunut osittain myös henkilön omiin maksuihin eli palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun ja ansiopäivärahan osalta myös työttömyyskassan jäsenmaksuun. Työntekijän niin kutsuttu omarahoitusosuus on arvioitu ansiopäivärahan osalta 25 prosentin suuruiseksi ja peruspäivärahan osalta 20 prosentin suuruiseksi päivärahan suuruudesta. Tuon osuuden on katsottu kuuluvan työntekijälle itselleen eikä tätä osuutta vähennetä työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Tämän takia vähennystä ei tehtäisi täysimääräisenä myöskään työttömyyden perusteella maksettavasta yleistuesta, jos yleistuen saaja olisi täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon, ja olisi näin ollen rahoittanut myös työttömyyden perusteella maksettavaa yleistukeaan. Työmarkkinatuen osalta työntekijän ei ole katsottu osallistuneen sen rahoitukseen, joten se on vähennetty täysimääräisesti korvauksesta. Näin toimittaisiin myös yleistuen osalta, kun työttömyyden perusteella yleistukea saava ei olisi täyttänyt palkansaajan työssäoloehtoa. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä. Yleistuen rahoituksesta säädettäisiin yleistukilain 50 §:ssä.

Pykälään tehtäisiin lakiin 522/2018 perustuvat Työllisyysrahaston nimeä koskevat muutokset.

7.26 Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n 1 momenttiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset.

Lain 12 luvun 3 §:n 1 momentissa on tarkoituksena säilyttää nykytila. Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan rahoitus on perustunut osittain myös henkilön omiin maksuihin eli palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun ja ansiopäivä-rahan osalta myös työttömyyskassan jäsenmaksuun. Työntekijän niin kutsuttu omarahoitusosuus on arvioitu ansiopäivärahan osalta 25 prosentin suuruiseksi ja peruspäivärahan osalta 20 prosentin suuruiseksi päivärahan suuruudesta. Tuon osuuden on katsottu kuuluvan työntekijälle itselleen eikä tätä osuutta vähennetä työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Tämän takia vähennystä ei tehtäisi täysimääräisenä myöskään työttömyyden perusteella maksettavasta yleistuesta, jos yleistuen saaja olisi täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon, ja olisi näin ollen rahoittanut myös työttömyyden perusteella maksettavaa yleistukeaan. Työmarkkinatuen osalta työntekijän ei ole katsottu osallistuneen sen rahoitukseen, joten se on vähennetty täysimääräisesti korvauksesta. Näin toimittaisiin myös yleistuen osalta, kun työttömyyden perusteella yleistukea saava ei olisi täyttänyt palkansaajan työssäoloehtoa. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä. Yleistuen rahoituksesta säädettäisiin yleistukilain 50 §:ssä.

Pykälään tehtäisiin lakiin 522/2018 perustuvat Työllisyysrahaston nimeä koskevat muutokset.

7.27 Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

45 §. *Menetettyjen ansioiden korvaaminen.* Pykälään tehtäisiin ehdotetusta lainsäädännöstä johtuvat muutokset. Lisäksi pykälän 1 momentin viittaus sairausvakuutuslain (364/1963) mukaiseen päivä- ja äitiysrahaan päivitettäisiin viittaukseksi sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaiseen päivärahaetuuteen. Pykälän 3 momentissa mainittu Työttömyysvakuutusrahasto päivitettäisiin vastaamaan rahaston nykyistä nimeä Työllisyysrahasto. Pykälän 5 momenttiin sisältyvät viittaukset nykyistä työttömyysturvalakia edeltävän työttömyysturvalain perusteella maksettuihin päivärahoihin ja työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen poistettaisiin tarpeettomina. Momentissa säädettäisiin yleistukea koskevien säännösten soveltamisesta peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

7.28 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

2 §. *Poikkeukset soveltamisalasta.* Pykälän 1 momentin 12 kohtaan tehtäisiin ehdotetusta lainsäädännöstä johtuvat muutokset.

31 a §. *Korvaus työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta.* Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Voimassa olevassa pykälässä säädetään kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksesta. Pykälä sisältää säännökset korvauksen määrittämisestä vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuustietojen (ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki) perusteella. Korvauksen määrittämisen jälkeen korvauksen määrää ei muuteta, lukuun ottamatta indeksitarkistusta, joten peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korvautuminen yleistuella ei vaikuta korvauksen määrään.

Koska työttömyysetuudella tarkoitettaisiin työttömyysturvalakiin ehdotettujen muutosten myötä jatkossa ainoastaan ansiopäivärahaa, käytettäisiin pykälässä ja sen otsikossa työttömyysetuuden sijasta käsitettä työttömyyden perusteella maksettavat etuudet. Jatkossa kunnan rahoitusvastuu kohdistuisi ansiopäivärahaan ja yleistukeen.

Koska korvauksen määrittäminen on tapahtunut kertaluonteisesti, pykälää muutettaisiin siten, että 1 momentissa todettaisiin kunnan valtionosuuteen tehtävä lisäys, joka perustuu voimassa olevan lainsäädännön mukaan määritettyyn työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentumisen korvaukseen. Lisäksi 2 momentissa todettaisiin korvauksen sitominen ansiopäivärahan perusosaan tehtävään indeksikorotukseen, johon myös yleistuen määrä on sidottu. Muutoksilla ei olisi vaikutusta korvausten määrään eikä määräytymiseen nykytilaan verrattuna. Korvauksen määrää tarkistettaisiin ainoastaan silloin, kun ansiopäivärahan perusosan määrää tarkistettaisiin kansaneläkeindeksistä annetun lain mukaisella indeksillä. Pykälä ei enää sisältäisi asetuksenantovaltuutta.

7.29 Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

93 §. *Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa.

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi

oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä.

Tuloverolain 93 §:n 4 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.30 Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

60 §. *Menetettyjen ansioiden korvaaminen.* Pykälään tehtäisiin ehdotetusta lainsäädännöstä johtuvat muutokset. Pykälän 4 momenttiin sisältyvät viittaukset nykyistä työttömyysturvalakia edeltävän työttömyysturvalain perusteella maksettuihin päivärahoihin ja työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen poistettaisiin tarpeettomina. Momentissa säädettäisiin yleistukea koskevien säännösten soveltamisesta työttömyysturvalain perusteella maksettuun peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

7.31 Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

6 §. *Opintotuen saamisen rajoitukset.* Pykälässä säädetään etuuksista, jotka estävät opintotuen saamisen. Voimassa olevan 6 pykälän 4 kohdassa säädetään, että opintotukea ei myönnetä sille, joka saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea, työttömyyspäivärahaa tai koulutuspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset. Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä.

Esityksessä ehdotetaan, että opintotukilain 6 pykälän 4 kohdan viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.32 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

20–21 §. *Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet.* Tietojen luovuttaminen opiskelijavalintarekisteristä. Työvoimapalvelujen järjestäminen on siirtynyt 1.1.2025 valtiolta 45 kunnalliselle työllisyysalueelle. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaan työvoimaviranomaiset vastaavat työvoimapalveluiden järjestämisestä toimialueellaan. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella on myös työvoimapalveluihin ja työttömyysturvalakiin (1290/2002) liittyviä työnhakijoita koskevia tehtäviä kuten tiettyjen työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen valtakunnallisesti keskitetysti. Lakiin tehtäisiin tekninen muutos korvaamalla työ- ja elinkeinoviranomainen työvoimaviranomaisella sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella.

Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Jälkimmäisen pykälän viittaus työttömyysturvalaissa

(1290/2002) tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin selvyyden vuoksi viittauksiksi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan ja yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.33 Laki ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta

51 a §. *Lykkäys ulosmittaukseen työllistymisen perusteella.* Pykälän 1 momentissa viitataan voimassa olevaan työttömyysturvalakiin. Työttömyysturvalaista ehdotetaan kumottavaksi peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä. Pykälän 1 momentin viittaus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen muutettaisiin koskemaan työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

7.34 Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

6 §. *Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon.* Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuudella tarkoitetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa. Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevat säännökset (2. lakiehdotus). Muutosten jälkeen työttömyysturvalaissa säädettäisiin ansiopäivärahasta, liikkuvuusavustuksesta ja muutosturvarahasta. Jatkossa työttömälle työnhakijalle, jolla ei olisi oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan, voitaisiin maksaa yleistukilain mukaista yleistukea edellytysten täyttyessä.

Lain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan viittaus työttömyyspäivärahaan ja työmarkkinatukeen muutettaisiin koskemaan ansiopäivärahaa ja yleistukea. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Yleistukilakia koskevaan lakiehdotukseen (1. lakiehdotus) sisältyy joitakin asetuksenantovaltuuksia, jotka vastaisivat sisällöllisesti voimassa olevaan työttömyysturvalakiin sisältyviä asetuksenantovaltuuksia.

Yleistukilain 16 §:ssä säädettäisiin yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista. Pykälän 3 momentin mukaan tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yleistukilain 33 §:ssä säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta toimeenpanoa koskevista säännöksistä. Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voitaisiin antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Yleistukilain 54 §:ssä säädettäisiin eräistä rahoitusta koskevista säännöksistä. Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 51 §:ssä tarkoitetun kunnan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle sekä 52 §:n mukaisesta yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely. Valtioneuvoston asetus työmarkkinatuen tarveharkinnassa sovellettavien euromäärien tarkistamisesta (4.11.2010/957) kumoutuisi, kun työttömyysturvalain 7 luvun 7 §, johon sitä koskeva asetuksenantovaltuus sisältyy, kumottaisiin (7 luku ehdotetaan kumottavaksi). Valtioneuvoston asetuksen työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta (30.12.2002/1332) luku 3 työmarkkinatukea koskevana kumoutuisi. Valtioneuvoston asetuksen työttömyysturvalain täytäntöönpanosta (30.12.2002/1330) peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely asetuksen 1 ja 3 §:ssä sekä 4 ja 5 luvussa kumoutuisi.

Työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vakiintuneesta palkkatulosta ja siinä huomioon otettavista tuloista, tulojen selvittämisestä sekä vuositulon määrittämisestä. Työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) nykyisen 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan vuosituloon luetaan työttömyysturvalain mukainen etuus. Asetuksen 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että vuosituloon luettaisiin työttömyysturvalain ansiopäiväraha ja yleistukilain yleistuki.

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista antaman asetuksen (512/2024) 3 §:ssä säädetään työnhakijan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen suorittamista koskevan tiedon sisällyttämisestä työvoimapoliittiseen lausuntoon. Pykälä muutettaisiin koskemaan yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Kansaneläkelaitos käyttäisi tietoa sen ratkaisemiseksi, tuleeko yleistuen hakijalle asettaa odotusaika.

Työ- ja elinkeinoministeriön edellä mainittu asetus muutettaisiin muultakin osin koskemaan myös yleistukea koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja. Asetuksessa säädetään muun muassa määräajasta, jonka kuluessa työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen tulee antaa työnhakijan etuusoikeutta koskeva työvoimapoliittinen lausunto.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.5.2026.

9.1 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan, jos työttömyysturvalaissa viitattaisiin työttömyysetuuteen ja työttömyyspäivärahaan, se tarkoittaisi ansiopäivärahaa.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan, jos henkilön oikeus peruspäivärahaan tai peruspäivärahan omavastuuaika olisi alkanut ennen ehdotetun lain voimaantuloa, ansiopäivärahaan ei asetettaisi omavastuuaikaa, jos se olisi asetettu peruspäivärahaan ja ansiopäivärahan enimmäisajasta vähennettäisiin maksetut peruspäivärahapäivät, kun ansiopäivärahaan syntyisi oikeus 1.5.2026 tai sen jälkeen. Jos peruspäivärahan omavastuuaika olisi lain voimaan tullessa kesken, peruspäivärahan omavastuuajassa huomioitu aika voitaisiin huomioida ansiopäivärahan omavastuuaikaa asetettaessa. Nykytilaa vastaavasti ansiopäivärahan enimmäisaikaan luettaisiin myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta tai perusasetusta tai jonka kanssa Suomella on työttömyysturvaa koskeva sopimus.

Peruspäivärahan omavastuuaika huomioitaisiin ansiopäivärahassa, vaikka henkilö olisi yleistuen saajana siirtyessään työttömyyskassaan ansiopäivärahan saajaksi.

9.2 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan ehdotettua 32 a §:ää ei sovellettaisi ennen vuotta 1965 syntyneeseen työnhakijaan, joka olisi saanut työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä ennen lain voimaantuloa.

9.3 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan peruspäivärahaan sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Voimantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain 4 §:n 5 ja 6 momentteja sovellettaisiin myös jo ennen lain voimaantuloa, mutta ajalta 1.1.2025 alkaen maksetun ansiopäivärahan rahoitukseen. Tekninen muutos tehtäisiin vakiintuneen soveltamiskäytännön jatkuvuuden vuoksi.

9.4 Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaantulosta ja myöhäisemmästä ajankohdasta myönnettävään tai tarkistettavaan tukeen.

9.5 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin perusteella sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 2 momentissa säädettyyn työkykyisyysaikaan rinnastettaisiin myös aika, jona sairausvakuutettu on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla. Voimaantulosäännöksen 3 momentin perusteella sairausvakuutuslain 11 luvun 6:n mukaisen etuusperusteisen tulon laskennassa otettaisiin huomioon vuositulon tarkastelujakson aikana saatu työmarkkinatuki tai peruspäiväraha myös silloin, kun vuositulon tarkastelujakson määrittävä työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alku ajoittuu ehdotetun lain voimaantulon jälkeiselle ajalle. Voimaantulosäännöksen 4 momentin perusteella myös työmarkkinatuen tai peruspäivärahan kanssa samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha pidätetään Kansaneläkelaitoksen maksaman työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrään saakka.

9.6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin perusteella kuntoutuslaissa säädettyä omavastuuaikaa ei olisi myöskään, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin perusteella harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei maksettaisi myöskään ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin perusteella, jos kuntoutuja on saanut työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voitaisiin periä maksetun työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrään saakka Kansaneläkelaitokselle.

9.7 Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan siltä osin kuin takuueläke myönnettäisiin takautuvasti lainmuutoksen voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovellettaisiin muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen muutettavaa 19 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin sen nykyisessä muodossa siltä osin kuin takuueläke myönnettäisiin takautuvasti ehdotetun lainmuutoksen voimaantuloa edeltävälle ajalle. Lainmuutoksen voimaantuloa edeltävälle ajalle takautuvasti myönnetty takuueläke pidätettäisiin siten edelleen Kansaneläkelaitokselle tai maksettaisiin työttömyyskassalle näiden samalta ajalta maksamaa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta vastaavilta osin. Mikäli takautuvasti myönnetty takuueläke kohdistuisi osin lainmuutoksen voimaantuloa edeltävään aikaan ja osin lainmuutoksen voimaan tulon jälkeiseen aikaan, sen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle tai maksaminen työttömyyskassalle tapahtuisi lainmuutosta edeltävän ajan osalta siirtymäsäännöksen nojalla ja lainmuutoksen jälkeisen ajan osalta ehdotuksen mukaisesti muutetun säännöksen nojalla.

9.8 Laki kansaneläkelain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettavalla siirtymäsäännöksellä turvattaisiin se, että eläkeoikeuden edellytysten täyttyminen voitaisiin ajalta ennen muutosten voimaantuloa todeta nykyisten säännösten perusteella. Tämä olisi välttämätöntä sen vuoksi, että eläkeoikeuden muuttuneet edellytykset voivat täyttyä vasta muutosten voimaantulon jälkeen. Siirtymäsäännöksellä olisi käytännön merkitystä säännöksen muutosten voimaantuloon liittyvässä siirtymävaiheessa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa ehdotettavalla siirtymäsäännöksellä ehdotetaan säädettävän siitä, että siltä osin kuin 34 §:n 2 momentin 1 kohdan mukainen rinnastettava työtulo on syntynyt ennen lainmuutoksen voimaantuloa, sovelletaan muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen muutettavaa 34 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin lainmuutoksen voimaan tuloa edeltäneeseen aikaan edelleen sen nykyisessä muodossa. Siten ajalla, jona työttömyysetuuksia on maksettu nykyisen sääntelyn mukaan, nykyisen sääntelyn mukaiset työttömyysetuudet rinnastuisivat edelleen työtuloon.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan siltä osin kuin kansaneläke myönnettäisiin takautuvasti ehdotetun lainmuutoksen voimaantuloa edeltävälle ajalle, sovellettaisiin muutoslain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Lainmuutoksen voimaantuloa edeltävälle ajalle takautuvasti myönnetty kansaneläke pidätettäisiin näin ollen edelleen Kansaneläkelaitokselle tai maksettaisiin työttömyyskassalle näiden samalta ajalta maksamaa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta vastaavilta osin. Jos takautuvasti myönnetty etuus kohdistuisi osin lainmuutoksen voimaantuloa edeltävään aikaan ja osin lainmuutoksen voimaan tulon jälkeiseen aikaan, sen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle tai maksaminen työttömyyskassalle tapahtuisi lainmuutosta edeltävän ajan osalta siirtymäsäännöksen nojalla ja lainmuutoksen jälkeisen ajan osalta ehdotuksen mukaisesti muutetun säännöksen nojalla.

9.9 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin muutettavan lain 12 §:n 4 momenttia ja 76 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin muutettavan lain 76 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan, jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

Siirtymäsäännösten nojalla työntekijällä ei olisi oikeutta lykkäyskorotukseen myöskään ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

Määrättäessä tulevan ajan ansiota 76 §:n 4 momentin mukaan, tulona otettaisiin huomioon 1 047,22 euroa myös jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Mainitun pykälän 5 momenttia sovellettaessa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päiväraha otettaisiin tarkoitetulla tavalla huomioon myös silloin, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyisi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei tällä lailla muutettavan lain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa. Siirtymäsäännökset turvaisivat nykyisin voimassa olevan lainsäädännön mukaisia työttömyysetuuksia saaneiden yhdenvertaisen ja johdonmukaisen kohtelun siirtymäaikana, jona tarkasteluaikaan voi sisältyä näitä etuuksia.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutettavan lain 120 §:n 4 momentissa tarkoitettu muun takautuvasti myönnetyn eläkkeen kuin osittaisen vanhuuseläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle olisi edelleen mahdollista myös Kansaneläkelaitoksen maksamaa työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea vastaan. Käytännössä siirtymäsäännöstä sovellettaisiin sen ajan, jona kyseisiä tilanteita vielä esiintyisi.

9.10 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös, jonka mukaan 9 §:n 3 momenttia sovellettaessa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, vastaa työntekijän eläkelain 12 §:n osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa niin ikään ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan 28 §:n 3 momenttia sovellettaessa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, jotka näin ollen myös estäisivät kuntoutusavustuksen maksamisen. Siirtymäsäännöksen soveltamistilanteita arvioidaan esiintyvän vähän.

Voimaantulosäännöksessä ehdotetut 70 §:n 5 ja 6 momenttia koskevat siirtymäsäännökset olisivat vastaavat kuin työntekijän eläkelain 76 §:n 4 ja 5 momentin osalta.

9.11 Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös, jonka mukaan muutettavan lain 32 §:n 3 momenttia sovellettaessa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin

työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, vastaisi työntekijän eläkelain 12 §:n osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu, muutettavan lain 46 §:n soveltamista koskeva siirtymäsäännös vastaisi yrittäjän eläkelain vastaavan säännöksen osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

9.12 Laki merimieseläkelain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös, jonka mukaan muutettavan lain11 §:n 3 momenttia sovellettaessa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, vastaisi työntekijän eläkelain 12 §:n osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

Voimaantulosäännöksessä ehdotetut muutettavan lain 82 §:n 4 ja 5 momenttia koskevat siirtymäsäännökset olisivat vastaavat kuin työntekijän eläkelain 76 §:n 4 ja 5 momentin osalta.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös vastaisi työntekijän eläkelain 120 §:n 4 momentin osalta ehdotettavaa siirtymäsäännöstä.

9.13 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös, jonka mukaan muutettavan lain 12 §:n 3 momenttia sovellettaessa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, vastaisi työntekijän eläkelain 12 §:n osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettu, muutettavan lain 29 §:n 3 momentin soveltamista koskeva siirtymäsäännös vastaisi yrittäjän eläkelain vastaavan säännöksen osalta ehdotettua siirtymäsäännöstä.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutettavan lain 88 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen tarkoittamissa tilanteissa yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain mukaan maksettu peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Pykälän 4 momentin jälkimmäisen virkkeen tarkoittamissa tilanteissa taas yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastettaisiin työttömyysturvalain mukaan maksettu peruspäiväraha. Siirtymäsäännös vastaisi sisällöllisesti työntekijän eläkelain 76:n 4 ja 5 momentin osalta ehdotettuja siirtymäsäännöksiä, turvaten siirtymäaikana nykyisin voimassa olevan lainsäädännön mukaan maksettuja työttömyysetuuksia saaneiden yhdenvertaisen ja johdonmukaisen kohtelun.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa ehdotettu siirtymäsäännös vastaisi työntekijän eläkelain 120 §:n 4 momentin osalta ehdotettavaa siirtymäsäännöstä.

9.14 Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan siltä osin kuin ansionmenetyskorvaus myönnettäisiin takautuvasti lainmuutoksen voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovellettaisiin muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen 141 §:ssä tarkoitettu takautuvan korvauksen maksaminen työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle olisi edelleen mahdollista myös työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen maksamaa työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai

työmarkkinatukea vastaan. Käytännössä siirtymäsäännöstä sovellettaisiin sen ajan, jona kyseisiä tilanteita vielä esiintyisi.

9.15 Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan muutoksenhaussa, joka koskisi Kansaneläkelaitoksen päätöstä, joka on tehty soveltaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, noudatettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Vakuutusoikeudessa tulee ehdotetun lain voimaan tultuakin olemaan vireillä muutoksenhakuasioita, joissa on kysymys voimassa olevassa työttömyysturvalaissa tarkoitetusta peruspäivärahasta tai työmarkkinatuesta. Momentin perusteella peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskevissa muutoksenhakuasioissa vakuutusoikeuden kokoonpanoon kuuluisivat ehdotetun lain voimaan tultuakin 6 §:ssä tarkoitetut muut kuin lainoppineet jäsenet.

10 Toimeenpano ja seuranta

Sosiaali- ja terveysministeriö tiedottaa lakien hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva lainsäädäntö ja säädettäväksi uudesta työttömän työnhakijan etuudesta, yleistuesta. Esitettyjen muutosten vaikutuksia yleistuen ja muiden sosiaaliturvaetuuksien käyttöön on mahdollista seurata Kansaneläkelaitoksen tilastojen avulla. Lisäksi työnhakukeskusteluiden järjestämisestä on mahdollista saada tietoja työvoimaviranomaisten tilastoista.

Ottaen huomioon, että yleistuen valmistelua tehdään vaiheittain hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti, seurannan toimeenpanoa on tarpeen tarkentaa myöhemmissä vaiheissa.

11 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta (HE 19/2025 vp). Kansalaisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 17 a §, jonka 1 momentissa viitattaisiin työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen. Viittauksen olisi tarkoitus kattaa nykyinen ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Kansalaisuuslain 17 a §:n 1 momenttia olisi siksi mahdollisesti täydennettävä viittauksella tässä esityksessä ehdotetussa yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen. Sama tilanne on myös ulkomaalaislakiin ehdotetussa 56 a §:n 4 momentissa (HE 62/2025 vp).

Hallitus on antanut eduskunnalle syysistuntokaudella tämän hallituksen esityksen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleman hallituksen esityksen eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (jäljempänä HE toimeentulotuesta) sekä työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleman hallituksen esityksen eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (jäljempänä TYKE-esitys).

Tämä hallituksen esitys (jäljempänä tässä luvussa HE yleistuesta) ja mainitut kaksi muuta esitystä vaikuttavat työttömille tarjottaviin työvoimapalveluihin ja heille maksettaviin sosiaalietuuksiin. Seuraavassa kuvataan tiiviistetysti esitysten muodostama kokonaisuus. Esityskokonaisuutta ja esitysten yhteisvaikutuksia on kuvattu ja arvioitu laajemmin sosiaali- ja terveysministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriössä laaditussa muistiossa, joka on saatavissa verkko-osoitteessa https://stm.fi/hanke?tunnus=STM035:00/2024.

Työnhakijaksi ilmoittautuminen ja työnhakijoille tarjottavat palvelut

Toimeentulotuen hakijalla olisi lähtökohtaisesti velvollisuus ilmoittautua työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi työvoimaviranomaiselle. Näille henkilöille maksettaisiin etuuden saamisen edellytysten täyttyessä työttömyysturvan ansiopäivärahaa tai uutta yleistukea. Nämä henkilöt tulisivat myös työvoimaviranomaisen työnhakijalle järjestämän palveluprosessin sekä muiden työnhakua ja työllistymistä tukevien palveluiden ja velvoitteiden piiriin. (HE toimeentulotuesta)

Työvoimaviranomaisen työnhakijalle järjestämää palveluprosessia koskevaa sääntelyä kevennettäisiin (TYKE-esitys). Jos yleistukea saavan työnhakijan työttömyys pitkittyy, työvoimaviranomainen järjestäisi hänelle palvelujakson, jonka aikana palveluita järjestettäisiin tehostetusti (HE yleistuesta).

Työnhakijaksi rekisteröityneellä henkilöllä olisi velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili. Lisäksi työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamien työpaikkojen hakemisen velvoittavuutta lisättäisiin ja osa-aikaisessa työssä oleville asetettavaa velvollisuutta hakea tiettyä määrää työmahdollisuuksia kuukauden aikana tiukennettaisiin. (TYKE-esitys)

Sosiaaliturva

Työttömyysturvan peruspäiväraha ja työmarkkinatuki yhdistettäisiin uudeksi yleistuki-nimiseksi etuudeksi. Pääsääntöisesti yleistuen maksamisen edellytykset vastaisivat nykyisiä työttömyysetuuksia ja selvästi suurimmalla osalla nykyisin työttömyysetuutta saaneista yleistuki vastaisi määrältään peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. (HE yleistuesta)

Työnhakuun, työnhakijan palveluprosessiin sekä työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyviä työttömyysturvaseuraamuksia muutettaisiin. Muutokset koskisivat sekä työttömyysturvan ansiopäivärahan että yleistuen saajia. Ensimmäisestä laiminlyönnistä asetettaisiin seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi. Laiminlyöntien toistuessa työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi, eli hänelle asetettaisiin työssäolovelvoite. (TYKE-esitys ja HE yleistuesta)

Jos toimeentulotuen saaja menettäisi oikeutensa työttömyysturvan ansiopäivärahaan tai yleistukeen, toimeentulotuen perusosaa voitaisiin alentaa ansiopäivärahan tai yleistuen menettämisen keston perusteella porrastettuna 20 tai 40 prosentilla enintään kuuden kuukauden ajalta. Toimeentulotuen alentaminen ansiopäiväraha- tai yleistukioikeuden menettämisen perusteella olisi lähtökohtana, mutta laissa säädettäisiin tietyistä poikkeuksista. (HE toimeentulotuesta)

Jos perustoimeentulotuen hakija ei ilmoittautuisi työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi tai hakisi ensisijaisia etuuksia, toimeentulotuen perusosaa voitaisiin alentaa toistaiseksi 50 prosentilla. (HE toimeentulotuesta)

Kooste keskeisistä yhteisvaikutuksista

Toteutuessaan esitysten yhteisvaikutukset kohdistuisivat työttömään työvoimaan, joka on hyvin heterogeeninen ihmisryhmä. Esitysten yhteisvaikutukset työttömien henkilöiden toimeentuloon riippuisivat pääosin heidän käyttäytymisvaikutuksistaan, joiden tarkempaan arviointiin sisältyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia. Seuraamusten ja niiden uhan tavoitteena on myös ohjata henkilön käyttäytymistä. Työttömyyden ikäryhmittäisen rakenteen ja työttömien ja

toimeentulotuensaajien sukupuolijakauman vuoksi esitysten yhteisvaikutusten arvioidaan kohdistuvan eniten nuoriin ja miehiin. Yhteisvaikutukset kohdistuisivat todennäköisesti myös matalasti koulutettuihin, maahanmuuttajiin ja pitkäaikaistyöttömiin. Keskeinen yhteisvaikutus olisi vaikutus yksilön toimeentuloon.

Perusoikeuksista esitysten kannalta keskeisiä ovat perustuslaissa turvatut yhdenvertaisuus, oikeus työhön ja elinkeinovapaus sekä oikeus sosiaaliturvaan. Lisäksi muistiossa on arvioitu Suomen kansainvälisesti sitovia velvoitteita, kuten YK:n yleissopimusta vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Eri vammat vaikuttavat eri tavoin toimintamahdollisuuksiin, joten kaikkia vammaisia henkilöitä koskevia yleistyksiä vaikutuksista ei voida tehdä. Toimeentulotuen saajien terveydentila on keskimäärin muuta väestöä heikompi, joten toimeentulotukea saavien henkilöiden siirtymiseen toimeentulotuen piiristä työttömyysturvan piiriin voi liittyä haasteita, jos henkilön työ- ja toimintakyky on heikko. Työ- ja toimintakyvyn parempaa huomioimista työvoimaviranomaisessa ja työvoimaviranomaisten mahdollisuutta kohdistaa resursseja enemmän tukea tarvitseviin työnhakijoihin kuitenkin edistettäisiin TYKE-esityksessä. Ehdotukset edistäisivät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutumista. Esityksissä ehdotetut muutokset eivät myöskään johtaisi siihen, että vammainen henkilö esimerkiksi menettäisi oikeutensa työttömyysturvaan sen vuoksi, että hän kieltäytyisi työstä, jota hän ei kykenisi vammansa vuoksi tekemään tai henkilön toimeentulotuen perusosaa alennettaisiin osatyökykyisyyden tai vamman vuoksi. Yleistuen katsotaan turvaavan vammaisten henkilöiden työttömyyden ai-kaista perustoimeentuloa ja toteuttavan YK:n vammaisyleissopimuksen Suomea sitovia velvoitteita.

Esitysten ei katsota olevan muutoinkaan ristiriidassa perustuslain yhdenvertaisuusvaatimuksen kanssa. Toimeentulotukiesitykseen sisältyvä velvoite ilmoittautua kokoaikatyötä hakevaksi työnhakijaksi työvoimaviranomaiseen koskisi vain henkilöitä, joilla ei olisi hyväksyttävää syytä olla vastaanottamatta työtä. Lisäksi TYKE-esityksessä huomioidaan myös työnhakuprofiilin julkaisuvelvollisuudessa esimerkiksi henkilöiden työkyky ja kielitaito. Yhteisvaikutuksena näillä olisi myönteinen vaikutus myös toimeentulotuelta siirtyvien henkilöiden tilanteissa yhdenvertaisuuden toteutumiseen.

Oikeutta sosiaaliturvaan heikentäisivät vain toimeentulotuen ansiotulovähennyksen poisto ja perusosaan esitetty tasomuutos. Muilta osin työttömät ja työvoimaviranomaiseen työnhakijaksi ohjattavat toimeentulotukea hakevat henkilöt voisivat omalla menettelyllään toimia siten, etteivät he menettäisi oikeuttaan työttömyysetuuteen tai toimeentulotuen määrää ei alennettaisi. Sellaisia uusia työnhakijoita, joille muutosten yhteisvaikutuksena perusteella asetettaisiin työssäolovelvoite ja jotka olisivat toimeentulotukeen liittyvän perusosan alentamisen harkinnan piirissä, arvioidaan olevan vuosittain noin 4 200. Esitysten yhteisvaikutuksena lisääntyvien toimeentulotuen perusosan alentamisten arvioidaan alentavan toimeentulotuen menoja noin viidellä miljoonalla eurolla vuodessa. Lisäksi yhteisvaikutuksen arvioidaan hieman vahvistavan uudistusten itsenäisiä työllisyysvaikutuksia.

Muutokset, joissa toimeentulotukea saavat henkilöt siirtyisivät syyperusteisen etuuden eli työttömyysturvan piiriin puolestaan tukisivat perustuslaissa tarkoitetun sosiaalietuuksien etusijajärjestyksen toteutumista. Lisäksi kaikkien kolmen esityksen on arvioitu muodostavan kokonaisuuden, joka tukisi perustuslaissa turvattua oikeutta työhön.

Kaikkien kolmen esityksen vaikutus työvoimaviranomaisen työmäärään olisi selvästi laskeva. Vaikka toimeentulotukiesityksessä ja yleistukiesityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäävän työvoimaviranomaisen työmäärää, niin TYKE-esityksessä ehdotetut muutokset

vähentäisivät työmäärää niin paljon, että esitysten yhteisvaikutuksena työmäärä vähenisi noin 450 henkilötyövuotta vastaavalla määrällä. Esitysten yhteisvaikutusten ei katsottaisi olevan ristiriidassa perustuslaissa turvatun kuntien itsehallinnon kanssa tai vaarantavan rahoitusperiaatteen toteutumista.

Toimeentulotukiesityksen ja yleistukiesityksen ehdotukset lisäisivät Kelan työmäärää 10 miljoonan euron verran, johtuen muun muassa toimeentulotuen perusosan alentamisten lisääntymisestä, ensisijaisten etuuksien (pääasiassa yleistuen) hakijamäärän kasvusta ja oikaisuvaatimusten määrän kasvusta. Kaikkien kolmen esityksen yhteisvaikutus hyvinvointialueisiin olisi välillinen, koska hyvinvointialueille ei esitettäisi lisää tehtäviä. Vaikutus perustuisi parempaan ja nopeampaan palveluohjaukseen.

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksen riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

Oikeus Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan perustuu joko kansalliseen lainsäädäntöön tai Suomea velvoittaviin kansainvälisiin säännöksiin. EU-oikeudella on pääsääntöisesti etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden. Suomen kansallisen lainsäädännön voi syrjäyttää edellä mainittu EU-asetus 883/2004. Yksi asetuksen keskeisistä periaatteista on, että sen soveltamisalaan kuuluvien etuuksien myöntämisen ja maksamisen ehdoksi ei voi asettaa maassa asumista. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Esimerkiksi EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalassa olevien työttömyysetuuksien osalta maasta vietävyyden periaatetta on rajattu EU-asetuksen 63 artiklassa. Lisäksi etuuksien maastavientiä koskevia säännöksiä ei sovelleta EU-asetuksen 883/2004 70 artiklan mukaan erityisiin maksuihin perustumattomiin rahaetuuksiin eli kyseisiä etuuksia myönnetään yksinomaan etuudensaajan asuinvaltion alueella.

EU-asetuksen 883/2004 70 artiklan 2 kohdan mukaan erityisillä maksuihin perustumattomilla rahaetuuksilla tarkoitetaan sekatyyppisiä etuuksia, joissa on sekä sosiaaliturvaetuuden että sosiaalihuollon piirteitä. Artiklassa luetellaan ne edellytykset, jotka etuuksien tulee täyttää, jotta ne voidaan luokitella erityisiksi maksuihin perustumattomiksi rahaetuuksiksi. Edellytyksenä on ensinnäkin se, että etuudet on tarkoitettu antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaisille sosiaaliturvaturvaetuuksiin luettaville etuuksille, jotka takaavat henkilöille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon kyseisen jäsenvaltion taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen ja jotka liittyvät läheisesti henkilön sosiaaliseen ympäristöön jäsenvaltiossa. Toinen edellytys on, että maksuihin perustumattomat erityisetuudet tulee rahoittaa yksinomaan verovaroin ja niiden myöntämisedellytykset eivät saa olla riippuvaisia etuudensaajan suorittamasta maksusta. Kolmanneksi maksuihin perustumattomat erityisetuudet täytyy sisällyttää asetuksen liitteeseen X.

Arvioitaessa sitä, voidaanko yleistukilain 50 pykälän 1 momentin perusteella rahoitettu yleistuki rajata koskemaan vain Suomessa asuvia henkilöitä, voidaan todeta, että siinä on lukuisia samoja piirteitä kuin työmarkkinatuessa, joka on hyväksytty asetuksen liitteeseen X erityiseksi maksuihin perustumattomaksi rahaetuudeksi. Yleistuen saamisen edellytykset vastaisivat pitkälti nykyiselle työmarkkinatuelle keskeisiä ominaisuuksia, kuten etuuden myöntäminen taloudellisen tarpeen perusteella, etuuden taso, odotusaika ja osittainen etuus vanhempiensa taloudessa asuvalle. Etuuden luonteeseen siten liittyy sosiaalihuoltoon ja sosiaaliturvaan kuuluvia piirteitä. Yleistuki, joka on rahoitettu 50 §:n 1 momentin mukaisesti, on rahoitettu yksinomaan verovaroin. Sosiaali- ja terveysministeriö tulee ehdottamaan Euroopan komissiolle, että EU-asetusta 883/2004 muutettaisiin siten, että liitteessä X Suomea

koskevissa määräyksissä kohdassa B oleva merkintä työmarkkinatuesta korvattaisiin yleistuella, joka on rahoitettu yleistukilain 50 §:n 1 momentin mukaan. Muutoksen voimaantulo edellyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntää.

Esityksen riippuvuus muista hallituksen esityksistä

Hallitus antaa syysistuntokaudella 2025 eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (TYKE-esitys). TYKE-esityksessä esitettäisiin muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 4 lukua, jossa säädetään työnhakijan palveluprosessista niin, että alkuhaastattelun järjestämisaikaa pidennettäisiin ja täydentävien työnhakukeskusteluiden järjestäminen sidottaisiin vahvemmin työnhakijan palvelutarpeeseen. Tässä hallituksen esityksessä 4 luvussa säädettyä palveluprosessia ehdotetaan muutettavaksi taas niin, että palveluprosessiin kuuluvien keskusteluiden (työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu) järjestämistapa muuttuisi tietyksi ajanjaksoksi yleistuen saajilla lähtökohtaisesti läsnätapaamiseen perustuvaksi. Lisäksi ajanjakson aloittavan ensimmäisen työnhakukeskustelun sisältöä ehdotetaan muutettavaksi niin, että keskustelu sisältäisi kootusti työvoimaviranomaisen tarkempia velvollisuuksia, kuin työnhakukeskustelu muun palveluprosessin aikana. Tässä esityksessä ei esitettäisi työnhakijoiden palveluprosessiin (alkuhaastattelu, työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu) muutoksia muilta osin. Muutokset eivät myöskään kohdistuisi suoraan TYKE-esityksessä muutettaviksi ehdotettuihin pykäliin, sillä tässä esityksessä esitetään lisättäväksi edellä mainittuun 4 lukuun uusi 32 a ja 32 b §. Lisäksi TYKE-esityksessä muutettaisiin työttömyysturvalain 2 lukua siten, että tässä hallituksen esityksessä ehdotettua yleistukilain 9 §:ssä säädettyä pykäläviittausta tulisi muuttaa. TYKE-esityksen perusteella muutettaisiin lisäksi mainitun luvun 13 §:n 4 momenttia, joka on tarkoitettu kumottavaksi tämän hallituksen esityksen mukaisesti. Jos eduskunta hyväksyy molemmissa hallituksen esityksissä esitetyt muutokset, muutokset tulisi sovittaa yhteen esitysten eduskuntakäsittelyn aikana. Tässä yhteydessä tulisi huomioida erityisesti lakiehdotusten erilaiset voimaantuloajankohdat.

Lisäksi hallitus antaa syysistuntokaudella 2025 hallituksen esityksen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta. Esityksessä esitetään muutettavaksi pääosin samoja säännöksiä kuin tässä hallituksen esityksessä. Aktivointisuunnitelmia laadittaisiin jatkossa enää toimeentulotukea saaville työttömille. Työttömyysetuuteen oikeutettujen työttömien osalta työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma korvaisi aktivointisuunnitelman kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteena. Aktivointisuunnitelman laatiminen jatkossa enää toimeentulotukea saavalle työttömälle poistaisi tässä esityksessä arvioidut vaikutukset aktivointisuunnitelmien laatimiseen työttömyysetuuksia saaville työttömille ja viranomaisten työmäärään. Jos eduskunta hyväksyy molemmissa hallituksen esityksissä esitetyt muutokset, muutokset tulisi sovittaa yhteen esitysten eduskuntakäsittelyn aikana.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esityksen arvioidaan laskevan etuuskuluja verrattuna nykyisiin työmarkkinatuen ja peruspäivärahan kuluihin. Esityksellä on vaikutuksia valtion talousarvion momentille 33.20.52 valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta. Esitys vähentää momentin määrärahan tarvetta 1,8 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 3,0 miljoonaa euroa vuodesta 2027.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen tavoitteena on toteuttaa perusturvan uudistamista, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Esityksessä ehdotettu työttömyyden ajan perustoimeentulon turvaaminen yhdellä etuudella toteuttaa tavoitetta sosiaaliturvan sujuvoittamisesta ja yksinkertaistamisesta.

Ehdotettu sääntelyä arvioitaessa ovat merkityksellisiä perustuslain 6 § (yhdenvertaisuus), 10 § (yksityiselämän suoja), 15 § (omaisuudensuoja), 18 § (oikeus työhön), 19 § (oikeus sosiaaliturvaan), 21 § (oikeusturva), 22 § (perusoikeuksien turvaaminen), 80 § (vaatimus säätää lailla yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista) sekä 121 § (kunnallinen itsehallinto). Lisäksi merkitystä on YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksien koskevalla yleissopimuksella (TSS-sopimus, SopS 6/1976), Uudistetulla Euroopan sosiaalisella peruskirjalla, YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevalla yleissopimuksella (SopS 26/2016) sekä YK:n lapsen oikeuksia koskevalla sopimuksella (SopS 59/1991).

12.1 Yhdenvertaisuus

Ihmiset ovat perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kielto ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa ihmisiä tai ihmisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia ihmisille että asetettaessa heille velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42–43, ks. myös PeVL 31/2014 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin vakiintuneesti korostanut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 102/2022 vp, kappale 5, PeVL 2/2011 vp, s. 2/II, PeVL 64/ 2010 vp, s. 2).

Ketään ei perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan muun muassa iän, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Erilaisen kohtelun mahdollistavalle hyväksyttävälle perusteelle asetettavat vaatimukset ovat perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan korkeat silloin, kun erottelu perustuu syrjintäkiellossa tarkoitettuihin henkilöön liittyviin syihin (PeVL 68/2022 vp, kappale 5). Hyväksyttävän perusteen on valiokunnan käytännössä edellytetty olevan asiallisessa ja kiinteässä yhteydessä lain tarkoitukseen (ks. esim. PeVL 44/2010 vp, s. 5–6). Henkilöihin kohdistuvat erottelut eivät saa olla mielivaltaisia, eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi (ks. esim. PeVL 57/2016 vp, PeVM 11/2009 vp, s. 2, PeVL 60/2002 vp, s. 4, PeVL 18/2006 vp, s. 6).

Yleistuki turvaisi työttömyyden aikaista perustoimeentuloa ja näin ollen myös vammaisten henkilöiden työttömyyden aikaista perustoimeentuloa. YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26–27/2016, vammaisyleissopimus) 27 artikla koskee vammaisen henkilön oikeutta työhön ja työllistymisen mahdollisuuksien turvaamista. Yleistukeen sovellettaisiin työttömyysturvalain 2 ja 2 a luvun säännöksiä yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä ja työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä. Näin

ollen työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla olisi oikeus yleistukeen, vaikka hän ei hakisi kokoaikatyötä. Arvioitaessa työttömyysturvalain 2 a luvun säännösten nojalla, onko henkilöllä ollut pätevä syy menettelylleen, otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon henkilön työkyky. Lisäksi yleistukeen sovellettaisiin, mitä työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:ssä säädetään työkyvyttömyydestä. Yleistuen katsotaan turvaavan vammaisten henkilöiden perustuslain 6 §:ssä turvattuja oikeuksia ja toteuttavan YK:n vammaissopimuksen Suomea sitovia velvoitteita.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia järjestämislain osalta työnhakukeskusteluiden ja täydentävien työnhakukeskusteluiden järjestämistapaan tietyn ajanjakson aikana alle 25-vuotiaille työnhakijoille, jotka saavat yleistukea sekä 25 vuotta täyttäneille työnhakijoille, jotka saavat yleistukea. Alle 25-vuotiaille järjestämistapaan ehdotetaan muutoksia aikaisemmassa yleistuen saamisen vaiheessa kuin vanhemmille yleistuen saajille ja pidemmäksi ajanjaksoksi. Ajanjakson aikana keskustelut järjestettäisiin lähtökohtaisesti kasvokkain työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, kun taas muuten kuin jakson aikana, työvoimaviranomainen järjestäisi mainitut keskustelut työnhakijan palvelutarpeen perusteella tarkoituksenmukaisimmalla tavalla – kasvokkain tai muuten henkilökohtaisena asiointina, kuten etäyhteydellä. Ehdotetuissa muutoksissa on kysymys ainoastaan keskusteluiden järjestämistavan muutoksesta lähtökohtaisesti kasvokkain tapahtuviksi tietyn ajanjakson ajaksi niissä tilanteissa, joissa työttömyys pitkittyy. Huomioiden muutoksen tavoitteen aktivoida työnhakijaa, selvittää työttömyyden syitä ja tukea henkilökohtaisemmin yleistuen saajien työllistymistä sekä ylipäätänsä muutoksen asiallisen tavoitteen ja tarkoituksen, on muutoksella katsottava olevan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön edellyttämä hyväksyttävä syy keskusteluiden järjestämistavan muuttamisen osalta tietylle ajanjaksolle. Alle 25-vuotiaiden osalta tavoitteena on lisäksi vähentää työttömyydestä johtuvaa nuorten syrjäytymisriskiä sekä nuorisotyöttömyyttä ja lisäksi ehdotus on asiallinen sekä kiinteässä yhteydessä järjestämislain tarkoitukseen. Tämän vuoksi katsotaan, että keskusteluiden järjestämistavan muutos alle 25-vuotiaille pidemmäksi ajanjaksoksi täyttää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön edellytykset hyväksyttävälle perusteelle. Edellä mainitut huomioon ottaen ehdotuksen ei katsota muodostuvan ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta.

Työvoimaviranomaisella ei olisi velvollisuutta järjestää tässä esityksessä ehdotettuja työnhakukeskusteluita yleistuen saajalle, joka olisi syntynyt ennen vuotta 1965 ja saanut työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea vähintään 1000 päivältä ennen lain voimaantuloa. Tämä tarkoittaa, että työvoimaviranomaisen ei olisi järjestettävä edellä mainittuun kohderyhmään kuuluville henkilöille työnhakukeskusteluja ensisijaisesti kasvokkain. Kohderyhmä saa joka tapauksessa työnhakijan prosessin mukaista palvelua eli heidän työnhakukeskustelujensa määrä olisi sama. Työvoimaviranomainen järjestäisi keskustelut tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, joka voisi olla myös kasvokkainen tapaaminen. Myöskään keskustelujen sisältöön ehdotettu muutos ei koskisi kohderyhmää. Työnhakukeskustelujen nykyisellä sisällöllä turvataan kohderyhmän palvelutarpeen arvioiminen ja työllistymisen edistäminen siten, että siinä voidaan huomioida kohderyhmään kuuluvan henkilön tilanne yksilöllisesti. Tämä huomioon ottaen ehdotuksen ei katsota muodostuvan ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta.

Esityksen jaksossa 4.2.3.2 Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo on kuvattu yleistuen tarveharkinnan ja osittaisen yleistuen vaikutuksia eri sukupuoliin ja ikäryhmiin. Suurimmalla osalla työttömyysetuuden taso ei muuttuisi ollenkaan. Työttömyysetuuden arvioidaan pienenevän lähes yhtä monella miehellä kuin naisella. Lisäksi mainitussa jaksossa on kuvattu peruspäivärahajärjestelmän lakkauttamisesta johtuvan lisäpäiväoikeuden päättymisen vaikutuksia eri ikäryhmiin. Peruspäiväraha on samansuuruinen kuin työmarkkinatuki.

Peruspäiväraha ei kuitenkaan ole tarveharkintainen. Vaikutukset on arvioitu henkilölukumäärältään joitain satoja henkilöitä koskevaksi, tarveharkinnan vaikutus korkeintaan vain joitain kymmeniä henkilöitä koskevaksi. Yleistuen ei katsota muodostuvan ikä- ja sukupuolivaikutuksiltaan ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta.

12.2 Yksityiselämän suoja

Yleistukilain 7 luvussa säädettäisiin tietojen saamisesta ja luovuttamisesta liittyen yleistuen toimeenpanoon. Tiedonsaantioikeuksia esitetään Kansaneläkelaitokselle, työvoimaviranomaiselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle sekä yleistukilaissa tarkoitetuille muutoksenhakuelimille. Lisäksi 7 luvussa ehdotetaan Kansaneläkelaitokselle oikeutta tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen eräissä tilanteissa. Ehdotetut säännökset ovat asiallisesti saman sisältöiset kuin voimassa olevan työttömyysturvalain säännökset. Vastaavia tietojen saamista ja luovuttamista koskevia säännöksiä on myös monessa muussa Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemia etuuksia koskevissa laeissa.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I–II)

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suojaa koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä.

Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4).

Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 ja siinä viitatut lausunnot).

Valiokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja

oikeasuhtaisuuden, kannalta (ks. PeVL 29/2016 vp, s. 4–5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). (PeVL 15/2018 vp, s. 37).

Perustuslakivaliokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 4–8, PeVL 31/2017 vp, s. 3–4, PeVL 5/2017 vp, s. 9 ja PeVL 38/2016 vp, s. 4). (PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (mm. PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2 ja PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomaistoiminnan sääntelyn osalta nykyistä kansallista sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suojaa ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5).

Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. Yleistä tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman lakitasoisen sääntelyn tarve tulee kuitenkin perustella myös tietosuoja-asetuksen puitteissa tapauskohtaisesti. Sääntelyn tarpeen osalta on syytä kiinnittää huomiota myös asetuksessa omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan. Valiokunta painottaa, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (PeVL 14/2018 vp, s. 6).

Yleinen tietosuoja-asetus mahdollistaa myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelystä säätämisen kansallisessa laissa edellyttäen, että asetuksessa säädetyt erityiset edellytykset täyttyvät (PeVL 15/2018 vp. s. 38). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia tietoja ei voida suoraan rinnastaa yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa määriteltyihin erityisiin henkilötietoryhmiin. Esimerkiksi henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia kuvaavia tietoja ei yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa määritellä erityisiksi henkilötietoryhmiksi. Poissuljettua ei kuitenkaan ole, etteikö näihin tietoihin voisi sisältyä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, kuten esimerkiksi tietoja sosiaalihuollon asiakkaan terveydentilasta. Sosiaalihuollon palveluita koskevat tiedot eivät sisälly myöskään henkilötietolailla implementoidun henkilötietodirektiivin 8 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin tietoihin. Kyseisten tietojen rekisteröinnin on kuitenkin kansallisesti katsottu sisältävän tavanomaista suuremman riskin kansalaisten yksityisyydelle ja oikeusturvalle, minkä vuoksi tietoja on perusteltua pitää arkaluonteisina (ks. myös HE 96/1998 vp, s. 4/I). (PeVL 15/2018 vp. s. 38)

Perustuslain säädöshierarkkisen aseman vuoksi on selvää, että valiokunnan käytännössä arkaluonteisiksi esimerkiksi käsittelyn aiheuttamien riskien ja uhkien perusteella arvioidut tiedot eivät alaltaan tyhjentävästi samaistu henkilötietolain sääntelyyn. Perustuslakivaliokunta on johdonmukaisesti katsonut, että esimerkiksi biometriset tunnistetiedot rinnastuvat arkaluonteisiin tietoihin (ks. esim. PeVL 13/2016 vp, s. 4). Vaikka EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyyden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp, s. 9), pitää valiokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi. Myös tietosuoja-asetuksen johdantokappaleessa 51 painotetaan erityisten henkilötietoryhmien erityistä arkaluonteisuutta. (PeVL 15/2018 vp. s. 38).

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen riskiperusteisesta lähestymistavasta seuraa, että kansallista yksityiskohtaista ja täsmällistä lainsäädäntöä voidaan säätää myös silloin, kun tietojen käsittely muodostaa erityisen riskin muulla kuin asetuksen 9 tai 10 artiklassa säädetyllä perusteella. Kansallisen sääntelyn tulee tällöinkin olla yhteensopivaa asetuksen 6 artiklan kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan valtiosääntöisesti arkaluonteisiksi arvioitavien henkilötietojen käsittelystä voidaan myös tietosuoja-asetuksen puitteissa säätää yksityiskohtaisesti. (PeVL 15/2018 vp. s. 38).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan c alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Vaikka valiokunnan käsityksen mukaan sanotut artiklan alakohdat eivät yleensä edellytä tai edes mahdollista sitä, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki, muodostaa henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia kuvaavien ja niihin rinnastuvien tietojen käsittely sellaisia riskejä ja uhkia yksityisen perusoikeuksille, että mainittujen tietojen käsittelystä on tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa säädettävä samanlaisella täsmällisyydellä ja tarkkuudella kuin muidenkin arkaluonteisten tietojen käsittelystä. (PeVL 15/2018 vp. s. 38–39).

Etuudensaajaa koskevat tiedot ovat perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia henkilötietoja. Tämä ilmenee myös siten, että ne ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä

(PeVL 43/1998 vp s. 3). Voidaan katsoa, että julkisuuslaissa salassa pidettäviksi säädetyt etuudensaajaa koskevat tiedot sisältävät valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia henkilötietoja. Niiden käsittelyä koskevien säännösten olisi siten edelleen täytettävä perustuslakivaliokunnan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamista edeltävässä käytännössä muodostuneet edellytykset.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen 3 kohta sisältää velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta.

Yleistukilain 7 luvun 45–47 §:ssä säädettäisiin henkilötietojen käyttötarkoituksista ja käsiteltävistä tiedoista. Henkilötietojen käsittelyn perustana olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteiset tehtävät. Ehdotetut säännökset vastaavat asiallisesti voimassaolevan työttömyysturvalain säännöksiä, jotka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 207/2022 vp ja PeVL 90/2022 vp).

Voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti yleistukilaki sisältäisi säännöksen, jonka mukaan rekisteröidyllä ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta rajoittaa tietojensa käsittelyä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus lainsäädännöllä rajoittaa muun muassa 18 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja rajoitus on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide, jotta voidaan taata esimerkiksi jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahaan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva (23 artiklan 1 kohdan e alakohta).

Edellä esitetyn perusteella ehdotetun henkilötietojen saamista ja luovuttamista koskevan sääntelyn katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatun yksityisyyden suojan kanssa.

12.3 Omaisuudensuoja

Yleistuen takaisinperintää koskeva sääntely on merkityksellistä erityisesti perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan kannalta. Omaisuudensuojaan puuttumiselta on perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytetty muun ohella yhteiskunnallisesti hyväksyttävää perustetta ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta (mm. PeVL 65/2010 vp). Liikaa maksetun tuen takaisinperinnälle on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä peruste (PeVL 17/2014 vp).

12.4 Yleistuki ja oikeus perustoimeentulon turvaan

Perustuslain 19 §:n 2 momentin perusteella lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Säännös edellyttää, että lainsäätäjä takaa jokaiselle perustoimeentuloturvaa tarvitsevalle subjektiivisen oikeuden lailla säädettävään julkisen vallan järjestämään turvaan, joka on yhteydessä säännöksessä mainittuihin sosiaalisiin riskitilanteisiin samoin kuin lailla kulloinkin annettaviin säännöksiin saamisedellytyksistä ja tarveharkinnasta ja menettelymuodoista (HE 309/1993 vp, s. 70, mm. PeVL 55/2016 vp, s. 3 ja PeVL 48/2006 vp, s. 2). Perustoimeentuloa turvaavien järjestelmien tulee olla sillä tavoin kattavia, ettei synny väliinputoajaryhmiä (HE 309/1993 vp, s. 70/II, PeVL 48/2006 vp, s. 2, PeVL 6/2009 vp, s. 8/I). Työttömyysturvassa on kysymys perustuslain 19 §:n 2 momentissa

tarkoitetusta perusturvaetuudesta, ja työttömyysturvalailla toteutetaan perustuslaissa jokaiselle taattua oikeutta perustoimeentulon turvaan työttömyyden perusteella (ks. esim. PeVL 25/2013 vp.)

Perustoimeentulon turvan käsite on voimassa olevasta sosiaaliturvan lainsäädännöstä sinänsä riippumaton ja perustuslainsäännös ei siten kiinnity suoraan tiettyihin olemassa oleviin etuusjärjestelmiin. Säännöksen osalta on kuitenkin vakiintuneesti katsottu, että sen vaatimuksia eivät vastaa sellaiset lainsäädännölliset muutokset, jotka merkitsisivät olennaista puuttumista perustoimeentulon turvaan. Säännös sisältää myös lainsäätäjään kohdistuvan toimintavelvoitteen. Säännöksen osalta on toisaalta pidetty luonnollisena, että sosiaaliturvaa suunnataan ja kehitetään yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti (ks. esim. PeVM 25/1994 vp s. 10/II). Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että perustoimeentulon turva on taattu pitkällä aikavälillä.

Perustuslakivaliokunta on perusoikeusuudistuksen jälkeen katsonut, että työttömyysetuuksista työttömyyspäivärahan peruspäiväraha ja sitä suuruudeltaan vastaava ansiopäivärahan perusosa sekä työmarkkinatuki, joka täysimääräisenä on peruspäivärahan suuruinen, ovat perustuslain 19 §:n 2 momenttiin liittyviä sosiaaliturvan etuusjärjestelmiä (PeVL 16/1996 vp, s. 1/II, PeVL 17/1996 vp, s. 1/II, PeVL 46/2002 vp, s. 2/I ja PeVL25/2013 vp, s. 2/4).

Perustuslain 19 §:n 1 momentin subjektiivisen oikeuden perustavasta luonteesta ja perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetetusta perusoikeuksien turvaamisen velvoitteesta on johdettavissa lainsäätäjään kohdistuva velvoite järjestää tukijärjestelmä sellaiseksi, että yksilöillä on riittävät tosiasialliset mahdollisuudet päästä oikeuksiinsa (PeVL 31/1997 vp, s. 3). Perusoikeussäännökset velvoittavat julkista valtaa. Jos perusoikeuksia toteuttavien etuuksiin puututaan, valtiosääntöisen sallittavuuden arvioinnissa voidaan soveltuvin osin tukeutua samankaltaisiin arviointiperusteisiin kuin varsinaisten perusoikeusrajoitusten sallittavuuden arvioinnissa.

Ehdotettua yleistukea maksettaisiin työssäoloehdon täyttäneille, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan. Yleistuen maksamisen edellytykset vastaisivat keskeisesti muilta osin nykyisen työmarkkinatuen maksamisen edellytyksiä, kuten odotusaika, tarveharkinta ja osittainen yleistuki vanhempiensa taloudessa asuvalle henkilölle. Työttömyysturvalain työmarkkinatukea koskeva sääntely on muotoutunut työttömyysturvalain kokonaisuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 46/2002 vp – HE 115/2002 vp). Työttömyysturvalain säännöksiä työmarkkinatuen maksamisen edellytyksistä on vuoden 2003 jälkeen muutettu, kuten vuoden 2006 työmarkkinatukiuudistuksessa (PeVL 50/2005 vp – HE 164/2005 vp) ja viimeisimpänä osittaisen työmarkkinatuen määrää (PeVL 45/2024 vp – HE 135/2024 vp). Osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tuloraja 1 781 euroa on vuoden 2002 tasossa, ja perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan PeVL 45/2024 vp huomiota tulorajaan, jonka alittavat vanhempien yhteenlasketut tulot eivät vaikuta työmarkkinatukea vähentävästi.

Yleistuen täysimääräinen määrä olisi ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Nykyisin ansiopäivärahan perusosa ja täysimääräinen työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruinen. Määrään ei ehdoteta muutoksia.

Pelkästään peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämisen yhdeksi yleistueksi ei arvioida aiheuttavan tarvetta perustuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun viimesijaiseen turvaan.

Ehdotetun lainsäädännön voimaantulohetkellä peruspäivärahaa lisäpäivinä saavia olisi arviolta joitakin satoja henkilöitä ja heistä arviolta joillakin kymmenillä henkilöillä olisi siinä määrin

tarveharkinnassa huomioitavia tuloja, että tulot vähentäisivät maksetun yleistuen määrää. Henkilö, joka ennen lainmuutoksen voimaantuloa saisi peruspäivärahaa lisäpäivinä ja lain voimaantultua tarveharkintaista yleistukea, voisi tarveharkinnassa huomioitavilla tuloillaan turvata perustoimeentuloaan.

Yleistuen tarveharkinnassa sovellettaisiin samaa tulorajaa ja samaa vähennysprosenttia kaikkiin yleistuen saajiin. Tämä poikkeaisi nykytilasta, jossa työmarkkinatuen tarveharkinnan tuloraja määräytyy sen perusteella, onko henkilö yksin asuva vai onko hän avio- tai avoliitossa. Työmarkkinatuen tarveharkinnassa tulorajaa korotetaan huollettavien lasten perusteella siten, että myös puolison lasta pidetään tarveharkinnassa huollettavana lapsena. Yleistuen tarveharkinta koskisi sellaista henkilöä, jolla olisi työttömyyden aikana tulorajan ylittäviä jatkuvaluonteisia tuloja, joilla hän pystyisi turvaamaan perustoimeentuloaan työttömyyden aikana. Tästä johtuen on arvioitu, että yleistuen tarveharkinta ei ole perusoikeusnäkökulmasta ongelmallinen.

12.5 Tuki lapsen huolenpidosta vastaaville

Sen lisäksi, että oikeus perustoimeentuloon turvataan perustuslain 19 §:n 2 momentissa työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden, vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella, perustuslain 19 §:n 3 momentissa on säädetty, että julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Säännös asettaa julkiselle vallalle tehtävän nimenomaan tukea lapsen huolenpidosta vastaavien toiminta, ja säännös sisältää myös lapsiperheiden aineellisen tukemisen ulottuvuuden (HE 309/1993 vp s. 71–72 ja PeVM 25/1994). Tästä seuraa, että sosiaaliturvaa koskevissa ratkaisuissa on otettava huomioon tuen tason vaikutus myös tukea saavan lasten hyvinvointiin.

Suomea sitoo myös YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, jonka 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. YK:n lapsen oikeuksien komitea suositti kesäkuussa 2023 antamissaan päätelmissä, että Suomi turvaa lapsille riittävän toimeentulon välttämällä sellaisia sosiaaliturvan leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin.

Yleistuen tarveharkinnan tulorajan määräytymisperusteilla on vaikutus tarveharkinnassa huomioitavia tuloja saavien perheiden toimeentuloon. Yleistuen tarveharkinta ei kuitenkaan arvioida luovan väliinputoajaryhmiä sosiaaliturvassa, sillä vaikka tarveharkinnalla on vaikutus tuloja saavan henkilön yleistuen määrään, yleistuen saajan huollettavat lapset edelleen olisivat muiden perustuslain 19 §:n 2 ja 3 momentin tarkoittamien etuuksien ja palveluiden piirissä.

12.6 Yleistukioikeuden määräaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva lakkauttaminen

Yleistukioikeuden määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan lakkauttamisen osalta perusoikeuksien kannalta keskeisimmät säännökset ovat perustuslain 6, 18 ja 19 §. Mainitussa 6 §:ssä säädetään ihmisten yhdenvertaisuudesta ja 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta ja edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus sosiaaliturvaan muun muassa työttömyyden varalta.

Perustuslakivaliokunta on työttömyysturvalakia koskevassa lausuntokäytännössään vakiintuneesti katsonut, ettei perustuslaki sinänsä estä asettamasta ehtoja perustoimeentuloa

turvaavan etuuden saamiselle, ja aiempia työttömyysturvaseuraamuksia on käsitelty perustuslakivaliokunnassa useita kertoja (kokoavasti PeVL 2/2012 vp, joka liittyi työttömyysturvaseuraamusten uudistamiseen kokonaisuudessaan). Perustuslakivaliokunta on lisäksi korostanut, että sanktiona käytetyn etuuden epäämisen pitää kuitenkin olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea (esimerkiksi edellä mainittu PeVL 2/2012 vp).

Työttömyysturvalakia on edellä mainitun uudistuksen jälkeen muutettu porrastamalla työnhakijalle tämän työnhakuun, työnhakijan palveluprosessiin ja tarjolla olleisiin palveluihin liittyvien laiminlyöntien perusteella asettavia etuusseuraamuksia sekä lyhentämällä muun muassa työsuhteen päättymiseen liittyviä korvauksettomia määräaikoja (HE 167/2021 vp). Myös näistä muutoksista säädettiin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 44/2021 vp).

Työttömyyden perusteella yleistukea saavaa henkilöä koskisivat pääosin samat etuuden saamisen työvoimapoliittiset edellytykset sekä yleistukilain ja työttömyysturvalain mukaiset seuraamukset kuin ansiopäivärahan saajaa työttömyysturvalain perusteella. Tältä osin ehdotetut yleistuen etuusseuraamukset vastaisivat siten perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella syntyneitä työttömyysturvaseuraamuksia.

Oikeus hyvään hallintoon

Perustuslain 21 §:stä on johdettavissa vaatimus oikeudesta hyvään hallintoon. Tällä on merkitystä myös arvioitaessa työnhakijalle asetettavia korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään muun muassa työnhakuvelvollisuudesta ja siitä, millä perusteilla määrällistä hakuvelvollisuutta alennetaan tai sitä ei aseteta. Esimerkiksi työnhakijan työkyky otetaan huomioon tässä yhteydessä. Muutoinkin ensisijainen harkinta siitä, mihin työnhakija kykenee ja mitä häneltä edellytetään, tehdään työnhakijan palveluprosessin yhteydessä työvoimaviranomaisen laatiessa työnhakijan kanssa työllistymissuunnitelmaa tai sen korvaavaa suunnitelmaa, sisällytettäessä suunnitelmaan työnhakuvelvollisuus, osoitettaessa työnhakija hakemaan tiettyä työtä (niin sanotulla työtarjouksella) sekä tarjottaessa työnhakijalle tiettyä palvelua.

Asetettaessa työnhakijalle velvollisuuksia työvoimaviranomaisen tulisi kertoa myös kyseessä olevien toimien toteuttamatta jättämisen vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään myös työvoimaviranomaisen informointivelvollisuudesta.

Yleistukilain ja työttömyysturvalain mukaista harkintaa etuusseuraamuksen asettamisesta tulisi tehtäväksi vasta siinä vaiheessa, jos työnhakija on laiminlyönyt häneltä edellytetyt toimet. Työttömyysturvalaissa on säädetty niin sanotuista pätevistä syistä, joiden perusteella seuraamus voidaan jättää asettamatta.

12.7 Suomea sitovat kansainväliset sopimukset

Keskeinen kysymys perustuslain 19 §:n arvioinnin osalta on se, ovatko perusturvaa koskeville muutoksille esitetyt perustelut perusoikeusdoktriinin kannalta hyväksyttäviä ja suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Vastaavanlainen velvollisuus muutosten hyväksyttävyyden

ja suhteellisuuden arvioinnille on johdettavissa myös TSS-sopimuksen määräyksistä sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan 12 artiklasta, jonka mukaan sopimusvaltiot ovat sitoutuneet pyrkimykseen asteittain nostaa sosiaaliturvajärjestelmänsä korkeammalle tasolle.

TSS-sopimuksen 9 artiklan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden sosiaaliturvaan sosiaalivakuutus mukaan lukin. Edelleen TSS-sopimuksen 11 artiklan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden saada itselleen ja perheelleen tyydyttävä elintaso, joka käsittää riittävän ravinnon, vaatetuksen ja sopivan asunnon, sekä oikeuden elinehtojen jatkuvaan parantamiseen. Sopimusvaltiot sitoutuvat TSS-sopimuksen 2 artiklan nojalla täysimääräisesti käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan ryhtymään toimenpiteisiin kaikin soveltuvin keinoin ja varsinkin lainsäädäntötoimenpitein yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi asteittain kokonaisuudessaan. Oikeuksien toteuttamisessa kuitenkin huomioidaan 9 artiklan mukaisesti sopimusvaltion käytettävissä olevat voimavarat, jotka voidaan ottaa huomioon painavampina syinä sosiaaliturvaetuuksia heikennettäessä. TSS-sopimuksen täytäntöönpanoa valvova Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea on linjannut, miten sopimuksen velvoitteita ja niihin kohdistuvia muutoksia tulisi tulkita.

Euroopan sosiaalisen peruskirjan 12 artikla velvoittaa jäsenvaltion luomaan sosiaaliturvajärjestelmän, joka turvaa kansalaisten toimeentulon työelämän katkoksiin liittyvien riskien varalta ja 12 artikla kattaa sekä vakuutusperustaiset ja ansiosidonnaiset korvaukset että aiemmasta työhistoriasta riippumattomat, useimmiten verorahoitteiset tasakorvaukset. Sopimuksen 13 artikla taas turvaa oikeuden sosiaaliavustukseen jokaiselle, jolla ei ole riittäviä tuloja tai varoja ja joka ei pysty hankkimaan tällaisia tuloja tai varoja joko omin avuin tai muista lähteistä. Euroopan sosiaalisen peruskirjan III osan G artiklan mukaan peruskirjan takaamiin oikeuksiin ei saa kohdistaa muita peruskirjassa määriteltyjä rajoituksia, lukuun ottamatta sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi tai yleisen edun, kansallisen turvallisuuden, kansan terveyden tai moraalin suojelemiseksi.

Euroopan sosiaalista peruskirjaa valvova sosiaalisten oikeuksien komitea on arvioinut Suomen sosiaaliturvaa ja se antoi viimeksi vuoden 2023 alussa suosituksen, jonka mukaan Suomen perustoimeentuloturvan ja vähimmäistoimeentuloa turvaavien etuuksien määrät ovat liian matalia. Peruskirjan voimaan saattaneet valtiot ovat sitoutuneet suojaamaan sen artikloissa määriteltyjä sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia. Suomen sosiaaliturvajärjestelmässä on sekä ansioon sidottuja, että vähimmäismääräisiä etuuksia. Vähimmäismääräisiä sosiaaliturvaetuuksia ovat takuueläke, vähimmäismääräinen sairaus- ja kuntoutuspäiväraha sekä työttömyysturvan peruspäiväraha. Niiden rinnalla ovat sosiaaliavustuksiksi luokiteltavat tarveharkintaiset etuudet eli työmarkkinatuki ja toimeentulotuki. Pääsääntöisesti Suomessa pyritään turvaamaan yksilön asemaa sosiaalisen riskin varalta (kuten työttömyyden, sairauden tai työkyvyttömyyden).

Pohjoismainen käsitys sosiaaliturvasta rahallisen tuen ja palveluiden yhdistelmänä vaikuttaa suomalaisen järjestelmän taustalla. Komitea on tarkastellut myös muiden Pohjoismaiden perusturvan riittävyyttä. Myös niiden osalta ovat nousseet esille Pohjoismaisen järjestelmän erityispiirteet. Näkemys on osaltaan johtanut eriäviin näkemyksiin sosiaalisten oikeuksien komitean kanssa. Suomi arvioi vähimmäisturvan riittävyyttä toisin, koska Suomessa sosiaalietuudet, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja erilaiset terveydenhuollon maksukatot muodostavat kokonaisuuden. Yksittäisen etuuden taso ei Suomen näkemyksen mukaan ole hyvä mittari tuen riittävyydelle, koska Suomessa toimeentulo voi koostua esimerkiksi työmarkkinatuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta. Lisäksi muun muassa julkisilla

terveyspalveluilla ja reseptilääkkeillä ovat omat maksukattonsa, jotka rajaavat asiakkaan terveydenhuoltokustannukset kohtuulliselle tasolle.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa koskevan yleissopimuksen nro 168 artikla 12 kohdan 1 mukaan, mikäli yleissopimuksessa ei toisin määrätä, kukin jäsenvaltio voi määritellä työttömyysturvan järjestämisen osalta tavan tai tavat, joilla se haluaa panna täytäntöön yleissopimuksen määräykset järjestelmällä, joka joko perustuu maksuihin tai on niihin perustumaton tai tällaisten järjestelmien yhdistelmällä. Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan, mikäli jäsenvaltion lainsäädäntö kuitenkin takaa työttömyysturvan kaikille niille asukkaille, joiden varat eivät työttömyyden aikana ylitä määrättyä rajaa, myönnettävä työttömyysturva voidaan rajoittaa edunsaajan tai hänen perheensä varat huomioon ottaen 16 artiklan määräysten mukaisesti.

Edellä mainitun ILO:n yleissopimuksen artiklan 15 kohdan 1 alakohdan b koskee tilannetta, jolloin henkilö on kokonaan työtön ja hänen ansiotulonsa ovat väliaikaisesta työn loppumisesta johtuen keskeytyneet ilman, että työsuhde on katkennut. Silloin kun tämä tilanne kuuluu työttömyysturvan piiriin, etuudet tulee sopimuksen mukaan suorittaa määräajoin toistuvien maksujen muodossa, jotka lasketaan seuraavasti: silloin kun tällaiset etuudet eivät perustu maksuihin tai aikaisempiin ansiotuloihin, ne tulee määritellä vähintään 50 prosentin tasolle lakisääteisestä vähimmäispalkasta tai tavallisen työläisen palkasta tai tasolle, joka turvaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan vähimmäismäärän, sen mukaan mikä näistä on korkein. Yleissopimuksen 16 artiklan mukaan, huolimatta 15 artiklan määräyksistä 19 artiklan 2 a) kohdassa määriteltyä perusmaksukautta pitempään maksettava etuus, kuten myös jäsenvaltion 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti maksamat etuudet, voidaan määritellä ottaen ensin huomioon muut edunsaajan ja hänen perheensä käytettävissä olevat tietyn rajan ylittävät varat määrätyn asteikon mukaan. Joka tapauksessa näiden etuuksien tulee yhdessä muiden sellaisten etuuksien kanssa, joihin he saattavat olla oikeutettuja, turvata heille kansallisten normien mukaiset terveelliset ja kohtuulliset elinolosuhteet.

Tässä esityksessä ei ehdoteta heikennystä työttömyyden perusteella nykyisin maksettavan perustoimeentulon turvan tasoon. Täysimääräinen yleistuki olisi ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Yleistuen tarveharkinnan määräytymisperusteet poikkeaisivat nykyisen työmarkkinatuen määräytymisperusteista, ja tarveharkinta koskisi jatkossakin henkilöitä, joilla on muita tuloja turvaamaan perustoimeentulon tarvettaan. Osittaisen yleistuen vanhempien tuloraja olisi korkeampi kuin nykyisen osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tuloraja.

Edellä esitetyillä perusteilla arvioidaan, että ehdotettu yleistuki täyttää sekä perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetetun velvoitteen turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen, joita perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, että Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet.

12.8 Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 2 momentti asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden edistää työllisyyttä ja velvollisuuden pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Työllisyyden edistämistä koskeva säännös on luonteeltaan julkiseen valtaan kohdistuva perustuslaillinen toimeksianto. Säännös ei ota kantaa työllisyyden hoidossa käytettävään keinovalikoimaan, vaan jättää julkiselle vallalle merkittävästi liikkumatilaa sen harkitsemisessa, miten työllisyyttä voidaan parhaiten edistää. Työllisyyden edistäminen merkitsee yhtäältä sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön, ja toisaalta sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista. (Ks. HE 309/1993 vp, s. 68, PeVL 19/2018 vp, s. 2, PeVL 44/2000 vp, s. 2, PeVL 17/1995 vp, s. 1–2).

Ehdotettu yleistukilaki työttömyyden ajan perustoimeentuloa turvaavana lainsäädäntönä ja työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotettu muutos työnhakukeskusteluiden järjestämisestä yleistuen saajan työttömyyden pitkittyessä edistävät työttömien työnhakijoiden mahdollisuutta saada työtä. Tämän perusteella muutoksien katsotaan kokonaisuudessaan olevan perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaisia ja tukevan julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja velvollisuutta pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

12.9 Oikeusturva ja hyvän hallinnon takeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Ehdotetun yleistukilain 35 §:n 3 momentin mukaan työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen antamasta Kansaneläkelaitosta sitovasta työvoimapoliittisesta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Säännös vastaisi työttömyysturvalain vastaavaa säännöstä. Työvoimapoliittisia lausuntoja koskevasta muutoksenhakukiellosta huolimatta yleistukea hakevalla henkilöllä olisi mahdollisuus saattaa työvoimapoliittisen lausunnon oikeellisuus sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi valittamalla Kansaneläkelaitoksen antamasta päätöksestä. Muutoksenhakulautakunnan päätöksestä olisi mahdollista valittaa vakuutusoikeuteen.

Työvoimapoliittinen lausunto oikeudesta yleistukeen annettaisiin työnhakijan ilmoitettua työvoimaviranomaiselle aikeesta hakea yleistukea tai Kansaneläkelaitoksen pyynnöstä työnhakijan jätettyä etuushakemuksen. Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus ratkaisisi vain yleistuen maksamisen niin sanotut työvoimapoliittiset edellytykset. Vaikka yleistuen maksaminen olisi mahdollista näiden edellytysten täyttyessä, etuushakemus voitaisiin silti hylätä jonkin sellaisen etuuden maksamisen edellytyksen jäädessä täyttymättä, jonka osalta toimivalta ratkaista asia on Kansaneläkelaitoksella.

Työvoimapoliittisiin lausuntoihin liittyvän muutoksenhakukiellon tarkoituksena on, että henkilön koko etuusoikeuteen liittyvä muutoksenhakuasia tulisi ratkaistua kerralla sekä työvoimapoliittisten että Kansaneläkelaitoksen ratkaistavaksi kuuluvien edellytysten osalta. Erillinen valitusoikeus voisi johtaa siihen, että muutoksenhaussa ratkaistaisiin ensin osa maksamisen edellytyksistä ja vasta myöhemmin osa. Tämä saattaisi johtaa merkittäviin viiveisiin ennen kuin etuusasia olisi ratkaistu lopullisesti.

Ehdotetun sääntelyn oikeusturvavaikutuksia on kuvattu perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia kuvaavassa jaksossa. Ehdotetut säännökset turvaisivat perustuslain 21 §:n 1 momentissa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklassa tarkoitetun asianosaisen oikeuden saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 21 §:n 2 momentti turvaa oikeuden saada perusteltu päätös ja oikeuden viranomaismenettelyyn, joka on hyvän hallinnon mukaista. Hyvän hallinnon perusteista säädetään hallintolaissa, jonka 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittäväjärjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Kyseiset säännökset velvoittavat sekä Kansaneläkelaitosta ja muutoksenhakuelimiä järjestämään toimintansa niin, että selkeät toimintatavat mahdollistavat oikeusturvan toteutumisen.

Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemissa etuuksissa noudatetaan yhdenmukaista muutoksenhakujärjestelmää. Oikeusturvan kannalta onkin selkeintä, että muutoksenhaku on järjestetty Kansaneläkelaitoksen etuuksien osalta mahdollisimman yhdenmukaisesti. Yhdenmukaista muutoksenhakujärjestelmää puoltavat myös perus- ja ihmisoikeuksia kuvaavassa jaksossa tarkemmin esitetyllä tavalla valitusten suuri määrä, asioiden kiireellisyys sekä valitusten ratkaisemisessa vaadittava erityisasiantuntemus. Asianosaisen oikeussuojan kannalta erityisesti nämä seikat puoltavat yhdenmukaista, erillistä muutoksenhakujärjestelmää eri etuusjärjestelmissä.

Perustuslain 21 §:n säännökset eivät estä säätämästä lailla vähäisiä poikkeuksia niissä turvattuihin oikeuksiin, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta kulloinkin kyseessä olevan oikeusturvatakeen asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön oikeusturvaa. Vaikka lainsäätäjällä on 21 §:n 2 momentin sisältämän lakivarauksen rajoissa valtiosääntöoikeudellista harkintavaltaa säännellä perustuslain 21 §:ssä tarkoitettuja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeita, valiokunnan mukaan esimerkiksi kuulemista koskevassa lainkäytön sääntelyssä on säilytettävä perustuslain mukainen pääsääntö vastapuolen kuulemisesta. Perustuslain 21 §:n 1 momentissa turvatun oikeuden luonteen ja 2 momentin lakivarauksen takia on valiokunnan mukaan ollut selvää myös, että valitusoikeuden sääntelyä, erityisesti valitus- ja muutoksenhakukieltoja, mutta myös muita valitusoikeuden rajoituksia koskee sama lailla säätämisen vaatimus. (ks. esim. PeVL 17/2021 vp, PeVL 16/2019 vp ja 50/2018 vp ja niissä mainitut lausunnot).

Päätöksen poistoa koskevassa yleistukilain 41 §:ssä asetettaisiin 1 momentissa voimassa olevaa sääntelyä vastaava valituskielto sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen päätöksen poistamista koskien. Poistoasiassa on kysymys ylimääräisen muutoksenhaun purkua vastaavasta oikeusturvakeinosta. Ylimääräiseen muutoksenhakuun ei yleisesti liity muutoksenhakuoikeutta. Valituskiellon vaikutuksia on kuvattu tarkemmin perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia kuvaavassa jaksossa.

12.10 Lakia alemman asteinen sääntely

Yleistukilakia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy joitakin säännösehdotuksia, joilla valtioneuvosto valtuutetaan antamaan asetuksella tarkempia lakia täydentäviä säännöksiä. Sääntelyä on siten arvioitava perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lainsäädännön alaan. Asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (ks. esim. PeVL 24/2021 vp, s 2, PeVL 45/2016 vp s. 4 ja PeVL 38/2013 vp, s. 3/II–4/I). Valiokunta on painottanut tämän merkitsevän sitä, että asetuksia voidaan antaa vain laissa säädetyn valtuuden nojalla eikä asetuksenantovaltaa voida antaa asioissa, joista perustuslain mukaan on säädettävä lailla, lakiin otettava asetuksenantovaltuus laadittava on laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 26). Perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (ks. PeVL 10/2016 vp, s. 5 ja PeVL 49/2014 vp, s. 6).

Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että perustuslain säännökset rajoittavat valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä eikä asetuksella siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista (ks. esim.

PeVL 10/2014 vp ja PeVL 58/2010 vp). Asetuksenannossa on siten aina otettava huomioon laissa säädetyn valtuuden lisäksi myös perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset, jotka voivat käytännössä rajoittaa valtuutussäännöksen tulkintaa (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 26). Perustuslakivaliokunta on korostanut hyvän lainvalmistelun periaatteiden ja asetuksenantovaltuuksien valtiosääntöisten arvioinnin edellyttävän, että hallituksen esityksen perusteluissa selostetaan riittävällä seikkaperäisyydellä asetuksenantovaltuuden tarkoitusta (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 27).

Yleistukilakiehdotuksen asetuksenantovaltuudet ovat 16 §:n 3 momentissa, 33 §:ssä ja 54 §:n 4 momentissa.

Yleistukilain 16 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

Yleistukilain 5 luvussa säädettäisiin yleistuen toimeenpanoa koskevista säännöksistä, jotka koskisivat hakemiseen liittyviä säännöksiä, velvollisuutta tietojen antamiseen, yleistukea koskevaa päätöstä, maksamiseen liittyviä säännöksiä sekä etuuden perimistä koskevia säännöksiä. Mainitussa luvussa olevassa 33 §:ssä säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voitaisiin antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Keskeisin näistä säännöksistä koskisi määräaikaa, jonka kuluessa työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen tulee antaa työnhakijan oikeudesta yleistukeen. Asetus vastaisi tältä osin nykyisin voimassa olevaa työttömyysetuutta koskevaa asetusta.

Yleistukilain 54 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 51 §:ssä tarkoitetun kunnan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle sekä 52 §:n mukaisesta yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

Yleistukea koskevat valtioneuvoston asetusluonnokset ovat hallituksen esityksen liitteenä.

Esitykseen sisältyvät asetuksenantovaltuudet eivät sisällä valtuuksia antaa säännöksiä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka kuuluisivat lainsäädännön alaan. Säännösten antaminen asetuksella on rajattu säännösperustaisesti lakia tarkentaviin säännöksiin ja valtuutuksessa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lueteltuihin seikkoihin perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Esitykseen sisältyvät asetuksenantovaltuudet vastaavat nykyisen työttömyysturvalain vastaavan sisältöisiä asetuksenantovaltuuksia ja ovat muotoutuneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

12.11 Kunnallinen itsehallinto

Ehdotettu kuntien rahoitusvastuu yleistuen rahoituksesta ja muutos työvoimapalveluiden järjestämislakiin vaikuttaisi työvoimaviranomaisina toimivien kuntien tehtävien hoitamiseen ja ehdotusta tulee siksi arvioida perustuslain 121 §:n kannalta.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on kunnallista itsehallintoa koskevassa lausuntokäytännössään korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien

tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVM 25/1994 vp, s. 3; PeVL 18/2001 vp, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II, PeVL 41/2010 vp, s. 5/II). Valiokunta on katsonut, että kunnille osoitettavat rahoitustehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan (ks. esim. PeVL 41/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 50/2005 vp, s. 2).Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta olennaista on, arvioidaanko muutoksen vaarantavan perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon taloudellisen puolen (PEVL 34/2013 vp, s. 3/I).

Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudet vastaisivat nykyisen työmarkkinatuen ja peruspäivärahan rahoitusosuuksia eikä työmarkkinatuen ja peruspäivärahan yhdistämisellä yleistueksi olisi vaikutusta rahoittajatahojen maksuosuuksiin. Tämän johdosta ehdotuksen ei arvioida vaarantavan kuntien rahoitusperiaatetta.

Työvoimaviranomaisille ehdotetaan muutoksia työnhakijan palveluprosessiin kuuluvien työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämistapaan tietyksi ajanjaksoksi. Lisäksi muutoksia ehdotetaan ja ajanjakson aloittavan ensimmäisen työnhakukeskustelun sisältöön. Muutosten sisältö huomioiden ehdotuksen ei arvioida vaarantavan kuntien rahoitusperiaatetta, sillä nämä keskustelut tulisivat joka tapauksessa järjestettäväksi työvoimaviranomaisen toimesta järjestämislain perusteella ja muutokset koskevat ainoastaan järjestämistapaa ja lisäksi ensimmäisen ajanjakson aloittavan työnhakukeskustelun osalta sellaisia asioita kootusti, jotka ovat jo nykyisin työvoimaviranomaisen tulee järjestämislain perusteella suorittaa.

Perustuslakivaliokunta on (esim. PeVL 41/2024 vp, PeVL 32/2024 vp, kappale 5, PeVL 19/2024 vp, kappale 7, PeVM 2/2024 vp, kappale 9, PeVL 9/2023 vp, kappale 6) kiinnittänyt huomiota hallituksen esitysten laatimisohjeisiin. Niiden mukaan, jos lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä, esityksen suhdetta perustuslakiin koskevaan jaksoon on otettava säätämisjärjestysarvion jälkeen omaksi kappaleekseen nimenomainen lausuma, jonka mukaan on suotavaa, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Lausumaa ei ohjeiden mukaan kirjoiteta, ellei esityksen arviointi perustuslakivaliokunnassa ole aidosti tarpeen tulkintaongelman takia. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että muissa kuin ohjeissa mainituissa epäselvyystilanteissa tällaista lausumaa ei tulisi sisällyttää perusteluihin.

Yleistuen maksamisen edellytykset vastaisivat keskeisesti nykyisen työmarkkinatuen maksamisen edellytyksiä. Työmarkkinatukea koskeva sääntely on muotoutunut työttömyysturvalain kokonaisuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Työmarkkinatuen maksamisen edellytyksiin tehtyjä muutoksia on käsitelty perustuslakivaliokunnassa myös tämän jälkeen. Yleistuen tarveharkinnan soveltaminen työssäoloehdon täyttäneiden henkilöiden yleistukeen poikkeaisi nykytilasta, ja se koskisi vain osaa yleistuen saajista, joilla olisi tarveharkinnassa huomioitavia tulorajan ylittäviä tuloja. Yleistuen odotusajasta voitaisiin vähentää työssäoloehtoon luettavaa työtä. Osittainen yleistuki ei koskisi työssäoloehdon täyttäneitä. Peruspäivärahaa lisäpäiviltä saaville voitaisiin maksaa ehdotetun lain voimaantulon jälkeen yleistukea, joka olisi tasoltaan samansuuruinen kuin nykyinen peruspäiväraha.

Kuntien nykyinen rahoitusvastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on muotoutunut perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (hallituksen esitys HE 207/2022 vp eduskunnalle

julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi, PeVL 90/2022 vp).

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ehdotettavissa muutoksissa yleistuen saajille järjestettävien työnhakukeskusteluiden ja täydentävien työnhakukeskusteluiden lähtökohtaiseen järjestämistapaan kasvokkain tietyksi ajanjaksoksi, on kysymys ainoastaan keskusteluiden järjestämistavan muutoksesta tilanteissa, joissa työttömyys pitkittyy. Jakson aloittava ensimmäinen työnhakukeskustelu sisältäisi lisäksi kootusti sellaisia tehtäviä, jotka jo nykyisin ovat työvoimaviranomaisen lakisääteisiä tehtäviä..

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Koska tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki ja työttömyyden ajan perustoimeentulon turvaava etuus, vaikkakin sen saanti- ja mää-räytymisperusteet pääosin vastaavat perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella muotoutunutta nykyistä työmarkkinatukea, hallitus pitää suotavana, että asiasta pyydetään eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Yleistukilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Yleistuki on työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Yleistukea maksetaan työttömän työnhakijan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi.

2 §

Yleistuki

Yleistukea maksetaan työttömälle työnhakijalle:

1) jolla ei ole oikeutta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 5 luvun 2 §:n 1 momentin tai 6 §:n 1 momentin nojalla taikka joka on saanut mainitun lain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan ansiopäivärahaa; ja

2) joka on taloudellisen tuen tarpeessa (*tarveharkinta*).

3 §

Yleistuen saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllisyyssuunnitelmasta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023).

Yleistuen saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimaviranomaiselle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

4 §

Lain toimeenpano

Tämän lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

Työvoimaviranomainen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus antaa yleistuen saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta sitovan lausunnon. Lausuntoon sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapoliittisesta lausunnosta.

5 §

Työttömyysturvalain 1 luvun soveltaminen

Yleistukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä säädetään määritelmistä, 6 §:ssä yrittäjästä ja 7 §:ssä avoliitosta ja puolisoiden asumisesta erillään.

6 §

Oikeus yleistukeen asumisen tai Euroopan unionin lainsäädännön perusteella

Oikeus yleistukeen tämän lain mukaisesti on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Henkilöä pidetään Suomessa asuvana, jos hän asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 5, 6 tai 10 §:n mukaisesti asuu Suomessa.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, yleistukea maksetaan noudattaen, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 8 b §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan, jos työssäoloehdon täyttäneen henkilön yleistukea rahoitetaan tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta yleistukeen.

2 luku

Yleistuen saamisen työvoimapoliittiset edellytykset

7 §

Työttömyysturvalain 2 luvun soveltaminen

Yleistuen maksamiseen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 2 luvun:

1) 1 §:ssä työttömästä työnhakijasta;
2) 4 §:ssä muusta kuin työsuhteessa tehdystä työstä;
3) 5 §:ssä yritystoiminnasta ja omasta työstä;
4) 5 a §:ssä alkavasta yritystoiminnasta ja työllistymisestä omassa työssä;
5) 6 §:ssä yrityksessä työskentelyn päättyminen;
6) 7 §:ssä yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymisestä;
7) 8 §:ssä yritystoiminnan lopettamisesta;
8) 9 §:ssä oman työn lopettamisesta;

9) 10 §:ssä opiskelusta;
10) 10 a §:ssä opiskelua koskevista poikkeuksista;
11) 10 b §:ssä lyhytkestoisista opinnoista;
12) 11 §:ssä päätoimisen opiskelun päättymisestä.

8 §

Ulkomaalaista koskeva rajoitus

Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole oikeutta yleistukeen, jos hänellä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella.

9 §

Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan alle 25-vuotiaan nuoren oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 luvun 13–16 §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan.

10 §

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Työstä eroamisen ja erottamisen, työstä kieltäytymisen sekä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvän moitittavan menettelyn sekä muun työttömyysturvalaissa tarkoitetun työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävän menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään moitittavan menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada ansiopäivärahaa.

3 luku

Yleistuen saamisen rajoitukset

11 §

Yleiset rajoitukset

Yleistukea ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Yleistuki voidaan kuitenkin myöntää 17 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, joka on suorittanut oppivelvollisuutensa. Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen.

Ennen vuotta 1965 syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän.

Yleistukea voidaan kuitenkin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta, jos henkilön työnteko on estynyt työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa, 4 luvun 1 §:n 2 kohdassa tai 1 a §:ssä tarkoitetuista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu.

Työnhakijalla ei ole oikeutta yleistukeen hänen:

1) suorittaessaan asevelvollisuutta tai siviilipalvelusta;
2) suorittaessaan vankeusrangaistusta;
3) ollessaan sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa; tai
4) hänen ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun 1–3 kohtaan rinnastettavan syyn takia.

12 §

Odotusaika

Yleistukea maksetaan 21 viikon odotusajan jälkeen. Odotusaika alkaa:
1) työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetusta päätoimisten opintojen päättymisestä;
2) korvauksettoman määräajan päättymisestä;
3) työssäolovelvoitteen täyttymisestä;
4) siitä ajankohdasta lukien, jona henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla; tai
5) työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä, jos henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työllistymistä edistävän palvelun aikana.

Odotusaikaa ei aseteta, jos:
1) henkilö on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen;
2) henkilön päätoimiset opinnot päättyvät ja opintojen ajalta on maksettu yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;
3) työnhakijan oikeus yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai
4) henkilöllä ei sairauden tai vamman vuoksi ole valmiuksia ammatillisen tutkinnon suorittamiseen ja hän on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 7 §:ssä tarkoitetun työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tai saavuttanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovitut tavoitteet.

Odotusajasta vähennetään täydet kalenteriviikot, joina henkilö on:
1) ollut työssä, joka luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloehtoon tai muussa palkkatuetussa työssä;
2) työllistynyt yrittäjänä, ja työskentely luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloehtoon; tai
3) odotusajan alkamista lähinnä edeltävän kahden vuoden aikana saanut yleistukea tai ansiopäivärahaa taikka joilta hänelle ei ole maksettu yleistukea odotusajan, 14 §:ssä tarkoitetun omavastuuajan taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitetun tarveharkinnan takia.

Odotusaika ei kulu eikä odotusajasta 3 momentissa säädetystä poiketen vähennetä työmarkkinoilla oloa:
1) päätoimisen opiskelun, siihen liittyvän lomajakson tai eri oppilaitosten välisen lomajakson aikana, ellei työnhakijalle ole maksettu kyseessä olevalta ajalta yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;
2) korvauksettoman määräajan aikana;
3) työssäolovelvoitteen aikana;
4) aikana, jona henkilölle ei makseta yleistukea työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

13 §

Työttömyysturvalain 3 luvun soveltaminen

Yleistuen saamisen rajoituksiin sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 3 luvun:
1) 2 §:ssä etuuspäivien määrästä viikossa;
2) 3 §:ssä työkyvyttömyydestä;
3) 4 §:ssä estävistä sosiaalietuuksista;
4) 5 §:ssä työ- tai virkasuhteesta johtuvista rajoituksista;
5) 6 §:ssä muista rajoituksista;
6) 7 §:ssä yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutuksesta;
7) 8 §:ssä työriidan vaikutuksesta työttömyysetuuden suorittamiseen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan vähintään yleistuen määrän perusteella.

4 luku

Yleistuen määrä

14 §

Omavastuuaika

Yleistukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana *(omavastuuaika)*.

Omavastuuaikaan ei lueta niitä päiviä:
1) joina henkilö ei täytä yleistuen saamiselle 8 ja 9 §:ssä sekä työttömyysturvalain 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 10, 11 ja 13 §:ssä tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun yleistukeen työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajoitusten ylittymisen vuoksi;
5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 12 §:ssä tarkoitetun odotusajan vuoksi.

Omavastuuaikaan luetaan kuitenkin työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika. Omavastuuaikaan luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu tämän lain 19 §:n perusteella yleistukea.

Omavastuuaikaa ei kuitenkaan edellytetä, jos henkilö muutoin täyttää yleistuen saamisen edellytykset ja:
1) hänen oikeutensa yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai
2) hänen työntekonsa estyy sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa.

Omavastuuaika on voimassa siihen asti, kun henkilö tulee oikeutetuksi työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan.

15 §

Yleistuen määrä

Täysimääräinen yleistuki on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

Yleistukeen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 4 luvun:

1) 1 §:ssä oikeudesta soviteltuun työttömyysetuuteen;
2) 1 a §:ssä lyhennetystä työviikosta ja sääesteestä;
3) 2 §:ssä sovittelujaksosta;
4) 3 §:ssä rajoituksista;
5) 3 a §:ssä työajan poikkeuksellisesta arvioinnista;
6) 4 §:ssä sovittelussa huomioon otettavasta tulosta;
7) 5 §:n 1 momentissa etuuden määrästä;
8) 7 §:ssä sosiaalietuuksien vaikutuksesta työttömyysetuuteen;
9) 8 §:ssä lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta työttömyysetuuteen.

16 §

Yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Yleistuen saajan tulot otetaan taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa kokonaisuudessaan huomioon. Metsätalouden tulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyn mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla. Yleistuki määrätään tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella.

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon:

1) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;
2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista kotihoidon tukea;
3) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea;
4) sotilasavustuslain (781/1993) mukaista sotilasavustusta;
5) sotilasvammalain (404/1948) mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
6) kansaneläkelain (568/2007) mukaista leskeneläkkeen tai lapseneläkkeen täydennysmäärää;
7) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea;
8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;
9) työttömyysturvalain mukaista liikkuvuusavustusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

17 §

Yleistuen tarveharkinta

Edellä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetun täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa. Yleistuen määräytymiseen vaikuttavat kuukausittaiset

tuloerät pyöristetään alaspäin täysiksi euroiksi siten, että täyden euron yli menevä osa jätetään huomioon ottamatta.

Yleistuki on tarkistettava, jos sen määrään vaikuttavat tulot ovat olennaisesti nousseet tai pienentyneet. Tarkistettua yleistukea aletaan maksaa aikaisimmasta mahdollisesta maksuerästä lukien.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 16 §:ssä yleistuen tarveharkinnasta säädetään, yleistukena maksetaan enintään työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti laskettu rahamäärä.

Yleistuki myönnetään ilman tarveharkintaa siltä ajalta, jona henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

18 §

Osittainen yleistuki

Yleistuki on 35 prosenttia 15–17 §:ssä säädetyn mukaisesti lasketusta yleistuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehtoa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta:

1) aikana, jona työnhakija osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin; tai

2) työnhakijaan, jonka vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, 16 §:ssä tarkoitetut tulot ovat enintään 2 500 euroa kuukaudessa; tulorajaa nostetaan 106 eurolla jokaista työnhakijan vanhempien huollettavana olevaa samassa taloudessa asuvaa kohti.

Täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää tämän pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulorajan. Vanhempien tulojen perusteella vähennettynä yleistukena maksetaan kuitenkin vähintään 1 momentissa tarkoitettu määrä.

Jos hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tulot ylittävät 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulorajan, mutta hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, yleistuki on maksettava ilman 1 momentissa tarkoitettua vähennystä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota eikä perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettua hoitopalkkiota, jos toimeksiantosopimusta ei ole tehty ansaintatarkoituksessa.

19 §

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava yleistuki

Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan yleistuella.

Yleistukea maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta yleistukeen, jos se johtuu 12 §:ssä tarkoitetusta odotusajasta, 14 §:ssä tarkoitetusta omavastuuajasta taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitetusta tarveharkinnasta.

Yleistuen maksamiseen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 10 luvun:

1) 2 §:n 2 momentissa, 3 momentin 1–3 kohdassa sekä 4 momentissa ansiopäivärahaan oikeutetusta;

2) 3 §:ssä poissaolosta työllistymistä edistävästä palvelusta;

3) 4 §:ssä työttömyysturvalain poikkeavasta soveltamisesta työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen;
4) 5 §:ssä työvoimakoulutusta koskevista erityissäännöksistä;
5) 6 §:ssä kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavasta kulukorvauksesta.

5 luku

Yleistuen toimeenpanoa koskevat säännökset

20 §

Yleistuen hakeminen

Yleistukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta.
Yleistukea ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.
Jos työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa koskeva hakemus on hylätty, katsotaan yleistukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäivärahahakemus on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että yleistukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.

21 §

Hakemuksen käsittely

Päätös yleistuesta on annettava viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.
Jos päätöstä ei voida antaa 1 momentissa säädetyssä määräajassa, koska Kansaneläkelaitoksella ei ole hakemuksen puutteellisuuden tai muun syyn vuoksi käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja, päätös on kuitenkin annettava viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitoksella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

22 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Yleistuen hakijan on annettava Kansaneläkelaitokselle tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot.
Yleistuen hakijan on esitettävä työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen lausunnon antamiseksi tarpeelliset häntä henkilökohtaisesti koskevat selvitykset työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen sen määräämällä tavalla.
Jos tuen saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka saattaa vaikuttaa oikeuteen saada yleistukea tai pienentää tuen määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita koskevasta muutoksesta tuen saajan tulee viipymättä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.
Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen maksajalle, ovat:
1) jäsenyydet työttömyyskassassa;
2) työnhakijana olo ja työnhaun päättyminen;
3)työttömyyden jatkuminen;

4) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan alkaminen tai päättyminen;
5) työsuhteesta, virkasuhteesta, omasta työstä tai yritystoiminnasta saatu palkka tai muu vastike;
6) pääomatulot;
7) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan perusteella saatu taloudellinen etu tai korvaus;
8) erorahan saaminen;
9) työhön käytetty työaika;
10) yritystoiminnan lopettamiseen liittyvä yrityksen tai yritysomaisuuden myynnistä saatu tulo taikka yritysomaisuuden ottaminen yksityiskäyttöön;
11) työllistymistä edistävän palvelun päättyminen;
12) liikennevakuutuksen, tapaturmavakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen ansionmenetyskorvaus;
13) Suomesta ja ulkomailta saatu tai haettu sosiaalietuus, avio- tai avopuolison saama kotihoidontuki ja työnantajan järjestämä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempi lisäeläke;
14) myönnetty tai evätty palkkaturva;
15) huollettavina olevat lapset;
16) päivät, joina yleistuen saaja on osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työvoimakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;
17) asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittaminen, joutuminen sairaala- tai muuhun tähän verrattavaan laitoshoitoon sekä muut näihin rinnastettavat seikat;
18) vanhemman tai vanhempien 16 §:ssä tarkoitetut tulot, jos henkilö on 18 §:ssä tarkoitettu henkilö;
19) muutokset perhesuhteissa ja asumisoloissa;
20) muu 1–19 kohtaa vastaava muutos olosuhteissa.

23 §

Yleistukea koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen tulee antaa yleistuen myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös.

Päätöstä ei tarvitse antaa, jos yleistuen tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä yleistuen tarkistamisesta yleistuen maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut yleistuen määrän tarkistamisesta tiedon.

Kansaneläkelaitoksen on ennen päätöksen tekemistä työvoimapoliittisessa asiassa pyydettävä 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto.

Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös yleistuen maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 27 §:ssä säädetään.

24 §

Maksamistapa

Yleistuki maksetaan tukeen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yleistuki voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos tuen saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos henkilölle yleistukena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia työttömyysturvalaissa tarkoitetusta ansiopäivärahan perusosasta, ei yleistukea makseta.

25 §

Maksamisen keskeyttäminen tai vähentäminen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi

Yleistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavan yleistuen määrää vähentää, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai yleistuen määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä on välittömästi ilmoitettava tuen saajalle ja yleistukea koskeva päätös on annettava viivytyksettä.

26 §

Yleistuen maksaminen ilman päätöstä

Yleistukeen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella yleistukea ennakkona.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä yleistuesta sitä maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän yleistuen ennakkosuoritukseksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä yleistuesta ennakkomaksuna liikaa maksamansa yleistuen määrän.

27 §

Yleistuen maksaminen hyvinvointialueelle

Yleistuki voidaan hyvinvointialueen pyynnöstä erityisen painavasta syystä maksaa joko kokonaan tai osittain hyvinvointialueelle toistaiseksi tai määräajan tuen saajan, hänen perheensä ja hänen huollettavinaan olevien lasten elatukseen.

Jos hyvinvointialue on toimeentulotuesta annetun lain 23 §:ssä säädetyn mukaisesti maksanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa yleistukea vastaan, yleistuki maksetaan ennakkoa vastaavilta osin hyvinvointialueelle sen pyynnöstä.

28 §

Takaisinperintä

Jos yleistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu tuki on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä yleistuen aiheeton maksaminen ole johtunut tuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Lisäksi takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun takaisinperintää ei tuen saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan tuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Liikaa maksettu yleistuki jätetään takaisinperimättä siltä osin kuin sen määrä ylittää 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun etuuden määrän, jonka Kansaneläkelaitos on perinyt takautuvasti suoritettavasta työkyvyttömyyden perusteella myönnetystä eläkkeestä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

29 §

Kuittaaminen

Takaisin perittäväksi päätetty yleistuen määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottokaaressa (705/2007) säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen. Tuen saajan suostumuksella kuittaus voidaan kohdistaa muuhunkin etuuteen ja ulosoton suojaosuutta suurempana.

30 §

Yleistuen periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella taikka sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava eläkelaitokselle tai vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitetun etuuden maksamista, että etuus tulee 1 momentin mukaisesti maksaa Kansaneläkelaitokselle.

Jos henkilö on perusteettomasti saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasta ansiopäivärahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saa periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta.

31 §

Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen

Päätös 28 §:ssä tarkoitetun liikaa maksetun yleistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhenee viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentumiseen sovelletaan, mitä velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

32 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Yleistukea ei saa ulosmitata.
Sopimus, joka tarkoittaa yleistuen siirtämistä toiselle, on mitätön.

33 §

Asetuksenantovaltuus toimeenpanoa koskevista säännöksistä

Yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
Tarkempia säännöksiä 34 §:ssä tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

34 §

Työvoimapoliittinen lausunto ja ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta.
Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

6 luku

Muutoksenhaku

35 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.
Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.
Työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

36 §

Muutoksenhakuaika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon.

37 §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusoikeudelle annettava valitus on saapunut 36 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

38 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

39 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

40 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn yleistuen myöntämisestä tai myönnetyn yleistuen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn yleistuen tai myöntää yleistuen aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

41 §

Päätöksen poistaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusoikeuden antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoikeus voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos Kansaneläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen se voi keskeyttää yleistuen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

42 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden myöntämisen johdosta

Jos yleistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty etuus tai korvaus, joka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin tai 4 §:n taikka 4 luvun 7 §:n tai 8 §:n nojalla on otettava huomioon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

43 §

Asian uudelleen ratkaiseminen työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi

Jos yleistuen saajalle on myönnetty työllistymistä edistävän palvelun ajalle yleistukea ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta, koska hakija on antanut osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun ilmeisen virheellisen tiedon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

44 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus voivat velvoittaa työvoimaviranomaisen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos velvoitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 34 §:ssä tarkoitettuun työvoimapoliittiseen lausuntoon. Työvoimaviranomaista tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta on kuultava korvausvastuun jakamisesta.

7 luku

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella sekä tässä laissa tarkoitetulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta kuin 1–3 kohdassa tarkoitetulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

1) työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta maksutta etuuksien väärinkäytösten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot etuuksien saajien tuloista.

46 §

Tiedot rahalaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella ja tässä laissa tarkoitetulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan yleistukea koskevan asian ratkaisemista varten välttämättömät yleistuen hakijaa tai saajaa koskevat tiedot rahalaitoksilta, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä yleistuen hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä on hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.

47 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää yleistukea käsitellessään yleistukea käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat yleistukeen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

48 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen yleistuki vaikuttaa, tämän lain mukaista yleistukea tai korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetusta yleistuesta ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointa varten, sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämiseksi ja syytteeseenpanoa varten. Terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon perusteita, ei kuitenkaan saa luovuttaa.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea rahoitetaan kunnan varoista 51 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun yleistuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu yleistukea yhteensä 60 päivältä.

49 §

Rekisteröidyn oikeuden rajaaminen

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), tarkoitetulla rekisteröidyllä ei ole asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista oikeutta siihen, että Kansaneläkelaitos rajoittaa henkilötietojen käsittelyä silloin, kun se hoitaa tämän lain mukaista tehtävää, jos rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta on ilmeisen perusteeton.

8 luku

Yleistuen rahoitus

50 §

Yleistuen rahoitus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 51 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yleistuki rahoitetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla enintään 400 yleistuen maksupäivältä, jos yleistuen saaja on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon. Tätä momenttia ei kuitenkaan sovelleta, jos yleistuen saajan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 ja 70 artiklan mukaiset kustannukset rahoitetaan valtion varoista. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti asuinvaltiolle maksamat korvaukset rahoitetaan valtion varoista.

51 §

Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja 50 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti työttömyysvakuutusmaksun tuotolla siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 100 maksupäivältä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ajanjakson jälkeen yleistuen saajan kotikunta rahoittaa yleistuesta:

1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 200 maksupäivältä;

2) 1 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 300 maksupäivältä;

3) 2 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 400 maksupäivältä;

4) 3 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 700 maksupäivältä; ja

5) 4 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 50 prosenttia.

Yleistuen maksupäiviä laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta tuen saaja on saanut yleistukea tai sitä edeltävää työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa.

Yleistuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua yleistukea lasketa mukaan yleistuen maksupäiviin:

1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun pykälän 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä;

2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä.

Yleistuen 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun työssäoloehdon.

52 §

Yleistuen kattamiseksi suoritettavat ennakot

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää. Valtio suorittaa lisäksi ennakkona yleistuen rahoituksen turvaamiseksi yleistuen arvioidusta vuosikustannuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vastaavan rahoitustarpeen kattamiseen (*yleistuen rahoituksen vähimmäismäärä*).

53 §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden yleistukeen kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos käyttää yleistukeen kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa yleistukea.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on

merkitty yleistuen saajan kotikunnaksi tämän lain 51 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuna yleistuen maksupäivänä.

54 §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Tämän lain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistuen rahoituksen turvaamiseksi sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius yleistuen maksamiseen on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita yleistuen maksuvalmiuden turvaamiseen.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta yleistuesta. Arvio kuntien rahoitusosuudesta sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä toimitetaan mainitun arvion yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 53 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

9 luku

Lain voimaantulo

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tarkoitetaan tämän lain mukaista yleistukea, jollei tästä laista muuta johdu.

Jos työvoimapoliittinen lausunto henkilön oikeudesta peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen koskee myös tämän lain voimaantulon jälkeistä aikaa, sovelletaan sitä tämän lain voimaantulosta työnhakijan oikeuteen saada yleistukea.

Työnhakijan työvoimapoliittisesti moitittavaan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sovellettaessa tätä lakia otetaan huomioon työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuuden saaminen, työssäoloehtoon luettava työ, työssäoloehdon täyttyminen ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttyminen sekä työttömänä työnhakijana olo myös ajalta ennen tämän lain voimaantuloa. Yleistuen omavastuuaikaa ei edellytetä, jos henkilö on oikeutettu työttömyysturvalain työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan 30 päivänä huhtikuuta 2026 ja yleistukeen 1 päivästä toukokuuta 2026 alkaen. Tässä momentissa tarkoitettuna etuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa etuutta tai jolle ei makseta etuutta korvauksettomalta määräajalta, lyhennetyn työviikon työpäivältä taikka työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:n 1

momentissa säädetyn työaikarajan ylittymisen tai 5 §:n 1 momentissa säädetyn etuuden määrää koskevan rajoituksen vuoksi.

Tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleistuen rahoitukseen vaikuttaviin maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa.

Tämän lain mukaiseen valtion ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusvastuuseen vaikuttaviin yleistuen maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, ei kuitenkaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 2 luvun 2 § ja 13 §:n 4 momentti, 5 luvun 1 §, 2 §:n 3 momentti, 4 b §:n 5 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti, 7 luku, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti, 11 luvun 2 §:n 5 momentti, 13 luvun 2, 3 ja 8 §, 14 luvun 3 §:n 2 momentti sekä 3 a ja 3 b § sekä 3 e §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta laissa 1199/2009, 2 luvun 2 § laissa 1199/2013 ja 13 §:n 4 momentti laissa 1001/2012, 5 luvun 2 §:n 3 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 1049/2013 sekä 4 b §:n 5 momentti laissa 1300/2023, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti laissa 1451/2016, 11 luvun 2 §:n 5 momentti laeissa 313/2010, 1049/2013 ja 376/2023, 13 luvun 2 § laissa 254/2020 ja 3 § osaksi laissa 793/2025, 14 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 962/2024, 3 a ja 3 b § laeissa 385/2023 ja 962/2024 sekä 3 e §:n 4 momentti laissa 385/2023, ja

muutetaan 1 luvun 1 ja 2 §, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 7 kohta, 8 a §:n 2–4 momentti ja 8 b §, 3 luvun 4 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 7 §:n otsikko sekä 1 momentin johdantokappale ja 13 kohta, 5 luvun 2 §:n otsikko, 6 §:n otsikko, 11 § sekä 13 §:n 1 ja 3–5 momentti, 6 luvun 1 §, 3 a §:n 2 momentti, 7 §:n 1 ja 3 momentti sekä 9 §:n 1 momentin johdantokappale, III osan otsikko, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2 §:n 1 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n otsikko ja 2–4 momentti sekä 5 §:n 1 ja 2 momentti, 11 luvun 1 §, 2 §:n 4 momentin johdantokappale ja 2 kohta, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n otsikko ja 2 momentti, 4 b, 5 §, 14 §:n 3 momentti sekä 15 §:n otsikko ja 1 momentti, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 2 kohta sekä 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1–3 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 1 § laissa 636/2004 ja 2 § osaksi laissa 669/2022 sekä 4 §:n 1 momentti laissa 1560/2009, 1 luvun 4 §:n 2 momentti, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentin 13 kohta ja 6 luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 669/2022, 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentti sekä 8 b § laissa 1654/2015, 1 luvun 8 a §:n 4 momentti laissa 912/2017, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentti ja 10 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 1300/2023, 4 luvun 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 5 luvun 13 §:n 3–5 momentti ja 11 luvun 15 §:n 1 momentti laissa 1457/2016, 5 luvun 2 §:n otsikko ja 6 §:n otsikko laissa 1049/2013, 5 luvun 11 § ja 13 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 962/2024, 5 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 1301/2023, 6 luvun 1 § laeissa 1188/2009, 1217/2019 ja 962/2024, 6 luvun 3

a §:n 2 momentti laissa 395/2024 sekä 7 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1081/2016, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti laissa 906/2017, 10 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 10 luvun 2 §:n otsikko sekä 3 ja 4 momentti laissa 1451/ 2016, 10 luvun 2 §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §:n otsikko, 4 b §, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1–3 ja 5 momentti laissa 385/2023, 10 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012, 11 luvun 1 § osaksi laissa 1457/2016, 11 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 555/2022 ja 3 momentti laissa 1364/2003 sekä 4 §:n 2 momentti laissa 793/2025 ja 5 § osaksi laissa 737/2013, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti ansiopäivärahalla.

2 §

Etuudet

Työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutetun työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan ansiopäivärahalla, jos hän on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut toimeentulon palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Irtisanotulle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksetaan muutosturvarahaa 9 luvussa säädetyin edellytyksin.

4 §

Lain toimeenpano

Lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset ansiopäivärahan toimeenpanotehtävät hoitavat työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat. Lain 8 luvussa tarkoitetun alueellisen liikkuvuuden tukemisen ja 9 luvussa tarkoitetun muutosturvarahan toimeenpanotehtävät hoitaa työttömyyskassassa vakuutettuina olevien osalta työttömyyskassa ja muiden osalta Kansaneläkelaitos.

— —

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

7) *työssäoloehdolla* sekä palkansaajan että yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehtoa;

— —

8 a §

Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella

— —

Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus ansiopäivärahaan sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus ansiopäivärahaan, jos:

1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;

2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja

3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen ansiopäivärahaan.

8 b §

Ansiopäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta

Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta ansiopäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Lain 8 luvussa tarkoitetun liikkuvuusavustuksen ja muutosturvarahan maksaminen eivät estä ansiopäivärahan maksamista.

— —

7 §

Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus

Ansiopäivärahaan ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jaksotetaan ansiopäivärahassa hänen työtulonsa perusteella. Käyttöomaisuudesta tai muista pitkäaikaisista sijoituksista saatua myyntivoittoa pidetään yrityksen lopettamiseen liittyvänä myös silloin, kun se on saatu kuuden kuukauden aikana ennen yrityksen lopettamista.

— —

4 luku

Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

5 §

Etuuden määrä

— —

Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada, jos soviteltava ansiopäiväraha olisi perusosan suuruinen.

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus ansiopäivärahaan

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä ansiopäivärahastaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

— —

13) liikkuvuusavustus;

— —

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

2 §

Palkansaajan oikeus ansiopäivärahaan

— —

6 §

Yrittäjän oikeus ansiopäivärahaan

— —

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista ansiopäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan ansiopäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on:

1) kerryttänyt työssäoloehtokuukauden;

2) ollut työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai

3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.

13 §

Omavastuuaika

Ansiopäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuuaika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä ansiopäivärahan enimmäisaikaa kohti *(omavastuuaika)*.

— —

Omavastuuaikaan ei lueta niitä päiviä:

1) joina henkilö ei täytä ansiopäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;

2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;

3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta ansiopäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun ansiopäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajoitusten ylittymisen vuoksi.

Omavastuuaikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika. Omavastuuaikaan luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu ansiopäivärahaa 10 luvun perusteella.

Poiketen siitä, mitä 1–4 momentissa säädetään, henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää ansiopäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Ansiopäivärahan määrä

Ansiopäiväraha muodostuu 33,33 euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Ansiopäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

3 a §

Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna

— —

Ansiopäiväraha on kuitenkin aina vähintään perusosan suuruinen.

— —

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään:

1) 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä enintään kolme vuotta ennen ansiopäivärahaoikeuden alkamista;

2) 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä yli kolme vuotta ennen ansiopäivärahaoikeuden alkamista;

3) 500 työttömyyspäivältä henkilölle, jonka työssäoloehto on täyttynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja jolla on työssäoloehdon täyttyessä 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.

— —

Laskettaessa 1 momentissa säädettyä enimmäisaikaa otetaan soviteltuna ansiopäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi ansiopäivärahapäiviksi.

9 §

Lisäpäiväoikeus

Palkansaajan ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn ansiopäivärahan myöntämisen enimmäisiän, jos hän on syntynyt:

— —

III OSA

ALUEELLISEN LIIKKUVUUDEN TUKEMINEN JA MUUTOSTURVARAHA

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustus myönnetään ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen oikeutetulle työttömälle työnhakijalle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävän työsuhteessa tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävään

työsuhteessa tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.

— —

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu on työtön työnhakija, joka saa:

1) ansiopäivärahaa tai jolle ei makseta ansiopäivärahaa 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta syystä; tai

2) yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea tai jolle ei makseta yleistukea mainitun lain 19 §:n 2 momentissa tai tämän lain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetusta syystä.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

— —

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

1 §

Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan ansiopäivärahalla.

— —

2 §

Ansiopäivärahaan oikeutettu

— —

Ansiopäivärahaa maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa. Ansiopäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.

Ansiopäivärahaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:

1) korvauksettomasta määräajasta;

2) työssäolovelvoitteesta;

3) 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta; tai

4) 5 luvun 13 §:ssä säädetystä omavastuuajasta.

Työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta ansiopäivärahaan opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.

5 §

Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Työvoimakoulutukseen osallistuvalle maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahaa siten kuin 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta ansiopäivärahaan, vaikka:

1) hänet on 2 luvun 5 §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai

2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus ansiopäivärahaan 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahan perusosaa. Jos opiskelijalla on oikeus ansiopäivärahaan 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös ansiopäivärahan ansio-osaan.

— —

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1§

Ansiopäivärahan hakeminen

Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

Ansiopäivärahaa ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.

Hakemus tulee vireille, kun se on saapunut työttömyyskassalle.

2 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

— —

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot ansiopäivärahan saajan on välittömästi ilmoitettava etuuden maksajalle, ovat:

— —

2) yleistukilaissa tarkoitetun yleistuen saaminen;

— —

3 §

Etuutta koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tulee antaa ansiopäivärahan myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös ansiopäivärahan maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 9 §:ssä säädetään. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella

suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä etuuden tarkistamisesta etuuden maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut etuuden määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa ajassa.

— —

Työttömyyskassan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä etuuden maksajalle ilmoitettuun postiosoitteeseen.

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

— —

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle hakevansa etuutta työttömyyden perusteella, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

4 b §

Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

5 §

Maksamistapa

Ansiopäiväraha maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa etuuteen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yksittäinen etuuserä voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos etuuden saaja esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan hyväksymän erityisen syyn.

Jos henkilölle ansiopäivärahana kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia ansiopäivärahan perusosasta, ei etuutta makseta.

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

— —

Jos henkilö on perusteettomasti saanut ansiopäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti yleistukilain (/) mukaista yleistukea, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta. Vastaavasti Kansaneläkelaitos saa periä perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasti ansiopäivärahasta.

15 §

Liikkuvuusavustuksen ulosmittaus

Liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.

— —

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1 §

Oikeus tietojen saamiseen

— —

Työttömyyskassalla ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

— —

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

— —

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua ansiopäivärahaa rahoitetaan kunnan varoista työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n tai työttömyyskassalain 25 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun ansiopäivärahan määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu ansiopäivärahaa yhteensä 60 päivältä.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Etuuksien korotus

Edellä 6 luvun 1 §:ssä säädettyä rahamäärää tarkistetaan noudattaen, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

— —

3 §

Ansiopäivärahan rahoitus

— —

3 c §

Liikkuvuusavustuksen kattamiseksi suoritettavat ennakot

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle liikkuvuusavustusta varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää.

3 d §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos tilittää ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty ansiopäivärahan saajan kotikunnaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tai työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettuna ansiopäivärahan maksupäivänä.

3 e §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus sekä 10 luvun 6 §:ssä ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:n 1 momentissa tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä sekä 3 d §:ssä tarkoitetusta kunnan ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle ja tilittämisestä Työllisyysrahastolle.

Tämän lain 8 luvun mukaisesta toiminnasta ja tämän luvun 3 d §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

— —

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta liikkuvuusavustuksesta.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tällä lailla muutettavassa laissa viitataan työttömyysetuuteen ja työttömyyspäivärahaan, sillä tarkoitetaan ansiopäivärahaa.

Jos henkilön oikeus peruspäivärahaan tai peruspäivärahan omavastuuaika on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, ansiopäivärahan omavastuuaikaan ja päivärahakauden enimmäisaikaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 5 luvun 13 §:ää ja 6 luvun 7 §:ää.

———

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 13 kohta, 59 §:n 4 momentti, 73 §:n johdantokappale, 78 §:n 4 momentti, 101 §:n 1 momentti, 103 §:n 2 momentti, 107 §, 112 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 147 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä on, 112 §:n 1 momentin 2 kohta laissa (733/2025), sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 997/2023, 435/2023 ja 1101/2024, uusi 14 kohta, lakiin uusi 32 a ja 32 b § sekä 125 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 280/2024 ja 435/2024, siitä lailla 280/2024 kumotun 5 kohdan tilalle uusi 5 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

13) *taloudellisella toiminnalla* tavaroiden tai palveluiden tarjoamista markkinoilla;

14) *työttömyysetuudella* työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.

— —

32 a §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saajalle

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijan kolme seuraavaa 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat mainitussa pykälässä tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 400 maksupäivältä;

2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi ja hänelle on ansiopäivärahaoikeuden päättymisen jälkeen maksettu yleistukea 100 maksupäivältä;

3) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi; tai

4) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alle 25-vuotiaan työnhakijan kuusi seuraavaa 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat mainitussa pykälässä tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 180 maksupäivältä; tai
2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Jos yleistuen saajan työttömyys jatkuu, työvoimaviranomaisen on viimeisen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun työnhakukeskustelun jälkeen järjestettävä mainituissa momenteissa tarkoitetut työnhakukeskustelut 24 kuukauden aikana. Keskustelujen sisältöön sovelletaan 32 b §:ää.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään ei sovelleta työnhakijaan, jolle on laadittu monialainen työllistymissuunnitelma tai aktivointisuunnitelma, ja johon sovelletaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia tai kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia. jos työnhakijan suunnitelmassa on sovittu työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 7 tai 9 kohdassa tarkoitetusta palvelusta, ei kuitenkaan täydentävästä työnhakukeskustelusta.

32 b §

Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskustelujen sisältö

Sen lisäksi, mitä 35 §:ssä säädetään työnhakukeskustelun sisällöstä ja 37 §:ssä palvelutarpeen arvioinnista, työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä 32 a §:ssä tarkoitetussa työnhakukeskustelussa arvioitava erityisesti työttömyyden pitkittymisen syitä ja varmistettava, että työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi on selvitetty:

1) alle 25-vuotiaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren hakeutuminen tutkintoon johtavaan tai muuhun hänelle sopivaan koulutukseen;
2) 25-vuotta täyttäneen työnhakijan osaamisen ja ammattitaidon riittävyys sekä mahdollinen koulutustarve; ja
3) tarve ohjata työnhakija työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin sekä hänen työnhakuunsa ja työllistymiseensä vaikuttavat työ- ja toimintakyky ja elämänhallinnan ongelmat.

Lisäksi työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä työnhakukeskustelussa varmistettava, että työnhakija on ohjattu tai ohjataan hänen palvelutarpeensa mukaiseen palveluun, josta on sovittu tai sovitaan työllistymissuunnitelmassa. Jos työnhakijaa ei voida ohjata mihinkään palveluun, hänen työllistymissuunnitelmaansa on sisällytettävä palvelutarpeen perusteella tarpeellinen määrä täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhakijan työnhaun ja työllistymisen edellytysten parantamisen tehostetuksi tukemiseksi.

59 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

— —

Valmennuksen tai kokeilun keskeytymisen vaikutuksesta työnhakijan oikeuteen saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukea yleistukilaissa.

73 §

Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen mainituissa laeissa säädetyin edellytyksin, jos:

— —

78 §

Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen

— —

Työvoimaviranomainen päättää 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta antamalla työvoimapoliittisen lausunnon. Työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa. Työnhakijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen työvoimapoliittisen lausunnon antamista.

101 §

Starttirahan määrä ja enimmäiskesto

Starttirahan määrä on päivää kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Starttirahaa maksetaan viideltä päivältä kalenteriviikossa.

— —

103 §

Palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen

— —

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja yleistukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.

— —

107 §

Työttömyysturvalain, työttömyyskassalain ja yleistukilain soveltaminen kulukorvaukseen

Edellä 103 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen myöntämään kulukorvaukseen sovelletaan:

1) työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain 11 luvun 2, 3, 5, 6, 10, 13–15 ja 15 a §:ää, 12 lukua ja 13 luvun 1, 3, 4, 6, 8 ja 10 §:ää;

2) yleistukilain 22–25 ja 28–32 §:ää, 6 lukua sekä 45, 47 ja 48 §:ää.

Jos Kansaneläkelaitos maksaa yleistukilain 26 §:ssä tai työttömyyskassa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

112 §

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

— —

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, yleistukilaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien

hoitamiseen sekä elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (531/2025) Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

— —

125 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen

Käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen voidaan myöntää kunnan, kuntayhtymän, kehittämis- ja hallintokeskuksen, työ- ja elinkeinoministeriön tai aluehallintoviraston palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:

— —

5) yleistukilaissa säädettyjä tehtäviä;

— —

147 §

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto

— —

Tässä laissa tarkoitettuun työllistymissuunnitelmaan ja työvoimaviranomaisen 78 §:n perusteella antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Työllistymissuunnitelman noudattamatta jättämisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta ja tätä koskevasta muutoksenhausta sekä muusta muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapoliittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 32 a §:ää ei sovelleta ennen vuotta 1965 syntyneeseen työnhakijaan, joka on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä ennen lain voimaantuloa.

———

4.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 8 §, sellaisena kuin se on laeissa 387/2023 ja 963/2024, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 ja 3 sekä 5–7 momentti, 5 §, 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentin 2 kohta, 24 a §:n 2 momentti, 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 26 c §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti laissa 277/2024, 4 §:n 2, 3, 6 ja 7 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 26 c §:n 2 momentti laissa 387/2023, 4 §:n 5 momentti laissa 936/2024, 5 § laissa 522/2018, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 24 a §:n 2 momentti laissa 678/2022, 24 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 751/2024 sekä 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta laissa 522/2018, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset ansiopäivärahat rahoitetaan valtionosuudella, ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (*omavastuumaksu*) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät ja vakuutusmaksut, palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva sekä työttömyysturvalain mukaiset muutosturvarahat ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 8 luvun mukaiset muutosturvakoulutukset rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

— —

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

— —

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän ajanjakson jälkeen valtionosuutena maksetaan ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä vähennettynä ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, joka on kustakin ansiopäivärahaan sisältyvästä perusosan määrästä:

1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 200 päivältä;

2) 1 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 300 päivältä;

3) 2 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 400 päivältä; ja

4) 3 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan siten, että ne vastaavat ansiopäivärahan perusosan suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

— —

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2–4 momenteista muuta johdu.

Muista kuin 4 momentissa tarkoitetuista ansiopäivärahoista maksetaan Työllisyysrahaston osuutena työttömyyskassalle kustakin ansiopäivärahasta maksetun ansiopäivärahan sekä 2, 3 ja 5 momentin mukaisten määrien erotus.

Ansiopäivärahan 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan.

— —

5 §

Asuinmaan maksamien ansiopäivärahojen korvausten rahoitus

Työllisyysrahaston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti korvatut palkansaajankassan jäsenelle maksetut ansiopäivärahat rahoitetaan siten, että kustakin päivärahasta maksetaan valtionosuutena Työllisyysrahastolle työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä. Työllisyysrahasto rahoittaa ansiopäivärahasta perusosan ylittävän osan.

10 §

Työllisyysrahaston tehtävät

Työllisyysrahaston tehtävänä on:

— —

5) maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista ansiopäivärahoista;

— —

23 §

Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä

Työllisyysrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle yleistukilain (/) mukaisen yleistuen rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää kuitenkin siten, että tilitettävä määrä on enintään mainitun lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun yleistukimenon verran vähennettynä siihen menoon kohdistuvan mainitun lain 51 §:ssä tarkoitetulla yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Vuosittain tilitettävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työllisyysrahastolta. Tilitettävää määrää voidaan tilitysvuoden aikana tarkistaa tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta.

— —

24 §

Maksuvelvollisuus

Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan 12 §:ssä tarkoitettu työnantaja sekä valtion kirjanpitoyksikkö ja liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion kirjanpitoyksikön tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 455 500 euroa, jos:

— —

2) henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus ansiopäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 65 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 64 vuotta täytettyään ja ansiopäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

— —

24 a §

Omavastuumaksun määrä

— —

Omavastuumaksun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu ansiopäivärahaa työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 65 vuotta.

— —

24 e §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Työttömyyskassoilla on velvollisuus ilmoittaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia ja luovutusta koskevien rajoitusten estämättä maksutta Työllisyysrahastolle seuraavat tiedot 24 §:ssä tarkoitetusta henkilöstä:

— —

3) ansiopäivärahaa koskevat tiedot; sekä

— —

26 c §

Oikeus tietojen saamiseen Kansaneläkelaitokselta

— —

Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen vuosittain toimitettava Työllisyysrahastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle tieto edellisenä vuonna toteutuneesta kunnilta laskutetusta ansiopäivärahan ja yleistuen rahoitusosuudesta eriteltynä yleistukilain 50 §:n 2 momenttiin kohdistuviin eriin ja muuhun osuuteen.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Peruspäivärahaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 4 §:n 5 ja 6 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2025 maksetun ansiopäivärahan rahoittamiseen.

———

5.

Laki

työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 1 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 25 §:n 1 momentti laissa 1305/2023, 25 §:n 2 momentti laissa 388/2023 sekä 26 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 279/2024, seuraavasti:

25 §

Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitus

Valtionosuutena maksetaan yrittäjäkassan työttömyysturvalain 5 luvun 7 §:n nojalla maksamista päivärahoista kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän jälkeen valtionosuutena maksetaan ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä vähennettynä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulla ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan niin, että ne vastaavat ansiopäivärahan perusosan suhteellista osuutta kustakin täydestä mainitun lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

— —

26 §

Osuudet hallintokuluista

Hallintokuluihin kohdistuvana valtion osuutena ja Työllisyysrahaston osuutena maksetaan:

1) työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettua ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti; sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna valtion osuus on kuitenkin kaksinkertainen; ja

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 12 §:n 2 momentti ja 15 §:n 10 kohta, sellaisena kuin niistä on 15 §:n 10 kohta laissa 1533/2016, seuraavasti:

12 §

Asumistuessa huomioon otettavat tulot

— —

Kuukausituloksi voidaan arvioida vähintään yleistukilaissa (/) tarkoitetun yleistuen suuruinen tulo, jollei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruista tuloa.

— —

15 §

Etuoikeutetut tulot

Tuloina ei asumistukea laskettaessa oteta huomioon:

— —

10) työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa kulu- tai ylläpitokorvausta;

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja sitä sovelletaan siitä ja myöhäisemmästä ajasta myönnettävään tai tarkistettavaan tukeen.

———

7.

Laki

eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain (1296/2023) 1 §:n 3 kohta seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 10 §:ssä, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 67 §:ssä, työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 1 b §:n 1 momentissa, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 26 §:ssä, yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 51 §:n 1 ja 3 momentissa, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 17 §:n 2 momentin 7 kohdassa ja 53 §:n 1 momentissa, opintotukilain (65/1994) 11 §:n 8 momentissa, aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) 31 §:n 1 momentissa sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 22 §:n 1 momentissa säädetään, seuraavia kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä ei tarkisteta vuosina 2024–2027:

— —

3) työttömyysturvalain mukaisen ansiopäivärahan perusosan sekä palkansaajan työssäoloehtoa kerryttävän tulon määrä;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 luvun 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 8 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 414/2023, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 535/2019 ja 15 luvun 11 § laissa 1201/2009, sekä

lisätään 11 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 535/2019, uusi 1 a kohta, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

— —

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa taikka osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiseen palveluun tai mainitun lain 9 luvussa tarkoitettuun opiskeluun. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla tai yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen mainitun lain 13 §:n 2 kohdan nojalla.

— —

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

6 §

Etuusperusteinen tulo

Etuusperusteinen tulo lasketaan tarkastelujakson aikana saatujen seuraavien ansionmenetyskorvausten ja sosiaalietuuksien perusteella:

1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha;
1 a) yleistukilain mukainen yleistuki;
— —

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

11 §

Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen oikeus sairauspäivärahaan

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea taikka vuorotteluvapaalain mukaista vuorottelukorvausta, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se maksetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osalta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työkykyisyysaikaan rinnastettavaan aikaan luetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla.

Etuusperusteinen tulo lasketaan myös tarkastelujakson aikana saadun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen perusteella.

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka.

———

9.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 27 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti laissa 1028/2022, seuraavasti:

27 §

Maksaminen ilman omavastuuta

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa taikka työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea. Omavastuuaikaa ei ole myöskään silloin, jos kuntoutuja sai toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea saman tai edeltävän kalenterikuukauden aikana ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään.

— —

30 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

— —

39 §

Takautuva maksaminen

— —

Jos kuntoutuja on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain mukaista yleistukea tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun ansiopäivärahan, yleistuen tai päivärahaetuuden määrään saakka Kansaneläkelaitokselle taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle sen maksamaa etuutta vastaavalta osalta.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.

Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaiseen työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan.

Jos kuntoutuja on saanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrään saakka Kansaneläkelaitokselle.

10.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 19 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

19 §

Takautuvan takuueläkkeen maksaminen

Takautuvasti myönnetty takuueläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää takuueläkkeen takautuvasti ajalle, jona eläkkeensaaja on saanut:
1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea;
— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Siltä osin kuin takuueläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———

11.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 70 §:n 2 momentin 1 kohta sekä

muutetaan 11 §, 34 §:n 2 momentin 1 kohta, 56 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 1 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 11 § laissa 1265/2016 ja 56 §:n 3 momentti laissa 84/2016, seuraavasti:

11 §

Ansiopäivärahaa tai yleistukea saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Vuonna 1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke 64 vuotta täytettyään ilman 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä, jos hän saa ansiopäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella taikka jos hän on täyttänyt 62 vuotta ennen mainitun luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan täyttymistä, täyttää mainitun luvun 9 §:n 2 momentin mukaisen työssäoloaikaa koskevan edellytyksen ja saa yleistukea.

34 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

— —

Työtuloon rinnastetaan:

1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha ja yleistukilain (/) mukainen yleistuki;

— —

56 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

— —

Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, jos eläkeoikeus perustuu ansiopäivärahan saamiseen lisäpäiviltä.

— —

70 §

Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen

Takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kun tällä lailla muutettavan lain 11 §:n mukaisten edellytysten täyttyminen vuonna 1961 syntyneen henkilön osalta ratkaistaan ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, eläkkeen myöntämiseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä ja mainitussa lainkohdassa tarkoitettuun työttömyyspäivärahan saamiseen lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Tällä lailla muutettavan lain 34 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tuloa edeltävään aikaan sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Siltä osin kuin kansaneläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 12 §:n 4 momentti, 76 §:n 4 ja 5 momentti sekä 120 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 4 momentti laissa 1269/2018, 76 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 76 §:n 5 momentti laissa 1468/2019 ja 120 §:n 4 momentti laissa 69/2016, seuraavasti:

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— —

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

76 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

— —

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei tämän lain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

— —

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

— —

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 4 momenttia ja 76 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäivä-raha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 76 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

13.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 9 §:n 3 momentti, 28 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 5 ja 6 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 3 momentti laissa 1250/2016, 70 §:n 5 momentti laissa 1206/2009 ja 70 §:n 6 momentti laissa 1469/2019, seuraavasti:

9 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— —

Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

28 §

Kuntoutusavustus

— —

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta yrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

— —

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea.

Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu päiväraha otetaan huomioon 5 momentin mukaan, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 9 §:n 3 momenttia, 28 §:n 3 momenttia ja 70 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 70 §:n 6 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

———

14.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 32 §:n 3 momentti ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 32 §:n 3 momentti laissa 1253/2016, seuraavasti:

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— —

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

46 §

Kuntoutusavustus työllistymisen tukemiseksi

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 32 §:n 3 momenttia ja 46 §:ää sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

_____

15.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 11 §:n 3 momentti, 82 §:n 4 ja 5 momentti sekä 117 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 11 §:n 3 momentti laissa 1256/2016, 82 §:n 4 momentti laissa 1205/2009, 82 §:n 5 momentti laissa 1471/2019 ja 117 §:n 4 momentti laissa 78/2016, seuraavasti:

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— —

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

— —

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

— —

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

— —

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 11 §:n 3 momenttia ja 82 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 82 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

16.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 12 §:n 3 momentti, 29 §:n 3 momentti, 88 §:n 4 momentti ja 130 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti laissa 1259/2016 ja 88 §:n 4 momentti laissa 1472/2019, seuraavasti:

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— —

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

29 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

— —

Kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle, joka on viimeksi ennen ammatillista kuntoutusta ollut Kevan jäsenyhteisön palveluksessa, voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

88 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

— —

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

— —

130 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 3 momenttia ja 29 §:n 3 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 88 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha tai työmarkkinatuki.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

_____

17.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 141 § seuraavasti:

141 §

Takautuvan korvauksen maksaminen ansiopäivärahan tai yleistuen ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle

Jos vahingoittunut on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta takautuvasti, vakuutuslaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua ansiopäivärahan tai yleistuen määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Siltä osin kuin ansionmenetyskorvaus myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 97 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisena kuin se on laissa 1160/2020, seuraavasti:

97 §

Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle

Korvauksen maksamisessa on noudatettava, mitä:

— —

2) työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta ansiopäivärahan ajalta työttömyyskassalle ja yleistuen ajalta Kansaneläkelaitokselle;

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

19.

Laki

asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 7 § seuraavasti:

7 §

Työntekijä etuuslainsäädäntöä sovellettaessa

Edellä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittuja lakeja sovellettaessa Suomeen työhön tulevaa henkilöä pidetään työntekijänä, jos hänen ansionsa vastaavat vähintään työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä ansiopäivärahan perusosan rahamäärää muunnettuna kuukausituloksi mainitun luvun 2 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Henkilöä pidetään työntekijänä työskentelyn aloittamisesta lukien ja niin kauan, kuin ansiotasovaatimuksen täyttävä työskentely jatkuu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 1 §, 2 §:n 4–6 kohta, 3 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti ja 28 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §, 3 §:n 1 momentti, 15 §, 18 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentti laissa 399/2023, 2 §:n 4 kohta laissa 1293/2002, 2 §:n 5 kohta laissa 1003/2012, 2 §:n 6 kohta ja 4 §:n 1 ja 2 momentti laissa 937/2012, 3 §:n 2 momentti laeissa 937/2012 ja 399/2023, 3 §:n 4 momentti laissa 1103/2024 ja 28 §:n 1 momentti laissa 1314/2014, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella yleistukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

4) *yleistuella* yleistukilaissa (/) tarkoitettua tukea;

5) *yleistukeen oikeutetulla* henkilöä, joka saa yleistukea, sekä yleistukilain 19 §:n 2 momentissa tai työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle yleistuen saajalle yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta;

— —

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle yleistukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

1) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut yleistukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;

2) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan ansiopäivärahaa; taikka

3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle yleistukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:

1) joka on työttömyyden perusteella saanut yleistukea vähintään 500 päivältä;

2) joka on työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen enimmäisajan jälkeen saanut työttömyyden perusteella yleistukea vähintään 180 päivältä; taikka

3) jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

— —

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu yleistuki ja toimeentulotuki huomioon.

— —

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos tästä laista ei muuta johdu, kuntouttavan työtoiminnan ajalta myönnettävään yleistukeen, kulukorvaukseen, toimeentulotukeen sekä niitä koskevaan asiaan sovelletaan, mitä yleistukilaissa yleistuesta, kulukorvauksesta ja niitä koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan yleistukilain mukaiseen yleistukeen tai kulukorvaukseen, viittauksen katsotaan koskevan myös kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa yleistukea ja kulukorvausta, jollei tästä laista muuta johdu.

— —

15 §

Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa

Yleistukeen oikeutetulle tai työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle tai ansiopäivärahaa saavalle henkilölle voidaan hänen pyynnöstään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa ennen 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen varattuaan henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi arvioivat kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Ennen toiminnan järjestämistä on laadittava kuntouttavaa työtoimintaa koskeva aktivointisuunnitelma tai työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma. Henkilön on esitettävä kuntouttavaa työtoimintaa koskeva pyyntö työvoimaviranomaiselle tai hyvinvointialueelle.

18 §

Toimintaraha ja matkakorvaus

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle toimeentulotuen saajalle maksetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 104 §:n 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen suuruinen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan nojalla kulukorvausta.

— —

27 §

Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus

Kansaneläkelaitos toimittaa työvoimaviranomaiselle tiedot henkilöistä, jotka yleistuen ja ansiopäivärahan maksupäivien osalta täyttävät 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentin 1 tai 2 kohdassa säädetyt edellytykset aktivointisuunnitelman tekemiselle. Tiedot tulee toimittaa mainittujen edellytysten täyttymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

— —

28 §

Muutoksenhaku

Haettaessa muutosta 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen yleistuen osalta noudatetaan yleistukilain 6 lukua ja toimeentulotuen osalta sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 lukua.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

21.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1663/2015, seuraavasti:

4 §

Oikeus vuosilomaan

Vuosilomaan on oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä. Päätoimisena maatalousyrittäjänä pidetään maatalousyrittäjää, jonka työpanos lomitusajankohtana ja sitä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Maatalousyrittäjää ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitusajankohtana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea taikka jos hänellä ei ole lomitusajankohtana oikeutta mainittuun etuuteen työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun korvauksettoman määräajan vuoksi. Päätoimisuuden määrittelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

———————————————————————————————————————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

22.

Laki

työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet

— —

Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002), vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada yleistukea säädetään yleistukilaissa (/) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 5 §:n 18 kohta, 7 §, 24 §:n 4 momentti, 28 §:n 1 momentin johdantokappale, 32 §:n 2 momentti ja 95 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §, 7 §:n ruotsinkielinen sanamuoto ja 95 §:n 3 momentti laissa 1100/2024, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1100/2014 ja 721/2025, uusi 19 kohta seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

18) *hyvillä väestösuhteilla* väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa;

19) *työttömyysetuudella* työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.

7 §

Oikeus ansiopäivärahaan, yleistukeen ja toimeentulotukeen

Maahanmuuttajan oikeudesta saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa, oikeudesta saada yleistukea säädetään yleistukilaissa ja oikeudesta saada toimeentulotukea säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

24 §

Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa

— —

Velvollisuuksien laiminlyömisen vaikutuksesta oikeuteen saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa, vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea säädetään yleistukilaissa ja vaikutuksesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laissa.

28 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa, työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa säädetyin edellytyksin, jos:

— —

32 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

— —

Mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:ssä säädetään oikeudesta kulukorvaukseen, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen ja mitä yleistukilain 2 luvussa säädetään oikeudesta yleistukeen, ei sovelleta kotoutuja-asiakkaaseen, jos tämän omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella tämän lain 31 §:n 2 momentin perusteella.

95 §

Muutoksenhaku

— —

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa ja yleistukilain 6 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (531/2025) 13 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta seuraavasti:

13 §

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät

— —

Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:

— —

6) hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan mukaan lukien yleistukilaissa (/) säädetyn työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja;

7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023), työttömyysturvalain, yleistukilain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) toimeenpanossa;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 12 luvun 3 §:n otsikko sekä 1, 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1448/2016, seuraavasti:

12 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

3 §

Ansiopäivärahan ja yleistuen vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen

Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista, on vähennettävä:

1) 75 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta ansiopäivärahasta;

2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt; sekä

3) työntekijälle kyseiseltä ajalta yleistukilain nojalla maksettu yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt.

— —

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava Työllisyysrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä Työllisyysrahastolle ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä pykälässä säädetään Työllisyysrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen tämän pykälän 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan Työllisyysrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

26.

Laki

merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 12 luvun 3 §:n otsikko, 1 momentin 2 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, seuraavasti:

12 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

3 §

Ansiopäivärahan ja yleistuen vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen

Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista, on vähennettävä:

— —

2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt; sekä

3) työntekijälle kyseiseltä ajalta yleistukilain nojalla maksettu yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt.

— —

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava Työllisyysrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä Työllisyysrahastolle ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä pykälässä säädetään Työllisyysrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen tämän pykälän 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan Työllisyysrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

27.

Laki

kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 45 § seuraavasti:

45 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 44 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetuus.

Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, yleistuesta ja sairausvakuutuskorvauksista.

Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan Työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun yleistuen.

Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä huomioitu mainitussa momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai yleistukea. Sen estämättä, mitä muualla säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa tarkoitettuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 1 momentin 12 kohta ja 31 a §, sellaisina kuin ne ovat 2 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 384/2023 ja 31 a § laeissa 384/2023, 447/2024 ja 1071/2024, seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

— —

12) yleistukilain (/) 51 §:ssä, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:ssä ja työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuudesta;

— —

31 a §

Korvaus työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus. Korvauksen määrä perustuu valtionapuviranomaisen varainhoitovuodelle 2025 vahvistamaan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaukseen, joka on määritetty vuonna 2023 maksettujen ansiopäivärahan, työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen maksatustietojen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun korvauksen suuruus tarkistetaan vuosittain ansiopäivärahan perusosan indeksitarkistusta vastaavasti kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) mukaisesti.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

29.

Laki

tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuloverolain (1535/1992) 93 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1194/2023, seuraavasti:

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

— —

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 80 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 160 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut soviteltua ansiopäivärahaa tai yleistukea taikka osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiviksi.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

30.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 60 § seuraavasti:

60 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 59 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio. Ansiosta vähennetään samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu vastaava ansio, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Ansiosta vähennetään myös viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetuus.

Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, yleistuesta ja sairausvakuutuskorvauksista.

Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun yleistuen. Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä otettu huomioon 1 momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai yleistukea. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa tarkoitettuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 6 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 792/2007, seuraavasti:

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

— —

4) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 20 § ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta,

sellaisina kuin ne ovat 20 § laissa 1221/2020 ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 568/2019, seuraavasti:

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-,kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

21 §

Tietojen luovuttaminen opiskelijavalintarekisteristä

Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin 1 momentissa tarkoitetut tiedot ovat tarpeen ja 5 momentissa tarkoitetut tiedot ovat välttämättömiä vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi:

— —

3) Kansaneläkelaitokselle opintotukilaissa (65/1994), koulumatkatukilaissa (48/1997) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) säädettyjen tehtävien hoitamista varten sekä Kansaneläkelaitokselle ja työvoimaviranomaiselle sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan ja yleistukilain (/) mukaisen yleistuen saamisen edellytysten selvittämistä varten;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

33.

Laki

ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 51 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 60/2018, seuraavasti:

4 luku

Ulosmittaus

51 a §

Lykkäys ulosmittaukseen työllistymisen perusteella

Jos velallinen on työsuhteen alkaessa saanut työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea vähintään 258 päivältä, tulorajaulosmittauksessa palkan ulosmittausta on velallisen pyynnöstä lykättävä niin, että lykkäys kestää puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään kuusi kuukautta. Lykkäyksen kesto lasketaan työsuhteen alkamisesta, ja lykkäyskuukausien määrä pyöristetään täysiksi kalenterikuukausiksi ylöspäin. Lykkäys voidaan jättää antamatta, jos velalliselle on aiemmin myönnetty lykkäys ja uusi lykkäys vaarantaisi olennaisesti hakijan maksunsaantioikeuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

34.

Laki

oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain (677/2016) 6 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

6 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon

Vakuutusoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu lisäksi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun on kysymys:

— —

3) ansiopäivärahasta, yleistuesta, työvoimapoliittisesta koulutustuesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutustuesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa, joka koskee Kansaneläkelaitoksen päätöstä, joka on tehty soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

_____

Helsingissä 22.9.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 2 luvun 2 § ja 13 §:n 4 momentti, 5 luvun 1 §, 2 §:n 3 momentti, 4 b §:n 5 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti, 7 luku, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti, 11 luvun 2 §:n 5 momentti, 13 luvun 2, 3 ja 8 §, 14 luvun 3 §:n 2 momentti sekä 3 a ja 3 b § sekä 3 e §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta laissa 1199/2009, 2 luvun 2 § laissa 1199/2013 ja 13 §:n 4 momentti laissa 1001/2012, 5 luvun 2 §:n 3 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 1049/2013 sekä 4 b §:n 5 momentti laissa 1300/2023, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti laissa 1451/2016, 11 luvun 2 §:n 5 momentti laeissa 313/2010, 1049/2013 ja 376/2023, 13 luvun 2 § laissa 254/2020 ja 3 § osaksi laissa 793/2025, 14 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 962/2024, 3 a ja 3 b § laeissa 385/2023 ja 962/2024 sekä 3 e §:n 4 momentti laissa 385/2023, ja

muutetaan 1 luvun 1 ja 2 §, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 7 kohta, 8 a §:n 2–4 momentti ja 8 b §, 3 luvun 4 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 7 §:n otsikko sekä 1 momentin johdantokappale ja 13 kohta, 5 luvun 2 §:n otsikko, 6 §:n otsikko, 11 § sekä 13 §:n 1 ja 3–5 momentti, 6 luvun 1 §, 3 a §:n 2 momentti, 7 §:n 1 ja 3 momentti sekä 9 §:n 1 momentin johdantokappale, III osan otsikko, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2 §:n 1 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n otsikko ja 2–4 momentti sekä 5 §:n 1 ja 2 momentti, 11 luvun 1 §, 2 §:n 4 momentin johdantokappale ja 2 kohta, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n otsikko ja 2 momentti, 4 b, 5 §, 14 §:n 3 momentti sekä 15 §:n otsikko ja 1 momentti, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 2 kohta sekä 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1–3 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 1 § laissa 636/2004 ja 2 § osaksi laissa 669/2022 sekä 4 §:n 1 momentti laissa 1560/2009, 1 luvun 4 §:n 2 momentti, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentin 13 kohta ja 6 luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 669/2022, 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentti sekä 8 b § laissa 1654/2015, 1 luvun 8 a §:n 4 momentti laissa 912/2017, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentti ja 10 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 1300/2023, 4 luvun 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 5 luvun 13 §:n 3–5 momentti ja 11 luvun 15 §:n 1 momentti laissa 1457/2016, 5 luvun 2 §:n otsikko ja 6 §:n otsikko laissa 1049/2013, 5 luvun 11 § ja 13 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 962/2024, 5 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 1301/2023, 6 luvun 1 § laeissa 1188/2009, 1217/2019 ja 962/2024, 6 luvun 3 a §:n 2 momentti laissa 395/2024 sekä 7 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1081/2016, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti laissa 906/2017, 10 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 10 luvun 2 §:n otsikko sekä 3 ja 4 momentti laissa 1451/ 2016, 10 luvun 2 §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §:n otsikko, 4 b §, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1–3 ja 5 momentti laissa 385/2023, 10 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012, 11 luvun 1 § osaksi laissa 1457/2016, 11 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 555/2022 ja 3 momentti laissa 1364/2003 sekä 4 §:n 2 momentti laissa 793/2025 ja 5 § osaksi laissa 737/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti.

2 §

Etuudet

Työttömän työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella.

Työmarkkinatukea maksetaan työnhakijalle, joka ei ole ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla tai on saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajan. Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana.

Irtisanotulle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksetaan muutosturvarahaa tämän lain 9 luvussa säädetyin edellytyksin.

4 §

Lain toimeenpano

Työttömyysturvan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti ansiopäivärahalla.

2 §

Etuudet

Työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutetun työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan ansiopäivärahalla, jos hän on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut toimeentulon palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Irtisanotulle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksetaan muutosturvarahaa 9 luvussa säädetyin edellytyksin.

4 §

Lain toimeenpano

Lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta Kansaneläkelaitos ja ansiopäivärahan osalta työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat. Lain 9 luvussa tarkoitetun muutosturvarahan toimeenpanotehtävät hoitaa työttömyyskassassa vakuutettuina olevien osalta työttömyyskassa ja muiden osalta Kansaneläkelaitos. — — — — — — — — — — — — — —	*Tämän lain mukaiset ansiopäivärahan toimeenpanotehtävät hoitavat työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat.* Lain *8 luvussa tarkoitetun alueellisen liikkuvuuden tukemisen ja* 9 luvussa tarkoitetun muutosturvarahan toimeenpanotehtävät hoitaa työttömyyskassassa vakuutettuina olevien osalta työttömyyskassa ja muiden osalta Kansaneläkelaitos. — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan: 1*) työttömyysetuudella työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea;* *2) työttömyyspäivärahalla palkansaajalle ja yrittäjälle myönnettävää peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa;* — — — — — — — — — — — — — —	Tässä laissa tarkoitetaan: 1) (kumotaan) 2) (kumotaan) — — — — — — — — — — — — — —
7) *työssäoloehdolla* sekä palkansaajan että yrittäjän ansiopäivärahan *ja peruspäivärahan saamisen* edellytyksenä olevaa työssäoloehtoa; — — — — — — — — — — — — — —	7) *työssäoloehdolla* sekä palkansaajan että yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehtoa; — — — — — — — — — — — — — —
8 a §	8 a §
Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella	*Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o	Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
883/2004, jäljempänä *perusasetus*, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus työttömyyspäivärahaan sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.	883/2004, jäljempänä *perusasetus*, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus *ansiopäivärahaan* sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.
Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus työttömyyspäivärahaan, jos:	Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus *ansiopäivärahaan*, jos:
1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;	1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;
2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja	2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja
3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.	3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.
Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaisiin työttömyysetuuksiin.	Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen *ansiopäivärahaan*.
8 b §	8 b §
Työttömyyspäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta	***Ansiopäivärahan** maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta*
Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.	Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta *ansiopäivärahaa* enintään kolmen kuukauden ajan.
2 luku	2 luku
Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset	**Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset**
2 §	2 §
Ulkomaalaista koskeva rajoitus	
Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen, jos hänellä	(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella.	
13 §	13 §
Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen	*Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.	(kumotaan)
3 luku	3 luku
Etuuden saamisen yleiset rajoitukset	**Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**
4 §	4 §
Estävät sosiaalietuudet	*Estävät sosiaalietuudet*
Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä tämän lain mukaista työttömyysetuutta. Peruspäivärahaa ei makseta siltä ajalta, jolta työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa. Liikkuvuusavustuksen ja muutosturvarahan maksaminen eivät estä ansiopäivärahan, peruspäivärahan tai työmarkkinatuen maksamista.	*Lain 8 luvussa liikkuvuusavustuksen ja muutosturvarahan maksaminen eivät estä ansiopäivärahan maksamista.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
7 §	7 §
Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus	*Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus*
Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jaksotetaan ansiopäivärahassa hänen työtulonsa *ja peruspäivärahassa ja työmarkkinatuessa vähintään peruspäivärahan määrän perusteella*.	*Ansiopäivärahaan* ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jaksotetaan ansiopäivärahassa hänen työtulonsa perusteella. Käyttöomaisuudesta tai muista pitkäaikaisista sijoituksista saatua myyntivoittoa pidetään yrityksen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Käyttöomaisuudesta tai muista pitkäaikaisista sijoituksista saatua myyntivoittoa pidetään yrityksen lopettamiseen liittyvänä myös silloin, kun se on saatu kuuden kuukauden aikana ennen yrityksen lopettamista.	lopettamiseen liittyvänä myös silloin, kun se on saatu kuuden kuukauden aikana ennen yrityksen lopettamista.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
4 luku	4 luku
Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus	**Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus**
5 §	5 §
Etuuden määrä	*Etuuden määrä*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.	Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada*, jos soviteltava ansiopäiväraha olisi perusosan suuruinen*.
7 §	7 §
Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen	*Sosiaalietuuksien vaikutus ansiopäivärahaan*
Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:	Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä *ansiopäivärahastaan* vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
13) liikkuvuusavustuksena maksettava työttömyysetuus;	13) *liikkuvuusavustus*;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
5 luku	5 luku
Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset	**Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	
Työttömyyspäivärahaetuudet	
Työttömyyspäiväraha myönnetään joko ansiopäivärahana tai peruspäivärahana.	(kumotaan)
2 §	2 §
Palkansaajan oikeus työttömyyspäivärahaan	*Palkansaajan oikeus **ansiopäivärahaan***
Ansiopäivärahaan on oikeus palkansaajakassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään 12 edellistä kuukautta ja joka kalenterikuukausina, joina on ollut vakuutettuna, on täyttänyt 3 §:n 1 momentin mukaisen työssäoloehdon.	
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Peruspäivärahaan on oikeus työnhakijalla, joka täyttää työssäoloehdon.	(kumotaan)
4 b §	4 b §
Palkansaajan työssäoloehtoa koskevat poikkeukset	*Palkansaajan työssäoloehtoa koskevat poikkeukset*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Peruspäivärahan myöntämisen edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon työssäoloehtokuukaudeksi voidaan urheilutoiminnassa lukea kalenterikuukausi, jona henkilölle urheilemisesta maksettu veronalainen tulo on ollut vähintään 4 §:n 1 momentissa säädetyn mukainen määrä.	(kumotaan)
6 §	6 §
Yrittäjän oikeus työttömyyspäivärahaan	*Yrittäjän oikeus **ansiopäivärahaan***
Ansiopäivärahaan on oikeus yrittäjäkassan jäsenellä, joka on ollut vakuutettuna vähintään 15 edellistä kuukautta ja joka vakuutettuna ollessaan on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Peruspäivärahaan on oikeus yrittäjällä, joka on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.	(kumotaan)
8 §	8 §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Yrittäjälle hyväksi luettavat vakuutuskaudet	*Yrittäjälle hyväksi luettavat vakuutuskaudet*
Jos yrittäjäkassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen yrittäjäkassaan, jäsenen hyväksi luetaan hänen työssäoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä yrittäjäkassassa.	— — — — — — — — — — — — — — — —
Peruspäivärahassa yrittäjän työssäoloehtoon luetaan lähinnä 28 edellisen kuukauden aikana tehty palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ.	(kumotaan)
11 §	11 §
Työssäoloehto eräissä tilanteissa	*Työssäoloehto eräissä tilanteissa*
Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on: 1) kerryttänyt työssäoloehtokuukauden; 2) ollut työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai 3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.	Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista *ansiopäivärahaa* sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan *ansiopäivärahaa* uudelleen vasta, kun hän on: 1) kerryttänyt työssäoloehtokuukauden; 2) ollut työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai 3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.
13 §	13 §
Omavastuuaika	*Omavastuuaika*
Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuuaika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa kohti.	*Ansiopäivärahaa* maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuuaika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä ansiopäivärahan enimmäisaikaa kohti (*omavastuuaika*).
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Omavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:
1) joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajojen ylittymisen vuoksi.

Omavastuuaikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika. Omavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1–4 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on 33,33 euroa päivältä.

— — — — — — — — — — — — — —

Ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta.

Työttömyyspäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

3 a §

Ehdotus

Omavastuuaikaan ei lueta niitä päiviä:
1) joina henkilö ei täytä *ansiopäivärahan* saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta *ansiopäivärahaan* 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun *ansiopäivärahaan* 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajoitusten ylittymisen vuoksi.

Omavastuuaikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika. Omavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu *ansiopäivärahaa* 10 luvun perusteella.

Poiketen siitä, mitä 1–4 momentissa säädetään, henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää *ansiopäivärahan* saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Ansiopäivärahan määrä

Ansiopäiväraha muodostuu 33,33 *euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta*.

Ansiopäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

3 a §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna	*Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ansiopäiväraha on kuitenkin aina vähintään *peruspäivärahan tai 3 §:ssä tarkoitetun peruspäivärahan ja korotusosan* suuruinen.	Ansiopäiväraha on kuitenkin aina vähintään *perusosan* suuruinen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7 §	7 §
Päivärahakauden enimmäisaika	*Päivärahakauden enimmäisaika*
Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään:	Ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään:
1) 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä enintään kolme vuotta ennen työttömyyspäivärahaoikeuden alkamista;	1) 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä enintään kolme vuotta ennen *ansiopäivärahaoikeuden* alkamista;
2) 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä yli kolme vuotta ennen työttömyyspäivärahaoikeuden alkamista;	2) 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä yli kolme vuotta ennen *ansiopäivärahaoikeuden* alkamista;
3) 500 työttömyyspäivältä henkilölle, jonka työssäoloehto on täyttynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja jolla on työssäoloehdon täyttyessä 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.	3) 500 työttömyyspäivältä henkilölle, jonka työssäoloehto on täyttynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja jolla on työssäoloehdon täyttyessä 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Laskettaessa 1 momentin mukaista enimmäisaikaa otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi.	Laskettaessa 1 momentissa säädettyä enimmäisaikaa otetaan soviteltuna *ansiopäivärahana* maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi *ansiopäivärahapäiviksi*.
9 §	9 §
Lisäpäiväoikeus	*Lisäpäiväoikeus*
Palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 3 luvun 1 §:n 1 momentissa	Palkansaajan *ansiopäivärahaa* maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 3 luvun 1 §:n 1 momentissa

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
säädetyn työttömyysetuuden myöntämisen enimmäisiän, jos hän on syntynyt:	säädetyn *ansiopäivärahan* myöntämisen enimmäisiän, jos hän on syntynyt:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
III OSA	III OSA
TYÖMARKKINATUKI	***ALUEELLISEN LIIKKUVUUDEN TUKEMINEN JA MUUTOSTURVARAHA***
7 luku	7 luku
Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset	**Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset**
	(kumotaan)
8 luku	8 luku
Alueellisen liikkuvuuden tukeminen	**Alueellisen liikkuvuuden tukeminen**
1 §	1 §
Oikeus liikkuvuusavustukseen	*Oikeus liikkuvuusavustukseen*
Liikkuvuusavustus myönnetään työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävän työsuhteessa tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävään työsuhteessa tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.	Liikkuvuusavustus myönnetään *ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen oikeutetulle työttömälle työnhakijalle,* joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävän työsuhteessa tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävään työsuhteessa tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.	*Edellä 1 momentissa tarkoitettuna ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu on työtön työnhakija, joka saa:* *1) ansiopäivärahaa tai jolle ei makseta ansiopäivärahaa 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta syystä; tai* *2) yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea tai jolle ei makseta yleistukea mainitun 19 §:n 2 momentissa tai tämän lain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetusta syystä.*
2 §	2 §
Liikkuvuusavustuksen määrä	*Liikkuvuusavustuksen määrä*
Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen.	Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa *säädetyn ansiopäivärahan* perusosan suuruinen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
10 luku	10 luku
Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset	**Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset**
1 §	1 §
Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	*Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta*
Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan työttömyyspäivärahalla tai työmarkkinatuella.	Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan *ansiopäivärahalla*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2 §	2 §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Työttömyysetuuteen oikeutettu	*Ansiopäivärahaan oikeutettu*
Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan. Työttömyysetuutta maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa. Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.	(kumotaan)
Työttömyysetuutta maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:	*Ansiopäivärahaa* maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa. *Ansiopäivärahaan* ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.
	Ansiopäivärahaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:
1) korvauksettomasta määräajasta;	1) korvauksettomasta määräajasta;
2) työssäolovelvoitteesta;	2) työssäolovelvoitteesta;
3) 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta;	3) 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta; tai
4) 5 luvun 13 §:ssä tai 7 luvun 10 §:ssä säädetystä omavastuuajasta;	4) 5 luvun 13 §:ssä säädetystä omavastuuajasta.
5) 7 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta työmarkkinatuen odotusajasta; tai	(kumotaan)
6) 7 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetusta tarveharkinnasta.	(kumotaan)
Työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta työttömyysetuuteen opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.	Työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta *ansiopäivärahaan* opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.
4 §	4 §
Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen	*Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana säädetään 7 luvun 8 §:ssä.	(kumotaan)

Voimassa oleva laki

5 §

Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Työvoimakoulutukseen osallistuvalle maksetaan koulutuksen ajalta työttömyysetuutta kuten 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta työttömyysetuuteen, vaikka:

1) hänet on 2 luvun 5 §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai

2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta *peruspäivärahaa*, ansiopäivärahan perusosaa *tai työmarkkinatukea*. Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaiseen ansiopäivärahan ansio-osaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

5 §

Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Työvoimakoulutukseen osallistuvalle maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahaa kuten 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta *ansiopäivärahaan*, vaikka:

1) hänet on 2 luvun 5 §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai

2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus *ansiopäivärahaan* 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahan perusosaa. Jos opiskelijalla on oikeus *ansiopäivärahaan* 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaiseen ansiopäivärahan ansio-osaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. *Peruspäivärahan tai työmarkkinatuen* piiriin kuuluva työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

Työttömyysetuutta ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1§

Ansiopäivärahan hakeminen

Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. *Yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu* työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

Ansiopäivärahaa ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.	pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.
Hakemus tulee vireille, kun se on saapunut *Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Jos ansiopäivärahaa koskeva hakemus on hylätty, katsotaan peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäivärahahakemus on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.*	Hakemus tulee vireille, kun se on saapunut työttömyyskassalle.
2 §	2 §
Velvollisuus tietojen antamiseen	*Velvollisuus tietojen antamiseen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot työttömyysetuuden saajan on välittömästi ilmoitettava etuuden maksajalle, ovat:	Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot *ansiopäivärahan* saajan on välittömästi ilmoitettava etuuden maksajalle, ovat:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) peruspäivärahan saaminen;	2) *yleistukilain mukaisen yleistuen* saaminen;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Työmarkkinatuen saajan on lisäksi ilmoitettava työttömyysetuuden maksajalle seuraavat itseään ja perhettään koskevat tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset: *1) omat pääomatulot;* *2 kohta on kumottu* *3) vanhemman tai vanhempien 7 luvun 6 §:ssä tarkoitetut tulot, jos henkilö on 7 luvun 9 §:ssä tarkoitettu henkilö;* *4 kohta on kumottu* *5 kohta on kumottu* *6) muutokset perhesuhteissa ja asumisoloissa; sekä* *7) muu vastaava muutos olosuhteissa.*	(kumotaan)
3 §	3 §
Etuutta koskeva päätös	*Etuutta koskeva päätös*
Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tulee antaa työttömyysetuuden myöntämistä,	Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tulee antaa *ansiopäivärahan* myöntämistä,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös työttömyysetuuden maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 9 §:ssä säädetään. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä etuuden tarkistamisesta etuuden maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut etuuden määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa ajassa.	epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös ansiopäivärahan maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 9 §:ssä säädetään. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä etuuden tarkistamisesta etuuden maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut etuuden määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa ajassa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työttömyyskassan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä etuuden maksajalle ilmoitettuun postiosoitteeseen. *Kansaneläkelaitoksen toimeenpantavaksi säädettyä etuutta koskevan päätöksen tiedoksi antamisesta säädetään erikseen Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001). Päätösasiakirjan sähköisessä tiedoksiannossa noudatetaan, mitä laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään.*	Työttömyyskassan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä etuuden maksajalle ilmoitettuun postiosoitteeseen.
4 §	4 §
Työvoimapoliittinen lausunto	*Työvoimapoliittinen lausunto*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa *työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa,* työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.	Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa *etuutta* työttömyyden perusteella, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 b §	4 b §
Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon	*Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon*
Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava *Kansaneläkelaitokselle tai* työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.	Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.
5 §	5 §
Maksamistapa	*Maksamistapa*
Työttömyysetuudet maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa etuuteen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yksittäinen etuuserä voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos etuuden saaja esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan hyväksymän erityisen syyn. Jos henkilölle työttömyysetuutena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia peruspäivärahasta, ei etuutta makseta.	*Ansiopäiväraha* maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa etuuteen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yksittäinen etuuserä voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos etuuden saaja esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan hyväksymän erityisen syyn. Jos henkilölle *ansiopäivärahana* kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia *ansiopäivärahan perusosasta*, ei etuutta makseta.
14 §	14 §
Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa	*Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Jos henkilö on perusteettomasti saanut peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti tämän lain mukaista muuta etuutta, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun peruspäivärahan tai työ-markkinatuen	*Jos henkilö on perusteettomasti saanut ansiopäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti yleistukilain (/) mukaista yleistukea, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta. Vastaavasti Kansaneläkelaitos*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
takautuvasti suoritettavasta ansiopäivärahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saa periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta peruspäivärahasta tai työmarkkinatuesta.	*saa periä perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasti ansiopäivärahasta.*
15 §	15 §
Työttömyysetuuden ulosmittaus	*Liikkuvuusavustuksen ulosmittaus*
Peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.	*Liikkuvuusavustusta* ei saa ulosmitata.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
13 luku	13 luku
Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset	**Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset**
1 §	1 §
Oikeus tietojen saamiseen	*Oikeus tietojen saamiseen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten:	Työttömyyskassalla ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten *seuraavat välttämättömät tiedot:*
1) työvoimaviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselta 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto;	— — — — — — — — — — — — — — —
2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä*; rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen*.	2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.
2 §	2 §
Tiedot rahalaitoksilta	*Tiedot rahalaitoksilta*
Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä	(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan työmarkkinatukea koskevan asian ratkaisemista varten välttämättömät työmarkkinatuen hakijaa tai saajaa koskevat tiedot rahalaitoksilta, ellei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä on hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.	
3 §	3 §
Tietojen luovuttaminen	*Tietojen luovuttaminen*
Salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus luovuttaa tehtävässään haltuunsa saamiaan tietoja työvoimaviranomaiselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin vaikuttavista seikoista. *Salassapitosäännösten estämättä voidaan 1 momentissa mainittuja tietoja luovuttaa edelleen asianomaiselle viranomaiselle rikkomusten ja rikosten selvittämistä ja syytteeseen panoa varten.*	(kumotaan)
6 §	6 §
Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen	*Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen *työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja* ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua *työmarkkinatukea, peruspäivärahaa tai* ansiopäivärahaa rahoitetaan kunnan varoista *14 luvun 3 a ja 3 b §:n,* työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n tai työttömyyskassalain 25	Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua ansiopäivärahaa rahoitetaan kunnan varoista työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n tai työttömyyskassalain 25 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun ansiopäivärahan määrästä.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
§:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun *työttömyysetuuden* määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen *työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja* ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu työttömyysetuutta yhteensä 60 päivältä.	Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu ansiopäivärahaa yhteensä 60 päivältä.
8 §	8 §
Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus	*Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus*
Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä asianomaisen viranomaisen pyynnöstä luovuttaa ulosottoa varten tiedot tämän lain mukaisten etuuksien määristä, ei kuitenkaan niistä etuuksista, joita ei oteta huomioon ulosottolain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua suojaosuutta laskettaessa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus ilmoittaa tiedossaan olevat muut eläkkeitä ja muita sosiaalietuuksia maksavat laitokset.	(kumotaan)
14 luku	14 luku
Erinäisiä säännöksiä	**Erinäisiä säännöksiä**
1 §	1 §
Etuuksien korotus	*Etuuksien korotus*
Lain 6 luvun 1 *ja 6 §:ssä* säädettyjä rahamääriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.	*Edellä* 6 luvun 1 §:ssä säädettyä rahamäärää tarkistetaan *noudattaen, mitä* siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
*Ansiopäivärahan **ja peruspäivärahan** rahoitus*	*Ansiopäivärahan rahoitus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion sekä peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 3 b §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 ja 23 §:ssä säädetään.	(kumotaan)
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3 a §	3 a §
Työmarkkinatuen rahoitus	*Työmarkkinatuen rahoitus*
	(kumotaan)
3 b §	3 b §
Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus	*Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus*
	(kumotaan)
3 c §	3 c §
Etuuksien kattamiseksi suoritettavat ennakot	***Liikkuvuusavustuksen** kattamiseksi suoritettavat ennakot*
Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää. *Valtio suorittaa lisäksi ennakkona etuuksien rahoituksen turvaamiseksi peruspäivärahan ja työmarkkinatuen arvioidusta vuosikustannuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vastaavan rahoitustarpeen kattamiseen (peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärä).*	Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle liikkuvuusavustusta varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää.

Voimassa oleva laki

3 d §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden *työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan ja* ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos *käyttää työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa, ja se* tilittää ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

— — — — — — — — — — — — — —

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty:

1) työmarkkinatuen saajan kotikunnaksi tämän luvun 3 a §:n 1 ja 2 momentissa mainittuna työmarkkinatuen maksupäivänä;

2) peruspäivärahan saajan kotikunnaksi tämän luvun 3 b §:n 1 ja 2 momentissa mainittuna työttömyyspäivärahan maksupäivänä; ja

3) ansiopäivärahan saajan kotikunnaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tai työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentissa mainittuna ansiopäivärahan maksupäivänä.

3 e §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus *ja siihen liittyvät korotukset* sekä 10 luvun 6 §:ssä ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:n 1 momentissa tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja

Ehdotus

3 d §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos tilittää ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty ansiopäivärahan saajan kotikunnaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tai työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettuna ansiopäivärahan maksupäivänä.

3 e §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus sekä 10 luvun 6 §:ssä ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:n 1 momentissa tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille suoritettavia ennakoita ja

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
työttömyyskassojen ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, *3 a ja 3 b §:ssä tarkoitetun kunnan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle, 3 c §:n mukaisesta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärästä* sekä 3 d §:ssä tarkoitetusta ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden tilittämisestä Työllisyysrahastolle.	lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä sekä 3 d §:ssä tarkoitetusta ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden tilittämisestä Työllisyysrahastolle.
Tämän lain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.	Tämän lain *8 luvun mukaisesta toiminnasta ja tämän luvun 3 d §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuuden perinnästä* mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.
	(kumotaan)
Valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle työttömyysetuuksien rahoituksen turvaamiseksi sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius peruspäivärahan ja työmarkkinatuen maksamiseen on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (maksuvalmiussuoritus). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita peruspäivärahan tai työmarkkinatuen maksuvalmiuden turvaamiseen.	
Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavista työttömyysetuuksista. *Arvio kuntien rahoitusosuudesta sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärästä toimitetaan mainitun arvion yhteydessä.*	Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta liikkuvuusavustuksesta.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
	Jos tällä lailla muutettavassa laissa viitataan työttömyysetuuteen ja työttömyyspäivärahaan, sillä tarkoitetaan ansiopäivärahaa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Jos henkilön oikeus peruspäivärahaan on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, ansiopäivärahan omavastuuaikaan ja päivärahakauden enimmäisaikaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 5 luvun 13 §:ää ja 6 luvun 7 §:ää.

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 13 kohta, 59 §:n 4 momentti, 73 §:n johdantokappale, 78 §:n 4 momentti, 101 §:n 1 momentti, 103 §:n 2 momentti, 107 §, 112 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 147 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä on, 112 §:n 1 momentin 2 kohta laissa (733/2025), sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 997/2023, 435/2023 ja 1101/2024, uusi 14 kohta, lakiin uusi 32 a ja 32 b § sekä 125 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 280/2024 ja 435/2024, siitä lailla 280/2024 kumotun 5 kohdan tilalle uusi 5 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
13) *taloudellisella toiminnalla* tavaroiden tai palveluiden tarjoamista markkinoilla.	13) *taloudellisella toiminnalla* tavaroiden tai palveluiden tarjoamista markkinoilla;
	14) työttömyysetuudella työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	32 a §
	Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saajalle
	Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijan kolme seuraavaa 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat mainitussa pykälässä tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole

tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 400 maksupäivältä;

2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi ja hänelle on ansiopäivärahaoikeuden päättymisen jälkeen maksettu yleistukea 100 maksupäivältä;

3) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi; tai

4) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alle 25-vuotiaan työnhakijan kuusi seuraavaa 32 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat mainitussa pykälässä tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 180 maksupäivältä; tai

2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Jos yleistuen saajan työttömyys jatkuu, työvoimaviranomaisen on viimeisen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun työnhakukeskustelun jälkeen järjestettävä mainituissa momenteissa tarkoitetut työnhakukeskustelut 24 kuukauden aikana. Keskustelujen sisältöön sovelletaan 32 b §:ää.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään ei sovelleta työnhakijaan, jolle on laadittu monialainen työllistymissuunnitelma tai aktivointisuunnitelma, ja johon sovelletaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia tai kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia. jos

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	työnhakijan suunnitelmassa on sovittu työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 7 tai 9 kohdassa tarkoitetusta palvelusta, ei kuitenkaan täydentävästä työnhakukeskustelusta.
	32 b §
	Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskustelujen sisältö
	Sen lisäksi, mitä 35 §:ssä säädetään työnhakukeskustelun sisällöstä ja 37 §:ssä palvelutarpeen arvioinnista, työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä 32 §:ssä tarkoitetussa työnhakukeskustelussa arvioitava erityisesti työttömyyden pitkittymisen syitä ja varmistettava, että työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi on selvitetty: *1) alle 25-vuotiaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren hakeutuminen tutkintoon johtavaan tai muuhun hänelle sopivaan koulutukseen;* *2) 25-vuotta täyttäneen työnhakijan osaamisen ja ammattitaidon riittävyys sekä mahdollinen koulutustarve; ja* *3) tarve ohjata työnhakija työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin sekä hänen työnhakuunsa ja työllistymiseensä vaikuttavat työ- ja toimintakyky ja elämänhallinnan ongelmat.* *Lisäksi työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä työnhakukeskustelussa varmistettava, että työnhakija on ohjattu tai ohjataan hänen palvelutarpeensa mukaiseen palveluun, josta on sovittu tai sovitaan työllistymissuunnitelmassa. Jos työnhakijaa ei voida ohjata mihinkään palveluun, on hänen työllistymissuunnitelmaansa sisällytettävä tarpeellinen määrä täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhakijan työnhaun ja työllistymisen edellytysten parantamisen tehostetuksi tukemiseksi.*
59 §	59 §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen	*Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Valmennuksen tai kokeilun keskeytymisen vaikutuksesta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa.	Valmennuksen tai kokeilun keskeytymisen vaikutuksesta työnhakijan oikeuteen saada *ansiopäivärahaa* säädetään työttömyysturvalaissa *ja yleistukea yleistukilaissa*.
73 §	73 §
Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet	*Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet*
Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyin edellytyksin, jos:	Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun *ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen mainituissa* laeissa säädetyin edellytyksin, jos:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
78 §	78 §
Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen	*Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työvoimaviranomainen päättää 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta antamalla työvoimapoliittisen lausunnon. Työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta säädetään työttömyysturvalaissa. Työnhakijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen työvoimapoliittisen lausunnon antamista.	Työvoimaviranomainen päättää 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta antamalla työvoimapoliittisen lausunnon. Työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta säädetään työttömyysturvalaissa *ja yleistukilaissa*. Työnhakijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen työvoimapoliittisen lausunnon antamista.
101 §	101 §
Starttirahan määrä ja enimmäiskesto	*Starttirahan määrä ja enimmäiskesto*
Starttirahan määrä on päivää kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. Starttirahaa maksetaan viideltä päivältä kalenteriviikossa.	Starttirahan määrä on päivää kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun *ansiopäivärahan* perusosan suuruinen. Starttirahaa maksetaan viideltä päivältä kalenteriviikossa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
103 §	103 §
Palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen	*Palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.	Edellä 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja *yleistukea* hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.
107 §	107 §
Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen kulukorvaukseen	*Työttömyysturvalain, työttömyyskassalain ja yleistukilain soveltaminen kulukorvaukseen*
Edellä 103 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen myöntämään kulukorvaukseen sovelletaan työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain 11 luvun 2, 3, 5, 6, 10, 13–15 ja 15 a §:ää, 12 lukua ja 13 luvun 1, 3–8 ja 10 §:ää.	Edellä 103 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen myöntämään kulukorvaukseen sovelletaan: *1) työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain 11 luvun 2, 3, 5, 6, 10, 13–15 ja 15 a §:ää, 12 lukua ja 13 luvun 1, 3, 4, 6, 8 ja 10 §:ää;* *2) yleistukilain 22–25 ja 28–32 §:ää, 6 lukua sekä 45, 47 ja 48 §:ää.*
Jos Kansaneläkelaitos *tai työttömyyskassa* maksaa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.	Jos Kansaneläkelaitos maksaa yleistukilain 26 §:ssä tai työttömyyskassa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.
112 §	112 §
Asiakastietojen käyttötarkoitukset	*Asiakastietojen käyttötarkoitukset*
Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:	Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja	2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, yleistukilaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;	, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (531/2025) Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
125 §	125 §
Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen	*Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen*
Käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen voidaan myöntää kunnan, kuntayhtymän, kehittämis- ja hallintokeskuksen, työ- ja elinkeinoministeriön tai aluehallintoviraston palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:	Käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen voidaan myöntää kunnan, kuntayhtymän, kehittämis- ja hallintokeskuksen, työ- ja elinkeinoministeriön tai aluehallintoviraston palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
4) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä; 5 kohta kumottu (laki 280/2024)	
— — — — — — — — — — — — — —	*5) yleistukilaissa säädettyjä tehtäviä;* — — — — — — — — — — — — — —
147 §	147 §
Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto	*Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Tässä laissa tarkoitettuun työllistymissuunnitelmaan ja työvoimaviranomaisen 78 §:n perusteella antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Työllistymissuunnitelman noudattamatta jättämisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta ja tätä koskevasta muutoksenhausta sekä muusta	Tässä laissa tarkoitettuun työllistymissuunnitelmaan ja työvoimaviranomaisen 78 §:n perusteella antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Työllistymissuunnitelman noudattamatta jättämisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta ja tätä koskevasta muutoksenhausta sekä muusta

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapoliittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa.	muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapoliittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa *ja yleistukilaissa*.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Tämän lain 32 a §:ää ei sovelleta ennen vuotta 1965 syntyneeseen työnhakijaan, joka on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä ennen lain voimaantuloa.

4.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 8 §, sellaisena kuin se on laeissa 387/2023 ja 963/2024, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 ja 3 sekä 5–7 momentti, 5 §, 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentin 2 kohta, 24 a §:n 2 momentti, 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 26 c §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti laissa 277/2024, 4 §:n 2, 3, 6 ja 7 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 26 c §:n 2 momentti laissa 387/2023, 4 §:n 5 momentti laissa 936/2024, 5 § laissa 522/2018, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 24 a §:n 2 momentti laissa 678/2022, 24 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 751/2024 sekä 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta laissa 522/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain tarkoitus	*Lain tarkoitus*
Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset työttömyyspäivärahat rahoitetaan valtionosuudella, työttömyyspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (*omavastuumaksu*) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät ja vakuutusmaksut, palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva sekä työttömyysturvalain mukaiset muutosturvarahat ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 8 luvun mukaiset muutosturvakoulutukset rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.	Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset *ansiopäivärahat* rahoitetaan valtionosuudella, *ansiopäivärahan* saajan kotikunnan rahoitusosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (*omavastuumaksu*) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät ja vakuutusmaksut, palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva sekä työttömyysturvalain mukaiset muutosturvarahat ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 8 luvun mukaiset muutosturvakoulutukset rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista peruspäivärahaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän ajanjakson jälkeen valtionosuutena maksetaan peruspäivärahaa vastaava määrä vähennettynä ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, joka on kustakin ansiopäivärahaan sisältyvästä peruspäivärahan määrästä:

1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 200 päivältä;
2) 1 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 300 päivältä;
3) 2 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 400 päivältä; ja
4) 3 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan niin, että ne vastaavat peruspäivärahan suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista *ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi *ansiopäivärahaa* yhteensä 100 päivältä. Tämän ajanjakson jälkeen valtionosuutena maksetaan *ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä vähennettynä ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, joka on kustakin ansiopäivärahaan sisältyvästä perusosan määrästä:

1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi *ansiopäivärahaa* yhteensä 200 päivältä;
2) 1 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi *ansiopäivärahaa* yhteensä 300 päivältä;
3) 2 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi *ansiopäivärahaa* yhteensä 400 päivältä; ja
4) 3 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan siten, että ne vastaavat *ansiopäivärahan perusosan* suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2–4 momenteista muuta johdu.

Muista kuin 4 momentissa tarkoitetuista ansiopäivärahoista maksetaan Työllisyysrahaston osuutena työttömyyskassalle kustakin ansiopäivärahasta maksetun ansiopäivärahan

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	sekä 2, 3 ja 5 momentin mukaisten määrien erotus.
Työttömyyspäivärahan 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan.	*Ansiopäivärahan* 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Asuinmaan maksamien ansiopäivärahojen korvausten rahoitus	*Asuinmaan maksamien ansiopäivärahojen korvausten rahoitus*
Työllisyysrahaston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (perusasetus) 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti korvatut palkansaajankassan jäsenelle maksetut työttömyyspäivärahat rahoitetaan siten, että kustakin päivärahasta maksetaan valtionosuutena Työllisyysrahastolle työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista peruspäivärahaa vastaava määrä. Työllisyysrahasto rahoittaa työttömyyspäivärahasta peruspäivärahan *määrän* ylittävän osan.	Työllisyysrahaston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti korvatut palkansaajankassan jäsenelle maksetut *ansiopäivärahat* rahoitetaan siten, että kustakin päivärahasta maksetaan valtionosuutena Työllisyysrahastolle työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista *ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä. Työllisyysrahasto rahoittaa *ansiopäivärahasta perusosan* ylittävän osan.
8 §	8 §
Peruspäivärahan rahoitus	*Peruspäivärahan rahoitus*
Työllisyysrahasto maksaa sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä Kansaneläkelaitokselle 23 §:ssä tarkoitetun osuuden työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen rahoitukseen. Muilta osin menot rahoitetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella. *Valtionosuuden suorittamisesta, valtionosuuden ennakoiden käyttämisestä ja Kansaneläkelaitoksen työttömyysetuuksien hallintokuluista säädetään työttömyysturvalaissa.*	(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Työllisyysrahaston tehtävät	*Työllisyysrahaston tehtävät*
Työllisyysrahaston tehtävänä on:	Työllisyysrahaston tehtävänä on:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista työttömyyspäivärahoista;	5) maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista *ansiopäivärahoista*;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
23 §	23 §
Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä	*Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä*
Työllisyysrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle työttömyysturvan peruspäivärahan rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää kuitenkin siten, että tilitettävä määrä on enintään peruspäivärahamenon verran vähennettynä työttömyysturvalain 14 luvun 3 b §:ssä tarkoitetulla peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Vuosittain tilitettävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työllisyysrahastolta. Tilitettävää määrää voidaan tilitysvuoden aikana tarkistaa tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta.	Työllisyysrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle *yleistukilain (/) mukaisen yleistuen* rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää kuitenkin siten, että tilitettävä määrä on enintään *mainitun lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun yleistukimenon verran vähennettynä siihen menoon kohdistuvan yleistukilain 51 §:ssä tarkoitetulla yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella*. Vuosittain tilitettävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työllisyysrahastolta. Tilitettävää määrää voidaan tilitysvuoden aikana tarkistaa tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
24 §	24 §
Maksuvelvollisuus	*Maksuvelvollisuus*
Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan 12 §:ssä tarkoitettu työnantaja sekä valtion kirjanpitoyksikkö ja	Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan 12 §:ssä tarkoitettu työnantaja sekä valtion kirjanpitoyksikkö ja

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion kirjanpitoyksikön tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 455 500 euroa, jos:	liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion kirjanpitoyksikön tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 455 500 euroa, jos:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus työttömyyspäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 65 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 64 vuotta täytettyään ja työttömyyspäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.	2) henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus *ansiopäivärahaan* jatkuu hänen täytettyään 65 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 64 vuotta täytettyään ja *ansiopäiväraha* on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
24 a §	24 a §
Omavastuumaksun määrä	*Omavastuumaksun määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Omavastuumaksun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu työttömyysetuutta työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 65 vuotta.	Omavastuumaksun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu *ansiopäivärahaa* työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 65 vuotta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
24 e §	24 e §
Velvollisuus tietojen antamiseen	*Velvollisuus tietojen antamiseen*
Työttömyyskassoilla ja Kansaneläkelaitoksella on velvollisuus ilmoittaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia ja luovutusta koskevien rajoitusten estämättä maksutta Työllisyysrahastolle seuraavat tiedot 24 §:ssä tarkoitetusta henkilöstä:	Työttömyyskassoilla on velvollisuus ilmoittaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia ja luovutusta koskevien rajoitusten estämättä maksutta Työllisyysrahastolle seuraavat tiedot 24 §:ssä tarkoitetusta henkilöstä:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) työttömyyspäivärahaa koskevat tiedot; sekä	3) *ansiopäivärahaa* koskevat tiedot; sekä
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
26 c §	26 c §
Oikeus tietojen saamiseen Kansaneläkelaitokselta	*Oikeus tietojen saamiseen Kansaneläkelaitokselta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen vuosittain toimitettava Työllisyysrahastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle tieto edellisenä vuonna toteutuneesta kunnilta laskutetusta ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitusosuudesta.	Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen vuosittain toimitettava Työllisyysrahastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle tieto edellisenä vuonna toteutuneesta kunnilta laskutetusta ansiopäivärahan ja *yleistuen* rahoitusosuudesta eriteltynä yleistukilain 50 §:n 2 momenttiin kohdistuviin eriin ja muuhun osuuteen.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Peruspäivärahaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
	Tämän lain 4 §:n 5 ja 6 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2025 maksetun ansiopäivärahan rahoittamiseen.

5.

Laki

työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 1 momentin 1 kohta,

sellaisena kuin ne ovat, 25 §:n 1 momentti laissa 1305/2023, 25 §:n 2 momentti laissa 388/2023 sekä 26 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 279/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
25 §	25 §
Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitus	*Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitus*
Valtionosuutena maksetaan yrittäjäkassan työttömyysturvalain 5 luvun 7 §:n nojalla maksamista päivärahoista kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän jälkeen valtionosuutena maksetaan peruspäivärahaa vastaava määrä vähennettynä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulla ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.	Valtionosuutena maksetaan yrittäjäkassan työttömyysturvalain 5 luvun 7 §:n nojalla maksamista päivärahoista kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi *ansiopäivärahaa* yhteensä 100 päivältä. Tämän jälkeen valtionosuutena maksetaan *ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä vähennettynä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulla ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.
Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan niin, että ne vastaavat peruspäivärahan suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta. Lomautusajalta ja työnteon keskeytysajalta työttömyysturvalain 2 luvun 7 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdan nojalla maksettuihin ansiopäivärahoihin ei kuitenkaan makseta valtionosuutta tai ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuutta.	Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan niin, että ne vastaavat *ansiopäivärahan perusosan* suhteellista osuutta kustakin täydestä mainitun lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta. Lomautusajalta ja työnteon keskeytysajalta työttömyysturvalain 2 luvun 7 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdan nojalla maksettuihin ansiopäivärahoihin ei kuitenkaan makseta valtionosuutta tai ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuutta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	— — — — — — — — — — — — — —
26 §	26 §
Osuudet hallintokuluista	*Osuuden hallintokuluista*
Hallintokuluihin kohdistuvana valtion osuutena ja Työllisyysrahaston osuutena maksetaan: 1) työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä säädettyä peruspäivärahaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti; sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna valtion osuus on kuitenkin kaksinkertainen; ja	Hallintokuluihin kohdistuvana valtion osuutena ja Työllisyysrahaston osuutena maksetaan: 1) työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä *tarkoitettua ansiopäivärahan perusosaa* vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti; sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna valtion osuus on kuitenkin kaksinkertainen; ja
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 12 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 §	12 §
Asumistuessa huomioon otettavat tulot	*Asumistuessa huomioon otettavat tulot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kuukausituloksi voidaan arvioida vähintään työmarkkinatuen suuruinen tulo, jollei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruista tuloa.	Kuukausituloksi voidaan arvioida vähintään *yleistukilaissa (/) tarkoitetun yleistuen* suuruinen tulo, jollei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruista tuloa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15 §	15 §
Etuoikeutetut tulot	*Etuoikeutetut tulot*
Tuloina ei asumistukea laskettaessa oteta huomioon:	Tuloina ei asumistukea laskettaessa oteta huomioon:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
10) *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta* annetun lain (*916/2012*) mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa kulu- tai ylläpitokorvausta;	10) työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa kulu- tai ylläpitokorvausta;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain (1296/2023) 1 §:n 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 10 §:ssä, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 67 §:ssä, työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 1 b §:n 1 momentissa, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 26 §:ssä, yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 51 §:n 1 ja 3 momentissa, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 17 §:n 2 momentin 7 kohdassa ja 53 §:n 1 momentissa, opintotukilain (65/1994) 11 §:n 8 momentissa, aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) 31 §:n 1 momentissa sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 22 §:n 1 momentissa säädetään, seuraavia kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä ei tarkisteta vuosina 2024–2027:	Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 10 §:ssä, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 67 §:ssä, työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 1 b §:n 1 momentissa, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 26 §:ssä, yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 51 §:n 1 ja 3 momentissa, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 17 §:n 2 momentin 7 kohdassa ja 53 §:n 1 momentissa, opintotukilain (65/1994) 11 §:n 8 momentissa, aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) 31 §:n 1 momentissa sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 22 §:n 1 momentissa säädetään, seuraavia kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä ei tarkisteta vuosina 2024–2027:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan, *peruspäivärahan korotusosan ja lapsikorotuksen määrät* sekä palkansaajan työssäoloehtoa kerryttävän tulon määrä;	3) työttömyysturvalain mukaisen *ansiopäivärahan perusosan* sekä palkansaajan työssäoloehtoa kerryttävän tulon määrä;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

8.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 luvun 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 8 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 414/2023, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 535/2019 ja 15 luvun 11 § laissa 1201/2009, sekä

lisätään 11 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 535/2019, uusi 1 a kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 luku	8 luku
Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha	**Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**
9 §	9 §
Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen	*Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa taikka osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiseen palveluun tai mainitun lain 9	Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa taikka osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiseen palveluun tai mainitun lain 9

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
luvussa tarkoitettuun opiskeluun. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla.	luvussa tarkoitettuun opiskeluun. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen *ansiopäivärahaan mainitun* lain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla tai *yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen mainitun lain 13 §:n 2 kohdan nojalla.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
11 luku	11 luku
Päivärahaetuuksien määrä	**Päivärahaetuuksien määrä**
6 §	6 §
Etuusperusteinen tulo	*Etuusperusteinen tulo*
Etuusperusteinen tulo lasketaan tarkastelujakson aikana saatujen seuraavien ansionmenetyskorvausten ja sosiaalietuuksien perusteella: 1) työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuus;	Etuusperusteinen tulo lasketaan tarkastelujakson aikana saatujen seuraavien ansionmenetyskorvausten ja sosiaalietuuksien perusteella: 1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha; *1 a) yleistukilain mukainen yleistuki;*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
15 luku	15 luku
Toimeenpanoa koskevat säännökset	**Toimeenpanoa koskevat säännökset**
11 §	11 §
Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen oikeus sairauspäivärahaan	*Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen oikeus sairauspäivärahaan*
Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta taikka vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se maksetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osalta.	Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea* taikka vuorotteluvapaalain mukaista vuorottelukorvausta, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se maksetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osalta.
	———

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . *Työkykyisyysaikaan rinnastettavaan aikaan luetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla.* *Etuusperusteinen tulo lasketaan myös tarkastelujakson aikana saadun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen perusteella.* *Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka.*

9.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 27 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti laissa 1028/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
27 §	27 §
Maksaminen ilman omavastuuta	*Maksaminen ilman omavastuuta*
Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa taikka työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta. Omavastuuaikaa ei ole myöskään silloin, jos kuntoutuja sai toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea saman tai edeltävän kalenterikuukauden aikana ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään.	Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa taikka työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea*. Omavastuuaikaa ei ole myöskään silloin, jos kuntoutuja sai toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea saman tai edeltävän kalenterikuukauden aikana ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
30 §	30 §
Harkinnanvarainen kuntoutusavustus	*Harkinnanvarainen kuntoutusavustus*
Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen.	Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	*ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen*. — — — — — — — — — — — — — — — —
39 §	39 §
Takautuva maksaminen	*Takautuva maksaminen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Jos kuntoutuja on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun työttömyysetuuden tai päivärahaetuuden määrään saakka Kansaneläkelaitokselle taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle sen maksamaa etuutta vastaavalta osalta.	Jos kuntoutuja on saanut työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa, yleistukilain mukaista yleistukea tai* sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun *ansiopäivärahan, yleistuen tai* päivärahaetuuden määrään saakka Kansaneläkelaitokselle taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle sen maksamaa etuutta vastaavalta osalta.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.
	Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaiseen työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan.
	Jos kuntoutuja on saanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrään saakka Kansaneläkelaitokselle.

10.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 19 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
19 §	19 §
Takautuvan takuueläkkeen maksaminen	*Takautuvan takuueläkkeen maksaminen*
Takautuvasti myönnetty takuueläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää takuueläkkeen takautuvasti ajalle, jona eläkkeensaaja on saanut:	Takautuvasti myönnetty takuueläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää takuueläkkeen takautuvasti ajalle, jona eläkkeensaaja on saanut:
1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta;	1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea*;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Siltä osin kuin takuueläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 70 §:n 2 momentin 1 kohta sekä
muutetaan 11 §, 34 §:n 2 momentin 1 kohta, 56 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 1 momentin 1 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 11 § laissa 1265/2016 ja 56 §:n 3 momentti laissa 84/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
11 §	11 §
Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen	***Ansiopäivärahaa tai yleistukea** saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen*
Ennen vuotta 1958 syntyneellä, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuotta täytettyään ilman tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä. Vastaava oikeus on vuonna 1958–1961 syntyneellä henkilöllä 64 vuotta täytettyään.	*Vuonna 1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke 64 vuotta täytettyään ilman 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä, jos hän saa ansiopäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella taikka jos hän on täyttänyt 62 vuotta ennen mainitun luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan täyttymistä, täyttää mainitun luvun 9 §:n 2 momentin mukaisen työssäoloaikaa koskevan edellytyksen ja saa yleistukea.*
34 §	34 §
Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo	*Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työtuloon rinnastetaan: 1) työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuus;	Työtuloon rinnastetaan: 1) työttömyysturvalain mukainen *ansiopäiväraha ja yleistukilain (/)* mukainen yleistuki;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
56 §	56 §
Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus	*Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan *tai Kansaneläkelaitoksen* todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.	Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella*, jos eläkeoikeus perustuu ansiopäivärahan saamiseen lisäpäiviltä*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
70 §	70 §
Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen	*Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen*
Takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:	Takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:
1) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta;	1) työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea*;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentissa säädetyllä tavalla menetellään, jos Kansaneläkelaitos myöntää lapsikorotuksen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:	Edellä 1 momentissa säädetyllä tavalla menetellään, jos Kansaneläkelaitos myöntää lapsikorotuksen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:
1) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta; tai	(kumotaan)
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Kun tällä lailla muutettavan lain 11 §:n mukaisten edellytysten täyttyminen vuonna 1961 syntyneen henkilön osalta ratkaistaan ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, eläkkeen myöntämiseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	säännöksiä ja mainitussa lainkohdassa tarkoitettuun työttömyyspäivärahan saamiseen lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan. *Tällä lailla muutettavan lain 34 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tuloa edeltävään aikaan sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.* *Siltä osin kuin kansaneläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

12.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 12 §:n 4 momentti, 76 §:n 4 ja 5 momentti sekä 120 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 4 momentti laissa 1269/2018, 76 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 76 §:n 5 momentti laissa 1468/2019 ja 120 §:n 4 momentti laissa 69/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 §	12 §
Vanhuuseläkkeen määrä	*Vanhuuseläkkeen määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.	Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.
76 §	76 §
Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot	*Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei tämän lain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.	Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu *yleistukilain mukaista yleistukea*. Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy *yleistukilain mukaista yleistukea*, mutta ei tämän lain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
120 §	120 §
Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle	*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.	Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua *ansiopäivärahaa tai yleistukea*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 4 momenttia ja 76 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäivä-raha ja työmarkkinatuki.
	Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 76 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.
	Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

13.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 9 §:n 3 momentti, 28 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 5 ja 6 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 3 momentti laissa 1250/2016, 70 §:n 5 momentti laissa 1206/2009 ja 70 §:n 6 momentti laissa 1469/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
9 §	9 §
Vanhuuseläkkeen määrä	*Vanhuuseläkkeen määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.	Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut *työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka* työkyvyttömyyseläkettä.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
28 §	28 §
Kuntoutusavustus	*Kuntoutusavustus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta yrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.	Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta yrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun *ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen*.
70 §	70 §
Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot	*Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkasteluaikana maksettu työttömyysturvalaissa tarkoitettua peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.	Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkasteluaikana maksettu *yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea*.
Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu päiväraha otetaan huomioon 5 momentin mukaan, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.	Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu päiväraha otetaan huomioon 5 momentin mukaan, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy *yleistukilain mukaista yleistukea*, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 9 §:n 3 momenttia,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	28 §:n 3 momenttia ja 70 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. *Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 70 §:n 6 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.*

14.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 32 §:n 3 momentti ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 32 §:n 3 momentti laissa 1253/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
32 §	32 §
Vanhuuseläkkeen määrä	*Vanhuuseläkkeen määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.	Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut *työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka* työkyvyttömyyseläkettä.
46 §	46 §
Kuntoutusavustus työllistymisen tukemiseksi	*Kuntoutusavustus työllistymisen tukemiseksi*
Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.	Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun *ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen*.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 32 §:n 3 momenttia ja 46 §:ää sovellettaessa työttömyysturvalain

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	(1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

15.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 11 §:n 3 momentti, 82 §:n 4 ja 5 momentti sekä 117 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 11 §:n 3 momentti laissa 1256/2016, 82 §:n 4 momentti laissa 1205/2009, 82 §:n 5 momentti laissa 1471/2019 ja 117 §:n 4 momentti laissa 78/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
11 § §	11 §
Vanhuuseläkkeen määrä	*Vanhuuseläkkeen määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.	Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut *työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka* työkyvyttömyyseläkettä.
82 §	82 §
Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot	*Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.	Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu *yleistukilain mukaista yleistukea*.
Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.	Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy *yleistukilain mukaista yleistukea*, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
117 §	117 §
Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle	*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.	Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua *ansiopäivärahaa tai yleistukea*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 11 §:n 3 momenttia ja 82 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.
	Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 82 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.
	Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

16.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 12 §:n 3 momentti, 29 §:n 3 momentti, 88 §:n 4 momentti ja 130 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti laissa 1259/2016 ja 88 §:n 4 momentti laissa 1472/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 §	12 §
Vanhuuseläkkeen määrä	*Vanhuuseläkkeen määrä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.	Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut *työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka* työkyvyttömyyseläkettä.
29 §	29 §
Harkinnanvarainen kuntoutusavustus	*Harkinnanvarainen kuntoutusavustus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle, joka on viimeksi ennen ammatillista kuntoutusta ollut Kevan jäsenyhteisön palveluksessa, voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.	Kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle, joka on viimeksi ennen ammatillista kuntoutusta ollut Kevan jäsenyhteisön palveluksessa, voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen *ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen*.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
88 §	88 §
Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot	*Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.	Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu *yleistukilain mukaista yleistukea*. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy *yleistukilain mukaista yleistukea*, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
130 §	130 §
Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle	*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle*
Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.	Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua *ansiopäivärahaa tai yleistukea*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 3 momenttia ja 29 §:n 3 momenttia sovellettaessa

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. *Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 88 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha tai työmarkkinatuki.* *Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.*

17.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 141 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
141 §	141 §
Takautuvan korvauksen maksaminen työttömyysetuuden ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle	*Takautuvan korvauksen maksaminen **ansiopäivärahan tai yleistuen** ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle*
Jos vahingoittunut on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta takautuvasti, vakuutuslaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.	Jos vahingoittunut on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta takautuvasti, vakuutuslaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua *ansiopäivärahan tai yleistuen* määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Siltä osin kuin ansionmenetyskorvaus myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 97 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisena kuin se on laissa 1160/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
97 §	97 §
Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle	*Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle*
Korvauksen maksamisessa on noudatettava, mitä:	Korvauksen maksamisessa on noudatettava, mitä:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta työttömyysetuuden ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle;	2) työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta *ansiopäivärahan ajalta työttömyyskassalle ja yleistuen ajalta Kansaneläkelaitokselle*;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Työntekijä etuuslainsäädäntöä sovellettaessa	*Työntekijä etuuslainsäädäntöä sovellettaessa*
Edellä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittuja lakeja sovellettaessa Suomeen työhön tulevaa henkilöä pidetään työntekijänä, jos hänen ansionsa vastaavat vähintään työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä peruspäivärahan rahamäärää muunnettuna kuukausituloksi työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Henkilöä pidetään työntekijänä työskentelyn aloittamisesta lukien ja niin kauan, kuin ansiotasovaatimuksen täyttävä työskentely jatkuu.	Edellä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittuja lakeja sovellettaessa Suomeen työhön tulevaa henkilöä pidetään työntekijänä, jos hänen ansionsa vastaavat vähintään työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä *ansiopäivärahan perusosan* rahamäärää muunnettuna kuukausituloksi *mainitun* luvun 2 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Henkilöä pidetään työntekijänä työskentelyn aloittamisesta lukien ja niin kauan, kuin ansiotasovaatimuksen täyttävä työskentely jatkuu.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 1 §, 2 §:n 4–6 kohta, 3 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti ja 28 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §, 3 §:n 1 momentti, 15 §, 18 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentti laissa 399/2023, 2 §:n 4 kohta laissa 1293/2002, 2 §:n 5 kohta laissa 1003/2012, 2 §:n 6 kohta ja 4 §:n 1 ja 2 momentti laissa 937/2012, 3 §:n 2 momentti laeissa 937/2012 ja 399/2023, 3 §:n 4 momentti laissa 1103/2024 ja 28 §:n 1 momentti laissa 1314/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain tarkoitus	*Lain tarkoitus*
Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.	Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella *yleistukea* tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.
2 §	2 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) *työmarkkinatuella* työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua tukea;	4) *yleistuella yleistukilaissa (/)* tarkoitettua tukea;
5) *työmarkkinatukeen oikeutetulla* henkilöä, joka saa työmarkkinatukea, ja työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä;	5) *yleistukeen oikeutetulla* henkilöä, joka saa *yleistukea, sekä yleistukilain 19 §:n 2 momentissa tai* työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentin *1–3* kohdassa tarkoitettua henkilöä;
6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle työmarkkinatuen	6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle *yleistuen* saajalle

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
saajalle työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta; — — — — — — — — — — — — — —	*yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan* nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta; — — — — — — — — — — — — — —
3 §	3 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle: 1) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana; 2) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka 3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja: 1) joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä; 2) joka on työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden jälkeen saanut työttömyyden perusteella	Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle *yleistukeen* oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle: 1) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut *yleistukea* vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana; 2) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen *enimmäisajan ansiopäivärahaa*; taikka 3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle *yleistukeen* oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja: 1) joka on työttömyyden perusteella saanut *yleistukea* vähintään 500 päivältä; 2) joka on työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen enimmäisajan jälkeen saanut työttömyyden perusteella *yleistukea* vähintään 180 päivältä; taikka

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä; taikka 3) jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. — — — — — — — — — — — — — — Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon. — — — — — — — — — — — — — —	3) jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. — — — — — — — — — — — — — — Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu *yleistuki* ja toimeentulotuki huomioon. — — — — — — — — — — — — — —
4 §	4 §
Suhde muuhun lainsäädäntöön	*Suhde muuhun lainsäädäntöön*
Jos tästä laista ei muuta johdu, kuntouttavan työtoiminnan ajalta myönnettävään työmarkkinatukeen, kulukorvaukseen, toimeentulotukeen sekä niitä koskevaan asiaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalaissa työmarkkinatuesta, kulukorvauksesta ja niitä koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään. Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan työttömyysturvalain mukaiseen työmarkkinatukeen tai kulukorvaukseen, viittauksen katsotaan koskevan myös kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa työmarkkinatukea ja kulukorvausta, jollei tästä laista muuta johdu. — — — — — — — — — — — — — —	Jos tästä laista ei muuta johdu, kuntouttavan työtoiminnan ajalta myönnettävään *yleistukeen*, kulukorvaukseen, toimeentulotukeen sekä niitä koskevaan asiaan sovelletaan, mitä *yleistukilaissa yleistuesta,* kulukorvauksesta ja niitä koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään. Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan *yleistukilain* mukaiseen *yleistukeen* tai kulukorvaukseen, viittauksen katsotaan koskevan myös kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa *yleistukea* ja kulukorvausta, jollei tästä laista muuta johdu. — — — — — — — — — — — — — —
15 §	15 §
Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa	*Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Työmarkkinatukeen oikeutetulle tai työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle tai työttömyyspäivärahaa saavalle henkilölle voidaan hänen pyynnöstään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa ennen 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen varattuaan henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi arvioivat kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Ennen toiminnan järjestämistä on laadittava kuntouttavaa työtoimintaa koskeva aktivointisuunnitelma siten kuin 3 luvussa säädetään tai monialainen työllistymissuunnitelma siten kuin työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa säädetään. Henkilön on esitettävä kuntouttavaa työtoimintaa koskeva pyyntö työvoimaviranomaiselle tai hyvinvointialueelle.	*Yleistukeen* oikeutetulle tai työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle tai *ansiopäivärahaa* saavalle henkilölle voidaan hänen pyynnöstään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa ennen 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen varattuaan henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi arvioivat kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Ennen toiminnan järjestämistä on laadittava kuntouttavaa työtoimintaa koskeva aktivointisuunnitelma tai työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa *tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma*. Henkilön on esitettävä kuntouttavaa työtoimintaa koskeva pyyntö työvoimaviranomaiselle tai hyvinvointialueelle.
18 §	18 §
Toimintaraha ja matkakorvaus	*Toimintaraha ja matkakorvaus*
Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle toimeentulotuen saajalle maksetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 104 §:n 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen suuruinen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta.	Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle toimeentulotuen saajalle maksetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 104 §:n 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen suuruinen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa *yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan nojalla* kulukorvausta.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
27 §	27 §
Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus	*Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus*
Kansaneläkelaitos toimittaa työvoimaviranomaiselle tiedot henkilöistä, jotka työmarkkinatuen ja työttömyyspäivärahan maksupäivien osalta täyttävät 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdissa tai 2 momentin 1 tai 2 kohdissa säädetyt edellytykset aktivointisuunnitelman tekemiselle. Tiedot tulee toimittaa mainittujen edellytysten täyttymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.	Kansaneläkelaitos toimittaa työvoimaviranomaiselle tiedot henkilöistä, jotka *yleistuen ja ansiopäivärahan* maksupäivien osalta täyttävät 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdissa tai 2 momentin 1 tai 2 kohdissa säädetyt edellytykset aktivointisuunnitelman tekemiselle. Tiedot tulee toimittaa mainittujen edellytysten täyttymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
28 §	28 §
Muutoksenhaku	*Muutoksenhaku*
Haettaessa muutosta tämän lain 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen on työmarkkinatuen osalta voimassa, mitä työttömyysturvalain 12 luvussa säädetään ja toimeentulotuen osalta voimassa, mitä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa säädetään.	Haettaessa muutosta 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen *yleistuen* osalta noudatetaan *yleistukilain* 6 lukua ja toimeentulotuen osalta sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 lukua.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1663/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Oikeus vuosilomaan	*Oikeus vuosilomaan*
Vuosilomaan on oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä. Päätoimisena maatalousyrittäjänä pidetään maatalousyrittäjää, jonka työpanos lomitusajankohtana ja sitä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Maatalousyrittäjää ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitusajankohtana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta tai jos hänelle ei makseta etuutta sen vuoksi, että meneillään on työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu korvaukseton määräaika. Päätoimisuuden määrittelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.	Vuosilomaan on oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä. Päätoimisena maatalousyrittäjänä pidetään maatalousyrittäjää, jonka työpanos lomitusajankohtana ja sitä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Maatalousyrittäjää ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitusajankohtana työttömyysturvalaissa *(1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea taikka jos hänellä ei ole lomitusajankohtana oikeutta mainittuun etuuteen työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun korvauksettoman määräajan vuoksi.* Päätoimisuuden määrittelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

22.

Laki

työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet	*Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).	Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada *ansiopäivärahaa* säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002), *vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada yleistukea säädetään yleistukilaissa (/)* ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 5 §:n 18 kohta, 7 §, 24 §:n 4 momentti, 28 §:n 1 momentin johdantokappale, 32 §:n 2 momentti ja 95 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §, 7 §:n ruotsinkielinen sanamuoto ja 95 §:n 3 momentti laissa 1100/2024, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1100/2014 ja 721/2025, uusi 19 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
18) *hyvillä väestösuhteilla* väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa.	18) *hyvillä väestösuhteilla* väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa;
	19) työttömyysetuudella työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Oikeus työttömyysetuuteen ja toimeentulotukeen	*Oikeus **ansiopäivärahaan, yleistukeen** ja toimeentulotukeen*
Maahanmuuttajan oikeudesta saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002), ja oikeudesta saada toimeentulotukea säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).	Maahanmuuttajan oikeudesta saada *ansiopäivärahaa* säädetään työttömyysturvalaissa, *oikeudesta saada yleistukea säädetään yleistukilaissa* ja oikeudesta saada toimeentulotukea säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).
24 §	24 §
Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa	*Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Velvollisuuksien laiminlyömisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa ja vaikutuksesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laissa.	Velvollisuuksien laiminlyömisen vaikutuksesta oikeuteen saada *ansiopäivärahaa* säädetään työttömyysturvalaissa, *vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea säädetään yleistukilaissa* ja vaikutuksesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laissa.
28 §	28 §
Omaehtoisen opiskelun tukeminen	*Omaehtoisen opiskelun tukeminen*
Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:	Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa, työttömyysturvalaissa *ja yleistukilaissa* säädetyin edellytyksin, jos:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
32 §	32 §
Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun	*Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Tuettaessa kotoutuja-asiakkaan omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella 31 §:n 2 momentin perusteella ei sovelleta, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:ssä säädetään oikeudesta kulukorvaukseen, eikä näihin opintoihin sovelleta, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen.	*Mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:ssä säädetään oikeudesta kulukorvaukseen, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen ja mitä yleistukilain 2 luvussa säädetään oikeudesta yleistukeen, ei sovelleta kotoutuja-asiakkaaseen, jos tämän omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella tämän lain 31 §:n 2 momentin perusteella.*
95 §	95 §
Muutoksenhaku	*Muutoksenhaku*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.	Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa *ja yleistukilain 6 luvussa*. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (531/2025) 13 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
13 §	13 §
Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät	*Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:	Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
6) hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja	6) hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan mukaan *lukien yleistukilaissa (/) säädetyn työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen* sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja;
7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023), työttömyysturvalain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) toimeenpanossa;	7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023), työttömyysturvalain, yleistukilain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) toimeenpanossa;
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 12 luvun 3 §:n otsikko sekä 1, 3 ja 4 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1448/2016 seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 luku	12 luku
Vahingonkorvausvelvollisuus	**Vahingonkorvausvelvollisuus**
3 §	3 §
Työttömyyspäivärahan vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen	***Ansiopäivärahan ja yleistuen** vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen*
Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista on vähennettävä: 1) 75 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa *(1290/2002)* tarkoitetusta ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta; 2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta peruspäivärahasta; sekä 3) työntekijälle kyseiseltä ajalta työttömyysturvalain nojalla maksettu työmarkkinatuki.	Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista, on vähennettävä: 1) 75 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta *ansiopäivärahasta*; 2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta *yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt*; sekä 3) työntekijälle kyseiseltä ajalta *yleistukilain nojalla maksettu yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt*.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava työttömyysvakuutusrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan	Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava *Työllisyysrahastolle* ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta

Voimassa oleva laki

korvauksesta vähennetty rahamäärä työttömyysvakuutusrahastolle ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä säädetään työttömyysvakuutusrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen, mitä tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan työttömyysvakuutusrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

vähennetty rahamäärä *Työllisyysrahastolle* ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä *pykälässä* säädetään *Työllisyysrahastosta*, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen tämän pykälän 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan *Työllisyysrahastolle* tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki

merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 12 luvun 3 §:n otsikko, 1 momentin 2 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
12 luku	12 luku
Vahingonkorvausvelvollisuus	**Vahingonkorvausvelvollisuus**
3 §	3 §
Työttömyyspäivärahan vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen	***Ansiopäivärahan ja yleistuen** vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen*
Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista on vähennettävä:	Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista on vähennettävä:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta peruspäivärahasta;	2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta *yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt*; sekä
3) työntekijälle kyseiseltä ajalta työttömyysturvalain nojalla maksettu työmarkkinatuki.	3) työntekijälle kyseiseltä ajalta *yleistukilain* nojalla maksettu *yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava työttömyysvakuutusrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä työttömyysvakuutusrahastolle ja toimitettava	Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava *Työllisyysrahastolle* ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä *Työllisyysrahastolle* ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä säädetään työttömyysvakuutusrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.	tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä *pykälässä* säädetään *Työllisyysrahastosta*, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.
Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan työttömyysvakuutusrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.	Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen *tämän pykälän* 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan *Työllisyysrahastolle* tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki

kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 45 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
45 §	45 §
Menetettyjen ansioiden korvaaminen	*Menetettyjen ansioiden korvaaminen*
Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 44 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut jäljempänä 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki sekä vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen päivä- ja äitiysraha.	Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 44 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut *tämän pykälän* 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, *yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja* vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain *(1224/2004)* mukainen *päivärahaetuus*.
Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta, työmarkkinatuesta sekä sairausvakuutuskorvauksista.	Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, *yleistuesta ja* sairausvakuutuskorvauksista.
Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työttömyysvakuutusrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle	Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan *Työllisyysrahastolle* 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun *yleistuen*.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
maksetun peruspäivärahan tai työmarkkinatuen.	
Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi edellä 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä huomioitu edellä 1 momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon edellä 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai työmarkkinatukea. Sen estämättä, mitä muualla säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa mainittuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.	Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä huomioitu *mainitussa* 1 momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon mainittu 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai *yleistukea*. Sen estämättä, mitä muualla säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa *tarkoitettuna* aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.
Mitä tässä pykälässä säädetään ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta, koskee myös työttömyysturvalain (602/1984) perusteella maksettua ansioon suhteutettua päivärahaa ja peruspäivärahaa sekä työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) perusteella maksettua työmarkkinatukea.	*Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.*
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 1 momentin 12 kohta ja 31 a §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 384/2023 ja 31 a § laeissa 384/2023, 447/2024 ja 1071/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Poikkeukset soveltamisalasta	*Poikkeukset soveltamisalasta*
Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:	Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
12) työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 3 a ja 3 b §:ssä, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:ssä ja työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuudesta;	12) *yleistukilain (/) 51 §:ssä,* työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:ssä ja työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuudesta;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
31 a §	31 a §
Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus	***Korvaus työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien** rahoitusvastuun laajentamisesta*
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksena euromäärä, jonka valtionapuviranomainen vahvistaa 2 momentin mukaisesti.	Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen *lisätään työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus. Korvauksen määrä perustuu valtionapuviranomaisen varainhoitovuodelle 2025 vahvistamaan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaukseen, joka on määritetty vuonna 2023 maksettujen ansiopäivärahan, työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen maksatustietojen perusteella.*
Korvausten yhteismäärä vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä.	
Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksena kunnan valtionosuuteen tehdään lisäys, joka vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä.	
Tässä pykälässä tarkoitetut korvaukset määritetään vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuuksien maksatuksesta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneiden tietojen perusteella. Korvaukset tarkistetaan vuoden 2024 tasolle rahoitusvastuun perusteena olevien työttömyysetuuksien indeksitarkistusta vastaavasti noudattaen, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Korvauksissa otetaan lisäksi huomioon vuoden 2024 aikana voimaan tulevat työttömyysturvan perusosan suuruuteen säädetyt muutokset. Kansaneläkelaitos ja sosiaali- ja terveysministeriö toimittavat korvausten määrittämiseksi tarpeelliset tiedot työttömyysetuuksien maksatuksesta valtiovarainministeriölle.	*Edellä 1 momentissa tarkoitetun korvauksen* suuruus tarkistetaan vuosittain *ansiopäivärahan perusosan indeksitarkistusta vastaavasti kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) mukaisesti*.
Tässä pykälässä tarkoitettujen korvausten suuruus tarkistetaan vuosittain rahoitusvastuun perusteena olevien työttömyysetuuksien indeksitarkistusta vastaavasti noudattaen, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään.	
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen korvausten määrittämisestä ja määrittämisessä käytettävistä tiedoista.	
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki

tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 93 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1194/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
93 §	93 §
Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset	*Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 80 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 160 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut soviteltua työttömyysetuutta tai osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiviksi.	Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea* toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 80 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 160 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut *soviteltua ansiopäivärahaa tai yleistukea taikka* osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiviksi.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 60 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
60 §	60 §
Menetettyjen ansioiden korvaaminen	*Menetettyjen ansioiden korvaaminen*
Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 59 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio. Ansiosta vähennetään samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu vastaava ansio, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Ansiosta vähennetään myös viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki sekä vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetuus.	Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 59 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio. Ansiosta vähennetään samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu vastaava ansio, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Ansiosta vähennetään myös viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, *yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja* vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetuus.
Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta, työmarkkinatuesta sekä sairausvakuutuskorvauksista.	Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, *yleistuesta ja* sairausvakuutuskorvauksista.
Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle	Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun *yleistuen*.

Voimassa oleva laki

viranhaltijalle maksetun peruspäivärahan tai työmarkkinatuen. Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä otettu huomioon 1 momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai työmarkkinatukea. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa mainittuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua ansioon suhteutettua päivärahaa ja peruspäivärahaa sekä työmarkkinatukea.

Ehdotus

Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä otettu huomioon 1 momentissa tarkoitetussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai *yleistukea*. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa *tarkoitettuna* aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 6 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 792/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Opintotuen saamisen rajoitukset	*Opintotuen saamisen rajoitukset*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea, työttömyyspäivärahaa tai koulutuspäivärahaa;	4) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista *ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea*;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 20 § ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta,

sellaisina kuin ne ovat on 20 § laissa 1221/2020 ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 568/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
20 §	20 §
Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet	*Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet*
Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työ- ja elinkeinoviranomaisilta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.	Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, *työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta*, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.
21 §	21 §
Tietojen luovuttaminen opiskelijavalintarekisteristä	*Tietojen luovuttaminen opiskelijavalintarekisteristä*
Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin 1 momentissa tarkoitetut tiedot ovat tarpeen ja 5 momentissa tarkoitetut tiedot ovat	Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin 1 momentissa tarkoitetut tiedot ovat tarpeen ja 5 momentissa tarkoitetut tiedot ovat

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
välttämättömiä vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi:	välttämättömiä vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) Kansaneläkelaitokselle opintotukilaissa (65/1994), koulumatkatukilaissa (48/1997) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) säädettyjen tehtävien hoitamista varten sekä Kansaneläkelaitokselle ja työ- ja elinkeinoviranomaiselle työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen työttömyysetuuden saamisen edellytysten selvittämistä varten;	3) Kansaneläkelaitokselle opintotukilaissa (65/1994), koulumatkatukilaissa (48/1997) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) säädettyjen tehtävien hoitamista varten sekä Kansaneläkelaitokselle ja *Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle* työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen *ansiopäivärahan ja yleistukilain (/) mukaisen yleistuen* saamisen edellytysten selvittämistä varten;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

33.

Laki

ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 51 a § 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 60/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 luku	4 luku
Ulosmittaus	**Ulosmittaus**
51 a §	51 a §
Lykkäys ulosmittaukseen työllistymisen perusteella	*Lykkäys ulosmittaukseen työllistymisen perusteella*
Jos velallinen on työsuhteen alkaessa saanut työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta vähintään 258 päivältä, tulorajaulosmittauksessa palkan ulosmittausta on velallisen pyynnöstä lykättävä niin, että lykkäys kestää puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään kuusi kuukautta. Lykkäyksen kesto lasketaan työsuhteen alkamisesta, ja lykkäyskuukausien määrä pyöristetään täysiksi kalenterikuukausiksi ylöspäin. Lykkäys voidaan jättää antamatta, jos velalliselle on aiemmin myönnetty lykkäys ja uusi lykkäys vaarantaisi olennaisesti hakijan maksunsaantioikeuden.	Jos velallinen on työsuhteen alkaessa saanut työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua *ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea* vähintään 258 päivältä, tulorajaulosmittauksessa palkan ulosmittausta on velallisen pyynnöstä lykättävä niin, että lykkäys kestää puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään kuusi kuukautta. Lykkäyksen kesto lasketaan työsuhteen alkamisesta, ja lykkäyskuukausien määrä pyöristetään täysiksi kalenterikuukausiksi ylöspäin. Lykkäys voidaan jättää antamatta, jos velalliselle on aiemmin myönnetty lykkäys ja uusi lykkäys vaarantaisi olennaisesti hakijan maksunsaantioikeuden.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

34.

Laki

oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain (677/2016) 6 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon	*Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon*
Vakuutusoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu lisäksi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun on kysymys:	Vakuutusoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu lisäksi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun on kysymys:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
3) työttömyyspäivärahasta, työmarkkinatuesta, työvoimapoliittisesta koulutustuesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutustuesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;	3) *ansiopäivärahasta, yleistuesta,* työvoimapoliittisesta koulutustuesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutustuesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa, joka koskee Kansaneläkelaitoksen päätöstä, joka on tehty soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtioneuvoston asetus

yleistuesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
säädetään yleistukilain (/) 16 §:n 1 momentin, 33 §:n 1 momentin ja 54 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Yleistuen maksaminen

Yleistuki maksetaan maksukausittain jälkikäteen siten, että ensimmäinen maksukausi on kaksi viikkoa ja kukin seuraava maksukausi neljä viikkoa. Yleistuki maksetaan niin, että se on hakijan nostettavissa viikon kuluessa maksukauden päättymisestä.

Yleistuki voidaan maksaa neljää viikkoa tai kuukautta lyhyemmältä ajalta, jos työnhakija aloittaa työn maksukauden aikana.

Yleistukilain 15 §:n 2 momentin nojalla soviteltu yleistuki sekä kulukorvaus voidaan maksaa kuukausittain jälkikäteen.

2 §

Yleistuen tarveharkinta ja osittainen yleistuki

Yleistukilain 16 §:n mukaiset yleistuen tarveharkinnassa ja osittaisessa yleistuessa huomioon otettavat tulot arvioidaan sen mukaan, kuinka paljon niitä työttömyysaikana tulee jatkuvasti olemaan, tai sen mukaan, minkä tulojen on katsottava vaikuttavan henkilön tulotasoon työttömyysaikana, vaikka tulojen saamisaika poikkeaisi työttömyysajasta. Vuosittain tai muutoin toistuva tuloerä jaetaan tuloksi koko vuodelle tai muulle tulokaudelle. Ennen tarveharkintaa tai osittaisen yleistuen määräämistä yleistukeen vaikuttavasta tulosta vähennetään tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot3 §:ssä säädetyllä tavalla.

3 §

Tuloista tehtävät vähennykset

Yleistuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavista tuloista vähennettäviä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvia menoja ovat

1) tuloverolain (1535/1992) 54 §:n tarkoittamat tulonhankkimismenot ja

2) tuloverolain 93–95 §:n mukaiset tulon hankkimismenot.

Elinkustannukset ja veronhuojennusten luontoiset vähennykset eivät ole yleistuen tarveharkinnassa eivätkä yleistukilain 18 §:n mukaisessa osittaisessa yleistuessa tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvia menoja.

4 §

Huomioon otettavat tulot

Yleistukilain 16 §:n mukaisina yleistuen tarveharkinnassa tai yleistukilain 18 §:n mukaisessa osittaisessa yleistuessa huomioitavina maksamisajankohdan tilannetta vastaavina tuloina pidetään kaikkia työttömän tai hänen vanhempiensa tuloja tulon lähteestä ja veronalaisuudesta riippumatta, kuitenkin lukuun ottamatta:

1) satunnaisia tuloja, kuten perintöä, lahjaa, satunnaista myyntivoittoa ja niihin verrattavia tuloja;

2) erityisistä kustannuksista saatuja korvauksia, kuten matkapäivärahoja, matkakustannusten korvauksia ja sairaanhoitokustannusten korvauksia;

3) vanhempien sellaisia työtuloja, joiden ansainta-aika on lyhyt ja joiden ei voida katsoa vaikuttavan henkilön tulotasoon työttömyyden kestäessä;

4) takautuva kertasuorituksena maksettavaa eläkettä;

5) kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi pidätettyä etuutta (syytinki);

6) lapsen toiselta vanhemmalta saamaa elatusapua taikka tämän sijaan saatua elatustukea;

7) tarveharkintaista vanhemman yleistukea;

8) muuta kohtiin 1–7 rinnastettavaa tuloa.

5 §

Kansaneläkelaitoksen ilmoitus valtion ennakon määrästä

Kansaneläkelaitoksen on kuukausittain viimeistään 10 pankkipäivää ennen ennakon maksupäivää ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle se ennakko, joka Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan tarvitaan seuraavan kuukauden aikana maksettavien yleistukien maksamiseen.

6 §

Ennakoiden maksaminen

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle sosiaaliturvan yleisrahastoon 5 §:n mukaisen ennakon edeltävän kuukauden toiseksi viimeisenä pankkipäivänä. Poikkeuksellisissa tilanteissa ennakon maksupäivää voidaan siirtää aikaisemmaksi tai myöhemmäksi.

7 §

Valtion ja Työllisyysrahaston lopullisen rahoituksen vahvistaminen

Tiettynä kuukautena maksetun 5 §:ssä tarkoitettujen yleistukien määrän kattamiseksi tarkoitetun ennakon ja toteutuneen etuusmenon erotus otetaan huomioon kyseessä olevaa kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ennakkoa määritettäessä.

Yleistuen rahoituksen vähimmäismäärän lopullisen valtionosuuden ja maksettujen ennakoiden erotus vahvistetaan vuosittain maaliskuun ennakkoa koskevan ilmoituksen yhteydessä.

Valtion ja Työllisyysrahaston maksuosuuksien lopulliset osuudet vahvistetaan vuosittain maaliskuun ennakkoa koskevan ilmoituksen yhteydessä.

8 §

Kunnan rahoitusosuuden periminen ja maksaminen

Kansaneläkelaitoksen on kuukauden 15 päivään mennessä lähetettävä kunnalle lasku yleistukilain 51 §:n mukaisesta kunnan rahoitusosuudesta edellisen kuukauden aikana maksettuun yleistukeen. Laskuun tulee liittää yleistukilain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Laskun eräpäivä on laskun lähettämiskuukauden 28 päivä.

9 §

Lopullisen rahoituksen vahvistaminen

Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksensä yhteydessä vuosittain vahvistettava määrä, joka kuntien on tullut rahoitusosuutenaan yleistukeen suorittaa.

10 §

Voimaantulosäännös

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

muutetaan työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) 5§:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

1 luku

Palkansaajan työssäoloehdossa huomioon otettava palkkatulo ja ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittäminen

5 §

Vuositulon määrittäminen

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun vuosituloon luetaan työsuhteen perusteella saatu palkkatulo ja siihen rinnastettava henkilökohtainen tulo sekä lisäksi seuraavat sosiaalietuudet ja ansionmenetyskorvaukset sekä muut tuet, jos ne ovat saajansa veronalaista tuloa:

1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha ja yleistukilain (/) mukainen yleistuki;

———————————————————————————————————————

_____

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

muutetaan työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1330/2002) 1 §, 3 § 2 momentti, 4 luvun otsikko, 15 §, 17 §, 5 luvun otsikko, 20 § ja 20 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti asetuksessa 1276/2013, 3 §:n 2 momentti asetuksessa 153/2018, 4 luvun otsikko asetuksessa 933/2020, 17 § asetuksessa 933/2020 ja 784/2024 sekä 15 §, 5 luvun otsikko, 20 § ja 20 b § asetuksessa 784/2024, seuraavasti:

1 luku

Työttömyysetuuden maksaminen

1 §

Työttömyysetuuden maksaminen

Ansiopäiväraha maksetaan päivärahakauden alkamisesta lukien jälkikäteen neljän viikon tai kuukauden maksukausittain, kuitenkin siten, että ensimmäinen maksukausi voi olla edellä mainittua lyhyempi.

Ansiopäiväraha voidaan maksaa neljää viikkoa tai kuukautta lyhyemmältä ajalta, jos työnhakija aloittaa työn maksukauden aikana.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvussa tarkoitettu soviteltu työttömyysetuus sekä kulukorvaus voidaan maksaa kuukausittain jälkikäteen.

3 §

Liikkuvuusavustuksen hakeminen ja maksaminen

— —

Liikkuvuusavustuksen maksamiseen sovelletaan 1 §:n 1 momenttia.

4 luku

Liikkuvuusavustuksen rahoitus

15 §

Kansaneläkelaitoksen ilmoitus valtion ennakon määrästä

Kansaneläkelaitoksen on kuukausittain viimeistään 10 pankkipäivää ennen ennakon maksupäivää ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle se ennakko, joka Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan tarvitaan seuraavan kuukauden aikana maksettavien liikkuvuusavustusten maksamiseen.

17 §

Valtion ja Työllisyysrahaston lopullisen rahoituksen vahvistaminen

Tiettynä kuukautena maksetun 15 §:ssä tarkoitettujen etuuksien määrän kattamiseksi tarkoitetun ennakon ja toteutuneen etuusmenon erotus otetaan huomioon kyseessä olevaa kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ennakkoa määritettäessä.

Kansaneläkelaitoksen on kunkin vuoden tammikuun loppuun mennessä ilmoitettava Finanssivalvonnalle edellisenä vuonna suoritetut työttömyysturvalain 14 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetut sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset ansioturvaan kohdistuvat menot työttömyyskassoittain eriteltyinä.

Valtion ja Työllisyysrahaston maksuosuuksien lopulliset osuudet vahvistetaan vuosittain maaliskuun ennakkoa koskevan ilmoituksen yhteydessä.

5 luku

Kuntien rahoitusosuus ansiopäivärahan perusosaan

20 §

Kunnan rahoitusosuuden periminen ja maksaminen

Kansaneläkelaitoksen on kuukauden 15 päivään mennessä lähetettävä kunnalle lasku työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:n ja työttömyyskassalain (603/1984) 25 ja 25 a §:n mukaisesta kunnan rahoitusosuudesta edellisen kuukauden aikana maksettuun ansiopäivärahaan. Laskuun tulee liittää työttömyysturvalain 13 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Laskun eräpäivä on laskun lähettämiskuukauden 28 päivä.

20 b §

Lopullisen rahoituksen vahvistaminen

Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksensä yhteydessä vuosittain vahvistettava määrä, joka kuntien on tullut rahoitusosuutenaan ansiopäivärahan perusosaan suorittaa ja Kansaneläkelaitoksen edelleen Työllisyysrahastolle tilittää.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus

työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (512/2024) 3 § seuraavasti:

3 §

Tieto ammatillisia valmiuksia antavasta koulutuksesta

Yleistukea koskevaan työvoimapoliittiseen lausuntoon voidaan merkitä tieto työnhakijan suorittamasta peruskoulun tai lukion jälkeisestä, ammatillisia valmiuksia antavasta koulutuksesta.

_____

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .